Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1986/87:11

om arbetsmarknadspolitiken (prop. 1986/87:100, bil. 12)

AU 1986/87:11

I betänkandet behandlas proposition 1986/87:100 bilaga 12 (arbetsmarknadsdepartementet) såvitt gäller avsnitten B. Arbetsmarknad m. m. anslagspunkterna B 1–B 12 och B 16–B 18 samt C. Arbetslivsfrågor anslagspunkterna C 3–C 6. Dessa punkter har i regeringen föredragits av statsrådet Leijon.

I anslutning till de olika anslagen tar utskottet upp 83 motioner från allmänna motionstiden i år jämte en motion väckt under föregående riksmöte. Dessa motioner med yrkanden redovisas i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Av sammanställningen framgår var i betänkandet motionerna behandlas.

Betänkandet är indelat i avsnitt med rubriker som i huvudsak ansluter till anslagen. Dispositionen av framställningen framgår i övrigt av innehållsförteckningen i slutet av betänkandet. Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen.

Anslagspunkterna B 13–B 15 behandlas i betänkandet AU 1986/87:10. Punkterna C 1–C 2 är hänvisade till socialutskottet.

Sammanfattning

Medelsanvisningen

För arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret 1987/88 tillstyrker utskottet att 19 530 milj. kr. anvisas enligt nedanstående huvudsakliga fördelning:

	Milj. kr.
Arbetsmarknadsverket	1 840
Flyttningsbidrag m. m.	124
Arbetsmarknadsutbildning, inkl. AMU-gruppen	2 390
Arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag	3 633
Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.	2 596
Ungdomslag, inskolningsplatser	1 390
Samhällsföretag	3 216
Övriga sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade	4 341

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet lägger i reservationer fram förslag som innebär lägre anslag till arbetsmarknadspolitiken än vad utskottet förordar. Vpk lämnar i ett antal reservationer förslag som leder till anslagsökningar.

1 *Riksdagen 1986/87. 18 saml. Nr 11*

Utskottet anser att den ekonomiska politik regeringen förordar ger goda förutsättningar för utvecklingen av arbetsmarknaden under nästa budgetår.

Mot detta reserverar sig representanterna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som i en gemensam reservation beskriver den ekonomiska politik som de förordar och som enligt deras mening ger bättre förutsättningar för näringslivets utveckling och därmed för sysselsättningen. Vpk föreslår i en reservation ett åtgärdsprogram mot arbetslösheten som innehåller bl. a. ett nationellt industrialiseringsprogram och en omfattande utbyggnad av den offentliga sektorn.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken under nästa budgetår tillstyrker utskottet regeringens uppläggning som innebär en prioritering av arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet avstyrker motionsyrkanden av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som rör avvägningen i arbetsmarknadspolitiken mellan den s. k. kontantlinjen och arbetslinjen. Även vpk:s förslag om en ny arbetsmarknadspolitik avstyrks av utskottet. Resp. partiföreträdare har reserverat sig på dessa punkter.

Arbetsförmedlingslagen

Utskottet avstyrker förslag från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet om arbetsförmedling i alternativa former. Reservation har avgivits gemensamt av dessa partier.

Åtgärder för ungdomar

Utskottet biträder regeringens förslag om en utvidgning av verksamheten med ungdomslag till förmån för ungdomar med fysiska handikapp. Vidare tillstyrks regeringens framställning om anslag till den fortsatta verksamheten med ungdomslag liksom till de nya inskolningsplatserna. I dessa delar anser moderata samlingspartiet att det skall införas ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar med arbetspraktikplatser för ungdomar i åldern 15–19 år, avsett att ersätta ungdomslagen och inskolningsplatserna. Beträffande ungdomar i åldern 20–24 år hänvisas bl. a. till insatser inom arbetsmarknadsutbildningen. Även vänsterpartiet kommunisterna anser att ungdomslagen och inskolningsplatserna bör avvecklas. Enligt vpk bör ungdomsarbetslösheten bekämpas med insatser för fasta jobb åt ungdomarna, i första hand inom den offentliga sektorn. Centerpartiet föreslår ett sammanhållet utbildnings- och praktikansvar i kommunal regi för ungdomar i åldern 16–24 år. I avvaktan på att en sådan ordning genomförs bör verksamheten med inskolningsplatser nästa budgetår ökas i förhållande till regeringens förslag.

Folkpartiet föreslår en översyn av nuvarande arbetsmarknadspolitiska åtgärder för ungdomar med inriktning på en bättre samordning av åtgärderna. Dessutom understryks arbetsmarknadsparternas ansvar för att verksamheten med inskolningsplatser snabbt kan komma i gång. När det gäller ungdomars ingångslöner förordar moderata samlingspartiet och folkpartiet åtgärder som avser att öka ungdomars konkurrenskraft på arbetsmarknaden genom minskade lönekostnader.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

I detta avsnitt tillstyrker utskottet regeringens förslag att tillföra arbetsförmedlingen ytterligare 250 tjänster. Häremot reserverar sig företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Arbetsmarknadsservice

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att av besparingsskäl avveckla starthjälpen, med undantag för nyckelpersoner som flyttar till stödområden. Förslaget i denna del avvisas av moderata samlingspartiet och folkpartiet. Centerpartiet biträder regeringsförslaget men vill samtidigt bl. a. att övriga flyttningsbidrag endast skall utgå vid flyttning till avfolkningsbygder.

Arbetsmarknadsutbildning

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag att den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen – med de bedömningar som nu kan göras av utbildningsbehovet – under nästa budgetår bör omfatta 85 000 deltagare. Folkpartiet reserverar sig för en volym av 90 000 deltagare. I anslutning härtill behandlas olika frågor om utbildningsverksamheten, bl. a. folkhögskolekurserna för arbetslösa ungdomar och särskilda informationsinsatser för dem, med reservationer från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

I ett särskilt delavsnitt tar utskottet vidare upp mer principiella frågor om arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. som aktualiserats i de föreliggande parti- och kommittémotionerna. Utskottet ställer sig bakom den inriktning av utbildningen som kommer till uttryck i propositionen. Moderata samlingspartiet, folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna fullföljer i reservationer sina motionsvis framförda ståndpunkter.

Kontantstöd

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen skall fastställas till 400 kr. och det kontanta arbetsmarknadsstödet för icke-försäkrade (KAS) till 140 kr. per dag. Utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning höjs i motsvarande mån. Finansieringen av dessa bidragsförbättringar avses ske genom en höjd arbetsgivaravgift.

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet har i reservationer begärt dels utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring, dels åtgärder för att öka medlemmarnas andel av finansieringen av arbetslöshetskassornas verksamhet. Mot den bakgrunden går moderata samlingspartiet emot att kassaersättningarna höjs med föreslagen finansiering genom arbetsgivaravgifter men anser att möjlighet bör öppnas att utge högre ersättningar genom frivilliga tilläggsförsäkringar. Centerpartiet tillstyrker en till 380 kr. höjd dagpenning under förutsättning att höjningen finansieras genom ökade egenavgifter från kassamedlemmarna. Vänsterpartiet kommunisterna anser att KAS och utbildningsbidragen bör utgå med högre belopp än regeringen har förordat.

Den senaste tidens debatt om ifrågasatt överutnyttjande av arbetslöshetsförsäkringen har föranlett utskottet att med företrädare för Arbetslöshetskassornas samorganisation hålla en hearing om dessa spörsmål. Dessutom behandlar utskottet med anledning av motioner frågor som rör de allmänna villkoren för ersättningarna vid arbetslöshet.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Från regeringens sida har förutskickats att behovet av beredskapsarbeten m. fl. sysselsättningsskapande åtgärder liksom andra insatser, bl. a. arbetsmarknadsutbildningen, kan komma att föreläggas riksdagen för ny prövning genom vårens kompletteringsproposition. I detta sammanhang tillstyrker utskottet regeringens förslag att de sysselsättningsskapande åtgärderna skall få bedrivas med i huvudsak oförändrad omfattning nästa budgetår. Vidare tillstyrks en sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten från 70 till 60 % av lönekostnaderna. Moderata samlingspartiet och folkpartiet reserverar sig för att bidraget skall sänkas till 50 %. Moderata samlingspartiet uttalar sig vidare för en ny anslagsteknik för de åtgärder det här gäller i syfte att ge AMS ledning en större flexibilitet vid val mellan olika insatser.

Med anledning av motioner anlägger utskottet synpunkter på de problem som uppstår genom den konjunkturvarierade omfattningen av beredskapsarbeten inom natur- och kulturminnesvården. Utskottet låter frågan bero vid de uttalanden som därvid görs med hänsyn till att problemen uppmärksammats såväl i arbetsmarknadshuvudtiteln som i utbildningsdepartementets och det nya miljö- och energidepartementets huvudtitlar.

I fråga om det tillfälliga sysselsättningsbidraget till textil- och konfektionsindustrierna (det s. k. äldrestödet) uttalade riksdagen förra året på förslag av utskottet att regeringen skulle låta utreda möjligheten att ersätta detta bidrag med en ny stödform. Utredningsarbetet som bedrivs av statens pris- och kartellnämnd väntas bli slutfört inom kort. Utskottet föreslår att riksdagen skall ge regeringen till känna att en proposition i ämnet bör föreläggas riksdagen i höst. I avvaktan härpå bör det av regeringen begärda anslaget till äldrestödet anvisas av riksdagen.

Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade

Utskottet tillstyrker regeringens förslag som bl. a. innebär en ökning av antalet platser hos allmännyttiga organisationer och vid Samhällsföretag, samt en reducering av antalet platser vid statliga myndigheter. Utskottet avstyrker en rad motioner som gäller bl. a. reglerna för olika former av lönebidrag vid anställning av handikappade. Företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna avvisar förslaget om en reducering av platsantalet med lönebidrag vid statliga myndigheter, men presenterar olika förslag till finansiering. Moderata samlingspartiets företrädare förordar en motsvarande reducering av anslaget till Samhällsföretag. Vpk reserverar sig till förmån för en ytterligare satsning på åtgärder för arbetshandikappade.

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1985/86:Fi713 av Lars Leijonborg (fp) vari yrkas 5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förbudet mot privat arbetsförmedling. Motionen har i övriga delar behandlats av finansutskottet.	31	7
1986/87:A201 av Ingbritt Irhammar och Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att grundutbildningen för värnpliktiga jämställs med fem månaders förvärvsarbete vid ansökan om kontant arbetsmarknadsstöd.	73	66
1986/87:A202 av Barbro Sandberg och Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regler för anställning i s. k. inbyggda verkstäder.	108	106
1986/87:A203 av Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att utöka antalet platser inom Samhällsföretag med 700 platser särskilt avsedda för psykiskt utvecklingsstörda personer.	110	107
1986/87:A204 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar,	45	25
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om lönebidrag till allmännyttiga organisationer även för personer som inte är arbetshandikappade,	105	102
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om regeringens föreslagna minskning av antalet lönebidragsplatser inom de statliga myndigheterna,	104	101
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om det särskilda lönebidraget,	103	99
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om överföring av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder.	92	88
Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1986/87:Sf213.		
1986/87:A206 av Iris Mårtensson m. fl. (s) vari yrkas		
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att verksamheten med arbetsmarknadsutbildning i företag utvidgas till samtliga skogslän och permanentas,	61	49
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en översyn av "starta eget"-bidragen,	83	76
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av körkortsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen för kvinnor i glesbygd.	58	42
Yrkandena 2 och 4 behandlas i betänkande AU 1986/87:13. Övriga yrkanden behandlas i senare sammanhang.		

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A207 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de s. k. inskolningsplatserna snarast avskaffas,	38	18
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att resurserna i stället satsas på nya fasta arbeten inom den offentliga sektorn.	38	18
1986/87:A209 av Pär Granstedt (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning i syfte att överföra huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken och motsvarande resurser till kommunerna.	29	5
1986/87:A210 av Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av industriinriktad högskoleutbildning upp till 120 poäng som arbetsmarknadsutbildning i Kopparbergs län.	61	48
1986/87:A211 av Ingegerd Anderlund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av en sammanställning över behoven av allmän datakunskap.	58	41
1986/87:A212 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obligatoriskt yttrande från berörd facklig organisation vid behandling av ansökan för beredskapsarbete och rekryteringsstöd.	77	70
1986/87:A214 av Sigge Godin och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande utökad dataservice vid arbetsförmedlingarna.	46	26
1986/87:A215 av Birthe Sörestedt och Bengt Silfverstrand (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en översyn av utbildningsbidragens konstruktion.	68	60
1986/87:A216 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheterna för företag inom servicenäringen att på samma villkor som företag inom industrin få bidrag till arbetsmarknadsutbildning i företag.	62	51
1986/87:A217 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att återinföra de statliga projekteringsbidragen,	76	69
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att arbetsmarknadsstyrelsen ges i uppdrag att låta länsarbetsnämnderna ta fram åtgärdspaket.	76	69
1986/87:A218 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning med uppgift att utreda möjligheterna att på försök tillåta fristående arbetsförmedlingar för specifika yrkesområden i enlighet med vad som i motionen anförts.	31	7

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A219 av Hans Nyhage och Arne Svensson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att avslå regeringens hemställan att till Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag om 95 000 000 kr. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:N346.	88	84
1986/87:A221 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar fastställa en särskild ram för ALU-kurser år 1987/88 på 10 000 veckor att finansieras genom ianspråktagande av 6 300 000 kr. under anslaget B 3, Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning, under arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Ub247.	59	44
1986/87:A222 av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående likvärdiga lönebidrag för anställning av arbetshandikappade i stat, kommun och enskilda företag i enlighet med vad som i motionen anförts.	101	98
1986/87:A223 av Hans Nyhage m. fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till reglering av A-kassornas verksamhet angående ansökan från icke fackföreningsansluten arbetstagare i enlighet med vad som i motionen anförts.	72	65
1986/87:A224 av Sylvia Pettersson och Åke Wictorsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen angetts om behovet av ändrad inriktning av insatserna för natur- och kulturminnesvården.	79	73
1986/87:A225 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande behovet av tekniskt kunnande och behovet av teknisk utveckling vid de små och medelstora företagen i Västernorrlands län.	81	74
1986/87:A226 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av möjligheterna att förlänga den tid under vilket bidraget skall utgå.	83	76
1986/87:A227 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att ge möjligheter för AMS att beräkna lönebidrag på sätt som redovisas i motionen,	101	98
2. att riksdagen hos regeringen begär höjning av medelstilldelningen avseende speciella arbetstekniska hjälpmedel och särskilda anordningar till handikappade egenföretagare.	97	95
1986/87:A228 av Maud Björnemalm m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att starthjälp bör utgå till s. k. nyckelpersoner som flyttar till de kommuner i Örebro län som räknas till stödområde.	49	30

1986/87:A229 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för sysselsättningspolitiken som redovisas i motionen,	22, 27	1, 4
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om utbildningsinsatser för kvinnor,	57	40
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett reformerat system för arbetslöshetsförsäkring enligt vad som sägs i motionen,	66	56
4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ändrad finansiering av arbetslöshetsförsäkringen så att den del som finansieras med statsbidrag och arbetsgivaravgifter fastställs till 80 %,	66	56
5. att riksdagen beslutar att anslå 2 432 824 000 kr. på anslaget B 4,	70	67
6. att riksdagen beslutar att avvisa regeringens förslag att avskaffa den s. k. starthjälpen,	49	30
7. att riksdagen beslutar att anslå 350 220 000 kr. på anslaget B 2,	52	36
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande skärpta regler för mottagande av s. k. starthjälp,	49	30
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken till större betoning av arbetsmarknadsutbildning,	54	37
10. att riksdagen godkänner vad i motionen förordats om ändrade bidragsregler för beredskapsarbeten,	77	71
11. att riksdagen beslutar anslå 2 149 500 000 kr. på anslaget B 5,	85	78
12. att riksdagen beslutar att anslå 2 475 000 kr. på anslaget B 3 för att möjliggöra ytterligare 5 000 platser utöver regeringens förslag inom arbetsmarknadsutbildningen,	57, 63	39, 54
15. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att möjliggöra fristående arbetsförmedling,	31	7
16. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till ytterligare 250 tjänster hos AMS,	45	24
17. att riksdagen beslutar att anslå 1 777 048 000 kr. på anslaget B 1,	46	28
18. att riksdagen begär att regeringen aktivt verkar för att överläggning med parterna om särskilda ungdomsavtal upptas,	39	19
19. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till sådana diskussioner med arbetsmarknadens parter som krävs för att förslaget om en temporär nedsättning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar kan genomföras enligt vad som redovisas i motionen,	39	19
20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar,	37	14
21. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ett system för arbetslöshetsförsäkring för alla enligt de riktlinjer som redovisas i motionen.	65	55

Yrkande 13 behandlas i betänkande AU 1986/87:13 och yrkande 14 i ett senare betänkande.

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:Ub229 av Ingegerd Anderlund och Aina Westin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad utbildning av vårdbiträden anställda i hemtjänsten.	62	50
1986/87:A230 av Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning i syfte att förbättra arbetsmöjligheterna för medflyttande.	51	34
1986/87:A231 av Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som ägartillskott för investeringar tillföra Samhällsföretagsgruppen ett anslag om 65 milj. kr. för 1987/88.	110	109
1986/87:A233 av Mona Saint Cyr och Arne Svensson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär, att behovet av utbildning för lantbrukets avbytare beaktas inom de ramar, som står till förfogande för arbetsmarknadsutbildningen.	60	47
1986/87:A235 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att under anslaget proposition 1986/87:100 bil. 12 B 3 anslå 6 300 000 kr. mindre än vad regeringen föreslagit. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Ub285.	59	44
1986/87:A236 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att flyttningsbidrag kan utgå vid inflyttning till avfolkningsområden som Kalmar län. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Bo224.	49	30
1986/87:A237 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen förändrar reglerna för KAS så att detta stöd utbetalas direkt efter avslutad värnpliktstjänstgöring. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Fö311.	73	66
1986/87:A238 av Gunilla André och Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om det s. k. ungdomskooperativprojektet.	40	21
1986/87:A239 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett program för utbyggnad av den offentliga sektorn enligt de riktlinjer motionen anger,	22	1
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om en generell arbetstidsförkortning till sex timmar om dagen och dess betydelse för att långsiktigt avskaffa arbetslöshet och undersysselsättning,	23	1
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om en ny arbetsmarknadspolitik för fasta jobb,	28	4
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en särskild sysselsättningsbudget enligt vad motionen anför,	28	4
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anför om en ny arbetsmarknadsutbildning.	54	37

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anför om att skapa fasta jobb med lön att leva på för ungdomen,	37	15
8. att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100 bil. 12, Arbetsmarknadsdepartementet B 5. Sysselsättningsskapande åtgärder beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 225 000 000 kr. minskat belopp,	85	78
9. att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100 bil. 12, Arbetsmarknadsdepartementet B 6. Statsbidrag för ungdomslag beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 570 000 000 kr. minskat belopp,	85	79
10. att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100 bil. 12, Arbetsmarknadsdepartementet B 7. Statsbidrag till inskolningsplatser beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 125 000 000 kr. minskat belopp,	86	80
11. att riksdagen på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under bil. 12, Arbetsmarknadsdepartementet beslutar uppta ett särskilt anslag om 4 000 000 000 kr. avseende statsbidrag till kommuner och landsting för inrättande av fasta arbeten i enlighet med vad som anförs i motionen.	23	1
Yrkande 6 behandlas i ett senare betänkande.		
1986/87:A240 av Margitta Edgren och Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om försök med arbetsförmedling i olika former.	31	7
1986/87:A241 av Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att frågan om en allmän arbetslöshetsersättning baserad på egenavgifter utreds.	65	55
1986/87:A242 av Olle Westberg och Wivi-Anne Cederqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att förlänga ettårsregeln för ersättning vid återflyttning till hemorten.	51	35
1986/87:A243 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en ingående utvärdering av effekterna av slopandet av starthjälpen samt att regeringen bemyndigas att, om så erfordras, direkt vidta åtgärder i särskilt utsatta län.	49	30
1986/87:A244 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas att riksdagen beslutar om ändring av författningsbestämmelserna om styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna för skyddat arbete, i enlighet med de synpunkter som anförs i motionen.	111	111
1986/87:A245 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om det särskilda lönebidraget.	103	99
1986/87:A246 av Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen omarbetar formerna för rekryteringsstödet, så att det kan anpassas till det verkliga behovet.	82	75

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A247 av Charlotte Branting m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en särskild ram för utbildning av arbetslös ungdom vid folkhögskolorna.	58	44
1986/87:A248 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande arbetsmarknadspolitiska insatser för att stimulera rekrytering av högutbildade tekniker i företagen i Norrlands inland.	81	74
1986/87:A249 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av konkreta program för utbildning av den sociala hemtjänstens personal och statligt stöd till utbildningen enligt motionens förslag. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:So232.	62	50
1986/87:A250 av Gunhild Bolander m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna nödvändigheten av att handikappades tillgång till arbetsmarknaden underlättas. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:So260.	90	87
1986/87:A251 av Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) vari yrkas		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starta-eget-bidraget,	84	77
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bristyrkesutbildningen. Yrkande 1 behandlas i ett senare betänkande.	60	47
1986/87:A252 av Ingvar Eriksson och Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om särskilda insatser syftande till att fler ungdomar kan utbildas till avbytare eller andra uppgifter inom jordbruket och att medel för dessa insatser prioriteras inom ramen för föreslagna anslag på skolans område,	60	47
2. att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder för snabbutbildning av avbytare i jordbruket och att medel härför anvisas inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.	60	47
1986/87:A253 av Görel Bohlin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man inom ramen för anslaget till beredskapsarbeten skall avsätta erforderligt belopp för akuta räddningsåtgärder inom fornvården i Stockholms län.	79	73
1986/87:A254 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om långtidsarbetslösa i Stockholms län.	93	91
1986/87:A255 av Kjell-Arne Welin och Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsförmedlingarnas organisation och överföring av resurser från länsarbetsnämnden.	43	22

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A256 av Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utredning av de ekonomiska förutsättningarna för staten vid förlängd föräldrapenning resp. lägre pensionsålder.	25	3
1986/87:A258 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående de allmänna förutsättningarna för en växande arbetsmarknad för ungdomar,	33	11
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående arbetsmarknadens parters ansvar för ingångslönerna för ungdomar,	38	19
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till arbetspraktik för ungdomar i enlighet med vad som i motionen anförs,	34	12
4. att riksdagen beslutar att upphäva lagen (1983:1070) om ungdomslag fr. o. m. den 1 januari 1988,	34	12
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till bestämmelser för uppföljningsansvar för ungdomar i enlighet med vad som i motionen anförs,	34	12
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar med sociala problem i enlighet med vad som i motionen anförs.	35	13
1986/87:A259 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående förutsättningarna för ökad sysselsättning,	21	1
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående arbetsmarknadspolitikens inriktning,	26, 42, 43	4, 22, 23
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående riksdagens och regeringens styrning av arbetsmarknadsverket,	42	4
4. att riksdagen beslutar att ändra lagen (1935:113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, så att enskilda arbetsförmedlingar kan etableras, i enlighet med vad som i motionen anförs,	32	7
5. att riksdagen beslutar att avskaffa lagen (1976:157) om skyldighet att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen fr. o. m. den 1 juli 1987,	32	8
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående arbetsmarknadsutbildningens framtida utveckling,	54	37
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående sysselsättningsskapande åtgärder,	75, 78	68, 71
8. att riksdagen med avslag på regeringens förslag godkänner vad som i motionen förordats om starthjälp och flyttningsbidrag,	48, 50	30, 31
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående finansfullmaktens användning,	26, 43	4, 23

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
10. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändringar i lagen (1973:350) om arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som i motionen anförs,	67	57
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående arbetslöshetsförsäkringens framtida utformning,	64	55
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående utredning av arbetslöshetsförsäkringssystemet,	64	55
13. att riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,	67	57
14. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett flexibelt lönebidragssystem i enlighet med vad som i motionen anförs,	101	98
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående placering av handikappade vid Samhällsföretag,	108	105
16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning.	111	110
1986/87:A260 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 1 772 448 000 kr.,	45, 46	24, 28
2. att riksdagen till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 331 520 000 kr.,	48, 52	34, 36
3. att riksdagen till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 327 000 000 kr.,	57, 59, 63	38, 45, 54
4. att riksdagen till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 393 824 000 kr.,	30, 66, 68	7, 56, 67
6. att riksdagen till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 1 959 500 000 kr.,	84	78
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående antalet sysselsättningsdagar som AMS bör få ordna,	78	72
8. att riksdagen till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 520 000 000 kr.,	85	79
9. att riksdagen till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,	38, 86	18, 80
10. att riksdagen till ett nytt anslag Statsbidrag till arbetspraktikplatser för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 500 000 000 kr.,	67	57
11. att riksdagen till ett nytt anslag Särskild yrkesutbildning för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,	86	80
12. att riksdagen till Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 478 694 000 kr.,	104, 105	101, 104
13. att riksdagen till Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 161 000 000 kr.,	111	112

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
14. att riksdagen till driften av Samhällsföretagsgruppens verksamhet under budgetåret 1987/88 anslår medel motsvarande 113,5 % av lönesumman för arbetstagarna i skyddat arbete (inkl. lönebikostnader) upp till högst 30,0 miljoner arbetstimmar – exkl. de särskilda uppdragen i malmfälten m. m.,	110	107
15. att riksdagen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 243 000 000 kr.	112	113
Yrkande 5 har överlämnats till socialförsäkringsutskottet (AU 1986/87:1y)		
1986/87:A261 av Alf Svensson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om förbättrad kartläggning av hur "flaskhalsar" i utbildningssystemet påverkar löneglidningen,	24	2
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om att ge AMS ökade möjligheter att själv omdisponera medel mellan olika anslag,	30	6
3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett praktik- och lärlingssystem som ger alla ungdomar under 25 år möjlighet till en sådan plats i enlighet med vad som anförs i motionen,	36	12
4. att riksdagen beslutar att i avvaktan på förslag om ett praktik- och lärlingssystem hos regeringen begära förslag om att utöka ungdomslagen till att gälla heltid, dvs. 8 tim/dag.	38	17
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om att platser inom ungdomslagen skall inrättas i större utsträckning i näringslivet samt inom hushållssektorn och i jordbruket,	38	17
6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till avskaffande av ATP-avgiften för ungdom under 25 år.	40	20
Yrkandena 7 och 8 behandlas i senare betänkande.		
1986/87:So261 av Nils Carlshamre m. fl. (m) vari yrkas		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en generösare tillämpning av bestämmelserna om bidrag till arbetshjälpmedel bl. a. i syfte att göra texttelefoner bidragsberättigade på arbetsplatser med döva.	98	96
Yrkande 1 är hänvisat till socialutskottet.		
Yrkande 3 behandlas i ett senare AU-betänkande.		
1986/87:A262 av Rosa Östh och Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bidrag till hjälpmedel och utrustning för handikappade.	97	95
1986/87:A263 av Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildningsbidrag för invandrare.	59	46
1986/87:A264 av Göran Ericsson (m) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till ett nytt flexibelt lönebidragssystem i enlighet med vad som anförts i motionen.	101	98

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inbyggda avdelningar av Samhällsföretag i större företag.	109	106
1986/87:A265 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av både pedagogiskt och praktiskt anpassad körkortsutbildning för utvecklingsstörda människor samt att dokumentera erfarenheterna för spridning till andra körskolor.	58	43
1986/87:A266 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att lägga förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförs i motionen.	65	55
1986/87:A267 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om sysselsättningspolitikens inriktning,	22, 27	1, 4
3. att riksdagen beslutar att till statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1987/88 anslå ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt reservationsanslag med 125 milj. kr. om totalt 375 milj. kr.,	39, 86	18, 80
4. att riksdagen beslutar till statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1987/88 anvisa 840 milj. kr.,	39, 85	18, 79
5. att riksdagen hos regeringen begär tillsättande av en parlamentarisk kommitté med direktiv att lägga förslag om ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 24 år i enlighet med de riktlinjer som redovisas i motionen,	35	12
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om decentralisering av AMS,	43	22
7. att riksdagen beslutar till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag av 1 777 048 000 kr.,	45, 46	24, 28
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om sammansättningen av AMS styrelse och dess underorgan,	43	23
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om arbetsförmedlingens organisation och inriktning,	43	22
10. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i enlighet med vad som anförs i motionen,	31	7
11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i lagen om allmän platsanmälan i de delar som rör förmedling av korta och tillfälliga arbeten i enlighet med vad som anförs i motionen,	32	9
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om rekrytering av tekniker till Stockholm på bekostnad av övriga landet,	27	4
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om förbättrade möjligheter för arbetshandikappade att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden,	90	87

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förstärkta lönebidrag för anställning av handikappade i den privata sektorn enligt de riktlinjer som redovisas i motionen,	121	107
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om flexibla bidragsnivåer för lönebidrag,	101	98
16. att riksdagen hos regeringen begär att överläggningar upptas med de fackliga organisationerna och arbetslöshetskassornas samorganisation om formerna för att förbättra det ekonomiska skyddet vid arbetslöshet i enlighet med de riktlinjer som har redovisats i motionen.	66, 67	56, 57
Yrkande 17 behandlas i betänkande AU 1986/87:12, yrkande 2 i ett senare betänkande.		
1986/87:A268 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen begär att regeringen i samband med kompletteringspropositionen återkommer med förslag om medelsanvisning till driften för Samhällsföretagsgruppens verksamhet under budgetåret 1987/88 motsvarande 113,5 % av lönesumman för arbetstagarna i skyddat arbete (inkl. lönebikostnader) upp till högst 31,5 miljoner arbetstimmar inkl. de särskilda uppdragen i malmfälten,	110	107
2. att riksdagen beslutar att antalet platser med lönebidrag vid statliga myndigheter skall vara oförändrat.	104	101
1986/87:A269 av Margareta Persson och Ingvar Björk (s) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen anhåller att Arbetsmarknadsverket ges i uppdrag att genomföra en åtgärdsinriktad planering för arbete åt handikappade,	91	87
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att främjandelagen skall användas mer aktivt.	91	87
1986/87:A270 av Margareta Persson och Ingvar Björk (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att se över bidragen till arbetstekniska hjälpmedel och särskilda anordningar på arbetsplatsen för personer med funktionsnedsättning,	96	93
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ett klarläggande för användningen av de 10 milj. kr. som finns tillgängliga för "avancerade datorbaserade hjälpmedel",	96	93
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att utredningen av arbetsmiljölagen i fortsättningen beaktar behovet av hänsyn till funktionsnedsättning redan i planeringsstadiet för såväl lokaler som produkter,	93	90
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av stimulans av utvecklingen av arbetstekniska hjälpmedel speciellt på de särskilt eftersatta områden som berörts i motionen,	96	93
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att inom lämpligt samhällsorgan reservera tekniska resurser för experiment och individuell anpassning av arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning.	96	93

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A271 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en arbetsmarknadsplan för handikappade,	92	87
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om att ta i anspråk socialförsäkringsmedel för att skapa arbetstillfällen för handikappade,	92	88
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att någon övre gräns för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer ej bör anges,	105	103
4. att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100, bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet, C 4. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning beslutar anvisa 80 000 000 kr. utöver regeringens förslag, avseende möjlighet att kombinera lönebidrag med hela lönekostnaden med bidrag till arbetsbiträde och ökning av antalet anställda med lönebidrag vid statliga myndigheter,	103, 104, 100, 101, 104 105	
5. att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100, bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet, C 5. Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag beslutar anvisa 80 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende utökning av antalet anställda.	110, 111	107, 112
1986/87:A272 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att inom ramen för anvisade medel till beredskapsarbeten även bekosta sådana åtgärder som anförts i motionen.	75, 78, 82	68, 71, 75
1986/87:A273 av Ingrid Hasselström Nyvall och Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omprövning av arbetslöshetsersättningens tidsgränser i arbetslöshetskassan.	72	64
1986/87:A274 av Catarina Rönnung m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med en ny modell för rehabilitering,	92	89
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett antal kommuner av varierande storlek inom Jönköpings län bör ingå i en sådan försöksverksamhet.	92	89
1986/87:A275 av Nils Berndtson m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen med ändring i proposition1986/87:100, bil. 12, B 3, beslutar anvisa 6 300 000 kr. utöver regeringens förslag att användas för kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolorna,	59, 63	44, 54
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statsbidrag till denna verksamhet bör utgå utan hinder av bestämmelserna i folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym.	59	44

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A276 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen med ändring i proposition 1986/87:100 bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet, C 4. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning beslutar anvisa 100 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende bilstöd. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:T927.	98, 105	97, 104
1986/87:A277 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utnyttjande av AMS-medel för kulturminnesvård. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Kr318.	79	73
1986/87:A278 av Lars Leijonborg (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förbudet mot privat arbetsförmedling. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1986/87:Fi509.	31	7
1986/87:N376 av Lahja Exner m. fl. (s) vari yrkas 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att tekostöd även under budgetåret 1987/88 bör utgå till yrkesutbildning. Motionen behandlas i övriga delar av näringsutskottet.	62	52
1986/87:A418 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) var yrkas 1. att riksdagen beslutar att utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning fr. o. m. den 1 juli 1987 lägst skall utgå med 300 kr. per dag fem dagar i veckan,	68	59
2. att riksdagen beslutar höja KAS-ersättningen till 200 kr. per dag och anta följande förslag till Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd att gälla från den 1 juli 1987,	68	58
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till finansiering av de i motionen föreslagna höjningarna av utbildningsbidrag och kontant arbetsmarknadsstöd, att föreläggas riksdagen på tilläggsbudget för budgetåret 1987/88,	68	59
4. att riksdagen beslutar att kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag kopplas till högsta dagpenningklass i arbetslöshetsförsäkringen enligt vad i motionen anförs,	68	58, 59
5. att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag om att karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen slopas enligt vad som anförs i motionen,	68	61
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den som hotas av arbetslöshet bör garanteras beredskapsarbete enligt vad i motionen anförs,	68	61
7. att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag som innebär att om den utförsäkrade inte kan granteras beredskapsarbete, skall förlängd arbetslöshetsförsäkring utgå enligt vad i motionen anförs,	68	61
8. att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag om att arbetsmarknadsutbildning skall vara kvalificerande för arbetslöshetsersättning.	71	62

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst.p.
1986/87:A421 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas		
26. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om individinriktade stödåtgärder i syfte att stimulera till återflyttning till kommuner inom stödområde A och B,	49	33
27. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om: a) bidrag till arbetsgivare för medflyttande. I enlighet med vad som anförs i motionen,	51	34
28. att riksdagen beslutar att begära att regeringen i samband med kompletteringspropositionen återkommer med förslag till riktlinjer om regler för flyttningsbidrag i enlighet med vad som anförs i motionen,	49	33
29. att riksdagen beslutar att med avslag på proposition 1986/87:100, bil. 12 i denna del till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1987/88 avseende ett förslagsanslag av 33 920 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen.	52	36
Yrkandena 1–25 och 27 b–d behandlas i betänkande AU 1986/87:13.		
1986/87:A463 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari yrkas		
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett system med privata och specialiserade arbetsförmedlingar,	31	7
Yrkandena 1–3 behandlas i betänkande AU 1986/87:13.		
1986/87:A474 av Marianne Andersson och Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas	79	73
1. att riksdagen till landskapsvårdande åtgärder för budgetåret 1987/88 anslår 5 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit,		
2. att riksdagen beslutar att medel skall tas ur anslaget för Sysselsättningsfrämjande åtgärder. B 5. bil. 12 arbetsmarknadsdepartementet.	79	73
1986/87:A482 av Margareta Winberg och Nils-Olof Gustafsson (s) vari yrkas		
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behovet av en, inom ramen, större tilldelning av medel för arbetsmarknadsutbildning i företag.	62	53
Yrkandena 1–3 behandlas i betänkande AU 1986/87:13.		
1986/87:A711 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om obligatorisk plats- och arbetsförmedling i enlighet med vad som anförts i motionen,	32	10
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om lagbestämmelser som förbjuder åsiktsregistrering, personundersökning och svartlistning av arbetare.	32	10
1986/87:A717 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att 1985 års semesterkommitté får i uppdrag att pröva frågan om arbetslöshet kan göras semesterlönegrundande.	71	63
1986/87:A732 av Margareta Andrén (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att avhjälpa bristen på avbytare inom jordbruket.	60	47

Behandlas i utskottets
yttr. s. hemst.p.

Yrkande 2 behandlas i ett senare betänkande.

1986/87:A744 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att förutsättningar skapas så att alla människor får en fri tid. 23 1

Yrkande 2 behandlas i ett senare betänkande.

Uppgifter om arbetsmarknadsläget

Andelen *sysselsatta* av totalbefolkningen uppgick enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) i början av året till 82 %. Antalet sysselsatta ökade under 1986 med 37 000 personer, varav kvinnorna ökade med 33 000. Antalet sysselsatta uppgick i januari i år till 4 283 000 personer.

Antalet *arbetslösa* var i januari i år 93 000, vilket motsvarar 2,1 % av arbetskraften. Samma månad 1986 var antalet arbetslösa 107 000. Av ungdomarna i åldern 16–24 år var 31 000 utan arbete i början av året, ett i stort sett oförändrat antal mot situationen för ett år sedan.

Utbudet av *arbetskraft*, dvs. antalet sysselsatta plus antalet arbetslösa var i januari ca 4 376 000, en ökning med 18 000 mot samma månad året före.

Efterfrågan på arbetskraft som den speglas av antalet nyanmälda *lediga platser* uppgick till knappt 58 000 under januari i år, vilket är knappt 7 000 färre än samma månad året före.

Antalet personer i *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* uppgick i januari i år till 165 600 med följande fördelning:

	Jan. -87	Jan. -86
Arbetsmarknadsutbildning exkl. företagsutbildning	39 400	38 900
Beredskapsarbete	20 000	23 800
Ungdomslag	25 200	30 300
Arbetsträning och prövning vid AMI	5 200	5 400
Företagsutbildning	3 200	4 500
Utbildning vid risk för permittering eller uppsägning	200	300
Rekryteringsstöd	3 700	12 000
Samhällsföretag	28 200	27 100
Anställning med lönebidrag	40 700	39 000
Totalt	165 600	181 300

Riktlinjer m. m.

Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken

I propositionen framhålls att den ekonomisk-politiska strategi som regeringen följt alltsedan 1982 har varit framgångsrik. Obalanserna har minskats och i vissa fall helt eliminerats, tillväxten har blivit högre och framtidstron har stärkts. Utvecklingen under 1986 har inneburit en fortsatt konsolidering av den svenska ekonomin.

Situationen på arbetsmarknaden har successivt förbättrats. Sysselsättningen har under 1986 ökat med över 30 000 personer samtidigt som arbetslösheten legat på en lägre nivå än åren dessförinnan. Detta har – anförs vidare i propositionen – kunnat ske samtidigt som tillströmningen på arbetsmarknaden varit mycket stor och de sysselsättningsskapande åtgärderna – beredskapsarbeten, rekryteringsstöd och ungdomslagen – inom arbetsmarknadspolitiken har dragits ned. I ett internationellt perspektiv har Sverige ytterligare stärkt sin unika ställning vad gäller högt arbetsdeltagande och låg arbetslöshet.

Samtidigt konstateras i propositionen att målet om full sysselsättning ännu inte är uppnått. Arbetslösheten är enligt svenska mått för hög, varför det krävs fortsatta kraftfulla åtgärder över hela det ekonomiska fältet för att ge alla som så önskar möjlighet till ett arbete. Den tredje vägens ekonomiska politik måste enligt propositionen fullföljas med fasthet och konsekvens.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 anförs att det förbättrade läget på arbetsmarknaden inte är regeringens förtjänst utan huvudsakligen har skapats av en rad mycket gynnsamma yttre förutsättningar. Det framstår i stället som anmärkningsvärt att förbättringen på arbetsmarknaden inte varit mer påtaglig än som varit fallet.

Motionärerna pekar vidare på de allt snabbare förändringarna på arbetsmarknaden. De yngre behöver inte längre räkna med att det första yrkesvalet blir bestämmande för hela det yrkesverksamma livet. Möjligheterna att byta yrke och arbetsplats kommer att vara större än någonsin tidigare. En framsynt politik måste därför skapa förutsättningar för att såväl ny teknik som människors utvecklingsmöjligheter tillvaratas.

De arbetsmarknadspolitiska insatserna kan aldrig annat än marginellt förbättra sysselsättningsläget. Hög sysselsättning och låg arbetslöshet kan bara uppnås genom en sammanhållen strategi som inriktas på att skapa nya växande arbetsmarknader inom den privata sektorn.

De moderata motionärerna framhåller att partiets politik på alla områden syftar till att kraftigt förbättra förutsättningarna för tillväxt och arbete. Obalanserna i ekonomin, som utgör de stora hoten mot jobben, måste minskas. Det höga skattetrycket måste sänkas och klimatet för de mindre företagen förbättras. Investeringarna måste öka och arbetsmarknadslagstiftningen ses över. Utbildning måste härutöver användas som ett av de viktigaste långsiktigt verkande instrumenten för att upprätthålla en väl fungerande arbetsmarknad.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A229 konstateras att det för närvarande inte råder full sysselsättning i landet. Med hänsyn till konjunkturutvecklingen anser man att arbetslösheten borde ha kunnat pressas ned ytterligare. Arbetslösheten har vidare ändrat karaktär. Bl. a. har dess varaktighet ökat sedan den förra högkonjunkturen. Likaså har strukturarbetslösheten ökat.

Den tekniska utvecklingen skapar enligt motionärerna inte ökad arbetslöshet under förutsättning att ekonomin och särskilt arbetsmarknaden har tillräcklig flexibilitet och anpassningsförmåga. Tvärtom anser man att en fortgående teknisk utveckling är nödvändig för att upprätthålla näringslivets konkurrenskraft och den fulla sysselsättningen.

I motionen anförs vidare att full sysselsättning måste vara det högst prioriterade målet för den ekonomiska politiken. Grunden för den fulla sysselsättningen ligger i det enskilda näringslivets vitalitet och konkurrensförmåga. Politiken måste därför inriktas på att åstadkomma ett sådant näringslivsvänligt klimat att framtidstro och företagande stimuleras, både nyföretagande och drift och expansion av existerande företag.

Vidare framhålls marknadsekonomins grundläggande betydelse, behovet av ökad effektivitet inom den offentliga sektorn samt lönebildningens betydelse för näringslivets konkurrenskraft, den ekonomiska stabiliteten och sysselsättningen. Folkpartiet visar också på utbildningspolitikens betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden. Slutligen framhålls betydelsen för den framtida sysselsättningen av en ökad flexibilitet beträffande arbetstiderna.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 anförs att det förhållandet att arbetslösheten trots en internationellt betingad högkonjunktur är hög innebär ett misslyckande för regeringen. Det är långt till den påstådda målsättningen om arbete åt alla.

Kampen mot arbetslösheten måste enligt motionärerna föras på två fronter samtidigt. Det gäller att driva en närings- och regionalpolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser underlätta ny- eller återinträdet på arbetsmarknaden.

Vidare framhålls i motionen att det är angeläget att statens totala kostnader för arbetsmarknadspolitik och sysselsättning kan minska. Detta kan, på ett ansvarsfullt sätt, ske endast om antalet människor som nu kommer i åtnjutande av samhälleligt stöd kan minska genom att näringslivet i dessa olika former självt förmår ge sysselsättning. Ökad uppmärksamhet måste därför riktas mot möjligheterna att skapa fler jobb i näringsliv och småföretagsamhet. Den långsiktiga tryggheten för de enskilda kan tillgodoses först genom en mer expansiv industrisektor där särskilt småföretagens villkor och utveckling är avgörande för en positiv utveckling av sysselsättningen.

Motionärerna pekar också på betydelsen av att en mer flexibel förläggning av arbetstiden tillåts än för närvarande. Fördelarna med en flexibel arbetstid är enligt motionen stora såväl för konsumenter och anställda som för företagens konkurrenskraft.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i partimotionen 1986/87:A239 att arbetslösheten numera är ett stående inslag i ekonomin. Full

sysselsättning i klassisk mening är inte längre möjlig med rådande ekonomiska och sociala strukturer. Regeringens arbetslöshetspolitik är ett resultat av att allas rätt till arbete är underordnat budgetunderskott, åtgärder mot löneökningar och stimulans till storfinans och exportinriktning. Fortsatt hög strukturell arbetslöshet är ett av de pris vi får betala för den tredje vägens politik, fortsätter vpk.

I motionen pekas på några utvecklingsdrag som förstärker arbetslöshet och undersysselsättning, bl. a. kapitalets exportinriktning, otillräckliga investeringar i svenskt näringsliv, den nya teknikens införande på grundval av nuvarande maktförhållanden, neddragningarna inom den offentliga sektorn, arbetstidspolitiken samt regeringens ekonomiska politik.

Landets ekonomiska politik och statens insatser bör i stället inriktas på att bekämpa arbetslösheten. Statsföretag, löntagarfonder, regionalpolitik m. m. bör omvandlas till redskap för en arbetsskapande politik. Arbetarrörelsen måste återgå till sina traditioner och ställa målet om arbete åt alla först på dagordningen.

I motionen föreslås ett åtgärdsprogram som bl. a. innehåller utbyggnad av den offentliga sektorn innebärande bl. a. ett nytt anslag om 4 000 milj. kr. för statsbidrag till kommuner för inrättande av fasta arbeten, framtagande av ett nationellt industrialiseringsprogram och förkortning av arbetstiden.

Slutligen framhålls i vpk-motion 1986/87:A744 att förutsättningar bör skapas så att alla människor får en fri tid, vilket innebär allas rätt till arbete, ökad jämlikhet samt förkortning av arbetstiden. Detta yrkande ingår i vpk:s partimotion om rekreation och turism, där det bl. a. sägs att man bara kan ha fri tid om man har någon annan tid att vara fri från.

Utskottet vill för sin del framhålla följande om förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken.

Utskottet vill inledningsvis slå fast att arbetet och dess villkor har en grundläggande betydelse för den enskilde och samhället. Arbetet är ett medel att skapa en god försörjning men det har också ett egenvärde som en väg till social gemenskap. Att stå utan arbete får därför ofta mycket kännbara konsekvenser för dem som berörs.

Målet om full sysselsättning har en central roll i den ekonomiska politiken, och de åtgärder som vidtas inom finans-, penning- och valutapolitiken syftar också till att främja utvecklingen på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken fungerar – som också framhålls i propositionen och motionerna – som ett komplement till de ekonomisk-politiska åtgärderna. Om de generella medlen inte förmår skapa en tillräckligt stor efterfrågan kan arbetsmarknadspolitiken lösa vissa temporära problem och hjälpa till att utjämna effekterna av en konjunkturnedgång. Arbetsmarknadspolitiken kan emellertid inte ensam svara för att full sysselsättning kan upprätthållas. Det krävs också en aktiv och framgångsrik närings- och industripolitik, bostadspolitik, utbildningspolitik osv.

Utskottet konstaterar att den socialdemokratiska regeringen alltsedan sitt tillträde drivit en brett upplagd politik som syftar till att vända den tidigare negativa sysselsättningsutvecklingen. Som en följd av denna politik har läget på arbetsmarknaden successivt förbättrats.

I ett internationellt perspektiv är arbetslösheten i Sverige mycket låg. Den

genomsnittliga arbetslösheten här under år 1986 på 2,7 % kan jämföras med OECD-området och Västeuropa där arbetslösheten samma år enligt tillgänglig statistik uppgick till ca 8 % resp. 11 %. För enskilda länder är arbetslösheten betydligt högre. I Storbritannien är t. ex. arbetslösheten ca 13 %, vilket innebär att mer än 3 miljoner går utan arbete. I de regioner som drabbats hårdast är var femte arbetstagare arbetslös.

Det sagda innebär inte att det finns anledning att vara nöjd med situationen på den inhemska arbetsmarknaden. Enligt svenska mått är arbetslösheten alltför hög. Särskilt problematisk är situationen för långtidsarbetslösa och för ungdomarna. De regionala skillnaderna är också otillfredsställande.

I detta sammanhang finns anledning erinra om att det finns ett flertal bakomliggande orsaker till arbetslösheten. Här kan nämnas ökningen av antalet personer i arbetskraften och de allt större kraven på utbildning. Härtill kommer att en betydande del av arbetslösheten kan förklaras av längre arbetslöshetstider än tidigare.

En avgörande förutsättning för att på sikt nå målet om arbete åt alla är att den ekonomisk-politiska strategi som regeringen följt alltsedan år 1982 kan fullföljas med fasthet och konsekvens. Hithörande frågor behandlas i finansutskottets betänkande FiU 1986/87:10. Finansutskottet har i betänkandet ställt sig bakom den socialdemokratiska regeringens ekonomiska politik. De riktlinjer för den ekonomiska politiken som förs fram av oppositionspartierna har därvid avvisats.

Beträffande insatser inom näringspolitiken, som självfallet är av avgörande betydelse för sysselsättningen, vill arbetsmarknadsutskottet hänvisa till att hithörande frågor kommer att behandlas av riksdagen senare i vår med anledning av regeringens proposition 1986/87:74 om näringspolitik inför 90-talet.

Utskottet vill härutöver erinra om forskningens betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden. Denna fråga behandlas också senare i vår med anledning av regeringens proposition 1986/87:80 om forskning.

Beträffande arbetstidsfrågorna vill utskottet i detta sammanhang hänvisa till att dessa frågor kommer att bli föremål för utredning samt att direktiv härför är under utarbetande inom regeringens kansli. Utskottet återkommer för övrigt till arbetstidsfrågorna i ett särskilt betänkande senare under innevarande riksmöte.

Med det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i propositionen om förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken. Aktuella delar av de i sammanhanget refererade motionerna A229, A239, A259, A267 och A744 avstyrks av utskottet.

Utskottet övergår härefter till att behandla frågan om *samspelet mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden* i syfte att undvika flaskhalsar och löneglidning som förs fram i motion 1986/87:A261 av Alf Svensson (c). Motionären pekar bl. a. på ett växande behov av ett väl fungerande utbildningssystem för att tillgodose näringslivet och den offentliga sektorn med kvalificerad arbetskraft. Det gäller därför bl. a. att på ett tidigt stadium försöka förutse var brister kommer att uppstå. Undviks på detta sätt "flaskhalsar" minskar också risken för löneglidning. Regeringen bör mot

denna bakgrund på detta område förbättra bevakningen och kartläggningen av samspelet mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionären beträffande behovet av samverkan mellan utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken. Det finns också en medveten strävan från statsmakternas sida att på olika plan åstadkomma en allt bättre samordning mellan dessa politikområden. Med hänvisning härtill bör motion A261 inte föranleda någon riksdagens åtgärd i denna del.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp motion 1986/87:A256 av Kjell-Arne Welin (fp), i vilken yrkas att regeringen bör ta initiativ till en *utredning om sänkt pensionsålder och förlängd föräldraledighet som medel att minska arbetskraftsutbudet*. Motionären framhåller bl. a. att det krävs en ändring av den sociala reformpolitiken om vi skall kunna slå vakt om den fulla sysselsättningen. Arbetsmarknadens oförmåga att lösa problemen anser motionären vara permanent.

Utskottet har den principiella inställningen att ambitionen i första hand bör vara att på olika sätt skapa förutsättningar för nya jobb som kan tillgodose efterfrågan från de arbetssökande. Som utskottet tidigare redovisat kommer arbetstidsfrågorna att bli föremål för utredning. Utskottet vill inte utesluta att de frågor motionären tar upp kan komma att ingå i de allmänna överväganden som i det sammanhanget kan bli aktuella. Utskottet vill slutligen också hänvisa till arbetet inom pensionsberedningen.

Motion A256 avstyrks av utskottet med hänvisning till det anförda.

Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88

I propositionen framhålls att bedömningen av utvecklingen beträffande den svenska ekonomin under det närmaste året är osäker. Det gäller i synnerhet den internationella utvecklingen vilken i hög grad påverkar den svenska arbetsmarknaden. De indikatorer som finns på en försämring ger anledning till att uppmärksamheten skärps, men motiverar enligt propositionen inte nu generellt ökade insatser inom arbetsmarknadspolitiken. En bedömning av utsikterna för nästa budgetår kommer därför att göras i samband med kompletteringspropositionen, varvid de eventuella justeringar i de arbetsmarknadspolitiska insatserna som då kan visa sig befogade kommer att aktualiseras.

Inom arbetsmarknadsdepartementets område har utgiftsbegränsningar i budgeten gjorts i storleksordningen 400 milj. kr. Det gäller bl. a. slopande av den s. k. starthjälpen och ändrade bidragsregler för beredskapsarbeten. Dessa besparingar har tillsammans med andra besparingar inom andra huvudtitlar möjliggjort ur bl. a. sysselsättningspolitisk utgångspunkt angelägna förstärkningar av de regionalpolitiska insatserna och av forskningen.

I den fortsatta arbetsmarknadspolitiken bör tyngdpunkten enligt propositionen i större utsträckning än i dag läggas på utbudsinriktade insatser, dvs. arbetsförmedlings- och utbildningsinsatser. I enlighet med arbetslinjen skall aktiva insatser prioriteras före passiva insatser som kontantutbetalningar. Mot denna bakgrund föreslås att förmedlingens resurser förstärks med 250 tjänster. Detta kombinerat med bl. a. den beslutade utbyggnaden av det

ADB-baserade platsförmedlingssystemet bör innebära att det går att ytterligare reducera långtidsarbetslösheten samtidigt som vakanstiderna för de lediga platserna inte ökar.

Vidare framhålls att det ställs allt större krav på yrkesutbildning i arbetslivet. I en politik med utbudsinriktade åtgärder är utbildning ett viktigt grundelement. Medel beräknas därför för arbetsmarknadsutbildning för 5 000 fler personer än vad som beräknades i förra budgetpropositionen. Arbetsmarknadsutbildningen skulle därmed kunna omfatta totalt 120 000 personer.

Arbetslösheten bland ungdomar i åldern 20–24 år är hög trots den allmänt förbättrade utvecklingen på arbetsmarknaden. Orsaken härtill anges bl. a. vara brister i deras utbildning. Ungdomarna måste därför stödjas och motiveras till en gångbar yrkesutbildning. Handikappade ungdomar med varaktigt funktionshinder och försenad skolgång föreslås få rätt till arbete i ungdomslag upp till 25 års ålder.

Resurserna för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd har beräknats utifrån i huvudsak oförändrad omfattning.

Med hänsyn till löneutvecklingen föreslås en höjning av arbetslöshetsersättningarna. Den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 400 kr., medan det kontanta arbetsmarknadsstödet bör förbättras till 140 kr. Även utbildningsbidragen bör samtidigt höjas.

Merparten av insatserna för arbetshandikappade anslås enligt regeringens förslag till yrkesinriktad rehabilitering och sysselsättningsskapande åtgärder, främst i form av lönebidrag samt bidrag för anordnande av skyddat arbete för sådana sökande som annars inte kan få varaktigt arbete. Vidare betonas nödvändigheten av en fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller åtgärder för de grupper av sökande som möter de största svårigheterna på arbetsmarknaden.

Beträffande forskningen på det arbetsmarknadspolitiska området hänvisas till den forskningspolitiska propositionen (prop. 1986/87:80 om forskning).

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 framhålls beträffande de arbetsmarknadspolitiska riktlinjerna att arbetsmarknadspolitiken i första hand skall vara ett hjälpmedel för enskilda individer. Dessa skall i varje situation ges möjligheter att snabbt komma tillbaka i riktiga jobb.

Motionärerna anser vidare att det finns anledning att uppmärksamma de problem som skapas av å ena sidan riksdagens detaljstyrning av AMS och å andra sidan den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Med stor sannolikhet kommer dessa problem enligt motionärerna att öka i framtiden om inte riksdagens och regeringens teknik för att styra AMS förändras. Redan kommande budgetår bör därför försök genomföras med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Konkreta förslag i detta avseende redovisas beträffande anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Moderata samlingspartiet föreslår bl. a. också en effektivering inom arbetsmarknadsverket och avvisar förslag om förstärkning av personalresurserna vid förmedlingarna. Alternativa former för arbetsförmedling bör

tillåtas. Utbildningens betydelse betonas och satsningen på beredskapsarbeten föreslås bli begränsad till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få arbete i det privata näringslivet. Motionärerna avvisar vidare regeringens förslag beträffande flyttningsbidragen. De föreslår också att finansfullmakten i högre grad skall inriktas på insatser som långsiktigt förbättrar infrastrukturen och tillväxtförutsättningarna i regioner som under lång tid drabbats av hög arbetslöshet.

Beträffande ungdomarnas situation anförs att svårigheterna i hög grad beror på en bristfällig yrkesutbildning och en snedvriden lönesättning för ungdomar. Bl. a. begärs förslag om arbetspraktik för ungdomar och ett upphävande av lagen om ungdomslag.

På sikt bör införas en allmän arbetslöshetsförsäkring. I avvaktan på den bör den nuvarande dagpenningen vara oförändrad men möjlighet ges till kompletterande frivillig försäkring. Statsbidragsnivån till arbetslöshetskassorna bör återställas till 80 %.

Fördelningen av resurserna till arbetshandikappade föreslås bli annorlunda mot i dag med en ökad differentiering av insatserna med hänsyn till arten och svårighetsgraden av olika handikapp.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A229 framhålls bl. a. att en aktiv arbetsmarknadspolitik underlättar nödvändiga omställningar och mildrar effekterna för enskilda människor. Vidare konstateras att konsekvenserna av strukturförändringar, teknisk utveckling och "kriser" var svårare för medborgarna i slutet av 1970-talet när vi inte hade någon tillväxt än under 1960-talet när tillväxten generellt var hög.

Motionärerna begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte bl. a. att ge större utrymme åt den förmedling av olika tjänster som det finns ett växande behov av. Förslaget i propositionen om ytterligare tjänster vid arbetsförmedlingen avvisas.

Vidare föreslås en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar och en temporär nedsättning av arbetsgivaravgifterna för denna kategori. Man begär också ett reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen och en ändrad finansiering av denna, på sikt också en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Förslaget i propositionen om avskaffande av starthjälpen avvisas. Utbildningens betydelse betonas och ett ökat antal utbildningsplatser föreslås.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 framhålls att samhället måste ha en hög arbetsmarknadspolitisk beredskap för att möta konjunkturnedgångar och de krav som strukturförändringar inom näringslivet ställer. Män och kvinnor bör vidare ha samma möjligheter och samma rätt till utveckling på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsverket bör decentraliseras och arbetsförmedlingen arbeta mer aktivt. Arbetsförmedlingslagen bör ses över för att möjliggöra alternativ och komplement till de offentliga arbetsförmedlingarna. AMS bör enligt motionärerna inte få medverka i kampanjer som innebär att övriga landet utarmas på teknisk kompetens och kunnande till förmån för främst Stockholm.

För ungdomar föreslås ett sammanhållet uppföljningsansvar i kommunal regi för ungdomar i åldern 16–24 år. Inom arbetslöshetsförsäkringen

föreslås även en utredning om en allmän försäkring. Vidare förordas en mindre ökning av bidragsnivån än enligt regeringens förslag. En större "egenandel" av avgiften föreslås också.

För insatser bland arbetshandikappade föreslås bl. a. vissa förändringar beträffande lönebidragen.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i partimotionen 1986/87:A239 att dagens svenska arbetsmarknadspolitik från början är organiserad för att möta tillfälliga vågor av begränsad arbetslöshet. Den är emellertid inte relevant i massarbetslöshetens epok.

Den förda politiken skyler över och döljer det kapitalistiska systemets sönderfall och dess syfte är att jämna vägen för kapitalets strukturomvandling. Därmed blir arbetsmarknadspolitiken ett verksamt medel för att "effektivera" och bevara kapitalismen, fortsätter motionärerna.

Den s. k. serviceinriktningen av AMS verksamhet är en strikt serviceåtgärd för företagens och det kapitalistiska systemets fortlevnad och inte i första hand en service åt de arbetslösa eller en åtgärd för att skapa arbete åt alla.

Mot den angivna bakgrunden anser vpk att arbetsmarknadspolitiken måste förändras. En "sysselsättningsbudget" bör upprättas vid sidan av det traditionella budgetarbetet. Den bör innefatta såväl den statliga som den kommunala sidan. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör organiseras och budgeteras på flerårsbasis för att möjliggöra bättre framförhållning och säkrare anställningsformer. Kommunerna bör erhålla ramanslag som de friare kan disponera. Detta underlättar för dem att kombinera olika åtgärder efter de behov som regionalt föreligger.

Arbetsmarknadsåtgärdernas innehåll och syfte bör förändras på sådant sätt att de bättre utvecklar människors kunnande och ansluter till deras yrkesskolning då så är möjligt. Vidare föreslås att de arbetandes rättsliga ställning skall stärkas. Slutligen bör de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kopplas till en planerad utbyggnad av industrin och den offentliga verksamheten samt till genomförandet av en arbetstidsförkortning. Inriktningen anser vpk bör vara att man genom arbete och studier på ett organiserat sätt leder över dem som i dag står utanför den ordinarie arbetsmarknaden till fasta anställningsformer.

Utskottet vill framhålla följande. Arbetsmarknadspolitiken och dess åtgärdsarsenal har två huvudsyften. Den skall stödja dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden och som drabbas av sysselsättningsproblem. Den skall också främja en väl fungerande arbetsmarknad och därmed bidra till den ekonomiska utvecklingen av samhället.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att tyngdpunkten i den fortsatta arbetsmarknadspolitiken i större utsträckning än i dag bör läggas på utbudsinriktade insatser, dvs. arbetsförmedlings- och utbildningsinsatser. Det är angeläget att de aktiva insatserna prioriteras framför passiva insatser som kontantutbetalningar.

Mot den angivna bakgrunden anser utskottet att det är positivt att regeringen i årets budgetproposition föreslår förstärkningar inom såväl arbetsförmedlingen som arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet noterar även att regeringen i budgeten ägnar fortsatt uppmärksamhet åt särskilt

utsatta grupper på arbetsmarknaden som ungdomarna och de arbetshandikappade.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av det omfattande förändringsarbetet inom arbetsmarknadsverket. Därmed skapas förutsättningar för ett mer effektivt utnyttjande av resurserna och en förbättrad service från arbetsförmedlingen till arbetssökande och arbetsgivare.

Inom ramen för arbetsförmedlingens arbete prövas olika initiativ som syftar till att underlätta kontakterna mellan arbetssökande och arbetsgivare. Utskottet, som ser positivt på dessa strävanden, anser för sin del inte att det finns anledning att rikta kritik mot de aktiviteter av detta slag som åsyftas i motion 1986/87:A267 (c). Utskottet är inte berett att tillmötesgå önskemålen i motion 1986/87:A259 (m) beträffande styrningen av arbetsmarknadsverket. Utskottet kan instämma med motionärerna så till vida att riksdagen inte i detalj skall styra hur de anvisade medlen skall användas. Som också framhålls i motionen går utvecklingen inom verket mot en ökad grad av målstyrning av verksamheterna på de olika nivåerna. Riksdag och regering har emellertid samtidigt ansvaret att ange erforderliga riktlinjer för hur de arbetsmarknadspolitiska medlen skall användas. Det måste följaktligen till en avvägning mellan dessa intressen. I sammanhanget vill utskottet erinra om den föreslagna försöksverksamheten med treåriga budgetramar som avses omfatta även arbetsmarknadsverkets förvaltningsanslag. Härmed möjliggörs ett mer flexibelt utnyttjande av förvaltningsresurserna genom att medel kan föras över mellan budgetår. Till moderata samlingspartiets konkreta förslag beträffande anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder återkommer utskottet senare i framställningen.

Beträffande vad som anförs i samma motion om finansfullmaktens användning vill utskottet hänvisa till det uppdrag som regeringen fick av riksdagen våren 1986 och som innebar att systemet med finansfullmakten skall ses över (FiU 1985/86:30).

Slutligen avstyrker utskottet förslaget i vpk-motionen 1986/87:A239 om införande av en sysselsättningsbudget. Enligt utskottets uppfattning ingår överväganden beträffande sysselsättningskonsekvenserna av besluten på olika politikområden i det fortlöpande beredningsarbetet i regeringens kansli.

Med det anförda tillstyrker utskottet de riktlinjer som regeringen presenterar i budgetpropositionen beträffande arbetsmarknadspolitiken. Till arbetsmarknadsbudgetens olika delområden återkommer utskottet i den fortsatta redovisningen. De i sammanhanget behandlade motionerna avstyrks i aktuella delar.

Utskottet går härefter över till att behandla motion 1986/87:A209 av Pär Granstedt (c) i vilken föreslås *ett överförande av huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken till kommunerna*. Enligt motionären innebär arbetsmarknadspolitikens snabba tillväxt att systemet kan bli tungrott och byråkratiskt. Arbetsmarknadspolitiken bör integreras med annan samhällsverksamhet och inflytandet över den decentraliseras. Kommunerna som har överblicken och ansvar för ungdomarna bör ta ett större ansvar. Staten bör ge kommunerna anslag för detta i förhållande till antalet arbetslösa eller i åtgärder. Även ansvaret för arbetslöshetsersättningen föreslås bli överförd

till kommunerna. Därmed skulle dessa få ett sysselsättningsansvar.

Utskottets uppfattning är att huvudprincipen när det gäller ansvarsfördelningen inom arbetsmarknadspolitiken bör vara oförändrad. Den innebär att staten har huvudansvaret för denna politik. Till detta ställningstagande kom för övrigt också AMS-kommittén i sina överväganden i frågan (SOU 1985:7 Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde). Kommunerna spelar emellertid en allt viktigare roll. De har särskilda möjligheter att bedöma och medverka vid utvecklingen av sådan sysselsättning som har lokal anknytning. Kommunerna har också en viktig roll vid genomförandet av arbetsmarknadspolitiken. Deras engagemang grundar sig bl. a. på de problem av social och annan natur som arbetslöshet för med sig för individer och samhälle. Utskottet vill mot denna bakgrund stryka under vikten av en nära samverkan mellan arbetsmarknadsmyndigheterna och kommunerna. Den fr. o. m. årsskiftet gällande nya organisationen för arbetsförmedlingen med i huvudsak kommunanknutna arbetsförmedlingsnämnder ligger enligt utskottets uppfattning väl i linje med sådana strävanden. På olika områden pågår dessutom ett samarbete mellan AMS och kommunerna, bl. a. beträffande behovet av utbildning. AMS har för övrigt i dagarna antagit ett handlingsprogram beträffande insatserna i kommuner och landsting. Detta har tagits fram i samarbete med bl. a. kommun- och landstingsförbunden.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A209.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp ett yrkande i motion 1986/87:A261 av Alf Svensson (c) i vilket begärs *ökade möjligheter för AMS att själv omdisponera medel mellan olika anslag*. Därmed skulle flexibiliteten öka när olika enskilda individer skall hjälpas. Dessutom skulle AMS snabbare och mer resolut kunna vidta åtgärder vid behov utan att anslagsfördelningen mellan olika konton begränsar möjligheterna.

Utskottet vill för sin del framhålla att AMS redan i dag har stor frihet vid val av olika åtgärder för individen. Anslagsstrukturen och möjligheterna till omdisponeringar är emellertid också uttryck för den inriktning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som regering och riksdag beslutat om. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion A261 i denna del.

Arbetsförmedlingslagen m. m.

Enligt lagen (1935:113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling får arbetsförmedling med nedan beskrivet undantag inte bedrivas i förvärvssyfte, dvs. med avsikt att ge vinst. Arbetsförmedling mot självkostnadsersättning får däremot bedrivas efter tillstånd av AMS. Sådant tillstånd ges endast till organisationer och föreningar. AMS fastställer maximiavgifter och meddelar de ytterligare föreskrifter som behövs för verksamheten.

Tillstånd att bedriva arbetsförmedling har beviljats organisationer som förmedlar artister och arbetskraft på kontorsområdet. Avgiftsfri förmedling får bedrivas utan tillstånd, men anmälan härom skall göras till AMS inom tre månader från det verksamheten börjat.

Genom en ändring år 1976 i arbetsförmedlingslagen öppnades möjlighet att i begränsad omfattning bevilja enskild person eller annan tillstånd att i förvärvssyfte bedriva arbetsförmedling för musiker och scenartister. Till-

stånd får endast ges för förmedling av anställning utomlands åt i Sverige bosatt person eller av anställning i Sverige åt den som är bosatt i utlandet.

AMS är tillståndsmyndighet när det gäller arbetsförmedlingslagens efterlevnad. Den som bedriver enskild arbetsförmedling är skyldig att föra anteckningar över verksamheten och hålla dessa tillgängliga för AMS samt i övrigt lämna de uppgifter om verksamheten som behövs för övervakning och samordning med övrig arbetsförmedling.

Brott mot arbetsförmedlingslagen är belagt med böter eller fängelse i högst sex månader.

I åtta motioner begärs vidgade möjligheter att bedriva *arbetsförmedling i alternativa former.*

Moderata samlingspartiet anför i motion 1986/87:A259 att arbetsförmedlingsmonopolet bör upphävas så att möjligheter öppnas för alternativa arbetsförmedlingar även i privat regi. Den offentliga arbetsförmedlingen bör dock spela en viktig roll även i framtiden.

Folkpartiet anser i motion 1986/87:A229 att det är svårt att förstå det envisa motståndet mot att prova parallella förmedlingsformer. De offentliga arbetsförmedlingarna bör kunna tillhandahålla en god service över hela arbetsmarknaden. De skall i princip vara en förmedling för alla. Därför behövs enligt motionen kännedom om alla lediga platser för extern rekrytering och ett väl utbyggt kontorsnät med god teknisk utrustning. När en sådan service finns tillgänglig för alla utan avgift, kan det finnas klara fördelar med att ge utrymme för privata förmedlingar som komplement. Servicen till såväl arbetssökande som arbetsgivare skulle förmodligen förbättras och också kunna resultera i en stimulerande utmaning för de offentliga förmedlingarna. Mot den angivna bakgrunden föreslås i motionen att arbetsförmedlingslagen ses över.

Centerpartiet föreslår i motion 1986/87:A267 att en total översyn av arbetsförmedlingslagen måste komma till stånd med syfte att möjliggöra alternativ och komplement till de offentliga arbetsförmedlingarna. Det finns enligt motionen specialområden där den offentliga förmedlingen visat bristande effektivitet.

Liknande synpunkter som de ovan redovisade förs fram också i motionerna 1986/87:A218 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp), 1986/87:A240 av Margitta Edgren och Kjell-Arne Welin (fp), 1986/87:A278 och 1985/86:Fi713 båda av Lars Leijonborg (fp) samt 1986/87:A463 av Ulf Adelsohn m. fl. (m).

Utskottet står fast i sin tidigare redovisade uppfattning beträffande en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att möjliggöra arbetsförmedling i alternativa former. Ansvaret för verksamheten med arbetsförmedling i landet bör i enlighet med Sveriges åtaganden i ILO inte splittras upp. Det bör även i fortsättningen ankomma på arbetsmarknadsverket att ha ett samlat ansvar för förmedlingsverksamheten. Härför talar för övrigt inte minst den nya teknikens införande ute på arbetsförmedlingarna som väsentligt ökat förutsättningarna till en rikstäckande information till de arbetssökande om lediga platser.

Utskottet inser emellertid samtidigt att det faktum att mer än 50 år gått sedan arbetsförmedlingslagen kom till innebär att den i vissa avseenden kan

vara svår att tolka och tillämpa. Med hänsyn härtill samt till de snabba förändringarna på arbetsmarknaden med nya verksamheter som kan förete vissa likheter med arbetsförmedlingsverksamhet framstår den pågående översynen av arbetsförmedlingslagen i arbetsmarknadsdepartementet som angelägen. Mot den angivna bakgrunden har utskottet anledning utgå från att arbetet bedrivs skyndsamt och målmedvetet.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda anfört i denna fråga bör de i sammanhanget upptagna motionerna lämnas utan bifall.

Utskottet övergår härefter till frågor avseende lagen om allmän platsanmälan.

I motion 1986/87:A259 (m) föreslås *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan*. Liknande yrkande har tidigare framställts av moderata samlingspartiet utan att vinna riksdagens bifall.

Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade uppfattning att lagen är ett betydelsefullt hjälpmedel för arbetsförmedlingen att få en så långt möjligt fullständig överblick över den dagsaktuella efterfrågan på arbetskraft. Ett sådant grepp om arbetskraftsefterfrågan blir så mycket mer önskvärt efter hand som förmedlingens möjligheter förbättras att med datatekniken hjälp matcha arbetssökande och lediga platser. Motionen avstyrks sålunda i denna del.

I motion 1986/87:A267 (c) begärs *en ändring i lagen om allmän platsanmälan*.

Skyldigheten för arbetsgivare att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen omfattar anställningar som beräknas pågå minst 10 dagar. Kortare anställningar behöver alltså inte anmälas. I motionen hävdas att lagen inte bör omfatta arbeten som varar mindre än 30 dagar. För sådana korttidsanställningar är det inte rimligt att kräva platsanmälan.

Enligt utskottets uppfattning rimmar motionärernas förslag dåligt med de strävanden som finns inom arbetsmarknadsverket – och som riksdagen ställt sig bakom – att intensifiera sina insatser beträffande korttidsanställningarna. Vidgade insatser på detta område kan bl. a. vara till hjälp för ungdomar som ofta utnyttjar vikariat och tillfälliga jobb som ett sätt att bli etablerade i arbetslivet. Motion A267 avstyrks därför i denna del.

Slutligen i detta avsnitt tar utskottet upp förslag i motion 1986/87:A711 av Lars Werner m. fl. (vpk) om *obligatorisk platsförmedling m. m.* I motionen framhålls att det inte bör vara arbetsgivarna som bestämmer vem som skall anställas. Det helt avgörande inflytandet bör i stället ligga hos samhället och de arbetandes organisationer. En obligatorisk arbetsförmedling skulle även göra det lättare för kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden. Slutligen skulle en obligatorisk arbetsförmedling förhindra "yrkesförbud" och andra former för svartlistning på arbetsmarknaden. Förekomsten av svartlistning, personundersökningar och åsiktsregistreringar på arbetsmarknaden bör för övrigt förbjudas i lag.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motsvarande motionsyrkanden, senast i betänkandet AU 1985/86:14. Utskottet har därvid bl. a. hävdat att de problem det här är fråga om i första hand bör angripas genom ett ökat inflytande över företagens personalpolitik inom de ramar som medbestämmandelagen ger. Utskottet vidhåller denna uppfattning varför motionen avstyrks i här aktuell del.

Åtgärder för ungdomar

Med ungdomslagens tillkomst år 1984 minskade arbetslösheten bland tonåringarna avsevärt. Detta var en avsedd effekt. Därefter har som framgår av nedanstående tabell arbetslösheten legat på en i stort sett oförändrad nivå.

Arbetslöshet och sysselsättning bland ungdomar

(Årsmedeltal)

	1982	1983	1984	1985	1986
Arbetslösa ungdomar					
16–19 år	25 000	24 000	11 000	10 000	9 000
20–24 år	27 000	31 000	30 000	30 000	30 000
Summa	52 000	55 000	41 000	40 000	39 000
Ungdomar i åtgärder					
AMU	12 800	12 900	13 000	12 000	12 000
Beredskapsarbeten	25 300	35 700	12 300	7 700	6 400
Ungdomslag	–	–	30 500	30 500	23 800
Summa	38 100	48 600	55 800	50 200	42 200
Sysselsatta ungdomar					
16–19 år	208 000	204 000	211 000	211 000	199 000
20–24 år	425 000	421 000	427 000	445 000	454 000
Summa	633 000	625 000	638 000	656 000	653 000

Arbetsmarknadssituationen för ungdomar har så till vida förbättrats att antalet sysselsatta ungdomar har stigit – dock inte mellan åren 1985 och 1986 – samtidigt som insatserna av åtgärder i form av arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbeten och ungdomslag har minskat. Detsamma gäller om insatserna inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret. Under år 1986 var således i genomsnitt ca 11 000 16–17-åringar anvisade ungdomsplatser. Härtill kommer att rekryteringsstödet, som år 1984 användes i stor utsträckning för att underlätta arbetsplacering av ungdomar inte längre har samma betydelse på grund av de omprioriteringar som har gjorts för användningen av stödformen. I november 1986 utgick stödet för 2 500 ungdomar under 25 år.

Vad nu sagts om vissa förbättringar av sysselsättningsläget för ungdomar skall inte undanskymma det faktum som tabellen åskådliggör, nämligen att arbetslösheten har förblivit oförändrat hög för de äldre ungdomarna (20–24 år) och sålunda inte nämnvärt har kunnat bringas ned trots de senare årens förbättrade konjunktur. Detta bekymmersamma drag i utvecklingen påtalas såväl i budgetpropositionen som i de parti- och kommittémotioner som redovisas i det följande.

Under år 1986 har inskolningsplatserna tillkommit som en ny stödform för ungdomar. Dess användning behandlas i det följande. Några nya åtgärder därutöver föreslås inte i årets budgetproposition, bortsett från en vidgad möjlighet för handikappade ungdomar att arbeta i ungdomslag. Arbetsmark-

nadsministern påpekar (prop. s. 20) att man inom regeringskansliet för närvarande bereder de förslag som har lämnats av utredningen om översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen (ÖGY). De regeringsförslag beredningen kan leda till kan komma att påverka omfattningen och eventuellt också utformningen av ungdomslagen och inskolningsplatserna.

I de motioner som redovisas i det följande och som utskottet nu övergår till att behandla föreslås däremot betydande förändringar av insatserna för ungdomar.

Riktlinjer

Moderata samlingspartiet anger i kommittémotion 1986/87:A258 *allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar*. Motionärerna framhåller betydelsen av en hög ekonomisk tillväxt. För att uppnå en sådan tillväxt krävs enligt motionärerna bl. a. att skattesystemet förändras och att hindren för den privata tjänstesektorn undanröjs. De pekar på att inte minst den hushållsinriktade servicen måste få expandera. En sådan expansion sägs i dag hindras av bl. a. skattesystemet och olika slags regleringar. Vidare betonas betydelsen av att den nya teknikens möjligheter tas till vara. Därigenom skapas nya produkter och nya företag, vilket ger ungdomar nya möjligheter att få arbete. Motionärerna begär att vad de anfört i motionen om förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar skall delges regeringen.

Utskottet kan instämma i vad motionärerna anför om den ekonomiska tillväxtens betydelse för sysselsättningen. Ekonomisk tillväxt betyder att det skapas nya arbetstillfällen till fördel inte bara för ungdomar utan även för andra grupper med svårigheter på arbetsmarknaden. Om än olika synsätt gör sig gällande när det blir fråga om metoderna att främja tillväxten i landet så råder en bred politisk enighet om att det är en central uppgift för den ekonomiska politiken att stimulera en ökad tillväxt. Med detta konstaterande kan det enligt utskottets mening knappast vara påkallat att på nytt slå fast denna vedertagna uppfattning genom ett särskilt tillkännagivande till regeringen. Motion A258 bör sålunda i denna del lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

I motion A258 föreslår moderata samlingspartiet vidare att det införs ett nytt och *utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar* i åldern 15–19 år. Det nya uppföljningsansvaret skall ersätta ungdomslagen. Motionärerna hävdar att alla de negativa verkningar av ungdomslagen som kunde befaras vid verksamhetens tillkomst därefter har infriats, bl. a. genom omfattande inlåsningseffekter som sägs ha bidragit till att förlänga ungdomarnas arbetslöshetsperioder. Lagstiftningen om ungdomslag bör på grund härav upphävas fr. o. m. den 1 januari 1988. Motionärerna riktar stark kritik också mot de nya inskolningsplatserna, och i en annan motion, 1986/87:A260, föreslår de att även den verksamheten skall avbrytas vid nyssnämnda tidpunkt. De båda nu berörda verksamheterna för ungdomar skall enligt motionärerna ersättas med åtgärder som enligt deras mening underlättar ungdomarnas övergång från skola till arbetsliv och grundas på de positiva erfarenheterna av det kommunala uppföljningsansvaret för 16–17-åringar.

Till dessa åtgärder hör förändringar inom grundskolan som moderata samlingspartiet förordar i en partimotion om utbildningspolitiken, bl. a. skolstart vid sexårsåldern. Åtgärderna är avsedda att börja successivt införas under hösten 1987.

Motionärerna går härefter in mer i detalj på hur det utvidgade uppföljningsansvaret skall utformas. De framhåller att däri skall ingå att individuella planer görs upp för var och en av de berörda ungdomarna. Till varje plan skall höra ett uppföljningsprogram med studie- och yrkesorientering, personlig vägledning, facklig information och annan arbetslivsorientering. Motionärerna understryker att de första åtgärderna för att hjälpa arbetslösa ungdomar skall vara att stimulera dem att skaffa sig utbildning som gör dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Andra ungdomar bör få intensifierad arbetsförmedlingshjälp. Ungdomar som har varit arbetslösa i tre månader bör erbjudas en arbetspraktikplats. Denna placering skall normalt vara i sex månader och inrättas i första hand i det privata näringslivet. Statsbidrag förutsätts utgå till kommunerna och bör läggas på en sådan nivå att dagersättningen till 18–19-åringar blir högre än för 16–17-åringar. Avtal bör kunna träffas om ersättningen till ungdomar i arbetspraktik på ungefär samma villkor som gäller i nuvarande avtal för ungdomsplatser. Förnyad placering på arbetspraktikplats bör i normalfallen föregås av en ny aktiv sökperiod efter arbete.

Härutöver förelår moderata samlingspartiet en *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar* med sociala problem. Utbildningen avses ha formen av utbildning i företag under tre år med ett lönekostnadsbidrag om 75, 50 och 25 % under första, andra resp. tredje utbildningsåret.

Till åtgärdsprogrammet för ungdomar enligt motion A258 hör slutligen riktade insatser inom arbetsmarknadsutbildningen för 20–24-åringar, möjligheter till förlängd provanställning och en förbättrad lärlingsutbildning. Arbetsmarknadsutbildningen behandlas i ett följande avsnitt och övriga nu nämnda frågor i andra sammanhang.

Centerpartiet föreslår i kommittémotionen 1986/87:A267 att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppdrag att arbeta fram förslag till ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 24 år. Motionärerna utgår från att kommunerna bör ha huvudansvaret för de praktiska insatserna mot ungdomsarbetslösheten. Dessa insatser bör utformas så att de utgör ett led i ungdomars gymnasiala utbildning, val av yrke och yrkespraktik. Statsbidraget till kommunerna bör utformas på sätt som motsvarar det bidrag som nu utgår till kommunernas uppföljningsverksamhet. Staten bör fastställa den ersättning som utgår till ungdomarna under yrkespraktiken. Ersättningsnivån bör vara högre ju äldre grupper av ungdomar som avses. Det bör också vara möjligt att träffa avtal om ersättningarna på samma villkor som gäller för ungdomar på ungdomsplatserna och inom de ramar som statsbidragen ger. Den stödform motionärerna förespråkar och som skall ge ungdomar arbete över hela arbetsmarknaden skall ersätta ungdomslagen. I avvaktan på att reformen genomförs bör, understryker motionärerna, alla ungdomsplatser ge heltidsarbete och platser i ungdomslag i ökad utsträckning förläggas till den privata sektorn.

Ett liknande åtgärdsförslag läggs fram av Alf Svensson (c) i motion

1986/87:A261, vari föreslås att ett praktik- och lärlingssystem för alla ungdomar under 25 år utarbetas av en av regeringen tillsatt arbetsgrupp.

Utskottet vill för sin del anföra följande.

Vintern 1986 redovisade AMS och riksrevisionsverket olika på regeringens uppdrag gjorda rapporter om verksamheten med ungdomslag och om arbetslösa ungdomar 20–24 år. Materialet har i augusti samma år kompletterats med en forskningsrapport om ungdomslagen. Mot bakgrund av då föreliggande material föreslog regeringen i kompletteringspropositionen på våren 1986 att de särskilda stödåtgärderna för ungdomar skulle byggas ut med inskolningsplatser i det enskilda näringslivet. Det bedömdes nämligen som angeläget att i väsentligt större omfattning än hittills utnyttja näringslivet för att ge arbetslivserfarenhet åt ungdomar.

Utbyggnaden av stödåtgärderna ger utskottet anledning att understryka den rangordning som skall gälla vid valet av insatser. I första hand skall arbete på ordinarie villkor eller utbildning vara den normala lösningen för arbetssökande ungdomar. Placeringar i någon av de särskilda stödåtgärderna skall sålunda föregås av aktiva förmedlings- och utbildningsinsatser. Placeringar på inskolningsplatser och – i sista hand – i ungdomslag skall alltså vara åtgärder som tillgrips när andra utvägar inte står till buds.

Verksamheten med ungdomslag har det senaste året minskat och med tillkomsten av inskolningsplatserna har man räknat med att placeringarna i ungdomslag skall gå ned ytterligare. Därmed är inte sagt att man som moderata samlingspartiet och centerpartiet vill helt kan avvara denna stödform. Ungdomslagen har till syfte att ersätta sysslolöshet med meningsfullt arbete. Utskottet uttalade förra året att ungdomslagen på det hela taget väl har tillgodosett detta syfte och finner inte något skäl att nu frångå detta omdöme. Verksamheten med inskolningsplatser har haft svårt att komma i gång – utskottet återkommer till den saken i det följande. I motsats till moderata samlingspartiet anser utskottet att sådana svårigheter inte är något skäl för att stoppa verksamheten innan den ens har hunnit börja.

Utskottet har sålunda uppfattningen att det inte är aktuellt att avveckla nuvarande särskilda stödinsatser för ungdomar och ersätta dem med helt nya åtgärder, vare sig detta skall ske tämligen omgående som moderata samlingspartiet föreslår eller något mer på sikt – efter ett parlamentariskt utredningsarbete – som centerpartiet förordar. Det får konstateras att i varje fall moderaternas förslag accepterar att ungdomar går arbetslösa i perioder mellan utbildning och praktik, vilket är ett direkt avsteg från den sysselsättningsgaranti som ges genom lagstiftningen om ungdomslag. Utskottet avstyrker därmed motionerna A258, A261 och A267 i de nu behandlade delarna.

Inte heller är utskottet berett att tillstyrka förslaget i motion 1986/87:A258 om särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar. Det föreslagna bidraget till denna utbildning – 75, 50 resp. 25 % av lönekostnaderna under utbildningstiden – har lönebidragen till förebild. Det kan ifrågasättas om inte en del av de ungdomar som motionärerna vill hjälpa redan med nuvarande regler kan slussas in i arbetslivet på i huvudsak det sätt motionärerna tänkt sig med anlitande av introduktions- och lönebidragen. I övrigt anser utskottet att lönesubventioner på den nivå motionärerna anger som hittills bör förbehållas

handikappade arbetssökande. Dessutom bör erinras om möjligheten att bevilja rekryteringsstöd för svårplacerade ungdomar.

Folkpartiet begär i motion 1986/87:A229 en *översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar*. Motionärerna pekar på att för 16–17-åringar, 18–19-åringar resp. 20–24-åringar varierar åtgärderna i fråga om huvudmän, ersättningsvillkor, arbetstider och subventionsgrader. Åtgärderna sägs vara dåligt samordnade, och det råder snarast en viss konkurrens mellan dem.

De olika åtgärderna för ungdomar och särskilt då ungdomslagen har kontinuerligt utvärderats av olika instanser och från skilda utgångspunkter, vilket har lett till återkommande modifieringar av insatserna. Utskottet kan dock hålla med motionärerna om att alla problem därmed inte är lösta, och utskottet förutsätter att samordningsproblem av det slag som nämns i motionen blir föremål för fortsatta överväganden och redovisas i den proposition regeringen avser att lägga fram på grundval av ÖGY:s förslag. Med hänsyn härtill är det i detta sammanhang inte påkallat med något riksdagsinitiativ till översyn av ungdomsåtgärderna, utan motion A229 i den aktuella delen kan av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Vänsterpartiet kommunisterna gör i motion 1986/87:A239 en kritisk genomgång av det nuvarande åtgärdssystemet för ungdomar. Genomgången omfattar även egenföretagande bland ungdomar och ungdomskooperativ samt de olika former av lärlingsutbildning som föreslagits i skilda sammanhang. Motionärerna anser att det i många av de vidtagna specialåtgärderna döljer sig en orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. De säger sig tro på att ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejäla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll. Men i grunden är problemet med ungdomsarbetslösheten djupare än så och måste bekämpas med kraftfulla insatser för att skapa *fasta jobb med lön som går att leva på*. De nya arbetstillfällena bör kunna tas fram genom en massiv satsning på utbyggande av vård, omsorg och utbildning/kultur, finansierad genom skärpt kapitalbeskattning. Motionärerna yrkar att detta skall ges regeringen till känna.

Utskottet behandlade förra året ett likartat yrkande från vänsterpartiet kommunisterna. Som utskottet då anförde bidrar uppbromsningen av den offentliga sektorns expansion med ett minskat utbud av nya arbetstillfällen som följd till ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden. I motsats till motionärerna tror utskottet emellertid inte att en ensidig satsning på utbyggnad av den offentliga sektorn på det sätt de förespråkar löser ungdomarnas sysselsättningsproblem och avstyrker därför att riksdagen gör det i motionen begärda tillkännagivandet till regeringen.

Förändringar i verksamheten med ungdomslag

Ungdomslagen är avsedda för ungdomar i åldern 18–19 år. Psykiskt utvecklingsstörda ungdomar har dock möjlighet att arbeta i ungdomslag tills de har fyllt 25 år beroende på deras längre skolplikt. I propositionen (p. B 6 s. 93–94) föreslås att även ungdomar med varaktiga fysiska funktionshinder skall få arbeta i ungdomslag tills de når 25-årsåldern. Därmed avses ungdomar som på grund av funktionshindren annars många gånger skulle bli

förtidspensionerade direkt efter det att de avslutat sin skolutbildning och därmed aldrig få möjlighet att pröva på arbetslivet. Utskottet anser att någon invändning inte kan riktas mot en sådan utvidgning av verksamheten med ungdomslag och tillstyrker följaktligen att 1 § lagen om arbete i ungdomslag ändras på det sätt som föreslås i propositionen.

Alf Svensson (c) yrkar i motion 1986/87:A261 att riksdagen av regeringen skall begära förslag att *utöka arbetstiden i ungdomslag* från nuvarande halvtid i normalfallen till heltid. Finansieringsmöjligheterna bör skyndsamt undersökas. Vidare anser motionären att arbetsplaceringarna i ökad utsträckning bör ske i det enskilda näringslivet liksom i jordbruket och enskilda hushåll.

Liknande motionsyrkanden avstyrktes av utskottet förra året med hänvisning bl. a. till de kostnadsmässiga konsekvenserna. Vad önskemålet om fler platser i näringslivet beträffar så skall här erinras om de positiva uttalanden om en sådan platsfördelning som utskottet gjort i olika sammanhang (se särskilt AU 1983/84:24 s. 23–25). Samtidigt bör också erinras om de möjligheter som kommer att finnas att i stället placera ungdomarna på inskolningsplatser. Med hänsyn till det anförda avstyrks motionen i dessa delar.

Inskolningsplatser

De redan i den föregående framställningen berörda inskolningsplatserna för ungdomar i åldern 18–19 år tillkom genom statsmakternas beslut våren 1986 (prop. 1985/86:150 bilaga 4, AU 19). Inskolningsplatserna skall, som också redan nämnts, inrättas främst inom industrin men får också anordnas i näringslivet i övrigt. Platserna är avsedda för ungdomar som har genomgått minst tvåårig gymnasieutbildning. De arbetsgivare som tar emot ungdomar på inskolningsplatser får statsbidrag med högst 50 % av de totala lönekostnaderna under sex månader.

De statsbidragskostnader som uppkommer under innevarande budgetår betalas från anslaget Statsbidrag för ungdomslag. För nästa budgetår har regeringen föreslagit ett särskilt anslag för inskolningsplatserna. Utskottet återkommer till anslagsfrågan i ett senare avsnitt. I detta sammanhang tar utskottet upp de motionsyrkanden som framställts om verksamhetens fortsatta bedrivande.

Moderata samlingspartiet har, som förut redovisats, i motion 1986/87:A258 uttalat sig kritiskt mot inskolningsplatserna, och i motion 1986/87:A260, vari medel beräknas för bidrag till dessa platser under hösten 1987, föreslås att platserna fr. o. m. årsskiftet 1987–1988 ersätts av de arbetspraktikplatser motionärerna förordar.

Även vänsterpartiet kommunisterna anser att inskolningsplatserna bör avskaffas och yrkar i motion 1986/87:A207 att riksdagen skall göra ett uttalande härom. Enligt vpk är inskolningsplatserna "statssubventionerade provanställningar" och de utgör ett hot mot den fackliga solidariteten. De resurser som frigörs bör i stället satsas på nya fasta arbeten inom den offentliga sektorn. Det kan tilläggas att vpk i motion 1986/87:A237 föreslår att det av regeringen begärda anslaget till inskolningsplatser reduceras till hälften, vilket torde innebära att vpk anser att inskolningsplatserna bör

avvecklas den 1 januari 1988.

Centerpartiet menar å andra sidan i motion 1986/87:A267 att satsningen genom inskolningsplatserna på att få ungdomar att vinna inträde på den privata arbetsmarknaden bör förstärkas i förhållande till vad regeringen har föreslagit. Regeringen har i budgetpropositionen beräknat en verksamhet med 10 000 bidragsplatser nästkommande budgetår. Centerpartiet föreslår en volym om 15 000 platser. Åtgärden finansieras av centerpartiet med en motsvarande minskning av antalet platser i ungdomslag.

Beslutet om inskolningsplatserna fattades våren 1986 i bred politisk enighet – regeringsförslaget härom godtogs sålunda även av moderata samlingspartiet och vänsterpartiet kommunisterna, låt vara med vissa markeringar från deras sida. Att mot den bakgrunden slopa verksamheten innan den i egentlig mening ens har kommit i gång kan inte gärna komma i fråga. Utskottet avstyrker yrkandena härom i motionerna A207 (vpk) och A260 (m).

Av skäl som strax skall beröras har verksamheten med inskolningsplatser drabbats av påtagliga startsvårigheter. Centerförslaget att väsentligt öka antalet platser i förhållande till regeringens förslag förefaller i varje fall med den situation som råder i dag vara svårt att genomföra i praktiken. Utskottet avstyrker därför även motion A267 i motsvarande delar.

Verksamheten med inskolningsplatser bygger på att parterna på arbetsmarknaden träffar avtal i ämnet. Avtal ingicks på central nivå i september i fjol. Det centrala avtalet har senare under hösten följts av kompletterande förbundsavtal på vissa områden, men förbundsavtal saknas fortfarande på sådana väsentliga områden som bl. a. verkstadsindustrin. I brev den 19 februari i år till LO, PTK och SAF har arbetsmarknadsministern begärt en redovisning för vilka förbundsområden som redan träffat avtal eller före budgetårets utgång med säkerhet kommer att omfattas av avtal. Utskottet vill i anslutning härtill för sin del understryka det ansvar parterna på arbetsmarknaden har att medverka till att underlätta ungdomars övergång från skola till arbetsliv och att förbättra deras möjligheter att få önskvärd arbetslivserfarenhet inom det enskilda näringslivet.

Löner och avgifter

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1986/87:A258 att riksdagen skall göra ett uttalande om parternas ansvar för *ungdomars ingångslöner*. Motionärerna anför att erfarenheterna både i Sverige och utlandet visar att höga ingångslöner för ungdomar är ett effektivt hinder för ungdomar att få anställning. Motionärerna fortsätter:

De fackliga organisationerna vill inte acceptera verkligheten utan förespråkar ständigt högre lönenivåer. De borde betänka att de har ett moraliskt ansvar även gentemot de ungdomar som ännu inte har fått anställning – inte blivit fackmedlemmar. Facket blir genom sin attityd medansvarig till de sociala problem som följer i ungdomsarbetslöshetens spår.

Motionärerna erinrar avslutningsvis om att de flera gånger understrukit att ingångslönernas storlek primärt är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Folkpartiet yrkar i motion 1986/87:A229 att riksdagen skall uppdra åt

regeringen att ta initiativ till överläggningar mellan parterna om särskilda ungdomsavtal som förutsätts bli kombinerade med en temporär nedsättning av arbetsgivaravgifterna med exempelvis 10 % första året, 7,5 % andra året, 5,0 % tredje året och 2,5 % fjärde året varefter nedsättningen upphör. Syftet är att nedbringa lönekostnaderna för ungdomarna och därmed öka deras konkurrenskraft.

Ungdomars ingångslöner har med anledning av motioner behandlats av utskottet flera gånger under de senare åren. När förslag har förts fram att hålla tillbaka löneutvecklingen för ungdomar har utskottets huvudinvändning varit att det är en vedertagen princip att löner och allmänna anställningsvillkor fastställs genom förhandlingar mellan parterna på arbetsmarknaden utan inblandning från statsmakternas sida. Utskottet vidhåller denna allmänna inställning och anser det inte vara förenligt med den att föreslå riksdagen att ansluta sig till det i moderaternas motion A258 formulerade uttalandet med de värderingar som innefattas i detta. Från samma utgångspunkt kan utskottet inte heller biträda tanken i folkpartimotionen A229 att regeringen på riksdagens uppdrag tar initiativ till partsöverläggningar om särskilda ungdomsavtal. Av det följer att utskottet inte har anledning att gå in på förslaget i samma motion om sänkta arbetsgivaravgifter. I enlighet med det anförda avstyrker utskottet motionerna A229 och A258 i de nu behandlade delarna.

Alf Svensson (c) föreslår i motion 1986/87:A261 att *ATP-avgifterna avskaffas för ungdomar under 25 år* i syfte att göra det lättare för ungdomar att få anställning. Ett sådant yrkande avstyrktes av utskottet förra året med hänvisning till det betydande intäktsbortfall för socialförsäkringssystemet som åtgärden skulle medföra. Av samma skäl avstyrks även det nu föreliggande motionsyrkandet.

Ungdomskooperativprojektet

Av medel till försöksverksamhet under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder utgår bidrag till det s. k. ungdomskooperativprojektet. Det drivs av Kooperativa institutet och Lantbrukarnas riksförbund. Gunilla André och Görel Thurdin (c) anser i motion 1986/87:A238 att det är angeläget att ge projektet en bredare målgruppsinriktning än hittills för att nå även kvinnor. De påpekar att det ofta kan vara fördelaktigt att få personer med längre yrkes- och arbetslivserfarenhet med i de nya kooperativa företagen. Den närmare utformningen bör Kooperativa rådet och de kooperativa organisationerna svara för tillsammans med andra intresserade. I anslutning härtill förespråkar motionärerna att kooperativ verksamhet introduceras på nya områden och bland nya medborgargrupper och framhåller att denna företagsform bör kunna bidra till att lösa en del av lands- och glesbygdens service- och sysselsättningsproblem.

Det statsbidrag som utgår till Kooperativa institutet – under innevarande budgetår sammanlagt 1 milj. kr. – är avsett för rådgivning samt informations- och utbildningsinsatser till stöd för ungdomar som startar kooperativ verksamhet. Medlen skall användas i enlighet med vad institutet självt har föreslagit. Utskottet menar att man inte kan rikta invändningar mot att det i

de ungdomskooperativa projekten ingår personer med längre yrkes- och arbetslivserfarenhet om detta är till fördel för projekten och saken godtas av ungdomarna själva. Motionen behöver sålunda i den delen inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Motionärerna vidgar härutöver perspektivet och tar ungdomskooperativen till utgångspunkt för att skissera tanken på en vidgad kooperativ verksamhet i bl. a. glesbygder. Utskottet delar motionärernas uppfattning om värdet av en sådan utveckling. Det bör dock erinras om den begränsade medelstilldelning som är avsatt för det nuvarande projektet, 1 milj. kr. per budgetår, och att – som motionärerna själva antytt – den verksamhet de tänker sig närmast hör hemma under Kooperativa rådets område. Därmed faller den utanför utskottets beredningsområde. Utskottet begränsar sig därför till de nu gjorda uttalandena och anser att motionen får anses besvarad därmed. Den bör sålunda därutöver inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

1985/86	Utgift	1 515 707 000
1986/87	Anslag	1 551 253 000
1987/88	Förslag	1 817 048 000

Från anslaget bekostas löner m. m. för verksamheten vid arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnderna och AMS.

Regeringen föreslår under punkt B 1. (s. 56–63) att riksdagen skall

1. medge att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1987/88 besluta om avskrivning av lånefordran uppkommen inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1986/87,

2. till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag av 1 817 048 000 kr.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Personal	7 116	+ 250
Anslag		
Förvaltningskostnader	1 325 887 000	+ 287 933 000
(därav lönekostnader)	(1 145 406 000)	(+ 101 355 000)
Kapitalkostnader	–	+ 23 500 000
Lokaler	206 142 000	– 206 142 000[1]
Af/ADB, m. m.	–	+ 159 850 000
Handledarinsatser för ungdomslag	19 224 000	+ 654 000
	1 551 253 000	+ 265 795 000

[1] Lokalkostnaderna för budgetåret 1987/88 har beräknats under anslagsposten Förvaltningskostnader.

I propositionen lämnas följande sammanställning över det totala antalet tjänster, tjänstgörande årsarbetare och lönekostnad den 1 juli 1986 med

finansiering dels över de gemensamma förvaltningskostnaderna, dels över andra anslag.

Sammanställning över totala antalet tjänster, tjänstgörande, årsarbetare och lönekostnad den 1 juli 1986 finansierade dels över anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, dels över andra anslag

Placering	Antal tjänster	Antal tjänstgörande	Antal årsarbetare	Lönekostnad (1 000-tal kr.)
AMS	730	608	569	98 820
Länsarbetsnämnder	1 931	2 013	1 805	325 207
Arbetsförmedling	5 593	6 464	5 475	769 686
AMU-förläggningar	106	144	116	13 372
Arbetsmarknadsinstitut	2 325	2 688	2 308	356 343
Regionkontor	539	576	512	83 601
Summa	11 224	12 493	10 785	1 647 029

I propositionen anmäls att chefen för finansdepartementet föreslagit en försöksverksamhet med s. k. ramanslag som skall möjliggöra ett mer flexibelt utnyttjande av förvaltningsresurserna genom att tillåta överföring av medel mellan budgetår. Arbetsmarknadsverket föreslås därvid ingå i försöket fr. o. m. budgetåret 1987/88. Anslaget B 1. Arbetsmarknadsverket bör därför enligt propositionen föras upp som ett ramanslag.

Till detta anslag förs fr. o. m. nästa budgetår vissa poster som hittills förts under punkt B 2. Arbetsmarknadsservice. Det gäller kostnaderna för extern information, praktikplatsackvisition och planeringsinformation. Detsamma gäller kostnaderna för det datoriserade platsförmedlingssystemet och platslisteproduktionen.

Arbetsmarknadsverkets organisation m. m.

Arbetsmarknadsverket har under de senaste åren genomgått en genomgripande omorganisation som syftar till att anpassa de olika verksamhetsdelarna till de principer som utgör grunden för det s. k. serviceprogrammet. I propositionen erinras om att – som ett led i denna anpassningsprocess – en omfattande ändring i arbetsförmedlingens lokala organisation och arbetsformer genomförts från årsskiftet 1986–1987. I korthet innebär förändringen att distriktsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingsdistrikten och distriktskontoren avskaffas. I stället har inrättats i huvudsak kommunanknutna arbetsförmedlingsnämnder som delegationer inom länsarbetsnämnderna.

Härigenom skapas enligt propositionen förutsättningar för att ytterligare effektivera arbetsförmedlingen och därigenom förbättra servicen för förmedlingens kunder. Samtidigt skapas förutsättningar för en närmare samverkan mellan lokalt näringsliv, kommunen och fackliga organisationer. Arbetsförmedlingen skall enligt propositionen även fortsättningsvis utgöra det främsta och primära arbetsmarknadspolitiska instrumentet.

Frågor om *arbetsmarknadsverkets organisation m. m.* behandlas i tre motioner. I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 föreslås bl. a. att den centrala administrationen inom AMS bör kunna minskas betydligt. Vidare bör länsarbetsnämndernas funktion förändras på sådant

sätt att deras viktigaste uppgift blir att som AMS regionala organ svara för upphandling från offentliga och enskilda institutioner. Slutligen föreslås i detta sammanhang att arbetsförmedlingen bör ges en från AMS fristående ställning, vilket skulle ge ökade möjligheter till en utveckling och anpassning av service- och konkurrensförmågan.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 anförs att ytterligare steg bör tas för en ökad decentralisering inom arbetsmarknadsverket. Antalet anställda vid AMS och länsarbetsnämnderna bör följaktligen minskas till förmån för det direkta förmedlingsarbetet. Motionärerna framhåller vidare att arbetsförmedlingen bör aktivt och kontinuerligt undersöka vilka arbeten som finns att tillgå och inte enbart vara en mottagare av de arbeten som anmäls.

Slutligen föreslås i motion 1986/87:A255 av Kjell-Arne Welin och Margitta Edgren (fp) att resurser bör föras över från länsarbetsnämnderna till arbetsförmedlingarna.

Utskottet vill med anledning av de synpunkter som förs fram i motionerna erinra om det omfattande förändringsarbete som pågått inom arbetsmarknadsverket sedan några år. Utskottet har med tillfredsställelse kunnat konstatera att insatserna haft till syfte att bl. a. åstadkomma en större effektivitet i verksamheten och en förbättrad service till arbetsförmedlingens kunder. Förslag till åtgärder för att decentralisera uppgifter från den centrala nivån till regionerna har följts upp med decentraliseringsinitiativ på den regionala nivån. Sammantaget beräknas dessa åtgärder kunna innebära att ca 400 tjänster frigörs för den platsförmedlande verksamheten. I själva verket torde det förhålla sig på det sättet att arbetsmarknadsverket tillhör de statliga myndigheter som på ett positivt sätt utmärkt sig när det gäller att föra ut uppgifter och resurser från den centrala till den lokala nivån.

Utskottet kan inte ställa sig bakom kravet i motion A259 (m) som innebär att arbetsförmedlingen skulle ges en från AMS fristående ställning. Arbetsförmedlingen bör liksom fallet är i dag ses som en integrerad del av arbetsmarknadsverket. När det vidare gäller förslaget i samma motion beträffande länsarbetsnämndernas uppgifter vill utskottet hänvisa till att länsarbetsnämndernas verksamhet nyligen har setts över. Nämnderna svarar för övrigt i dag för upphandling av arbetsmarknadsutbildning.

Slutligen vill utskottet med anledning av vad som anförs i motion A267 (c) om en aktiv arbetsförmedling framhålla att ett viktigt led i arbetsförmedlingens arbete är att aktivt hålla kontakt med bl. a. företagen. Arbetsförmedlarna gör t. ex. numera regelbundna besök ute på arbetsplatserna.

Med hänvisning till vad som ovan anförts om förändringsarbetet inom arbetsmarknadsverket avstyrker utskottet de i sammanhanget upptagna motionerna i aktuella delar.

Utskottet övergår härefter till att ta upp frågor rörande *sammansättningen av AMS styrelse m. m.* I motionerna 1986/87:A259 (m) och 1986/87:A267 (c) föreslås att sammansättningen av AMS styrelse bör ändras.

I motion A259 framhålls att parterna på arbetsmarknaden i dag dominerar AMS styrelse, vilket visat sig medföra problem i flera avseenden. Bl. a öppnas därigenom möjligheterna att skyla över arbetslöshetskonsekvenserna av för höga avtal med växande AMS-insatser. Parternas möjligheter att

utöva inflytande och bidra med kunskaper och erfarenheter kan enligt motionärerna tryggas på annat sätt än genom direkt styrelserepresentation.

I motion A267 anförs att AMS styrelse bör vara parlamentariskt sammansatt. Rent principiellt anser motionärerna att utgångspunkten bör vara att korporativt sammansatta styrelser såsom den i AMS inte skall förekomma. Med tanke på den mycket omfattande verksamheten anser man det vidare rimligt att styrelsen får parlamentariskt inslag. I avvaktan på regeringens proposition om verksledningsfrågor bör AMS och länsarbetsnämndernas styrelser få en sammansättning där paritet råder mellan arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter.

Utskottet vill med anledning av motionerna först erinra om att arbetsmarknadsparterna alltsedan AMS tillkomst har varit representerade i styrelsen. Vid utskottets behandling förra året av proposition 1985/86:138 om arbetsmarknadsverkets ansvarsområde m. m. framförde utskottet den principiella uppfattningen att parterna på arbetsmarknaden bör vara företrädda i styrelsen. Utskottet anförde bl. a. att det har visat sig vara en klar fördel att styrelsens sammansättning återspeglar trepartssamverkan mellan staten och arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Frågor som hänger samman med ledningsfrågorna vid de statliga verken kommer också att behandlas i proposition 1986/87:99. Med hänvisning härtill samt till vad utskottet i övrigt anfört ovan avstyrks motionerna A259 och A267 i motsvarande delar. Vad utskottet anfört beträffande AMS styrelse har tillämplighet även på länsarbetsnämndernas styrelser. Vad som anförs i motion A267 om sammansättningen av dessa nämndstyrelser avstyrks därför också.

Arbetsförmedlingens personalresurser m. m.

Den nya organisationen inom arbetsmarknadsverket bör enligt propositionen skapa förutsättningar för att ytterligare effektivera arbetsförmedlingen och därigenom förbättra servicen för förmedlingens kunder. Samtidigt skapas som redan nämnts förutsättningar för en närmare samverkan mellan lokalt näringsliv, kommunen och fackliga organisationer. Arbetsförmedlingen med sina platsförmedlings- och vägledningsinsatser bör även fortsättningsvis utgöra det främsta och primära arbetsmarknadspolitiska instrumentet.

Denna inriktning ställer enligt propositionen krav på betydande insatser i fråga om både personal och andra förvaltningsresurser men också på åtgärder som syftar till att höja kompetensen och utveckla arbetsmetoder m. m. Viktigt i detta sammanhang är den snabba tekniska upprustning som nu sker inom förmedlingen. Inom ramen för oförändrade resurser kan det inom de flesta verksamheter genom bl. a. omprioriteringar och utnyttjande av modern teknik skapas utrymme för effektivitetshöjningar. I propositionen framhålls att betydande insatser har gjorts i detta syfte inom arbetsmarknadsverket, och det förutsätts att detta arbete kommer att vidareutvecklas.

Det framhålls vidare att en ökad personalutbildning och andra åtgärder som syftar till att höja kompetensen m. m. innebär att resurserna för arbetsförmedlingsservice kan komma att minska under den närmaste

framtiden. Mot bakgrund härav och med hänsyn till att efterfrågan på arbetsförmedlingens service har ökat i sådan omfattning att den inte kan mötas enbart genom omprioriteringar m. m. inom befintliga resurser föreslås *en förstärkning av förmedlingspersonalen*. I sammanhanget erinras om att antalet personer som efterfrågar förmedlingens service i det närmaste har fördubblats under de senaste tio åren samtidigt som antalet anställda inom arbetsförmedlingen har ökat med endast 14 %. Samtidigt har det skett en utveckling mot ett mer aktivt, utåtriktat förmedlingsarbete mot både företag och sökande.

Mot den angivna bakgrunden föreslås att arbetsförmedlingen tillförs 250 nya tjänster fr. o. m. nästa budgetår. Kostnaderna härför i form av löner beräknas till 40 milj. kr. Samtliga kostnadsökningar som föranleds av förstärkningen har finansierats genom utgiftsminskningar inom huvudtiteln. Personalförstärkningen bör användas för att i första hand minska arbetslöshetstidernas längd. AMS förutsätts återkomma till regeringen med förslag till hur personalförstärkningen skall disponeras. Personalförstärkningen bör vidare följas upp genom en utvärdering för att klargöra effekterna på i första hand platsförmedlingsresultaten. I detta arbete bör även statsfinansiella och samhällsekonomiska effekter mätas.

Den föreslagna personalförstärkningen vid arbetsförmedlingarna avstyrks i motionerna 1986/87:A260 av Alf Wennerfors m. fl. (m), 1986/87:A229 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) och 1986/87:A267 av Börje Hörnlund m. fl. (c). Bland de skäl som förs fram till stöd för avslag på regeringens förslag i denna del kan nämnas utbyggnaden av datatekniken, personalförstärkningen till följd av decentraliseringen samt effekterna av att alternativa förmedlingar tillåts.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om 250 nya förmedlingstjänster. Den föreslagna personalförstärkningen ger arbetsförmedlingen större möjligheter till ett mer aktivt, utåtriktat förmedlingsarbete mot både företag och sökande. Som också framhålls i propositionen har antalet anställda inom arbetsförmedlingen under senare år ökat i begränsad omfattning sett mot bakgrund av utvecklingen beträffande antalet personer som efterfrågar arbetsförmedlingens service. Kan den föreslagna förstärkningen bidra till att arbetslöshetstidernas längd kan minska kan den för övrigt sägas vara även samhällsekonomiskt motiverad. Utskottets ställningstagande innebär att motionerna A229, A260 och A267 avstyrks i aktuell del.

Behovet av *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda* vid arbetsförmedlingarna tas upp i folkpartiets partimotion 1986/87:A204. En förutsättning för att de utvecklingsstörda skall kunna tillgodogöra sig arbetsförmedlingens service och få ett reellt stöd i försöken att få arbete är att det på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar finns särskilda kontaktpersoner med kunskap om utvecklingsstördas speciella behov. Sådana kontaktpersoner bör därför utses vid arbetsförmedlingarna och vid länsarbetsnämnderna.

Motionsyrkanden om kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda har framförts tidigare, senast förra året (se AU 1985/86:11, s. 41). Utskottet vill nu liksom då uttrycka sympati för det behjärtansvärda ändamål det här gäller. Utskottet anser emellertid att det bör ankomma på arbetsmarknadsverket att besluta om hur arbetet ute på förmedlingarna skall läggas upp. Den

förstärkning av förmedlingsverksamheten som blir ett resultat av dels decentraliseringen inom verket, dels den föreslagna personalförstärkningen bör emellertid kunna öka möjligheterna till riktad och kontinuerlig service till bl. a. utvecklingsstörda arbetssökande. Motion A204 bör med det anförda lämnas utan åtgärd.

ADB i platsförmedlingen

Riksdagen tog genom 1984 års budgetproposition (prop. 1983/84:100 bil. 12, AU 21, rskr. 228) ställning för att det av AMS utvecklade ADB-systemet i platsförmedlingen bör införas i hela landet inom ett system som i huvudsak bygger på länsindelning. Därefter har upphandlingen av ett nytt ADB-system genomförts.

I propositionen anförs att det fortsatta införandet och utbyggnaden av platsförmedlingssystemet liksom tidigare bör ske inom ramen för befintliga medel. Medlen för nästa budgetår för ADB-systemet och platslistorna har räknats upp med hänsyn till under året inträffade pris- och löneökningar. Arbetsmarknadsministern stryker under det angelägna i att införandet av det nya ADB-systemet sker i den takt som planeras. Utskottet ansluter sig härtill och tillstyrker vad som anförs i propositionen i denna del.

Utskottet tar i detta avsnitt slutligen upp motion 1986/87:A214 av Sigge Godin och Ingrid Hasselström Nyvall (fp), i vilken begärs *en utökning av dataservicen vid arbetsförmedlingarna*. Bl. a. framhålls att de som vill byta arbete bör få en utvidgad dataservice, utan att de är inskrivna. Tyngdpunkten bör därvid läggas vid information om företagen. Med ett informationssystem över företag som söker arbetskraft kan den sökande snabbt få önskad information utan personlig service.

Enligt utskottets uppfattning bör den kraftiga utbyggnaden inom arbetsförmedlingen både vad avser teknisk utrustning och personal kunna innebära förbättrade förutsättningar att svara upp även mot ombytessökandes behov. Utskottet vill härutöver peka på de möjligheter som i dag finns vid arbetsförmedlingarna i form av s. k. platshörnor, videotex, platsautomater m. m. för den som inte är inskriven. Det bör slutligen enligt utskottets uppfattning liksom hittills ankomma på AMS att besluta om det närmare innehållet i denna information. Motionen bör med hänvisning härtill avslås.

Medelsanvisningen m. m.

Som inledningsvis nämnts föreslås att anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader förs upp som ett ramanslag. I det föregående har utskottet tagit ställning till vad som anförs i propositionen beträffande personal och den tekniska utrustningen vid arbetsförmedlingarna. Utskottet tillstyrker även vad som i övrigt anförs under anslaget. Det gäller bl. a. kostnader för lokaler och kapitalkostnader.

Till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader föreslås för nästa budgetår 1 817 048 000 kr., varav 1 246,8 milj. kr. för de sammanlagda lönekostnaderna. Vid beräkningen av lönekostnaderna har hänsyn tagits till det långsiktiga besparingsmål som gäller för arbetsmarknadsverket och som för budgetåret 1987/88 innebär en minskning av kostnaderna med 25 milj. kr.

i 1985 års prisläge, vilket motsvarar 27,9 milj. kr. i dagens prisläge. Av lönemedlen bör enligt propositionen 4,8 milj. kr. avsättas för tillfälliga förstärkningar av arbetsförmedlingen, medel som bör stå till regeringens disposition.

Som en konsekvens av förslagen beträffande antalet förmedlingstjänster föreslås i motionerna 1986/87:A260 (m), 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A267 (c) ett med 40 milj. kr. (fp och c) resp. 44,6 milj. kr. (m) reducerat belopp.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen beträffande anvisning av medel till det här aktuella anslaget. De i sammanhanget upptagna motionerna avstyrks i motsvarande delar.

Slutligen tillstyrker utskottet att AMS liksom tidigare bemyndigas att avskriva vissa lånefordringar inom verket.

Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning

1985/86	Utgift	5 524 000	Reservation 9 495 000
1986/87	Anslag	24 200 000	
1987/88	Förslag	23 500 000	

Regeringen föreslår under punkt B.9. (s. 96) att anslaget för budgetåret 1986/87 skall föras upp med 23 500 000 kr.

Från anslaget bekostas arbetsmarknadsverkets utgifter för investeringar i teleutrustning vid AMS, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen. Andra investeringar finansieras över anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Utskottet tillstyrker den begärda medelstilldelningen under denna punkt.

Arbetsmarknadsservice

1985/86	Utgift	557 011 000
1986/87	Anslag	514 428 000
1987/88	Förslag	123 920 000

Från anslaget betalas service åt arbetssökande i form av reseersättningar och traktamenten i samband med inställelse till arbetsförmedlingen, läkarundersökningar samt tolkhjälp. Vidare betalas kostnader för flyttningsbidrag och inlösen av egna hem m. m. Flyttningsbidrag omfattar bidrag för att underlätta för arbetssökande att söka och anta arbeten utanför hemorten. Från anslagsposten Inlösen av egna hem m. m. betalas utgifterna för att lösa in fastigheter och bostadsrätter från arbetslösa som flyttar av arbetsmarknadsskäl.

Som redovisats under anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader har huvuddelen av anslagsposten Arbetsmarknadsinformation i nästa års budget förts över till anslaget B 1.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Arbetsmarknads-information	172 128 000	− 172 128 000
Utredningskostnader	−	+ 7 920 000
Flyttningsbidrag	341 300 000	− 226 300 000
Inlösen av egna hem m. m.	1 000 000	−
	514 428 000	− 390 508 000

Under punkt B 2. (s. 63–68) föreslår regeringen att riksdagen skall

1. godkänna vad som förordats i fråga om vissa flyttningsbidrag,

2. godkänna vad som förordats i fråga om bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande,

3. till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 123 920 000 kr.

Utredningskostnader

Sedan huvudparten av anslagsposten Arbetsmarknadsinformation överförts till anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader återstår under detta anslag kostnaderna för reseersättningar och traktamenten i samband med inställelse till arbetsförmedlingen, läkarundersökningar och tolkservice för arbetssökande.

Vidare förs motsvarande kostnader för sökande i samband med utredning om förutsättningarna för arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering, som i dag betalas från anslagen B 3. Arbetsmarknadsutbildning och C 3. Yrkesinriktad rehabilitering över till detta anslag.

De här nämnda kostnaderna förs i fortsättningen upp under en gemensam anslagspost benämnd Utredningskostnader. Anslagsposten Arbetsmarknadsinformation utgår därmed.

Medelsbehovet för Utredningskostnader beräknas till 7,9 milj. kr.

Utskottet tillstyrker vad som anförs under denna punkt.

Flyttningsbidrag och starthjälp

Som ett led i regeringens strävan att komma till rätta med obalanserna i ekonomin samt behov av att finansiera angelägna reformer föreslås *ett slopande av starthjälpen m. m.* Förslaget föreslås träda i kraft fr. o. m. den 1 juli 1987. Med hänsyn till de regionalpolitiska konsekvenserna föreslås att starthjälp till s. k. nyckelpersoner som flyttar till stödområden skall kunna utgå även i fortsättningen enligt de bestämmelser som i dag gäller för denna grupp.

Regeringens förslag beträffande flyttningsbidragen behandlas i flera motioner.

I motionerna 1986/87:A259 och 1986/87:A260 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs att det är förvånande att regeringen vill avskaffa starthjälpen eftersom detta stöd medverkar till att människor snabbt flyttar från arbetslöshet till arbete. Att avskaffa bidraget medför att arbetslösheten ökar och att kostnaderna för arbetslöshetsersättning och sysselsättningsskapande

åtgärder växer. Det innebär att arbetslösheten på en del orter stiger. Fler enskilda människor drabbas då av arbetslöshet än vad som annars vore nödvändigt.

Möjligheterna att flytta till regionalt utsatta områden kan också påverkas i negativ riktning, anför motionärerna.

I motionen föreslås vidare att regeringen bör tillse att starthjälpen inte överutnyttjas. Med en mer restriktiv handläggning av starthjälpen bedöms kostnaderna komma att uppgå till ca 222 milj. kr.

Folkpartiet anför i motion 1986/87:A229 att den rörlighetsstimulerande arbetsmarknadspolitiken kan ses som en del av en mer fullständig arbetslöshetsförsäkring än vad enbart kontantbidrag utgör. Arbetslöshetsförsäkringen kan därför lite tillspetsat sägas bli försämrad när starthjälpen tas bort. Avsikten med starthjälpen är att underlätta för människor att flytta oberoende av i vilken riktning, fortsätter motionärerna och föreslår att bidragsformen bibehålls. En uppstramning av villkoren bör dock komma till stånd.

Förslaget om slopande av starthjälpen tillstyrks av centerpartiet. I partimotion 1986/87:A421 framhålls att flyttningsbidragen i sin nuvarande utformning varit en av de främsta stimulanserna till den pågående koncentrationsutvecklingen. I motionen föreslås ytterligare förändringar beträffande flyttningsbidragen, till vilka utskottet återkommer senare i framställningen.

Agne Hansson och Gösta Andersson (c) framhåller i motion 1986/87:A236 att de inte har något att invända mot propositionens förslag beträffande flyttningsersättningen i den del det avser ersättning för flyttning till de expansiva storstadsregionerna. De anser emellertid att om denna ström skall kunna vändas bör flyttningsersättning utgå i omvända riktningen. Flyttningsersättningen bör därför behållas vid flyttning till bl. a. Kalmar läns avfolkningsområden.

I motion 1986/87:A228 av Maud Björnemalm m. fl. (s) föreslås att starthjälp bör kunna utgå till nyckelpersoner som flyttar till stödområdeskommuner i Örebro län.

Ing-Marie Hansson m. fl. (s) framhåller i motion 1986/87:A243 bl. a. att ett slopande av starthjälpen till skogslänen kan innebära både ökade svårigheter för rekrytering och längre arbetslöshetstider. Motionärerna pekar också på att starthjälpen i dessa län till 35–40 % avsett dem som flyttat inom resp. län. I motionen föreslås att effekterna av att slopa starthjälpen bör utvärderas. Detta bör ske månadsvis. Regeringen föreslås vidare få bemyndigande att – om så erfordras – direkt vidta åtgärder i särskilt utsatta län.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att slopa starthjälpen fr. o. m. den 1 juli i år. Som framhålls i propositionen vidtas åtgärden av besparingsskäl och för att möjliggöra en prioritering av regionalpolitiska insatser i budgeten. Utskottet har förståelse för att starthjälpen i den uppkomna situationen har valts ut inom den arbetsmarknadspolitiska åtgärdsarsenalen. Det får emellertid inte uteslutas att ett slopande av starthjälpen kan få vissa hämmande effekter på rörligheten på arbetsmarknaden. Utskottet noterar därför att arbetsmarknadsministern avser att uppmärksamt följa effekterna av förslaget. Skulle det visa sig att åtgärden får negativa konsekvenser för rörligheten t. ex. inom skogslänen, utgår utskottet från att regeringen återkommer till

riksdagen i frågan. I sammanhanget vill utskottet peka på möjligheten som ett slopande av starthjälpen innebär för att närmare studera denna bidragsforms arbetsmarknadspolitiska effekter.

Med utskottets ställningstagande saknas anledning att gå närmare in på förslagen i motionerna A229 och A260 om en skärpning av villkoren för starthjälp.

Utskottet vill härutöver med anledning av motion A228 framhålla att starthjälp till nyckelpersoner med regeringens förslag skall kunna utgå till sådana personer som flyttar till stödområden, dvs. även till stödkommuner i Örebro län. Däremot bör bidraget inte kunna utgå vid flyttning till kommuner utanför stödområde. Kalmar län kan därmed inte komma i fråga, vilket aktualiseras i motion A236. Däremot kan ersättning för de reella flyttkostnaderna även fortsättningsvis utgå i hela landet. De båda motionerna bör följaktligen avslås.

Med det anförda har utskottet tillstyrkt regeringens förslag att slopa starthjälpen. Samtliga de i sammanhanget upptagna motionerna rörande de här aktuella flyttbidragen avstyrks därmed.

I propositionen föreslås vidare ett par ändringar av *flyttningsbidragen avseende studerande och kulturarbetare*. För den som studerar på annan ort än hemorten kan flyttningsbidrag inte beviljas om personen i fråga får arbete på utbildningsorten eller den tidigare hemorten. Det föreslås i propositionen att flyttningsbidrag skall få utgå till en sådan person vid flyttning till arbete i den tidigare hemorten om studierna på den andra orten inte har varit av helt kort varaktighet. Kostnaderna för förslaget har beräknats till 400 000 kr.

Slutligen i denna del föreslås att kulturarbetare skall kunna få flyttningsbidrag för två hemresor per månad under högst sex månader vid engagemang med en varaktighet på minst två månader. Detta föreslås dock gälla endast om kulturarbetaren har familj på hemorten. Till skillnad från vad som gäller för byggnadsarbetare bör bidraget inte vara begränsat till arbeten inom vissa geografiska områden. Verksamheten bör bedrivas försöksvis under tre år och därefter utvärderas. De sammanlagda kostnaderna bör enligt propositionen få uppgå till högst 2 milj. kr. per budgetår.

Förslagen i propositionen beträffande studerande och kulturarbetare avvisas av moderata samlingspartiet i motion 1986/87:A259.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande flyttningsbidrag för studerande och kulturarbetare. Motion A259 avstyrks i motsvarande del.

Slutligen i detta sammanhang tar utskottet upp förslag i motion 1986/87:A421 (c) om *ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m.* Motionärerna framhåller att flyttningsbidragen framdeles bör utformas så att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. Arbetsgivarna bör i expansionsorterna svara för kostnaderna vid rekrytering av arbetskraft från utflyttningsorter. Flyttningsbidrag bör därför i framtiden endast utgå vid flyttningar till avfolkningsbygder. Regeringen bör i kompletteringspropositionen återkomma med förslag till riktlinjer och regler för ett sådant flyttningsbidragssystem och därvid anvisa 25 milj. kr. för återflyttningsbidrag m. m.

Utskottet kan för sin del inte biträda förslaget som bl. a. skulle innebära att ersättning för de reella flyttningskostnaderna inte längre skulle kunna utgå

vid arbetsmarknadspolitiskt motiverade flyttningar i andra delar av landet än avfolkningsbygder. Utskottet vill emellertid inte utesluta att en fortsatt expansion i vissa regioner kan komma att förutsätta att arbetsgivarna tar ett ökat ansvar för kostnaderna i samband med flyttningen vid rekrytering. Med det anförda avstyrks motionen.

Med de förslag som förts fram – och som redovisats ovan – kommer det fortsättningsvis att finnas kvar flyttningsbidrag som ersätter faktiska kostnader i form av bohagstransport, sökande-, tillträdes- och hemresor, återflyttningskostnader, traktamenten samt starthjälp för nyckelpersoner i stödområde. Faktiska kostnader i samband med flyttning kommer således även fortsättningsvis att ersättas.

Utskottet övergår härefter till regeringens förslag om ändringar i *bidraget för medflyttande*. Regeringen föreslår att försöksverksamheten med bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande bör få bedrivas även under budgetåret 1987/88. Bidraget har sedan det infördes utnyttjats i endast ringa omfattning. Nu föreslås att bidragsperioden utsträcks från nuvarande sex till tolv månader. Bidrag bör även i fortsättningen få utgå med högst 50 % av den totala lönekostnaden. Den nuvarande beloppsgränsen på 35 000 kr. föreslås bli slopad. Bidraget bör samtidigt begränsas till att avse endast arbeten inom skogslänen och de kommuner utanför skogslänen som ingår i stödområde C. Det bör enligt propositionen få ankomma på regeringen att utforma de närmare reglerna för bidraget. Bidrag bör få beviljas för högst 10 milj. kr. per budgetår.

Regeringens förslag beträffande bidrag till medflyttande avvisas av moderata samlingspartiet i motion 1986/87:A260. Sådana bidrag bör enligt motionärerna inte utgå under det kommande budgetåret.

I centerpartiets partimotion 1986/87:A421 föreslås att bidraget till medflyttande bör höjas till 90 % av den totala lönesumman för den anställde under det första året. I motion 1986/87:A230 av Gunnel Jonäng (c) yrkas att en utredning bör få till uppgift att se över möjligheterna att förbättra villkoren för medflyttande.

Enligt utskottets uppfattning är det motiverat med vissa förbättringar av medflyttandebidraget. Utskottet är emellertid inte berett att gå längre än vad som föreslås i propositionen när det gäller att förbättra villkoren för bidraget. Som ovan nämnts har det hittills utnyttjats i begränsad omfattning. Utskottet utgår från att effekterna av de nu föreslagna förbättringarna av bidraget studeras fortlöpande. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag i denna del. Här aktuella motionsyrkanden avstyrks sålunda.

Utskottet tar slutligen i detta sammanhang upp förslag i motion 1986/87:A242 av Olle Westberg och Wivi-Anne Cederqvist (s) om *ändringar i återflyttningsbidraget*. Motionärerna yrkar en förlängning av tiden för bidraget från ett till två år och anför att ett år i många fall är en alltför kort tid för att man skall hinna rota sig på den nya orten. Är man då osäker på om man kommer att trivas, åker man tillbaka till hemorten innan ett år gått för att få ersättning för flyttkostnaderna i stället för att pröva ytterligare en tid, slutar motionärerna.

Utskottet anser för sin del inte att det finns anledning att utsträcka tiden för återflyttningsbidrag utöver nu gällande ett år. En restriktiv budgetprövning

talar för övrigt också för att det krävs synnerligen starka skäl för att tillmötesgå motionärernas önskemål. Utskottet anser mot denna bakgrund att motionen bör avslås.

Inlösen av egna hem m. m.

I propositionen anmäls under denna punkt att regeringen senare avser fatta beslut om att beslut om inlösen i de fyra nordligaste länen skall få fattas av länsarbetsnämnden i resp. län. Inlösen får också ske i övriga delar av landet om synnerliga skäl föreligger. Sådana inlösenärenden bör även i fortsättningen prövas av AMS. För att markera att inlösen utgör ett arbetsmarknadspolitiskt instrument bör vidare enligt propositionen vid all inlösen gälla att ansökan om inlösen skall ha gjorts före flyttningen och att arbetsförmedlingen skall ha haft erforderlig tid för att pröva om sökandens sysselsättningsproblem kan lösas på hemorten. Medelsbehovet beräknas till oförändrat 1 milj. kr. Det anförda biträds av utskottet.

Medelsanvisningen

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1987/88 har beräknats till 123 920 000 kr., en minskning med 390,5 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår.

En konsekvens av förslagen i motionerna 1986/87:A259 och A260 (m) resp. A229 (fp) om bibehållen starthjälp är en högre medelsberäkning, för den moderata motionen ytterligare 207,6 milj. kr. och för folkpartiets motion ytterligare 226,3 milj. kr. Centerpartiets förslag beträffande flyttbidragen i motion 1986/87:A421 innebär att anslaget bör räknas ned med 90 milj. kr.

Utskottet har tidigare tillstyrkt regeringens förslag beträffande bl. a. flyttningsbidragen. Som en följd härav tillstyrks även den föreslagna medelsberäkningen. De aktuella motionerna bör följaktligen avslås i denna del.

Arbetsmarknadsutbildning

1985/86	Utgift	1 763 830 000	Reservation	865 565 000[2]
1986/87	Anslag	2 025 200 000[1]		
1987/88	Förslag	2 350 000 000		

[1] Härtill kommer 143 milj. kr. enligt tilläggsbudget I (AU 1986/87:9). Vidare får den del av utgående reservation per den 30 juni 1986 som ej är att hänföra till utgifter från budgetåret 1985/86 användas för verksamhet under budgetåret 1986/87.
[2] Av reservationen hänför sig 694,5 milj. kr. till utgifter från budgetåret 1985/86.

Från anslaget betalas utgifterna för upphandling av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning, bidrag för arbetsmarknadsutbildning i företag, yrkesförberedande praktik inom försvaret, elevsocial verksamhet inom AMU-gruppen samt för AMS boendeservice till deltagare i arbetsmarknadsutbildning. Utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning

finansieras dels genom arbetsgivaravgifter, dels över anslaget B 4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

Arbetsmarknadsutbildning är sådan utbildning som någon genomgår av arbetsmarknadsskäl och till vilken bidrag beviljas av arbetsförmedlingen. Det är dels fråga om utbildning för personer som är eller riskerar att bli arbetslösa och som uppbär utbildningsbidrag under utbildning vid särskilt anordnade kurser eller i det reguljära utbildningsväsendet, dels gäller det utbildning för anställda för vilka bidrag från arbetsmarknadsverket utgår till arbetsgivaren.

Regeringen föreslår under punkt B 3 att riksdagen till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett reservationsanslag av 2 350 000 000 kr.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning	1 779 200 000[1]	+355 600 000
Bidrag för utbildning i företag m. m.	165 000 000	− 33 000 000
Yrkesförberedande praktik inom försvaret	30 000 000	−
Elevsocial verksamhet	51 000 000	+ 2 200 000
	2 025 200 000[2]	+324 800 000

[1] Utöver anslagna medel beräknas 171 milj. kr av utgående reservation per den 30 juni 1986 användas för verksamhet under budgetåret 1986/87.
[2] Härtill kommer 143 milj. kr. enligt tilläggsbudget I (AU 1986/87:9).

Anslagsposten Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning avser kostnader för sådan utbildning som länsarbetsnämnderna upphandlar från såväl AMU-gruppen som från bl. a. komvux, högskola, folkhögskola, studieförbund eller företag. Bestämmelser om särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning inkl. elevsocial verksamhet och boendeservice finns i arbetsmarknadskungörelsen (1966:368). Anslagsposten Arbetsmarknadsutbildning i företag avser kostnader för bidrag enligt förordningen (1984:518) om bidrag till sådan utbildning. Försöksverksamhet med yrkesförberedande praktik inom det militära försvaret för arbetslösa ungdomar bedrivs som arbetsmarknadsutbildning efter särskilda föreskrifter från regeringen.

Elevsocial verksamhet avser dels den service som AMU-organisationen anordnar och erbjuder deltagare i AMU-kurser, dels arbetsmarknadsmyndigheternas ansvar att ordna förläggning för personer som deltar i särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning eller som uppbär utbildningsbidrag för studier inom det reguljära utbildningsväsendet och som under utbildningen inte kan bo kvar på hemorten. Den elevsociala verksamheten planeras och finansieras av AMS.

I propositionen framhålls att arbetsmarknadsutbildningen har fått en växande betydelse inom arbetsmarknadspolitiken. Den är ett aktivt instrument som både motverkar obalanser på arbetsmarknaden, stärker svaga grupper och avlastar arbetslösheten för den enskilde. 125 000 personer deltog i arbetsmarknadsutbildning under föregående budgetår, varav drygt 97 000 i sådan arbetsmarknadsutbildning som är förbehållen dem som drabbats eller löper risk för arbetslöshet. 45 % av deltagarna i utbildningen exkl. företagsutbildning var kvinnor.

Efter en kraftig minskning under åren 1981 och 1982 har andelen kvinnor successivt ökat. Arbetsmarknadsministern påtalar vikten av att kvinnornas andel i arbetsmarknadsutbildningen kan återställas till en nivå som bättre svarar mot deras andel av arbetslösheten. Vidare framhålls att det är väsentligt att arbetsmarknadsutbildningen kan utnyttjas effektivt för ungdomar i åldern 20–24 år.

Mot den angivna bakgrunden anförs i propositionen att arbetsmarknadsutbildningen måste upprätthållas på en hög nivå. Det beräknas att minst 120 000 personer kommer att behöva erbjudas arbetsmarknadsutbildning under nästa budgetår, varav merparten för särskilt anordnad utbildning för arbetslösa. En ny bedömning av behovet av arbetsmarknadsutbildning kommer att göras i samband med kompletteringspropositionen.

Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. behandlas i följande motioner.

Moderata samlingspartiet anför i kommittémotion 1986/87:A259 att utbildning måste vara ett av arbetsmarknadspolitikens främsta medel. Ty trots förbättrad arbetsförmedling kommer en del arbetssökande att ha svårigheter att finna arbete. Utbildning kan ofta radikalt förändra deras möjligheter. Det finns trots hög arbetslöshet en betydande brist på utbildad arbetskraft inom vissa områden. Därutöver ökar kraven på vidareutbildning för att redan anställda skall kunna behålla sina arbeten. Tillgången på utbildad arbetskraft kommer att få ännu större betydelse för företagens förmåga att skapa fler arbetstillfällen.

AMU:s nya organisation öppnar enligt motionärerna delvis vägen för en förbättrad arbetsmarknadsutbildning. Regeringens sätt att genomföra den nya organisationen anser man emellertid ha allvarligt försvårat den nya myndighetens möjligheter att påbörja sin verksamhet med full kraft, vilket kan komma att innebära allvarliga men för den framtida effektiviteten.

I motionen framhålls vidare att arbetsmarknadsverkets nya frihet att upphandla utbildning måste användas till att ge andra utbildningsanordnare möjligheter att verka inom arbetsmarknadspolitikens utbildningsverksamhet. Det finns utrymme för direkta privatiseringar på detta område, i takt med att den återkommande utbildningens betydelse växer. Detta kan öppna nya vägar för finansiering av AMU:s verksamhet.

Motionärerna framhåller slutligen behovet av att arbetsmarknadsutbildningen också skall komma de långtidsarbetslösa till del.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A229 sägs inledningsvis att den kanske största konkurrensfördelen som Sverige har ligger i en mycket kunnig

och välutbildad arbetskraft. Få länder har lika välutbildade löntagare och företagare. Motionärerna betonar, att den tekniska utvecklingen, övergången till informationssamhället, kommer att ställa allt större krav på de anställdas kunskapsnivå, och man visar med några exempel hur utbildningskraven för anställning har höjts under 1980-talet.

Motionärerna anser mot denna bakgrund att en väsentligt större del av de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör inriktas på främst utbildning i stället för på sedvanliga beredskapsarbeten.

Centerpartiet kommer i kommittémotion 1986/87:A267 in på arbetsmarknadsutbildningens betydelse i samband med sina allmänna överväganden om sysselsättningspolitikens inriktning, dock utan att framställa något yrkande härom. I det sammanhanget pekar motionärerna bl. a. på betydelsen av att man med utbildningsinsatser underlättar ny- eller återinträdet på arbetsmarknaden. Detta gäller i synnerhet ungdomar och långtidsarbetslösa.

Vänsterpartiet kommunisterna tar i motion 1986/87:A239 i kritiska ordalag upp arbetsmarknadsutbildningens nya organisation och ser den som ett led i raden av åtgärder för intimare samarbete mellan staten och kapitalet. Den ingår också i en djupgående och oroväckande korporativistisk process, där det privata näringslivets villkor och kalkyler får vara bestämmande, oavsett vilka de sociala konsekvenserna blir. Därför förs de fördelningspolitiska och sociala målen åt sidan och arbetsmarknadsutbildningen omvandlas till ett serviceorgan för det privata näringslivet. De tillväxtpolitiska målen får dominera.

Motionärerna pekar vidare på att en större del av kostnaderna för personalutbildningen förs över på samhället. Att hela utbildningar eller delar därav utbildningar sker på reguljära arbetsplatser innebär att gränserna suddas ut mellan arbetsgivarnas och samhällets ansvar för de anställdas fortbildning och vidareutbildning. I denna omvandlingsprocess påskyndas och underlättas industrins förändringssituation genom åtgärder inom arbetsmarknadsutbildningen i stället för ett tillvaratagande av de arbetslösas och riskgruppernas intressen.

I motionen framhålls att arbetsmarknadsutbildningen i stället skall fungera som en del av samhällets vuxenutbildning. Den bör ge stöd åt dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Den bör överbrygga utbildningsklyftorna och därmed verka för ökad jämlikhet och social rättvisa. Den bör vara allsidig och bred och hållas på en så hög nivå som möjligt. Målgrupperna för verksamheten bör i första hand vara de arbetslösa eller de som riskerar att bli det.

Utskottet vill först erinra om vad som i ett inledande avsnitt om arbetsmarknadspolitikens inriktning sagts om arbetsmarknadsutbildningens betydelse. Vid sidan av platsförmedlingen utgör arbetsmarknadsutbildningen den mest betydelsefulla resursen inom arbetsmarknadspolitiken. Den stärker enskilda individers förutsättningar att få eller behålla ett arbete och den förbättrar företagens möjligheter att rekrytera den arbetskraft som behövs. Utbildningen underlättar skilda omställnings- och anpassningsprocesser på arbetsmarknaden och innebär samtidigt investeringar i yrkeskunnande. Den har därmed också stor betydelse för vårt näringslivs internatio-

nella konkurrenskraft. Det är viktigt att arbetsmarknadsutbildningen kan hållas på en hög nivå och att den utnyttjas effektivt.

Vad utskottet anfört om betydelsen av arbetsmarknadsutbildningen bör ligga väl i linje med de synpunkter i denna fråga som bl. a. förs fram i motion A229 (fp). Motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd i denna del.

Den nya organisationen inom arbetsmarknadsutbildningen är inne i sitt första verksamhetsår. Efter vissa initialsvårigheter i form av bl. a. utdragna förhandlingar om anställningsvillkor m. m. har verksamheten successivt börjat finna sina rätta former. Utskottet kan mot denna bakgrund inte ställa sig bakom den kritik som förs fram i motion A259 (m) beträffande genomförandet av den nya organisationen. Utskottet anser för övrigt att det kan finnas skäl att avvakta erfarenheterna av den nya organisationen. De förslag till ytterligare initiativ som förs fram i motionen avstyrks därför. Beträffande frågan om upphandling – som tas upp i motion A259 – vill utskottet erinra om att det numera ankommer på länsarbetsnämnderna att sköta upphandling när det gäller arbetsmarknadsutbildning. De har då formellt möjlighet att vid behov också vända sig till andra utbildningsanordnare än AMU-gruppen. Detta förutsätts för övrigt också i propositionen där det framhålls att det vid varje upphandling är viktigt att länsarbetsnämnderna beaktar såväl kostnads- som kvalitetsaspekter.

Till de kritiska synpunkter beträffande arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. som vpk för fram i motion A239 vill utskottet framhålla att omständigheten att utbildningen nu sker i något andra former än tidigare inte innebär sänkta ambitioner när det gäller de sociala målen för verksamheten. Som utskottet uttalade redan hösten 1984 (AU 1984/85:9) så bör arbetsmarknadsutbildningens fördelningspolitiska mål ligga fast. Det kan också erinras om att de fördelningspolitiska och sociala målen för verksamheten främst kommer till uttryck i de grundläggande villkoren för tillträde till utbildningen, nämligen att vederbörande skall vara arbetslös eller löpa risk för arbetslöshet eller på annat sätt ha en svag ställning på arbetsmarknaden. Detta framhöll utskottet också särskilt i betänkande AU 1985/86:11. Slutligen vill utskottet slå fast att målgrupperna för arbetsmarknadsutbildningen i huvudsak är desamma som tidigare. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A239 i denna del.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom den inriktning för arbetsmarknadsutbildningen som kommer till uttryck i propositionen. I sammanhanget behandlade motioner avstyrks i motsvarande delar.

Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning m. m.

Med särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning avses sådan utbildning som länsarbetsnämnden upphandlar som arbetsmarknadsutbildning oavsett huvudman eller anordnare.

I propositionen beräknas resurserna för en omfattning som svarar mot 85 000 deltagare. Inom en sådan volym bör såväl grundläggande som kompletterande yrkesutbildningar för olika grupper av sökande hos arbets-

förmedlingen och arbetsgivarnas efterfrågan på utbildad arbetskraft kunna tillgodoses.

Vidare anförs i propositionen att kostnadsansvaret för lokaler inom AMU-gruppen som är avvecklingsbara per den 30 juni 1986 kommer att föras över till byggnadsstyrelsen som snarast kommer att avveckla dem. Vid beräkningen av medelsbehovet för arbetsmarknadsutbildning har därför räknats av 25,3 milj. kr. från anslaget.

I samband med riksdagens godkännande av den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen (AU 1984/85:9, rskr. 101) beslutades att genomförandet skulle ske på sådant sätt att en minskning av kostnaderna med 15 % kan ske inom en femårsperiod, beräknad på oförändrad verksamhetsvolym. Medlen för upphandling har i enlighet härmed reducerats med 54 milj. kr., vilket motsvarar 3 % av den totala kostnaden. Det förutsätts att besparingen skall återspeglas i prissättningen.

I syfte att i ökad utsträckning kunna erbjuda deltagare i särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning en *orienterande datautbildning* beräknas 25 milj. kr. för detta ändamål. Dataorientering bör i första hand erbjudas deltagare med kort allmän skolutbildning och som inte får motsvarande orientering i yrkesutbildningen.

Moderata samlingspartiet motsätter sig i motion 1986/87:A260 den föreslagna satsningen på orienterande datautbildning. Kunskaper om datorer är viktiga, menar motionärerna, och sådana inslag bör finnas i de flesta av arbetsmarknadsutbildningens kurser. Speciella kurser för korttidsutbildade bör däremot inte anordnas.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att man på olika sätt kan tillhandahålla utbildning i den nya tekniken. Utskottet tillstyrker därför förslaget i propositionen att särskilda medel beräknas för orienterande datautbildning för deltagare i särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning. Motion A260 avstyrks i motsvarande del.

Sammanlagt har för arbetsmarknadsverkets upphandling av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning under budgetåret 1987/88 i propositionen beräknats ett medelsbehov om 2 134,8 milj. kr., vilket möjliggör *en utvidgning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen* motsvarande 5 000 deltagare. Folkpartiet vill i partimotion 1986/87:A229 gå ännu längre och föreslår ytterligare utvidgning motsvarande 5 000 deltagare.

Utskottet tillstyrker regeringens beräkning i denna del. Skulle det under våren visa sig vara påkallat med ytterligare resurser får regeringen återkomma i frågan i kompletteringspropositionen. Motion A229 avstyrks med hänvisning härtill i denna del.

Utskottet tar härefter upp ett antal motioner, i vilka tas upp frågor om skilda utbildningsinsatser m. m.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A229 begärs *särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor*. Motionärerna pekar bl. a. på att den nya tekniken framstår som ett särskilt hot mot kvinnors sysselsättning, att datoriseringen snabbt sprids till traditionella kvinnliga yrkesområden samt det faktum att många kvinnor i arbetslivet saknar högre yrkesutbildning.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande behovet av utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor. Utbildning

inom dataområdet ägnas en allt större uppmärksamhet inom bl. a. arbetsmarknadsutbildningen. Det ovan behandlade förslaget från regeringen om en särskild satsning på orienterande datautbildning inom arbetsmarknadsutbildningen kan sägas belysa detta förhållande. Härutöver kan nämnas det arbete som bedrivs inom regeringens kansli beträffande breddutbildning med särskild inriktning mot kvinnor. Med hänvisning härtill, samt till den i propositionen uttalade ambitionen att åstadkomma en ökad andel kvinnliga deltagare i arbetsmarknadsutbildningen, anser utskottet att det inte är påkallat med något särskilt initiativ i frågan med anledning av motionen. Motion A229 avstyrks sålunda i denna del.

I motion 1986/87:A211 av Ingegerd Anderlund m. fl. (s) begärs en *sammanställning över behoven av allmän datakunskap*. Motionärerna framhåller bl. a. att en sådan sammanställning är nödvändig om beslutsunderlaget skall bli tillräckligt brett när det gäller att avväga samhällets insatser inom datautbildningsområdet.

Utskottet kan inse att det föreligger ett behov av en samlad information om behoven av utbildning i bl. a. allmän datakunskap. Hithörande frågor har också varit föremål för överväganden inom dataeffektutredningen, datadelegationen och utbildningsdepartementets datautbildningsgrupp m. fl. Med hänvisning till det arbete som sålunda bedrivits samt till de allmänna övervägandena beträffande utbildningsplaneringen inom regeringens kansli avstyrker utskottet motion A221.

Iris Mårtensson m. fl. (s) föreslår i motion 1986/87:A206 *körkortsutbildning för kvinnor i glesbygd*. Motionärerna pekar bl. a. på att bristen på kommunikationer i glesbygden kan vara ett stort förvärvshinder. För många, speciellt äldre kvinnor som saknar körkort skulle därmed möjligheten till körkortsutbildning kunna möjliggöra förvärvsarbete.

Körkortsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen får i dag erbjudas dels den som behöver detta som komplement till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, dels i fall då vederbörande är berättigad till bidrag för anskaffning av motorfordon för handikappade. Enligt utskottets uppfattning bör det ankomma på länsarbetsnämnderna att utifrån dessa kriterier bedöma behovet av körkortsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen. Motion A206 avstyrks därför.

Utskottet avstyrker med hänvisning till vad som anförts om körkortsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen även motion 1986/87:A265 av Ove Karlsson m. fl. (s), i vilken begärs en utveckiad *körkortsutbildning för utvecklingsstörda* vid AMU-centret i Hedemora. Erfarenheterna skulle enligt motionen dokumenteras och spridas till andra körskolor.

I fyra motioner behandlas *behovet av kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor*.

I motion 1986/87:A247 av Charlotte Branting m. fl. (fp) erinras om att inemot 50 av landets 125 folkhögskolor under åren 1979–1986 tog emot ca 10 000 ungdomar i kurser för arbetslös ungdom. Sedan de finansiella betingelserna förändrats har emellertid verksamheten halverats. Motionärerna föreslår att folkhögskolorna får en egen särskild ram om 10 000 bidragsveckor. Finansiering skulle ske via minskning av anslaget för särskild arbetsmarknadsutbildning med 6,3 milj. kr. I motion 1986/87:A235 av Ylva

Annerstedt m. fl. (fp) och 1986/87:A221 av Pär Granstedt m. fl. (c) framförs likartade synpunkter.

I motion 1986/87:A275 av Nils Berndtson m. fl. (vpk) yrkas att till detta ändamål skall anvisas 6,3 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit. Motionärerna föreslår vidare att statsbidrag till denna verksamhet bör utgå utan hinder av bestämmelserna i folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym.

Utskottet vill för sin del framhålla att det i de allmänna intentionerna rörande arbetsmarknadsutbildningen ingår att folkhögskolorna vid behov skall kunna genomföra kurser för arbetslös ungdom. Det får ankomma på länsarbetsnämnderna att dels bedöma behovet av en sådan utbildning, dels göra erforderlig upphandling. Vid upphandlingen har länsarbetsnämnderna bl. a. att beakta såväl kostnads- som kvalitetsaspekter. Med hänvisning härtill avstyrks motionerna A221, A235, A247 och A275 i aktuella delar.

Utskottet tar i detta sammanhang upp förslaget i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A260 om *särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar*. För detta ändamål föreslås att anslaget till arbetsmarknadsutbildning skall öka med 2 milj. kr. I motiveringen till yrkandet – som återfinns i kommittémotion 1986/87:A258 om ungdomars situation på arbetsmarknaden – framhålls bl. a. att det finns starka skäl att varaktigt försöka hjälpa de långtidsarbetslösa ungdomarna i åldern 20–24 år in på arbetsmarknaden.

Detta bör ske också genom särskilt riktade insatser via arbetsmarknadsutbildningen. Regeringen bör omgående återkomma till riksdagen med riktlinjer om hur de förstärkta AMU-resurserna under två år skall inriktas på arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år med dålig eller ingen yrkesutbildning, slutar motionärerna.

Utskottet har i ett tidigare avsnitt om åtgärder för ungdomar redovisat de åtgärder som är aktuella i syfte att begränsa ungdomsarbetslösheten. Utskottet delar uppfattningen att arbetsmarknadsutbildningen är en viktig resurs i detta sammanhang, inte minst för de ungdomar som har en bristfällig yrkesutbildning. De insatser som krävs bör dock – såvitt i dag kan bedömas – kunna rymmas inom de ramar som föreslås för arbetsmarknadsutbildningen. Motion A260 avstyrks därför i motsvarande del.

I motion 1986/87:A263 av Marianne Andersson (c) begärs *utbildningsbidrag för invandrares svenskstudier*. Motionären anser att sådana studier vid t. ex. folkhögskola i vissa fall kan vara det lämpligaste alternativet. Förslaget ställs mot bakgrund av att den studiefinansiering som står till buds efter avslutad kurs Svenska för invandrare (SFI) är studiemedel, vilket innebär att invandraren redan i inledningsskedet blir skuldsatt. Detta rimmar illa med jämlikhetsmålen i det svenska samhället.

Utskottet vill först erinra om att den nya organisationen för svenska för invandrare trädde i kraft så sent som den 1 juli 1986, varför det ännu är för tidigt att bedöma resultaten av den nya verksamheten. Det bör härutöver nämnas att det som förberedelser för studier vid högskola finns möjlighet till vidare påbyggnad i svenska vid komvux eller vid folkhögskola. Teoretiska förberedelser – oavsett ämne – inför högskolestudier betraktas inte som

arbetsmarknadsutbildning. Utskottet är inte berett frångå denna ordning, varför motionen avstyrks.

I fyra motioner behandlas behovet av *arbetsmarknadsutbildning för avbytare inom lantbruket*. I motion 1986/87:A233 anför Mona Saint Cyr och Arne Svensson (m) att avbytartjänsten inom lantbruket hotas av brist på avbytare. I sammanhanget erinras om den tidigare bristyrkesutbildningen. En riktad utbildning skulle kunna vara en lösning, menar motionärerna, och en sådan skulle kunna bedrivas inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen. I motion 1986/87:A252 av Ingvar Eriksson och Karl-Gösta Svenson (m) framhålls att arbete som avbytare i djurstallar av allt att döma är ett framtidsyrke. Alla som utbildar sig på området garanteras arbete. Det är dessutom könsneutralt och passar lika bra för kvinnor som för män. I motionen pekas även på behovet av insatser för att fler ungdomar skall utbilda sig till avbytare eller andra uppgifter inom jordbruket. Arbetsmarknadsutbildning för avbytare inom lantbruket begärs även i motionerna 1986/87:A732 av Margareta Andrén (fp) och 1986/87:A251 av Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c).

Utskottet vill först framhålla att bristyrkesutbildning numera är utmönstrat som begrepp. Principen kvarstår emellertid på så sätt att 10 % av utbildningskapaciteten vid upphandlad arbetsmarknadsutbildning får användas för icke arbetslösa. När det gäller jordbrukare är oftast begreppet "risk för arbetslöshet" tillämpligt.

Kurser för avbytare anordnas efter bedömning av länsarbetsnämnderna. För närvarande finns kurser för avbytare inom lantbruket på fem orter i landet, nämligen Hörby, Växjö, Lidköping, Töreboda och Eskilstuna. Det får ankomma på länsarbetsnämnderna att bedöma huruvida det föreligger ytterligare behov av utbildningskapacitet för utbildning av avbytare inom lantbruket. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill de i sammanhanget upptagna motionerna.

Elevsocial verksamhet

I propositionen anmäls att regeringen bemyndigat arbetsmarknadsministern att tillkalla en arbetsgrupp för att bl. a. klargöra ansvarsförhållandena och förenkla beslutsprocessen när det gäller den elevsociala verksamheten. Resultatet av översynen beräknas föreligga till nästa års budgetberedning.

För verksamheten med elevsocial verksamhet beräknas 53,2 milj. kr. för budgetåret 1987/88.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen i denna del.

Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet m. m.

Antalet personer som kan behöva beviljas utbildningsbidrag för utbildning inom det reguljära skolväsendet eller hos vissa andra utbildningsanordnare under nästa budgetår beräknas till ca 20 000. Här avses bl. a. sökande med mer speciella utbildningsproblem, t. ex. flyktingar och vissa handikappade, vilka kan erbjudas lämpliga förberedande utbildningar. Likaså bör det växande utbudet av korta yrkesutbildningar som är väl anpassade till arbetsmarknadens behov kunna utnyttjas.

För sådan yrkesförberedande praktik inom försvaret som anordnas för ungdomar föreslås en oförändrad omfattning – 2000 ungdomar – till en kostnad av 30 milj. kr.

Förslag som förts fram beträffande utvidgade möjligheter till arbetsmarknadsutbildning för arbetslösa i Bergslagen avvisas i propositionen med bl. a. hänvisning till möjligheten för länsarbetsnämnderna att upphandla utbildning även på högskolenivå.

Den sistnämnda frågan tas upp i motion 1986/87:A210 av Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s), i vilken betonas att en av de viktigaste grundförutsättningarna för industrisysselsättningen i Kopparbergs län är tillgången på tekniker. Rekryteringsunderlaget för utbildning på högskolenivå kan ökas om nya grupper ges möjligheter till vidareutbildning. Mot denna bakgrund föreslås *industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning i Kopparbergs län*.

Utöver vad som anförs i propositionen i frågan – och som redovisas ovan – vill utskottet erinra om att arbetsmarknadsutbildning som högskoleutbildning enligt gällande regler kan bedrivas upp till högst 40 veckor (40 poäng) med inriktning mot sysselsättning i näringslivet. Länsarbetsnämnderna kan också upphandla högskoleutbildning i särskild ordning. Vid köp av en hel arbetsmarknadsutbildningskurs finns inte någon begränsning till 40 poäng. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A210.

Utskottet ansluter sig även i övrigt till vad som anförts i propositionen beträffande arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet m. m.

Bidrag till utbildning i företag m. m.

Med bidrag till utbildning i företag m. m. avses dels utbildning som anordnas med stöd av bidrag för AMU i företag, dels de bidrag som inom ramen för den pågående försöksverksamheten kan ges till vissa kommuner och landsting.

I propositionen föreslås att medel beräknas för 15000 deltagare med en genomsnittlig utbildningstid om 335 timmar. Bedömningen utgår från att kostnaden för bidrag vid utbildning i stället för permittering eller uppsägning inte kommer att överstiga 10 milj. kr.

Medelsbehovet för utbildning i företag m. m. för nästa budgetår beräknas till 132 milj. kr.

I motion 1986/87:A206 av Iris Mårtensson m. fl. (s) föreslås en utvidgning av *försöksverksamheten med arbetsmarknadsutbildning för lågutbildade kvinnor inom landstingen*. Försöksverksamheten, som bedrivs i bl. a. Värmlands län, avser lågutbildade kvinnor som fått längre eller kortare utbildningar. I deras ställe har arbetslösa gått in som vikarier. Motionärerna föreslår att verksamheten bör utvidgas till samtliga skogslän och permanentas.

Som inledningsvis nämnts i detta avsnitt avser den här aktuella anslagsposten också den pågående försöksverksamheten med arbetsmarknadsutbildning i vissa kommuner och landsting. Som tidigare redovisats har sedan en tid pågått ett utvecklingsarbete i samverkan mellan AMS och kommun- och landstingsförbunden samt de berörda fackliga organisationerna i syfte att

utforma ett handlingsprogram för arbetsmarknadsverkets policy och roll på den kommunala arbetsmarknaden. Bl. a. har övervägts åtgärder för att underlätta rekryteringen och utnyttjandet av utbildningsresurserna. Arbetet har slutförts och programmet antogs av AMS i slutet av februari i år. Enligt utskottets uppfattning bör det ankomma på AMS att med ledning av bl. a. handlingsprogrammet ta ställning till om och i så fall hur man skall gå vidare med försöksverksamheten inom arbetsmarknadsutbildningen i kommuner och landsting inom ramen för anvisade medel. Motion A206 avstyrks därför i denna del.

Utskottet avstyrker av samma skäl även ett par motioner om *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten*. Det gäller motionerna 1986/87:A249 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) och 1986/87:Ub229 av Ingegerd Anderlund och Aina Westin (s). I motionerna föreslås konkreta program för utbildning av den sociala hemtjänstens personal och statligt stöd till utbildningen genom länsarbetsnämnderna. I motionerna framhålls behovet av att kommunerna stimuleras att utbilda de redan anställda inom hemtjänsten inom ramen för arbetsmarknadsutbildning i företag inom det kommunala området.

Utskottet tar härefter upp till behandling motion 1986/87:A216 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) i vilken föreslås att bidrag till *arbetsmarknadsutbildning i företag inom servicenäringen* skall få utgå enligt samma villkor som i dag gäller för företag inom industrin.

Utskottet är medvetet om servicenäringens växande roll på arbetsmarknaden. Utskottet vill emellertid erinra om att den s. k. flaskhalsutbildningen, dvs. bidrag för utbildning av personal till mer kvalificerade arbetsuppgifter i syfte att motverka störningar i produktionen, till sin konstruktion är riktad och anpassad till industrin. Utskottet är i dag inte berett förorda att man vidgar verksamheten till att även omfatta servicenäringen, varför motionen avstyrks.

Behovet av *yrkesutbildning inom tekoindustrin som arbetsmarknadsutbildning* aktualiseras i motion 1986/87:N376 av Lahja Exner m. fl. (s). Motionärerna anför bl. a. att en avgörande insats för att tekoindustrin skall bli en framtidsbransch med trygga jobb, konkurrenskraftigt löneläge och bra arbetsmiljö är att samhället nu satsar på yrkesutbildning inom teko. Tekostöd även under budgetåret 1987/88 bör därför utgå till yrkesutbildning, slutar motionärerna.

Utskottet har inhämtat att avsikten är att den särskilda utbildningsverksamheten inom tekobranschen även skall kunna bedrivas under nästa budgetår. Det får ankomma på länsarbetsnämnderna att göra erforderliga prioriteringar inom de givna ramarna för arbetsmarknadsutbildningen. Motion N376 bör därmed inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Slutligen i detta avsnitt tar utskottet till behandling upp motion 1986/87:A482 av Margareta Winberg och Nils-Olof Gustafsson (s), i vilken begärs *en ökad resurstilldelning för utbildning i företag*. Motionärerna pekar bl. a. på värdet av arbetsmarknadsutbildning i företag som regionalpolitiskt instrument. Nuvarande begränsningar i resurstilldelningen har, menar man, lett till en rad svårigheter vid länsarbetsnämndernas prioriteringar.

Utskottet tillstyrker den i propositionen redovisade medelsberäkningen för bidrag till utbildning i företag m. m. om 132 milj. kr. Som framhålls i

propositionen kan en säkrare bedömning av behovet beträffande de arbetsmarknadspolitiska insatserna göras i samband med kompletteringspropositionen. Motion A482 avstyrks sålunda.

Medelsanvisningen

I propositionen beräknas medel för en utökning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen i förhållande till föregående års budgetproposition med 5 000 personer. För budgetåret 1987/88 beräknas att de totala utgifterna under anslaget kommer att uppgå till 2 350 milj. kr., varav 2 134,8 milj. kr. för upphandling av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning, 53,2 milj. kr. för den elevsociala verksamheten, 132 milj. kr. för bidrag till utbildning i företag m. m. och 30 milj. kr. för yrkesförberedande praktik inom försvaret.

Utskottet har tidigare i framställningen avstyrkt förslaget i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A260 om ett avvisande av regeringens förslag beträffande särskilda medel – 25 milj. kr. – för orienterande datautbildning. Likaså har utskottet avstyrkt förslaget i samma motion om ökade insatser till information som riktas till arbetslösa ungdomar. Utskottet har vidare avstyrkt den av folkpartiet i motion 1986/87:A229 föreslagna utökningen av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen. Slutligen har utskottet avvisat den i motion 1986/87:A275 av Nils Berndtson m. fl. (vpk) begärda medelsuppräkningen avseende folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar. De här aktuella motionerna bör sålunda beträffande medelsanvisningen avslås.

Av den tidigare framställningen framgår att utskottet tillstyrkt den omfattning m. m. av arbetsmarknadsutbildningen som föreslås i propositionen. Den begärda medelstilldelningen för budgetåret 1987/88 om 2 350 milj. kr. bör sålunda vinna riksdagens bifall.

Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag

1985/86	Utgift	3 060 042 000
1986/87	Anslag	3 300 282 000
1987/88	Förslag	3 632 824 000

Från anslaget finansieras 35 % av kostnaderna för

- ersättning till de erkända arbetslöshetskassorna,
- statsbidrag till permitteringslöneersättning,
- kontant arbetsmarknadsstöd,
- utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning,
- utbildningsbidrag till inskrivna vid arbetsmarknadsinstitut.

Resterande 65 % av kostnaderna finansieras med arbetsgivaravgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Regeringen föreslår under punkt B. 4 (s. 75–82) att riksdagen skall *dels* anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,

2. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, *dels*

3. till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 3 632 824 000 kr.

Det begärda beloppet fördelas på olika poster enligt följande sammanställning i propositionen:

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Ersättning till arbetslöshetskassor	2 169 652 000	+237 080 000
Statsbidrag till permitteringslöneersättning	36 750 000	–
Kontant arbetsmarknadsstöd	207 900 000	– 27 720 000
Utbildningsbidrag, arbetsmarknadsutbildning	820 980 000	+117 827 000
Utbildningsbidrag, arbetsmarknadsinstitut	65 000 000	+ 5 355 000
	3 300 282 000	+332 542 000

Reformering av arbetslöshetsförsäkringen

I detta avsnitt tar utskottet upp motionsledes gjorda framställningar dels om att frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall utredas, dels om att den nuvarande försäkringen skall reformeras i vissa avseenden i avvaktan på att en sådan försäkring kan genomföras.

Moderata samlingspartiet förespråkar i kommittémotion 1986/87:A259 en allmän arbetslöshetsförsäkring som skall vara möjlig att komplettera med frivilliga tilläggsförsäkringar. Enligt motionärerna har dagens ekonomiska skydd vid arbetslöshet många svagheter. En avsevärd del av de arbetslösa är endast berättigade till kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), och en annan stor grupp arbetslösa har inte ens rätt till KAS utan är hänvisade till socialhjälp. Arbetslöshetsförsäkringen har till stor del förlorat sin karaktär av försäkring genom att 95 % av arbetslöshetskassornas kostnader betalas av statsmedel via budgeten eller genom socialavgifter. Maximeringen av dagpenningen innebär att arbetslösa vilkas tidigare inkomst överstiger visst belopp (för närvarande 8 650 kr. per månad) får en successivt minskad andel av denna inkomst ersatt. Det leder till i och för sig förståeliga krav på att dagpenningen skall höjas, men detta är enligt motionärerna inte någon egentlig lösning på problemet.

Höjda dagpenningar, fortsätter motionärerna, har kommit att finansieras av höjda arbetsgivaravgifter. I realiteten tar man vid avtalsförhandlingarna endast i begränsad mån hänsyn till avgiftshöjningarna. Dessa blir därigenom inflationsdrivande och äventyrar centrala mål i den ekonomiska politiken. Detta visar hur viktigt det är att parterna på arbetsmarknaden har ett klart definierat ansvar för lönekostnadsutvecklingen och konsekvenserna av träffade avtal. Det är därför angeläget att skapa "raka rör" mellan parternas förhandlingsbord och utgifterna för att bekämpa arbetslösheten.

Motionärerna yrkar att vad de anfört i motionen om arbetslöshetsförsäkringens framtida utformning skall delges regeringen. De föreslår vidare att den nu pågående enmansutredningen om ersättningarna vid arbetslöshet skall breddas till en parlamentarisk utredning med uppdrag att lägga fram förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring byggd på de principer motionärerna har angivit.

Från folkpartiets sida anförs i partimotion 1986/87:A229 att arbetsmarknadspolitiken i första hand skall syfta till att göra det möjligt för alla att försörja sig på eget arbete. Det skydd som erbjuds dem som trots detta drabbas av ofrivillig arbetslöshet är inte tillfredsställande. Det omfattar inte alla och ersättningsnivåerna varierar.

Det finns därför starka skäl för att införa en allmän arbetslöshetsförsäkring. En sådan bör i princip omfatta alla i åldern 18–65 år som står till arbetsmarknadens förfogande. Ersättning bör utgå till alla, såväl löntagare som företagare.

Även i motion 1986/87:A266 av Börje Hörnlund m. fl. (c) konstateras att nuvarande regler innebär att en stor del av de arbetslösa inte kommer i fråga för vare sig ersättning från arbetslöshetskassa eller KAS. Detta innebär enligt motionärernas uppfattning att gällande system för arbetslöshetsunderstöd inte fyller rimliga trygghetskrav. Den som har drabbats av arbetslöshet måste få en rimlig ekonomisk trygghet. Arbetslöshetsförsäkringen sägs dessutom ha alltmer förlorat sin karaktär av försäkring. Den offentliga andelen av stödet har successivt ökat till ca 95 % av kostnaderna.

Det är positivt, anför motionärerna vidare, att det pågår ett utredningsarbete kring formerna för arbetslöshetsersättningarna. Utredningen borde dock ha fått direktiv att ta fram ett bredare beslutsunderlag som inte håller fast vid det nuvarande ersättningssystemet. Något rejält grepp att lösa problemen för dem som helt står utanför det nuvarande systemet har regeringen inte tagit. Enligt motionärernas uppfattning bör en allmän arbetslöshetsförsäkring för alla införas. En sådan försäkring skulle lösa även några av de frågor som aktualiserats från centerhåll men som regeringen i stort sett har underlåtit att ta upp, bl. a. ersättningsrätten för företagare och den olösta frågan om vård av egna barn i hemmet skall vara ersättningsberättigad. Motionen mynnar ut i yrkandet att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall tillkallas med direktiv att lägga fram förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring.

En ny utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring förordas slutligen av Rune Rydén (m) i motion 1986/87:A241. En sådan försäkring bör enligt motionären administreras av riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Med hänsyn till kostnaden för försäkringen föreslår motionären att finansieringen baseras på egenavgifter från de försäkrade.

Utskottet gör följande bedömning.

Likartade motionsyrkanden om en allmän arbetslöshetsförsäkring framställdes förra året av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet. Vid behandlingen av dessa yrkanden erinrade utskottet om att det sedan år 1978 föreligger ett färdigt förslag till allmän arbetslöshetsförsäkring, utarbetat av den parlamentariskt sammansatta ALF-utredningen. Utredningsförslaget har dock inte ansetts aktuellt att genomföra, och enligt utskottets

mening är det inte meningsfullt att på nytt starta ett utredningsarbete med likartad inriktning.

Som nämnts i ett par av motionerna pågår för närvarande en översyn av kontantstödet vid arbetslöshet. Därigenom kommer det att bli möjligt att inom kort ta ställning till en rad problem beträffande ersättningarna vilka har kommit fram under årens lopp. Flera av dessa problem är av väsentlig art som ersättningsnivåerna och deras anpassning till löneutvecklingen, karensvillkoret, medlemsavgifterna och olika krångligheter i regelsystemet. En lösning av dessa problem kommer att medföra betydande förbättringar för dem som drabbas av arbetslöshet inom ramen för det nuvarande ersättningssystemet. Liksom föregående år vill utskottet härutöver fästa uppmärksamheten vid att man i de föreliggande motionerna förutsätter att kostnaderna för ersättningarna vid arbetslöshet skall föras över på de försäkrade i en omfattning som inte kan accepteras.

Utskottet anser att de tidigare gjorda invändningarna mot en utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring med den inriktning som anges i motionerna A229, A241, A259 och A266 alltjämt är bärande. Motionerna avstyrks med hänvisning härtill i de aktuella delarna.

I anslutning till de ovan behandlade frågorna om en framtida utformning av arbetslöshetsförsäkringen skall här redovisas de motionsförslag som har lagts fram om att man redan nu skall *öka egenavgiftsfinansieringen av denna försäkring*. Folkpartiet förordar i motion 1986/87:A229 en reformering av ersättningssystemet som skapar incitament för parterna att träffa löneavtal som inte orsakar onödiga kostnader för de egna kassorna, dvs. ökande arbetslöshet. Även vinstdelningssystem på företagsnivå sägs vara inslag i sådana avtal, som statsmakterna bör stimulera på lämpligt sätt. I enlighet med vad nu anförts anser folkpartiet att medlemmarnas egenavgifter till arbetslöshetskassorna bör öka genom att den del av försäkringen som finansieras med statsbidrag och arbetsgivaravgifter sänks till 1974 års nivå eller 80 %. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram förslag till en på detta sätt ändrad finansiering.

Centerpartiet erinrar i motion 1986/87:A267 om att staten enligt 1976 års finansieringsbeslut skulle svara för 90 % av arbetslöshetsersättningarna. Statens andel har dock som en följd av den ökande arbetslösheten stigit till 95 %, och det är därmed knappast rimligt att längre kalla systemet för försäkring. Den statliga kostnadsandelen bör återställas till den nivå som tidigare förutsatts, dvs. 90 %, med verkan från budgetåret 1987/88. Regeringen bör ta initiativ till överläggningar med de fackliga organisationerna och arbetslöshetskassornas samorganisation härom. Motionärerna förutsätter att man vid dessa överläggningar även tar upp en höjning av dagpenningen och finansieringen härav. Detta sistnämnda förslag behandlas i det följande.

Moderata samlingspartiet anger i motion 1986/87:A260 att statsbidraget till arbetslöshetskassorna bör fastställas till 80 % av kassornas kostnader räknat från den 1 januari 1988. Uttalande härom görs också i motion 1986/87:A259.

Den pågående utredningen om kontantstödet vid arbetslöshet har att behandla vissa finansieringsfrågor. Det blir alltså anledning att komma

tillbaka till frågor av det slaget vid ställningstagandena till utredningens förslag. Allmänt kan konstateras att motionsförslagen medför betydande nedskärningar av statsbidragen till kassorna och leder till kraftiga avgiftshöjningar för medlemmarna. Utskottet vill inte medverka till en sådan utveckling utan avstyrker motionerna A229, A260 och A267 i de ovan redovisade delarna.

Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen

Från arbetslöshetskassorna utgår ersättning till arbetslösa medlemmar i form av dagpenning, fem dagar per vecka. Dagpenningens storlek bestäms av kassorna själva inom de ramar som anges i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Enligt den paragrafen får sedan den 1 juli 1986 lägsta dagpenning vara 130 kr. och högsta dagpenning 360 kr.

Regeringen föreslår att maximibeloppet höjs till 400 kr. och det lägsta beloppet till 140 kr. Till propositionen är fogat ett lagförslag av denna innebörd (se bilaga 1). Beloppshöjningen avses bli finansierad genom en höjd arbetsgivaravgift.

Moderata samlingspartiet anför i motion 1986/87:A259 att ersättningsnivåerna bör successivt anpassas så att en smidig övergång kan ske till en allmän arbetslöshetsförsäkring med möjlighet till frivilliga tilläggsförsäkringar, såsom partiet har förordat. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen bör därför bibehållas vid 360 kr. Motionärerna yrkar i enlighet härmed att regeringens förslag till lagändring med höjning av dagpenningen skall avslås av riksdagen. Samtidigt föreslår de att det redan nu skall öppnas möjlighet för kassorna att betala en högre dagpenning i form av en tilläggsförsäkring, finansierad på det sätt parterna på arbetsmarknaden kommer överens om eller genom medlemsavgifter. Förslaget innebär att nuvarande högsta dagpenning, 360 kr., blir högsta statsbidragsgrundande belopp. Tilläggsförsäkringen förutsätter ändring i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och i statsbidragsreglerna. Regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt lägga fram förslag om dessa förändringar.

I de ovan refererade partsöverläggningarna enligt motion 1986/87:A267 av Börje Hörnlund m. fl. (c) skall, som nämnts, ingå att dagpenningen bör höjas med hänsyn till pris- och löneutvecklingen under den senaste tolvmånadersperioden. Höjningen föreslås av motionärerna till 380 kr. per dag, och den förutsätts bli helt finansierad genom ett ökat uttag av egenavgifter från kassornas medlemmar.

Liknande metoder för att finansiera en förbättrad ersättning från arbetslöshetsförsäkringen föreslogs även förra året av moderata samlingspartiet och centerpartiet. Utskottet invände då att det inte är rimligt att på kassorna och deras medlemmar vältra över hela kostnaden för en löpande anpassning av arbetslöshetsersättningarna till pris- och löneutvecklingen. Denna uppfattning vidhålls av utskottet. Statens kostnader för denna anpassning bör som hittills finansieras som försäkringen i övrigt, dvs. med avgifter (till 65 %) och budgetmedel (till 35 %). Med avstyrkande av motionerna A259 och A267 i förevarande delar tillstyrker utskottet regeringens förslag att höja

dagpenningen till 400 kr. Finansieringen av beloppshöjningen behandlas i ett följande avsnitt.

Kontant arbetsmarknadsstöd

Arbetslösa som inte har rätt till dagpenning från en arbetslöshetskassa kan i stället få kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) med 120 kr. per dag. Regeringen föreslår att beloppet höjs till 140 kr. (se bilaga 2). Höjningen tillstyrks av moderata samlingspartiet i motionerna 1986/87:A259 och A260. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 1986/87:A418 på ett belopp om 200 kr. och att KAS i fortsättningen skall utgöra hälften av den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet biträder på denna punkt regeringens förslag och avstyrker motion A418 i de här redovisade delarna.

Utbildningsbidragen

Utbildningsbidragen till deltagare i arbetsmarknadsutbildning och i yrkesinriktad rehabilitering är beloppsmässigt knutna till arbetslöshetsersättningarna. Regeringen får anpassa utbildningsbidragen till de ändrade belopp riksdagen fastställer för ersättningarna vid arbetslöshet.

Det anmäls i propositionen att utbildningsbidraget till deltagare med rätt till ersättning från arbetslöshetskassa kommer att höjas till högst 400 kr. per dag. Det utbildningsbidrag som utgår till flertalet ungdomar under 20 år avses bli höjt från 150 till 170 kr. per dag. Utbildningsbidraget för deltagare som har fyllt 20 år och inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa höjs från 220 till 240 kr. per dag. Denna nivå på bidraget gäller även för kassamedlemmar med låg dagpenning samt ungdomar under 20 år som har försörjningsplikt mot barn (och inte har rätt till kassaersättning).

Alf Wennerfors m. fl. (m) biträder i motion 1986/87:A260 att utbildningsbidragen höjs på det sätt som har förutskickats i propositionen, dock att högsta bidraget för deltagare med rätt till kassaersättning enligt motionärernas uppfattning bör oförändrat vara 360 kr. per dag i enlighet med den ståndpunkt de har intagit i fråga om högsta ersättning från arbetslöshetskassan.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 1986/87:A418 att riksdagen skall besluta att utbildningsbidraget till personer utan ersättning från arbetslöshetskassan skall utgöra tre fjärdedelar av högsta kassaersättningen och från den 1 juli 1987 vara 300 kr. per dag.

Med erinran om regeringens rätt att anpassa utbildningsbidragen till de ersättningar vid arbetslöshet som riksdagen fastställer ansluter sig utskottet till vad som anförts i propositionen i denna del och avstyrker de aktuella yrkandena i motion A418.

Birthe Sörestedt och Bengt Silfverstrand (s) begär i motion 1986/87:A215 en *översyn av utbildningsbidragens konstruktion*. Motionärerna kritiserar att utbildningsbidragen för många deltagare inte går att försörja sig på utan kompletterande socialbidrag. Utbildningsbidragen bör konstrueras så att en individuellt behovsprövad hjälp kan undvikas.

Utredningen om kontantstödet vid arbetslöshet har i uppdrag att med

förtur överväga metoder för att räkna upp dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen så att dagpenningen kan fortlöpande anpassas till löneutvecklingen. En sådan ordning kommer att vara till fördel även för AMU-eleverna då, som redan nämnts, utbildningsbidragen regelmässigt anpassas till de förbättringar som görs av ersättningarna vid arbetslöshet. I sammanhanget bör vidare erinras om det kartläggningsarbete som bedrivs inom socialdepartementet mot bakgrunden av det ökande antalet socialbidragstagare. Det kan vara skäl att avvakta de slutsatser som kan dras av kartläggningen. Denna väntas bli avslutad inom kort. Med hänvisning härtill anser utskottet att det inte är påkallat med den begärda översynen av utbildningsbidragens konstruktion, utan motion A215 avstyrks.

Förbättrat försäkringsskydd m. m.

I propositionen föreslås ett förbättrat försäkringsskydd för deltagare i arbetsmarknadsutbildning m. fl. i två hänseenden. Sådana deltagare bör vid personskada kunna få ersättning även för sveda och värk och annan s. k. ideell skada i samma omfattning som statligt anställda. Vidare förordas en viss vidgning av den krets personer för vilka ersättning utgår av allmänna medel vid skador som de orsakar.

Kostnaderna för ersättningar vid personskada liksom ersättningar vid skador orsakade av AMU-elever föreslås i fortsättningen bli betalade från förevarande anslag.

Utskottet har ingen invändning mot vad som anförts och föreslagits i propositionen i denna del. Inte heller de uttalanden som görs i propositionen om förskottsutbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna ger anledning till erinran från utskottets sida.

Finansiering av de höjda ersättningsnivåerna

Såsom inledningsvis nämnts betalas statens kostnader för ersättningarna vid arbetslöshet och utbildningsbidragen till 65 % med arbetsgivaravgifter och till 35 % av budgetmedel. På samma sätt betalas också statens bidrag till permitteringslöneersättningar. Den arbetsgivaravgift det här gäller är arbetsmarknadsavgiften enligt 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter. Avgiften uppgår för närvarande till 2,006 % på lönesumman.

Kostnaderna för de höjda ersättningsnivåer och det förbättrade försäkringsskydd som föreslås i propositionen beräknas till 332 milj. kr. Dessa kostnader bör enligt propositionen fullt ut täckas av arbetsgivarmedel, och arbetsmarknadsavgiften föreslås av det skälet bli höjd med 0,154 % från den 1 januari 1988. Höjningen innefattas i en av socialministern föreslagen ändring i lagen om socialavgifter (se bilaga 5.3 till budgetpropositionens bilaga 7 – socialdepartementet). Denna lagändring är hänvisad till beredning av socialförsäkringsutskottet.

Moderata samlingspartiet yrkar i kommittémotion 1986/87:A260 att regeringens lagändringsförslag om höjning av arbetsmarknadsavgiften skall avslås. Motionen i den aktuella delen har med yttrande överlämnats till socialförsäkringsutskottet. Mot bakgrund av de i det föregående gjorda ställningstagandena har arbetsmarknadsutskottet därvid hemställt att social-

försäkringsutskottet föreslår riksdagen att med avstyrkande av yrkandet i motion A260 tillstyrka regeringens förslag att höja arbetsmarknadsavgiften. I en till yttrandet fogad avvikande mening har moderata samlingspartiets företrädare vidhållit motionens avslagsyrkande. Särskilda yttranden har avgetts av folkpartiet resp. centerpartiet.

Regeringens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag lämnas utan erinran. Yrkandena i motionerna 1986/87:A229 (fp) och A260 (m) om anslag med ett med 1 200 resp. 239 milj. kr. minskat belopp i förhållande till regeringens förslag avstyrks samtidigt med hänvisning till den tidigare behandlingen av frågorna om egenavgifterna och om dagpenningens storlek.

Allmänna villkor för ersättningarna

De ökade utgifterna för kontantstödet vid arbetslöshet har gett arbetsmarknadsministern anledning att i propositionen (s. 16–17) gå in på ett par av de tendenser som ligger bakom denna utveckling, särskilt att det under senare år har skett en snabb ökning av antalet deltidsarbetande som samtidigt uppbär arbetslöshetsersättning, s. k. deltidsmarkerare. Denna utveckling har inträffat efter den lagändring som den 1 juli 1984 slopade den tidigare begränsningen till 50 dagar av möjligheterna att kombinera arbetslöshetsersättning med deltidsarbete.

Arbetsmarknadsministern uttalar att den utveckling vi fått innebär att arbetslöshetsersättning har kommit att utnyttjas som komplement till deltidsarbete. Ersättningen har härigenom för den enskilde mer och mer fått karaktären av en permanent sidoinkomst samtidigt som den för arbetsgivarna underlättar att hålla kvar vid anställningsformer som förutsätter utfyllnad från annat håll. Utvecklingen är enligt arbetsmarknadsministern helt oacceptabel, och hon anmäler sin avsikt att senare föreslå regeringen att inom arbetslöshetsförsäkringens ram vidta åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Det kan vidare i detta sammanhang vara anledning att erinra om en annan fråga vari utnyttjandet av arbetslöshetsersättningarna har ifrågasatts. Det gäller reglerna om ersättning i de fall arbetslösheten har uppkommit genom att arbetstagaren frivilligt slutat sin anställning.

Denna sak togs upp i de direktiv som regeringen i november 1985 meddelade den nu pågående utredningen om kontantstödet vid arbetslöshet. I dessa direktiv uttalades sålunda att det helt dominerande antalet ombytessökande på den svenska arbetsmarknaden har försäkrat sig om ett nytt arbete innan han eller hon slutar och att det nya arbetet skall påbörjas inom relativt kort tid. Samtidigt kan konstateras att i vissa arbetslöshetskassor är andelen frivilligt slutande oroväckande hög. Den särskilde utredaren fick mot denna bakgrund i uppdrag att kartlägga omfattningen av det frivilliga slutandet i arbetslöshetsförsäkringen och KAS. Med utgångspunkt i kartläggningen skulle föreslås eventuella åtgärder. Dessa, tillades det i direktiven, kan beroende på resultaten riktas mot såväl arbetsgivare som arbetstagare.

Efter årsskiftet har det förekommit en livlig debatt i såväl dags- som fackpress i dessa frågor. De diskuterades också i kammaren den 12 februari

då arbetsmarknadsministern ytterligare utvecklade sin syn på frågorna.

Mot den ovan tecknade bakgrunden har utskottet funnit påkallat att skaffa sig ytterligare information i ärendet. Utskottet anordnade i det syftet den 3 mars en hearing, vid vilken företrädare för styrelsen för Arbetslöshetskassornas samorganisation bereddes tillfälle att redovisa sin syn på de hithörande frågorna.

Utskottet övergår härefter till att behandla föreliggande motioner med yrkanden som gäller de allmänna villkoren för ersättningarna vid arbetslöshet.

En av förutsättningarna för att få ersättning från arbetslöshetskassan är att sökanden har varit arbetslös i fem dagar – det s. k. karensvillkoret. Ett motsvarande villkor gäller även för KAS.

Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) begär i motion 1986/87:A418 förslag från regeringen om att *karensdagarna skall slopas*, vilket motionärerna ser som en förutsättning för ett fullgott försäkringsskydd för de arbetslösa.

Det ingår i direktiven för den pågående utredningen om kontantstödet vid arbetslöshet att överväga ett avskaffande av karensdagarna och hur en sådan reform skall kunna inrymmas i ramen för nuvarande kostnader för arbetslöshetsersättningarna. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen i denna del är sålunda inte påkallat.

I samma motion begärs också att riksdagen skall ge regeringen till känna att den som hotas av utförsäkring skall garanteras beredskapsarbete och att – i de fall en utförsäkrad ändå inte kan anvisas beredskapsarbete – ersättning från arbetslöshetskassan skall fortsätta att utgå genom att ersättningstiden förlängs i sådana fall.

Enligt 72a § arbetsmarknadskungörelsen gäller sedan den 1 oktober 1983 att arbetslösa som riskerar att bli utförsäkrade, dvs. inte längre har rätt till ersättning från sin arbetslöshetskassa, skall anvisas beredskapsarbete om de begär det. Med hänvisning härtill och till att liknande yrkanden i en vpk-motion avslagits tidigare under detta riksmöte på förslag av utskottet i betänkandet AU 1986/87:1 (s. 8) avstyrker utskottet även de nu föreliggande yrkandena i motion A418.

Slutligen yrkas i motion A418 att den som har gått igenom arbetsmarknadsutbildning skall få tillgodoräkna sig det vid bedömningen av om han eller hon har fullgjort *arbetsvillkoret inom arbetslöshetsförsäkringen*. Detta villkor innebär att man skall har arbetat minst fem månader under den senaste tolvmånadersperioden före arbetslösheten.

Genom en lagändring som gjordes i våras på förslag av regeringen (se AU 1985/86:19) slopades den tidigare begränsningen att endast två månader av tiden i arbetsmarknadsutbildning får tillgodoräknas. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 1986. Yrkandet bör följaktligen inte föranleda någon åtgärd.

Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) hemställer i motion 1986/87:A717 att 1985 års semesterkommitté skall få i uppdrag att pröva frågan om att även *arbetslöshet skall få räknas som semesterlönegrundande frånvaro*.

Ett liknande spörsmål behandlades av utskottet i det tidigare under riksmötet avgivna betänkandet AU 1986/87:3 med anledning av ett yrkande i en vpk-motion. Utskottet uttalade i sammanhanget att utskottet utgick från

att "frågan om att göra arbetslöshetsersättningarna semesterlönegrundande aktualiseras inom ramen för semesterkommitténs arbete eller i samband med pågående överväganden i arbetstidsfrågorna i regeringens kansli". Utskottet ser inte något skäl att frångå detta nyligen gjorda uttalande utan anser i enlighet härmed att det från riksdagens sida inte är erforderligt med något ingripande i frågan på det sätt som begärs i motionen. Denna avstyrks alltså av utskottet.

Med nuvarande ersättningstid inom arbetslöshetsförsäkringen på drygt ett år följer enligt motion 1986/87:A273 av Ingrid Hasselström Nyvall och Sigge Godin (fp) att en hel del arbetssökande tycker att de har mycket god tid på sig för att ordna sin situation. Det kan vara svårt för arbetsförmedlaren att få gehör för förslag om eventuell flyttning eller byte av bransch, utbildning m. m. Motionärerna föreslår därför att *ersättningstiden indelas i perioder*, förslagsvis tre perioder om vardera 100 dagar, och de förutsätter att ersättningen omprövas efter första och andra perioderna med redogörelse för de åtgärder som har vidtagits.

Den utveckling vi har mot längre arbetslöshetstider har visat sig svår att komma till rätta med, och därför är det av värde med nya uppslag som är ägnade att bringa ned långtidsarbetslösheten. Motionens syfte får ses i det perspektivet. Samtidigt bör upplysas om att enligt de riktlinjer för att motverka långtidsarbetslösheten som AMS styrelse antog hösten 1985 åligger det arbetsförmedlingarna att göra upp handlingsplaner för arbetssökande så snart deras arbetslöshet har varat i sex månader (för ungdomar fyra månader). Enligt utskottets mening bör man avvakta de resultat som kan nås på denna väg innan man går vidare och prövar åtgärder av det mer ambitiösa – och mer resurskrävande – slag som motionärerna förespråkar. Detta innebär att motionen med hänsyn till det anförda inte bör leda till någon riksdagens åtgärd.

Arbetslöshetskassorna är fristående juridiska personer i förhållande till de fackliga organisationerna. I motion 1986/87:A223 av Hans Nyhage m. fl. (m, fp, c) anförs att det trots detta kan vara svårt för arbetstagare som inte är med i en facklig organisation att vinna *inträde i arbetslöshetskassorna*. Motionärerna föreslår att staten som motprestation för statsbidraget till kassorna skall kräva att de tillhandahåller separata ansökningsblanketter för medlemskap i kassan och att sådana blanketter automatiskt skall tillhandahållas alla arbetstagare som önskar det. Vidare anser motionärerna att det bör stipuleras en längsta tid för kassornas handläggning av ansökningar om medlemskap.

Liknande motionsyrkanden har flera gånger tidigare behandlats av utskottet, senast i betänkandet AU 1986/87:1 (s. 7–8).

Utskottet har i dessa sammanhang konstaterat att det av en uttrycklig lagbestämmelse (55 § lagen om arbetslöshetsförsäkring) följer att det inte kan krävas facklig anslutning av den som vill bli medlem i en arbetslöshetskassa. Denna möjlighet har använts av ca 55 000 personer, såsom påpekas i den nu föreliggande motionen. Vidare har utskottet hänvisat till att i den mån kassornas ärendehandläggning ger anledning till missnöje kan saken påtalas hos AMS som är tillsynsmyndighet. AMS har ingripit i en del fall som kommit till styrelsens kännedom för att undanröja problem som icke fackligt anslutna

har fått vid ansökan om medlemskap. Mot den bakgrunden har utskottet inte funnit det motiverat för riksdagen att reglera kassornas verksamhet i de begärda hänseendena. Utskottet finner inte skäl att nu frångå denna ståndpunkt och avstyrker för den skull motion A223.

För både arbetslöshetsförsäkringen och *KAS gäller ett arbetsvillkor*. Detta innebär att den arbetslöse under den senaste tolvmånadersperioden skall ha arbetat under minst fem månader. Med arbetad tid jämställs den tid den arbetslöse har genomgått arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering, haft semester eller i vissa fall varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön.

Med arbetad tid får vidare jämställas tid under vilken den arbetslöse fullgjort värnplikt eller varit föräldraledig. I dessa båda fall får dock endast tillgodoräknas högst två av de fem månader som krävs för att arbetsvillkoret skall vara uppfyllt.

Vänsterpartiet kommunisterna i motion 1986/87:A237 och Ingbritt Irhammar och Marianne Andersson (c) i motion 1986/87:A201 menar att värnpliktigas grundutbildning skall jämställas med fem månaders förvärvsarbete vid ansökan om KAS.

Syftet med arbetsvillkoret är att avgränsa rätten till arbetslöshetsersättningar till dem som har anknytning till arbetsmarknaden – ersättningarna avser ju att kompensera den inkomst av förvärvsarbete en arbetstagare går miste om vid arbetslöshet. Anknytningen till arbetsmarknaden har ansetts böra vara någorlunda fast, och man har vid tillkomsten av gällande regler stannat för att en sådan anknytning föreligger efter ett förvärvsarbete som har pågått minst fem månader. Som framgått av den ovan lämnade redovisningen har arbetsvillkoret modifierats i olika hänseenden, bl. a. genom den nu aktuella tvåmånadersregeln för värnpliktiga. Utskottet är inte berett att på grund av motionerna föreslå någon ändring i arbetsvillkoret som är ett viktigt led i de principer ersättningssystemet bygger på. Det kan hänvisas till att kontantstödet vid arbetslöshet som förut nämnts är under översyn. Frågan om arbetslöshetsersättning till värnpliktstjänstgörande bör också ses i samband med det utryckningsbidrag som utgår till värnpliktiga och som har samma syfte som kontantstödet vid arbetslöshet, nämligen att vara ett bidrag till uppehället. Utskottets slutsats av det anförda blir att motionerna A201 och A237 av riksdagen bör lämnas utan åtgärd.

Sysselsättningsskapande åtgärder

1985/86	Utgift	3 575 046 000	Reservation	1 731 301 000[1]
1986/87	Anslag	2 712 500 000		
1987/88	Förslag	2 479 500 000		

[1] Reservationen får tas i anspråk för beslutade medel till beredskapsarbeten, som skall betalas ut under budgetåret 1986/87.

Från anslaget betalas utgifter för de sysselsättningsskapande åtgärderna Beredskapsarbeten, Rekryteringsstöd, Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet, Industribeställningar, Strukturstöd för byggarbetsmark-

naden, Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Nordiska handlingsplanen.

Regeringen har i budgetpropositionen under punkt B. 5 (s. 82–92) föreslagit riksdagen att

1. anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. godkänna vad som förordats i fråga om ändrade bidragsregler för beredskapsarbeten,

3. till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 2 479 500 000 kr.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Beredskapsarbeten	2 132 000 000	−258 000 000
Rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten av icke investeringskaraktär	425 000 000	+ 25 000 000
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet	75 000 000	–
Industribeställningar	15 000 000	–
Strukturstöd för byggarbetsmarknaden	50 000 000[1]	–
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder	15 000 000	–
Nordiska handlingsplanen	500 000[1]	–
	2 712 500 000	−233 000 000

[1] Beloppen har omfördelats från medel som har beräknats under anslagsposten Beredskapsarbeten.

Allmänna frågor

Arbetsmarknadsministern erinrar om att beredskapsarbeten på vägar under åren har utgjort ett väsentligt tillskott till vägverkets underhåll och nybyggnad av vägnätet. Volymen beredskapsarbeten på vägar har varierat – för innevarande budgetår har regeringen föreskrivit att sådana arbeten skall utföras för minst 175 milj. kr.

Arbetsmarknadsministern anser att det är mer ändamålsenligt att medlen för vägarbeten i fortsättningen anvisas direkt till kommunikationssektorn. Ett belopp av 175 milj. kr. har därför i årets budget räknats av från medlen till beredskapsarbeten och anvisats under sjätte huvudtiteln, att användas för att öka bärigheten på vägnätet. AMS och länsarbetsnämnderna skall ha inflytande på anvisningarna av arbetskraft till de arbeten som bekostas med dessa medel. Det förutsätts vidare att AMS även i fortsättningen skall kunna besluta om beredskapsarbeten på vägar inom ramen för tillgängliga medel.

Någon invändning mot den nu redovisade omdispositionen av medel för

vägarbeten har inte gjorts i de föreliggande motionerna, och utskottet anser sig också kunna godta vad som i den frågan anförts från arbetsmarknadsministerns sida.

Medlen under förevarande anslag är fördelade på flera olika poster på sätt som framgår av sammanställningen ovan – i de anslagsföreskrifter som är meddelade för AMS är uppdelningen ännu något större genom att medlen för rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten där i sin tur är fördelade på två delposter. AMS har inte rätt att utan medgivande av regeringen flytta medel mellan olika poster med det undantaget att medel för beredskapsarbeten också får användas för att bevilja rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa och utförsäkringshotade.

Som redovisats i det inledande avsnittet om riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken önskar moderata samlingspartiet att det skall göras försök med nya principer för anslagsgivningen till AMS. I kommittémotion 1986/87:A259 återkommer moderaterna till frågan i motionens avsnitt om beredskapsarbeten och andra sysselsättningsskapande åtgärder. De konstaterar att beredskapsarbeten är viktiga för en del arbetslösa, men satsningen på dessa arbeten måste begränsas till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få arbete i det privata näringslivet. Det föreslås i motionen mot denna bakgrund att *en ny anslagsteknik för det nu aktuella anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder* skall tillämpas fr. o. m. nästa budgetår. Med syftet att nå ökad flexibilitet i insatserna skall AMS ledning, inom ramen för mål och generella regler som formuleras av riksdagen, få möjlighet att disponera ett sammanhållet anslag.

Enligt de riktlinjer som ges i motionen skall AMS-ledningen disponera anslagna medel så, att en av riksdagen angiven sysselsättningsvolym uppnås. Åtgärderna skall i första hand inriktas mot näringslivet och ge resultat i form av faktiska anställningar som överskrider 50 % av totala antalet anvisningar. Ingen enskild åtgärd får ha längre varaktighet än sex månader, och den maximala bidragsnivån får inte överstiga halva lönekostnaden. Preliminära resultat i form av kostnader och placeringar i varaktiga anställningar skall senare redovisas för riksdagen.

I budgetpropositionen (s. 55) avstyrker arbetsmarknadsministern ett förslag av AMS till ändrad anslagsstruktur. Arbetsmarknadsministern noterar att redan nuvarande anslagsstruktur och det faktum att arbetsmarknadsverket i flera avseenden är mindre styrt i fråga om medelsanvändningen än många andra myndigheter ger AMS en betydande frihet i utnyttjandet av anvisade medel och vid prioriteringar av olika åtgärder. Hon erinrar vidare om att arbetsmarknadsverket fr. o. m. budgetåret 1988/89 skall ingå i försöksverksamheten med treåriga budgetramar samt att det kan finnas anledning att överväga ändringar i anslagsstrukturen i anslutning till det utvecklingsarbete som pågår inom arbetsmarknadsdepartementet om mål och styrning av verksamheten m. m.

Vad arbetsmarknadsministern anfört om AMS förslag är enligt utskottets bedömning tillämpligt också på den i motion A259 föreslagna nya anslagstekniken. Motionen avstyrks därför i den delen, dock att utskottet i det följande återkommer till den fråga om bidragsnivån för beredskapsarbeten som ingår i motionens förslag.

Hans Rosengren (s) anser i motion 1986/87:A272 att medlen till beredskapsarbeten och rekryteringsstöd bör anvisas under en gemensam anslagspost som det bör få ankomma på länsarbetsnämnderna att disponera på bästa sätt. Från samma post bör vidare kunna bekostas starthjälp som därigenom skulle kunna beviljas även fortsättningsvis.

Utskottet har ovan upplyst att AMS har rätt att använda medel till beredskapsarbeten för att betala rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa. Till en del är motionärens önskemål om ökad flexibilitet i anslagsanvändningen således redan tillgodosett. Vad sedan starthjälpen beträffar har den fortsatta användningen av denna stödform behandlats i det tidigare avsnittet om flyttningsbidragen. Med de ställningstaganden som där gjorts kan det inte anses aktuellt att överväga en finansiering av stödformen från det nu aktuella anslaget. Utskottet är med hänsyn till det anförda inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen utan avstyrker denna i den nu behandlade delen.

Ett *återinförande av de tidigare projekteringsbidragen* föreslås i motion 1986/87:A217 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) med framhållande av att de senaste årens insatser har tärt framför allt på kommunernas objektreserv som nu sägs vara för liten. Enligt motionärerna begränsar kommunernas ekonomi deras möjligheter att bygga upp nya reserver av angelägna byggnadsprojekt.

I samma motion föreslås vidare att länsarbetsnämnderna skall få i uppdrag att utarbeta åtgärdspaket med långsiktiga beredskapsarbetsprojekt. Enligt motionärerna skulle nya objekt för beredskapsarbeten kunna tas fram om man i förväg kunde garantera en viss kontinuitet i genomförandet. Som exempel på områden där detta skulle vara möjligt anges kulturminnesvården, turismen och skogsbruket. Nya objekt skulle på detta sätt kunna tas fram, samtidigt som den föreslagna tekniken medger att medel för beredskapsarbeten sattes in för en långsiktig utveckling av angelägna samhällsintressen.

Projekteringsbidraget slopades i början av 1980-talet av statsfinansiella skäl och med hänsyn till att det bedömdes ha begränsad betydelse för projekteringsverksamheten. Om ett objekt antas till beredskapsarbete får projekteringskostnaden räknas in i de kostnader för arbetet för vilka statsbidrag utgår. Med hänvisning härtill anser utskottet att det inte är aktuellt att på nytt införa ett särskilt bidrag till projekteringskostnader, utan motionen avstyrks i denna del.

Beredskapsarbeten är till sin natur tillfälliga. Motionens förslag att kontinuerligt pågående beredskapsarbeten skall kunna medges i viss utsträckning strider mot denna princip. Det bör också erinras om att arbetenas främsta syfte är att ge sysselsättning åt arbetslösa, inte att utgöra en basresurs för samhällsutbyggnaden. Detta utesluter självfallet inte att arbetsmarknadsverket vid objektvalen i den omfattning som är möjligt har att ta hänsyn till den mer långsiktiga planeringen hos kommuner och andra huvudmän, i all synnerhet om sådana hänsynstaganden sammanfaller med kravet att objekten för beredskapsarbeten skall tjäna angelägna ändamål. På grund av det anförda avstyrker utskottet motionen även på denna punkt.

I motion 1986/87:A212 föreslår Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) att det införs krav på obligatoriskt *yttrande från den berörda fackliga*

organisationen vid ansökningar om beredskapsarbeten och rekryteringsstöd. Motionärerna pekar på att det särskilt inom servicenäringarna kan inträffa att anställda som har fått sin arbetstid minskad på grund av arbetsbrist inte får tillbaka den ursprungliga arbetstiden när verksamheten på arbetsplatsen utökas, utan det ökade arbetskraftsbehovet tillgodoses med att någon annan arbetslös anvisas med rekryteringsstöd eller som beredskapsarbetare. Den intressekonflikt mellan olika grupper arbetslösa som härigenom uppstår vill motionärerna lösa med den föreslagna ordningen med yttrande från den fackliga organisationen.

Enligt gällande regler behöver yttrande inte inhämtas från den berörda fackliga organisationen vid beviljande av rekryteringsstöd. Däremot skall föreligga en skriftlig bekräftelse från organisationen att den informerats av arbetsgivaren om den tilltänkta åtgärden. Organisationen kan således, om den så vill, på grund av den lämnade informationen påkalla förhandlingar med arbetsgivaren i frågan. När det är fråga om beredskapsarbeten sker som regel förhandlingar mellan arbetsgivaren och den fackliga organisationen om det gäller arbeten hos offentliga myndigheter. Vad slutligen beträffar enskilda beredskapsarbeten skall yttrande inhämtas om det är fråga om investeringsarbeten, men det kravet upprätthålls inte om arbetena inte har den karaktären. Enligt utskottets mening är det inte påkallat att ytterligare formalisera handläggningen av ansökningar om rekryteringsstöd och beredskapsarbeten på det sätt som begärs i motion A212, utan denna avstyrks med det nu anförda.

Statsbidraget vid beredskapsarbeten

Statsbidrag till beredskapsarbeten beviljas i form av grundbidrag och tilläggsbidrag. Grundbidraget avser lönekostnaderna för de arbetstagare som anvisas till arbetena och utgår som regel till högst 70 % av dessa kostnader. Tilläggsbidraget beviljas vid investeringsarbeten och utgör 10 % av skillnaden mellan den godkända totala investeringskostnaden och lönekostnaderna för den anvisade arbetskraften. Undantag från dessa regler är att arbetsmarknadsverket som regel ersätter hela kostnaden för statliga beredskapsarbeten. Å andra sidan är grundbidraget lägre vid enskilda beredskapsarbeten som inte avser investeringar och utgår i sådana fall med 50 % av lönekostnaderna. Detta lägre bidrag har motiverats med att bidragsnivån bör vara densamma som för rekryteringsstödet som ersätter 50 % av lönekostnaderna. Dessutom kan AMS i de enskilda fallen bevilja både högre och lägre bidrag än nu nämnts.

Av besparingsskäl föreslås i propositionen att grundbidraget i normalfallen sänks från 70 till 60 % för arbeten som tillkommer fr. o. m. budgetåret 1987/88. På regionalpolitiska grunder bör den hittillsvarande nivån för grundbidraget få behållas för arbeten som bedrivs i stödområdena A och B. Det förutsätts att AMS nuvarande möjligheter att jämka bidragen skall bestå.

Folkpartiet föreslår i motion 1986/87:A229 att grundbidraget minskas till 50 % av lönekostnaderna utom i stödområdena A och B. De ytterligare besparingar som härigenom kan göras avses bli använda för en ökad satsning på arbetsmarknadsutbildningen. I det tidigare redovisade förslaget i modera-

ta samlingspartiets kommittémotion A259 till ny anslagsteknik ingår att bidragsnivån skall få motsvara högst halva lönekostnaden. I kommittémotion 1986/87:A260 tilläggs att denna begränsning även skall gälla kommunala beredskapsarbeten av icke-investeringskaraktär.

Hans Rosengren (s) förordar å andra sidan i motion 1986/87:A272 att undantaget från bidragssänkningen inte bör begränsas till stödområdena A och B utan gälla generellt för skogslänen med hänsyn till problemen för de lokalt bundna arbetslösa i dessa län, bl. a. i form av tendenser till ökad andel långtidsarbetslösa.

Vid en besparingsåtgärd av det slag det här gäller får statens behov att minska sina utgifter vägas mot att den tilltänkta bidragssänkningen inte äventyrar möjligheterna att även i fortsättningen bedriva beredskapsarbeten i den omfattning som statsmakterna bedömer som nödvändig av sysselsättningspolitiska skäl. Utskottet anser att en sänkning av grundbidraget får godtas av besparingsskäl och att sänkningen bör fastställas till 60 % av lönekostnaderna i normalfallen. En ytterligare sänkning till 50 %, såsom moderata samlingspartiet och folkpartiet förespråkar synes däremot väl drastisk mot bakgrund av den intresseavvägning som här måste göras. Den utvidgning av undantagsområdet för bidragsförändringen som förordas i motion A272 kan utskottet inte heller biträda med den betydande reducering av den planerade statsfinansiella effekten det skulle innebära. Utskottet vill påminna om att AMS även i fortsättningen skall ha kvar sin generella möjlighet att jämka statsbidraget uppåt i regioner med hög och långvarig arbetslöshet och sjunkande befolkningstal. Vad nu anförts leder sammanfattningsvis till att utskottet med avstyrkande av motionerna A229, A259 och A272 i de aktuella delarna tillstyrker regeringens förslag till ändrade bidragsregler för beredskapsarbetena.

Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd

Enligt budgetpropositionen föreligger med nuvarande bedömning ett behov av närmare 4 miljoner sysselsättningsdagar i form av beredskapsarbeten till en kostnad av 1 874 milj. kr. Arbetsmarknadsministern förutsätter att regeringen liksom för innevarande budgetår kommer att få disponera en finansfullmakt för att eventuellt förstärka de sysselsättningsskapande åtgärderna och tillägger att behovet av sådana åtgärder kommer att prövas på nytt i anslutning till vårens kompletteringsproposition.

Vad sedan beträffar sysselsättningsstödet beräknas i propositionen ett behov av 1,1 miljoner sysselsättningsdagar för sådant stöd till långtidsarbetslösa och 0,6 miljoner sysselsättningsdagar för sysselsättningsstöd åt övriga svårplacerade med en sammanlagd kostnad av 450 milj. kr.

Moderata samlingspartiet yrkar i kommittémotion 1986/87:A260 att riksdagen skall föreskriva att AMS skall ordna 5 miljoner sysselsättningsdagar enligt de regler som har föreslagits i kommittémotion 1986/87:A259 och redovisats i inledningen till detta avsnitt av betänkandet.

Utskottet biträder regeringens bedömning att man i nuvarande läge för nästa budgetår bör beräkna ett behov av 5.7 miljoner sysselsättningsdagar i

form av beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och avstyrker därmed den volymberäkning som görs i motion A260.

Objekt för beredskapsarbeten

I fyra motioner behandlas frågor om *beredskapsarbeten inom natur- och kulturminnesvården*. Sylvia Pettersson och Åke Wictorsson (s) begär i motion 1986/87:A224 att riksdagen skall uttala sig för att det behövs en ändrad inriktning av insatserna på de nämnda områdena, så att dessa blir mindre beroende än hittills av arbetsmarknadspolitiska medel. Ingrid Sundberg m. fl. (m) föreslår i motion 1986/87:A277 att en del av medlen som används för beredskapsarbeten inom kulturminnesvården i fortsättningen skall överföras till ett särskilt anslag till riksantikvarieämbetets förfogande. Görel Bohlin (m) hemställer i motion 1986/87:A253 att ett erforderligt belopp av medlen till beredskapsarbeten skall avsättas för akuta räddningsåtgärder inom fornvården i Stockholms län, avseende bl. a. kyrkoruinerna i Sigtuna. Marianne Andersson och Per-Ola Eriksson (c) föreslår i motion 1986/87:A474 att ytterligare 5 milj. kr. anslås till landskapsvårdande åtgärder utöver vad regeringen föreslagit och att åtgärden finansieras av medel från förevarande anslag.

Beredskapsarbetena har kommit att spela en mycket stor roll inom natur- och kulturminnesvården. När behovet av dessa arbeten har minskat i takt med de senaste årens förbättringar i sysselsättningsläget har detta fått till följd att också arbetena inom natur- och kulturminnesvården har reducerats avsevärt. Detta vållar självfallet besvärliga problem för natur- och kulturminnesvården, inte minst i de delar av landet där konjunkturförbättringen har varit starkast, t. ex. i Stockholms län, och neddragningen av beredskapsarbeten på dessa områden följaktligen slagit särskilt hårt.

De tankar på överföring av medel från beredskapsarbeten till reguljära anslag hos resp. statliga huvudmän som finns i ett par av de ovan refererade motionerna har också förts fram i AMS anslagsframställning (se prop. s. 88). Liksom motionärerna har styrelsen föreslagit att vissa statliga huvudmän och deras ordinarie anslag skall tillföras en del av medlen för beredskapsarbeten. Bidragen till dessa arbeten förutsätts bli minskade i motsvarande mån. Arbetsmarknadsministern är dock inte beredd att förorda någon ändring av statsbidragsreglerna i dessa delar utan påminner om att AMS har möjlighet att mera långsiktigt, med utgångspunkt i det av statsmakterna bedömda minimibehovet av beredskapsarbeten, tillsammans med berörda myndigheter göra upp planer för den beräknade omfattningen av beredskapsarbetena. Arbetsmarknadsministern tänker härvid främst på riksantikvarieämbetet, skogsstyrelsen m. fl. myndigheter som normalt har många beredskapsarbetare sysselsatta i sin verksamhet.

I sammanhanget bör redovisas vad de för natur- och kulturminnesvårdsfrågorna ansvariga statsråden anfört i årets budgetproposition.

Statsrådet Göransson erinrar sålunda att det år 1985 inleddes ett arbete med att se över möjligheterna att effektivisera och beredda insatserna inom kulturminnesvården. Det samlade resultatet av översynen inkl. revidering av den särskilda lagstiftningen på området bedöms kunna redovisas för

riksdagen tidigast budgetåret 1987/88. Statsrådet Göransson finner dock anledning att redan i årets budgetproposition ge en samlad redovisning av de regeringsförslag som läggs fram i anslutning till översynsarbetet. Detta sker i utbildningsdepartementets huvudtitel, s. 386–397.

När det gäller vården av fornlämningar erinrar statsrådet Göransson om att riksdagen förra året beslöt om en viss ökning av anslaget för detta ändamål. Resurserna för vårdarbetena utgörs i hög grad av beredskapsarbeten, och dessa arbeten har minskat som en följd av arbetsmarknadspolitikens förändrade inriktning. Mot bakgrund härav säger sig statsrådet Göransson vara medveten om att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att fornvårdsarbetena skall kunna utföras i erforderlig skala. Det bör i första hand ske genom en effektivisering av de befintliga resurserna. Han har därför samrått med arbetsmarknadsministern om behovet av att ytterligare utveckla samarbetet mellan riksantikvarieämbetet och AMS och konstaterar – med hänvisning till vad arbetsmarknadsministern har anfört – att det ankommer på båda dessa myndigheter att ta de initiativ som behövs för att en sådan planering skall komma till stånd.

När det gäller statens insatser för vård och säkerställande av det traditionella kultur- och odlingslandskapet och för att hålla landskapet öppet understryker statsrådet Göransson behovet av en samverkan mellan de ansvariga för naturvårds- och kulturminnesvårdens intressen. Han pekar därvid på att odlingslandskapet innehåller omistliga värden från såväl natur- som kultursynpunkt. I övrigt hänvisar han till vad som anförs av miljö- och energiministern.

Statsrådet Dahl anför därvid (budgetpropositionen bilaga 16 s. 11) att betydande naturvårdsinsatser har kunnat göras genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, främst beredskapsarbeten. Andelen beredskapsmedel för direkta naturvårdsåtgärder har dock minskat kraftigt under de senaste åren. När därtill vård- och förvaltningskostnaderna har ökat måste ytterligare medel tillföras för att naturvårdsobjekten skall kunna skötas på ett tillfredsställande sätt. Statsrådet Dahl upplyser att anslaget för vård av naturreservat för nästa budgetår föreslås öka till drygt 47 milj. kr.

Vad beträffar naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet anför statsrådet Dahl vidare (bilaga 16 s. 49) att naturvårdsverkets verksamhet härmed har inletts innevarande budgetår och att det är angeläget att verksamheten får fortsätta och utvidgas. Samråd i de frågorna bör ske med riksantikvarieämbetet.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Arbeten inom natur- och kulturminnesvården har spelat en stor roll vid insatserna av sysselsättningsskapande åtgärder genom att man på dessa områden kan tillhandahålla ett varierat urval av lämpliga objekt för beredskapsarbeten. En sådan viktig roll kommer dessa arbeten att ha även i fortsättningen. Det ligger emellertid i sakens natur att beredskapsarbetenas omfattning varierar med konjunkturförändringarna. Arbetena skall sysselsätta arbetslösa, och de minskas därför vid konjunkturförbättringar och ökad efterfrågan på arbetskraft. Det är inte heller givet att det behov av särskilt anordnad sysselsättning som behövs för grupper av arbetslösa även i ett gott

konjunkturläge gör sig gällande i områden där insatser inom natur- och kulturminnesvården bedöms som mest angelägna.

Fluktuationerna i beredskapsarbetenas omfattning – och de kan vara stora – ställer självfallet natur- och kulturminnesvården inför stora problem, inte minst på planeringssidan. Sett från den sidan är det, som framhålls även i de föreliggande motionerna, angeläget att man försöker göra natur- och kulturminnesvården mindre beroende än hittills av insatser genom beredskapsarbeten. Samma uppfattning gav utskottet uttryck åt vid förra årets behandling av likartade frågor (AU 1985/86:11 s. 67–68) och kan av utskottet bekräftas också i detta sammanhang.

Som framgått av den ovan lämnade redovisningen för den aktuella frågans behandling i årets budgetproposition har denna uppmärksammats av de ansvariga statsråden. De överväganden de redovisat ankommer på andra utskott att bereda och dra erforderliga slutsatser av. Med erinran härom har arbetsmarknadsutskottet för sin del ansett att frågan får bero vid de uttalanden utskottet nu har gjort och anser att det med hänsyn härtill inte är påkallat att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna A224 (s), A253 (m) och A277 (m).

Vad som anförts har också tillämpning på motion A474 (c). Det bör dock tilläggas att den omfördelning av medel till landskapsvårdande åtgärder som ingår i motionens förslag innebär en omfördelning inte bara mellan skilda ändamål utan också mellan skilda huvudtitlar. Utskottet är inte på grundval av motionen berett att ta initiativ till en sådan åtgärd utan anser att även denna motion bör lämnas utan åtgärd av riksdagen.

Länsarbetsnämnden i Norrbottens län har på försök kunnat lämna bidrag till lön åt studerande vid tekniska högskolan i Luleå under den tid de praktiserar hos företag i länet. Börje Hörnlund m. fl. (c) anför i motion 1986/87:A248 att resultatet av verksamheten får ses som positivt bl. a. med tanke på möjligheterna att rekrytera högutbildade tekniker till de berörda Norrbottenföretagen. Motionärerna föreslår att motsvarande *åtgärder för att rekrytera högutbildade tekniker till Stödområdena i vissa Norrlandslän* bör vidtas med anlitande av medel till beredskapsarbeten. Med Norrlands inland avser motionärerna stödområdeskommunerna i Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Syftet är att vidga möjligheterna att öka det tekniska kunnandet och kompetensen hos företagen i inlandet så att dessa skall kunna klara konkurrensen från företagen i främst högskoleregionerna i södra och mellersta Sverige.

Sigge Godin (fp) föreslår i motion 1986/87:A225 med likartad motivering att länsarbetsnämnden i Västernorrlands län skall få möjlighet att via särskilda projektmedel stimulera nyutbildade högskoletekniker att söka anställning vid mindre och medelstora företag i det länet.

Den särskilda form av tekniskspridning i Norrbottens län som det här gäller har möjliggjorts av att särskilda medel har stått till länets förfogande på grund av dess svåra arbetsmarknadsläge. Bl. a. gäller det medel till det tidigare s. k. Norrbottenpaketet och det särskilda anslaget till utvecklingsinsatser i östra Norrbotten. Det synes vara tveksamt om likartade åtgärder i övriga Norrlandslän skall bekostas från förevarande anslag, vars syfte är att finansiera kortsiktiga sysselsättningsinsatser för arbetslösa. De tekniker som

det här är fråga om är otvivelaktigt sådana nyckelmän som även i fortsättningen kan beviljas starthjälp för att tillträda anställningar i de delar av Norrland som avses i de båda motionerna, och rekryteringen av dem bör också kunna främjas av den föreslagna förstärkningen av bidraget till medflyttande. I den mån sådana åtgärder inte är till fyllest bör den form av tekniskspridning som det här gäller – under förutsättning att den bedöms vara angelägen – liksom andra särskilda tekniskspridningsåtgärder finansieras över de regionalpolitiska medlen under industridepartementets huvudtitel. Med hänvisning till de nu gjorda uttalandena föreslår utskottet att motionerna A225 och A248 härutöver inte leder till någon riksdagens åtgärd.

Formerna för rekryteringsstödet

Fr. o. m. innevarande budgetår är rekryteringsstödet som tidigare berörts uppdelat i två former. Den första formen avser att främja anställning åt personer som har varit oavbrutet arbetslösa under mer än sex månader (fyra månader för personer i åldern 20–24 år) samt åt personer som är utförsäkringshotade. Bidragen utgår med 50 % av den totala lönekostnaden under sex månader.

Den andra formen av rekryteringsstöd är inriktad på övriga svårplacerade personer och personer för vilka andra insatser har visat sig vara otillräckliga. Även detta bidrag utgår med 50 % av de totala lönekostnaderna, men bidragstiden är normalt begränsad till tre månader.

Omfattningen av de båda formerna av rekryteringsstöd under nästa budgetår har tidigare behandlats i avsnittet Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd.

Görel Thurdin (c) föreslår i motion 1986/87:A246 en sammanslagning av de båda typerna av rekryteringsstöd med hänvisning till att flera länsarbetsnämnder har uttalat att den snäva definitionen av begreppet långtidsarbetslösa medför svårigheter att nyttja stödet för. Nämnderna vill därför ha en stödform som ger större utrymme för arbetsförmedlingens bedömning i de enskilda fallen. Även Hans Rosengren (s) föreslår i motion 1986/87:A272 att reglerna för rekryteringsstöd ändras så att detta stöd i samtliga fall kan ges för en tid av högst sex månader.

Den fr. o. m. innevarande budgetår gällande uppdelningen av rekryteringsstödet i två former kom till på förslag av regeringen i kompletteringspropositionen våren 1986. Motiveringen för åtgärden var att rekryteringsstödet i otillräcklig grad gått till de i verklig mening långtidsarbetslösa. Uppdelningen kan alltså sägas vara ett försök att styra rekryteringsstödet till dem som är i mest behov av detta stöd, dvs. arbetssökande med långa obrutna arbetslöshetsperioder. Huruvida dessa intentioner har kunnat förverkligas eller den nya ordningen är förenad med sådana nackdelar att den bör leda till en omprövning är ännu för tidigt att ha någon bestämd mening om. Utskottet avstyrker därför att reglerna för rekryteringsstödet på nytt ändras i enlighet med önskemålen härom i motionerna A246 och A272, som därmed avstyrks.

Sedan den 1 juli 1984 har pågått en försöksverksamhet med bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet. Antalet beviljade bidrag per budgetår har uppgått till 2000. Av bidraget har 39 % gått till kvinnor. Försöksverksamheten har på regeringens uppdrag utvärderats av AMS och högskolan i Växjö (se prop. s. 90).

I propositionen föreslås att verksamheten upphör som försöksverksamhet och i fortsättningen betraktas som permanent. För ändamålet beräknas ett belopp av 75 milj. kr. för nästa budgetår. Några ändringar i nuvarande bidragsregler föreslås inte utom på en punkt. Starta-eget-bidraget bör såsom redan är fallet med arbetslöshetsersättningarna i fortsättningen vara pensionsgrundande. Till propositionen är fogat ett förslag till ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Lagförslaget gäller inte bara starta-eget-bidraget utan berör också vuxenstudiestödet enligt förslag i utbildningsdepartementets huvudtitel. Utskottet har för sin del inga invändningar mot regeringens förslag beträffande starta-eget-bidraget. Frågorna om vuxenstudiestödet bereds för närvarande av socialförsäkringsutskottet. Efter samråd mellan utskottskanslierna har det föreliggande lagförslaget av arbetsmarknadsutskottet med yttrande överlämnats till socialförsäkringsutskottet för slutlig handläggning.

Iris Mårtensson m. fl. (s) förordar i motion 1986/87:A206 en *översyn av konstruktionen av starta-eget-bidraget*. Motionärerna påtalar att låga kassaersättningar ger låga bidrag, vilket särskilt drabbar kvinnor i glesbygd. Utbildnings- och rådgivningsinsatserna för kvinnor bör förstärkas med hänsyn till att kvinnorna har en procentuellt stor andel av de konkurser som har inträffat bland företag som har startats med det nu aktuella bidraget. Bidragstiden bör förlängas till tolv månader. Vidare anförs att om en kooperativ verksamhet startas bör krav inte ställas på att deltagarna skall stå till arbetsmarknadens förfogande.

Även Britta Bjelle (fp) föreslår i motionen 1986/87:A226 att bidragstiden skall förlängas till ett år.

Starta-eget-bidraget utgår med samma belopp som den arbetslöshetsersättning den arbetslöse får avstå från vid start av egen verksamhet. I båda formerna av kontantstöd är det fråga om bidrag till kostnaderna för uppehället. Därför bör bidragets storlek inte påverkas av den arbetslöses val av aktiviteter under arbetslöshetstiden, dvs. om han eller hon startar eget företag eller använder tiden för att söka ny anställning. En förlängning av bidragstiden har även föreslagits av högskolan i Växjö vid dess utvärdering av verksamheten. Förslaget har inte biträtts i budgetpropositionen, och inte heller utskottet är berett att föreslå en sådan utvidgning av verksamheten med anledning av vad som förordats från motionärernas sida. Däremot vill utskottet stryka under vad som sägs i motion A206 om behovet av rådgivnings- och utbildningsinsatser. Med hänsyn till att AMS enligt propositionen har upplyst att ett utvecklingsarbete pågår för att förbättra utbildningen för dem som skall starta eget påkallar motionen dock inte någon åtgärd på denna punkt.

Vad som sedan anförts i motionen om att personer med starta-eget-bidrag

inte skall behöva stå till arbetsmarknadens förfogande under bidragstiden föranleder utskottet att konstatera att det ligger i sakens natur att det inte kan begäras att bidragstagaren skall vara beredd att lämna den nystartade rörelsen för att ta en anställning. Ett sådant krav kan inte heller ställas med stöd av gällande bidragsförordning. Med åberopande av det anförda avstyrker utskottet motionerna A206 och A226, den förstnämnda i här redovisad del.

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) föreslår i motion 1986/87:A251 att *starta-eget-bidraget skall kunna utgå även till jordbrukare* som lägger ned jordbruksrörelsen för att starta annan verksamhet utan hinder av att jordbrukaren inte är berättigad till kontant stöd vid arbetslöshet.

Starta-eget-bidraget har tillkommit som ett alternativ till de reguljära formerna av kontantstöd vid arbetslöshet med hänsyn till att en arbetslös får räkna med att bli avstängd från rätten till arbetslöshetsersättning om han eller hon startar egen verksamhet. Gör man det anses man nämligen inte stå till arbetsmarknadens förfogande, dvs. man uppfyller inte längre arbetsvillkoret för dessa ersättningar. Denna bakgrund till starta-eget-bidraget innebär att bidraget har som underförstådd förutsättning att den arbetslöse har en upparbetad rätt till ersättning vid arbetslöshet antingen i form av kassaersättning eller i form av kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Arbetslöshetsersättningen blir som ovan nämnts för övrigt normerande för starta-eget-bidragets storlek.

Motionärernas förslag innebär som framgår av det anförda ett frångående av principen att det är ett kvalifikationsvillkor för starta-eget-bidraget att man skall ha rätt till reguljärt kontantstöd vid arbetslöshet. En sådan utvidgning av möjligheterna att få starta-eget-bidrag synes tveksam. Även andra rörelseidkare skulle i nedläggningssituationer kunna ställa krav på samma förmån. Men detsamma gäller också andra arbetslösa som av olika skäl inte har rätt till arbetslöshetsersättning i vanlig ordning. Utskottet är med hänsyn till de nu gjorda påpekandena inte berett att tillmötesgå motionärernas önskemål, utan motion A251 avstyrks i den här föreliggande delen.

Medelsanvisningen

I budgetpropositionen anges kortfattat medelsberäkningen för återstående poster under anslaget – industribeställningar, strukturstöd för byggarbetsmarknaden, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Nordiska handlingsplanen. Vad härvid anförts ger inte utskottet anledning till särskilda uttalanden.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget anges i propositionen till 2 479 500 000 kr., varav som tidigare redovisats 1 874 milj. kr. beräknats för beredskapsarbeten, sammanlagt 450 milj. kr. för rekryteringsstöd och 75 milj. kr. för starta-eget-bidraget. Resterande 80,5 milj. kr. avser således ovan angivna ändamål.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1986/87:A260 ett i förhållande till regeringens förslag med 520 milj. kr. sänkt anslag med hänsyn till vad i

den motionen och i motion 1986/87:A259 anförts om anslagets användning och om bidragsnivån vid beredskapsarbeten. Folkpartiet yrkar i motion 1986/87:A229 på en anslagsminskning med 300 milj. kr. med åberopande av motionens förslag om ytterligare minskning av statsbidraget till beredskapsarbeten. Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 19867/87:A239 en reducering av anslaget med 225 milj. kr. Sänkningen motsvarar en halvering av de medel regeringen har beräknat till rekryteringsstöd.

Utskottet har i det föregående med avstyrkande av föreliggande motioner i motsvarande delar godtagit regeringens förslag beträffande de olika åtgärdernas omfattning och inriktning samt beträffande ändrade bidragsregler för beredskapsarbetena. Även regeringens beräkning av medelsbehovet under de enskilda posterna har godtagits. Med avstyrkande av motionerna A229, A239 och A260 i de delar de nu föreligger föreslår utskottet att anslaget för nästa budgetår förs upp med det belopp som regeringen har begärt.

Statsbidrag för ungdomslag

1985/86	Utgift	1 658 913 000
1986/87	Anslag	1 200 000 000
1987/88	Förslag	1 140 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 6 (s. 93–94) att riksdagen skall till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 140 000 000 kr.

I det tidigare avsnittet om ungdomsåtgärder har utskottet behandlat frågor om det fortsatta bedrivandet av verksamheten med ungdomslag. I anslutning härtill har utskottet även tagit ställning till det förslag om ändring i lagstiftningen som regeringen har lagt fram under denna punkt i propositionen och som gäller arbete i ungdomslag för ungdomar med varaktiga fysiska funktionshinder.

Av statsfinansiella skäl föreslår regeringen under denna punkt även en sänkning av statsbidraget till administrations- och handledarkostnader. Bidraget utgör för närvarande 10 % av lönekostnaderna för ungdomar i ungdomslag, och det föreslås bli sänkt till 5 %. Förslaget godtas av utskottet.

De totala statsbidragskostnaderna för verksamheten med ungdomslag uppgick budgetåret 1985/86 till ca 1 660 milj. kr. Verksamheten har därefter minskat i omfattning, och minskningen väntas fortsätta nästa budgetår, bl. a. med hänsyn till den sysselsättning som i stället kan beredas arbetslösa ungdomar genom de nya inskolningsplatserna. Medelsbehovet beräknas på grund härav i propositionen till 1 140 milj. kr.

Moderata samlingspartiet – som i kommittémotion 1986/87:A258 begärt att verksamheten med ungdomslag skall upphöra fr. o. m. den 1 januari 1988 – yrkar i enlighet härmed i kommittémotion 1986/87:A260 att anslaget endast beräknas med det belopp som behövs för den första hälften av budgetåret 1987/88 eller med 520 milj. kr. Av samma skäl begär vänsterpartiet kommunisterna i partimotion 1986/87:A239 ett anslag av 570 milj. kr. Centerpartiet – som vill öka verksamheten med inskolningsplatser och till

följd härav minska behovet av platser i ungdomslag – yrkar i kommittémotion 1986/87:A267 att anslaget bestäms till 840 milj. kr.

Med hänvisning till de tidigare ställningstagandena beträffande verksamheten med ungdomslag och då medelsberäkningen i propositionen lämnas utan erinran avstyrker utskottet motionerna A239, A260 och A267 i de föreliggande delarna och föreslår att det av regeringen begärda anslaget anvisas av riksdagen.

Statsbidrag till inskolningsplatser

Nytt anslag (förslag) 250 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 7 (s. 95) att riksdagen skall till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 000 kr.

Regeringen har bemyndigats (prop. 1985/86:150 bil. 4, AU 19) att under vissa förutsättningar disponera 250 milj. kr. från anslaget Statsbidrag för ungdomslag för ett nytt system med inskolningsplatser. Dessa förutsättningar liksom den fortsatta verksamheten har behandlats i det tidigare avsnittet om ungdomsåtgärder. I detta ingår verksamhetens beräknade omfattning under nästa budgetår.

Som ovan redovisats begär regeringen för nästa budgetår ett anslag av 250 milj. kr. Centerpartiet, som i enlighet med vad tidigare nämnts vill utöka verksamheten utöver vad regeringen beräknat, föreslår i motion 1986/87:A267 att anslaget anvisas med 375 milj. kr. Vänsterpartiet kommunisterna, som å andra sidan menar att verksamheten bör upphöra vid det kommande årsskiftet, föreslår i motion 1986/87:A239 ett till hälften sänkt anslag eller 125 milj. kr.

Moderata samlingspartiet föreslår i kommittémotion 1986/87:A260 ett anslag av 100 milj. kr. med hänsyn till att verksamheten med inskolningsplatser liksom med ungdomslag bör upphöra den 1 januari 1988. Som framgått av redovisningen för kommittémotion 1986/87:A258 under avsnittet om ungdomsåtgärder är det moderata samlingspartiets avsikt att de nämnda verksamheterna under hösten 1987 skall successivt ersättas av ett nytt system med arbetspraktik. Övergången till det nya systemet är avsedd att vara genomförd vid årsskiftet 1987–1988. Till finansiering av verksamheten föreslår motionärerna att till Statsbidrag till arbetspraktikplatser för nästa budgetår skall anvisas ett nytt förslagsanslag om 500 milj. kr. Dessutom begär motionärerna för den nya yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar med sociala problem som de förordat ett nytt reservationsanslag om 50 milj. kr.

I enlighet med ställningstagandena under avsnittet Åtgärder för ungdomar biträder utskottet regeringens anslagsframställning och avstyrker följaktligen samtliga ovan redovisade motionsyrkanden.

AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet

1986/87	Anslag	1 000
1987/88	Förslag	1 000

Regeringen föreslår under punkt B 10 (s. 96–100) att riksdagen skall till AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildning, AMU-gruppen, startade den 1 januari 1986. Fr. o. m. innevarande budgetår skall verksamheten bedrivas så, att intäkterna täcker uppkommande kostnader, varvid intäkter och utgifter redovisas över förevarande anslag. För att övergångsvis utjämna skillnader i flödet av inkomster och utgifter disponerar AMU-gruppens styrelse en rörlig kredit om 160 milj. kr.

I budgetpropositionen lämnas vissa uppgifter om AMU-gruppens aktuella ekonomiska situation mot bakgrund av de svårigheter som uppkom vid verksamhetens start. Vad härom och i övrigt anförts under denna punkt i propositionen ger inte utskottet anledning till något särskilt uttalande.

Anslaget bör som regeringen föreslagit anvisas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter

1986/87	Anslag	29 500 000
1987/88	Förslag	25 300 000

Regeringen föreslår under punkt B 11 (s. 100–101) att riksdagen skall till AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 25 300 000 kr.

Från anslaget betalas kostnader dels för utvecklingsarbete, personalutbildning och marknadsföring, dels för lokaler som skall avvecklas, dels ock för underskott vid Nordkalottens AMU-center. Anslaget skall årligen minskas med 5 milj. kr. när det gäller de förstnämnda ändamålen.

Medelsberäkningen i propositionen lämnas av utskottet utan erinran.

AMU-gruppen: Investeringar

I enlighet med regeringens förslag under punkt B 12 (s. 101–102) bör riksdagen till AMU-gruppen: Investeringar för nästa budgetår anvisa ett reservationsanslag av 15 milj. kr.

Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna

1985/86	Utgift	180 705 000
1986/87	Anslag	119 000 000
1987/88	Förslag	95 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 16 (s. 104–105) att riksdagen skall till Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna för

budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 000 kr.

Hans Nyhage och Arne Svensson (m) yrkar i motion 1986/87:A219 att regeringens anslagsframställning skall avslås. Ett liknande avslagsyrkande framställs även i den till näringsutskottet hänvisade motionen 1986/87:N413 av Ivar Franzén m. fl. (c). Arbetsmarknadsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över sistnämnda yrkande.

Avslagsyrkandena i de båda motionerna grundas på att de medel som frigörs vid en indragning av det bidrag det här gäller i stället skall användas till avskrivningslån för utveckling av tekoindustrierna. Motionärerna utgår vidare från att regeringen kan lägga fram förslag till ett nytt stödsystem i så god tid att riksdagen kan fatta beslut som träder i kraft den 1 juli i år.

Utskottet får med anledning härav anföra följande.

Riksdagen beslöt år 1983 (AU 1982/83:29, rskr. 322) att det tillfälliga sysselsättningsbidraget för textil- och konfektionsindustrierna – vanligen benämnt äldrestödet – skulle successivt trappas ned. Bidraget fick sålunda under budgetåret 1985/86 utgå med högst 7 % av de totala lönekostnaderna för personal i tillverkning. För innevarande budgetår är bidragsandelen minskad till 5 %, och under nästa budgetår är den avsedd att utgöra 4 %.

Utskottet föreslog förra året att frågan om en omvandling av äldrestödet till annan stödform borde utredas genom regeringens försorg. Detta blev också riksdagens beslut (AU 1985/86:11 s. 71–72, rskr. 153). Bakgrunden till denna framställning till regeringen var att det i två till utskottet hänvisade motioner hade föreslagits att äldrestödet skulle ersättas av avskrivningslån. I motionerna hänvisades till det förslag härom som hade utarbetats av branschorganisationerna. Utskottet ansåg att detta förslag inte var tillräckligt genomarbetat för att riksdagen skulle kunna ta ställning i frågan och anförde vidare att det mycket väl kan finnas såväl fördelar som nackdelar med ett införande av nya stödformer. Olika effekter måste därför utredas mycket noggrant. Bl. a. måste enligt utskottets uppfattning belysas de sysselsättningsmässiga konsekvenserna för den äldre arbetskraften vid de mindre konkurrenskraftiga tekoföretagen, om äldrestödet med kort varsel skulle utgå ur medelsarsenalen.

Utskottets slutsats av det anförda blev att man i berörda departement borde närmare utreda branschorganisationernas förslag, varefter regeringen borde återkomma till riksdagen med resultatet av det arbetet.

Regeringen har under hösten 1986 uppdragit åt statens pris- och kartellnämnd att utreda frågan om en ny stödform för tekoindustrin. I ett frågesvar i kammaren den 19 februari i år har industriministern meddelat att uppdraget skall vara slutfört den 31 mars. Pris- och kartellnämnden räknar med att kunna hålla den fastställda tidplanen. Industriministern avser att efter remissbehandling – som beräknas ta minst tre månader – och sedvanlig beredning i regeringskansliet föreslå regeringen att återkomma till riksdagen i frågan.

Mot bakgrund av förra årets riksdagsbehandling utgår utskottet från att regeringen redovisar sina bedömningar i en proposition till hösten 1987. Detta bör ges regeringen till känna.

Vad sedan gäller motionsförslagen så framgår av den ovan lämnade redovisningen att det inte är möjligt – såsom motionärerna utgått från – att

redan den 1 juli i år införa en ny stödform för tekoindustrin med den finansieringsmodell de förespråkar. Det är vidare uppenbart att oavsett vid vilken tidpunkt under nästa riksmöte den av riksdagen begärda beredningen av frågan om äldrestödets avveckling kommer att redovisas så kvarstår behovet av äldrestöd under nästa budgetår – under alla förhållanden under del av budgetåret. Detta leder till slutsatsen att riksdagen med avvisande av avslagsyrkandet i motion A219 bör anslå de av regeringen begärda medlen till äldrestödet.

Som en konsekvens av detta ställningstagande i yttrande AU 1986/87:2 y hemställer utskottet att näringsutskottet avstyrker motsvarande avslagsyrkande i motion N413.

Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar

1985/86	Utgift	1 000
1986/87	Anslag	1 000
1987/88	Förslag	1 000

Som regeringen har föreslagit under punkt B 17 (s. 105) bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten

1986/87	Anslag	22 500 000
1987/88	Förslag	22 500 000

Regeringen föreslår under punkt B 18 (s. 106) att riksdagen skall till Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.

Förslaget tillstyrks av utskottet med noterande av den anmälan som görs av arbetsmarknadsministern att anslagsfrågan kan återkomma i vårens kompletteringsproposition.

Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade

Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade

I arbetskraften finns ett förhållandevis stort antal personer som har en nedsatt arbetsförmåga. Hur stort detta antal är kan inte utläsas ur arbetskraftsundersökningarna. Uppskattningar som gjorts antyder emellertid att 150 000–200 000 personer har en i hög grad nedsatt arbetsförmåga. 400 000–500 000 personer totalt har bedömts ha en i någon mån nedsatt arbetsförmåga. Antalet personer i arbetskraften med nedsatt arbetsförmåga varierar över åren i relativt liten utsträckning.

Enligt AMS månadsstatistik har under senare år i runda tal 30 000 arbetshandikappade varit aktuella som sökande vid arbetsförmedlingen, vilket motsvarat ca 10 % av hela antalet aktuella sökande.

Fördelningen efter handikapp bland arbetshandikappade som varit aktuella vid arbetsförmedlingen ger vid handen att de rörelsehindrade, de

socialmedicinskt och de med övriga somatiska arbetshandikapp utgjort de största grupperna i nu nämnd ordning.

Antalet arbetshandikappade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har successivt ökat och uppgick under 1986 till ca 93 000 personer varav ca 41 000 var placerade med lönebidrag och ca 28 000 vid Samhällsföretag.

I propositionen framhålls att ett arbetsliv som ger möjlighet till full delaktighet för alla förutsätter att de arbetshandikappades situation uppmärksammas. Arbetslinjen i svensk arbetsmarknadspolitik innebär att arbetshandikappade skall kunna försörja sig genom eget arbete i stället för att få kontantunderstöd.

Det framhålls vidare i propositionen att en betydande del av de medel som anslås till arbetsmarknadspolitiska åtgärder avser insatser för arbetshandikappade. Merparten anslås till yrkesinriktad rehabilitering och sysselsättningsskapande åtgärder, främst i form av lönebidrag samt bidrag för anordnande av skyddat arbete för sådana sökande som annars inte kan få varaktigt arbete. De sysselsättningsskapande åtgärderna för handikappade har byggts ut kraftigt under senare år. Sedan år 1982 har således platserna i skyddat arbete eller arbete med lönebidrag ökat med ca 15 000, inberäknat de platser i skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, som inrättades fr. o. m. budgetåret 1985/86. För sökande, som därigenom kunnat få varaktiga arbeten, torde alternativet i flertalet fall ha varit förtidspensionering. Både för den enskilde och för samhället är det väsentligt bättre att de i stället ges möjlighet att utföra produktivt arbete och på andra sätt aktivt delta i samhällslivet, anför arbetsmarknadsministern.

I propositionen understryks att det är nödvändigt att man också i fortsättningen har en hög ambitionsnivå när det gäller åtgärder för de grupper av sökande som möter de största svårigheterna på arbetsmarknaden. Det gäller inte enbart de insatser som görs särskilt för dessa sökande. Lika angeläget är att de arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som finns generellt för de sökande, utformas så att de också kan stödja sökande med arbetshandikapp.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 framhålls att det av både ekonomiska och sociala skäl är nödvändigt att samhället och det enskilda näringslivet medverkar till att arbetshandikappade kan få arbete. Deras möjligheter att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden bör underlättas.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1986/87:A271 anförs bl. a. att det krävs betydande insatser för att ändra på situationen för de arbetshandikappade på arbetsmarknaden. De politiska organens och myndigheternas inställning till funktionshindrades rätt till ett arbete måste förändras. Det betraktas alltjämt som mer acceptabelt om en person med funktionshinder är arbetslös än en person utan sådana hinder. Trots en mångfald åtgärder har något egentligt genombrott ännu inte åstadkommits när det gäller att stärka de handikappades ställning på arbetsmarknaden. Regeringen bör nu utarbeta en arbetsplan för handikappade, slutar motionärerna.

Gunhild Bolander m. fl. (c) yrkar i motion 1986/87:A250 att handikappades tillgång till arbetsmarknaden skall underlättas. Motionärerna anser att förutom de resurser som direkt anvisas för att öka tillgängligheten på

arbetsmarknaden bör medel som inte specialdestinerats användas. De framhåller vidare att det är de handikappades arbetsförmåga och inte handikappet som sådant som bör vara utgångspunkten när det gäller de arbetshandikappade på arbetsmarknaden. I det avseendet behövs en förändring i synsättet både hos arbetsgivare och arbetskamrater, slutar motionärerna.

Margareta Persson och Ingvar Björk (s) föreslår i motion 1986/87:A269 att arbetsmarknadsverket skall ges i uppdrag att genomföra en åtgärdsinriktad planering för arbete åt handikappade samt att främjandelagen skall användas på ett mer aktivt sätt än i dag.

Utskottet vill först framhålla att arbetsmarknadspolitikens mål om arbete åt alla omfattar samtliga som önskar ett arbete, dvs. även de arbetshandikappade. Ett betydande antal personer i arbetskraften har på ett eller annat sätt ett arbetshinder.

Det är emellertid angeläget att man inte betraktar ålder och arbetshandikapp som generella arbetshinder. Ofta kan de förändringar som åldrandet innebär för en arbetstagare kompenseras genom relativt enkla tekniska anordningar. Negativa faktorer uppvägs dessutom i flertalet fall av positiva egenskaper hos äldre arbetstagare. De har ofta lång erfarenhet, arbetar noggrant och har stor ansvarskänsla. En funktionsnedsättning, orsakad av ett somatiskt, psykiskt eller socialt handikapp, är mera sällan så omfattande, att den innebär ett absolut arbetshinder. Genom tekniska hjälpmedel, genom en förändring av arbetsplatsen eller genom särskilt stöd av arbetsledning och arbetskamrater kan arbetshindret ofta helt eller delvis kompenseras.

All erfarenhet visar att för den arbetshandikappade har arbetet en mycket stor betydelse. För honom eller henne blir också arbetet det främsta medlet för att uppnå en med övriga grupper jämförbar ekonomisk standard. Arbetsinkomsten överstiger vanligen andra försörjningsalternativ och blir därmed också en väsentlig faktor för individens självkänsla. Till detta kommer att insatser för att bereda handikappade sysselsättning oftast ter sig som bästa alternativ ur samhällsekonomisk synvinkel.

Enligt utskottets uppfattning råder det en bred politisk enighet kring kraven på fortlöpande och kraftfulla arbetsmarknadspolitiska insatser till stöd för dem som till följd av arbetshandikapp har svårigheter att få en anställning. Av de arbetsmarknadspolitiska medlen avser för närvarande drygt 40 % insatser för de arbetshandikappade.

Vidare vill utskottet stryka under betydelsen av det breda anställningsfrämjande och attitydpåverkande arbete som alltsedan början av 1970-talet bedrivits som trepartssamverkan mellan arbetsgivare, personalorganisationer och arbetsmarknadsverket. Lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, den s. k. främjandelagen, har utgjort en naturlig grundval för detta arbete. Numera har parterna på arbetsstället ålagts ett ansvar för att anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet bedrivs på arbetsplatsen. Bestämmelser om detta har införts i arbetsmiljölagen.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om vad tidigare sagts om förstärkningarna av personalresurserna på arbetsförmedlingarna. Därmed bör förutsättningarna öka för en aktiv samverkan mellan förmedlingarna och

arbetsgivarna i rekryteringsfrågor, vilket bör få positiva effekter också för de arbetshandikappades möjligheter till en anställning.

Utskottet vill slutligen med anledning av förslaget i vpk-motion A271 om en arbetsmarknadsplan för handikappade hänvisa till att man – enligt vad utskottet inhämtat – för närvarande arbetar inom AMS med ett arbetsmarknadspolitiskt program på handikappområdet. Arbetet beräknas vara slutfört före halvårsskiftet i år.

Med hänvisning till vad utskottet ovan allmänt anfört beträffande insatserna för de arbetshandikappade på arbetsmarknaden avstyrks motionerna A250, A267, A269 och A271 i tillämpliga delar.

Utskottet övergår härefter till att behandla frågan om *ett överförande av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder.* Förslag härom förs fram i två motioner. Folkpartiet anför i partimotion 1986/87:A204 att syftet med en sådan åtgärd skulle vara att finansiera kostnader för sysselsättning och rehabilitering av handikappade, när det är motiverat för att undvika förtidspensionering. Enligt motionärerna kunde en sådan omfördelning i många fall innebära en besparing för samhället samtidigt som individen får tillfälle att utföra ett arbete till glädje och nytta för sig själv men också för den för vilket arbetet utförs. I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1986/87:A271 yrkas att i den tidigare nämnda av partiet föreslagna arbetsmarknadsplanen för handikappade bör ingå att socialförsäkringsmedel skall tas i anspråk för att skapa arbetstillfällen för handikappade.

Utskottet har vid flera tillfällen under senare år avvisat förslag om överförande av medel mellan de båda sektorerna. Utskottet har därvid bl. a. hänvisat till socialförsäkringsutskottets uttalanden i frågan våren 1985 i betänkandet SfU 1984/85:15, varvid framhölls att det inte fanns några medel inom socialförsäkringssektorn som är särskilt avsatta för förtidspensionering, utan kostnaderna härför är helt beroende av den faktiska omfattningen av antalet förtidspensionerade. Förslaget avstyrktes därför. Arbetsmarknadsutskottet har med hänvisning til socialförsäkringsutskottets uttalanden avstyrkt framställningarna i denna fråga (se bl. a. AU 1985/86:7 s. 14). Utskottet har samma inställning i dag, varför här aktuella motioner bör lämnas utan bifall i föreliggande delar.

I motion 1986/87:A274 föreslår Catarina Rönnung m. fl. (s) en *försöksverksamhet med en ny modell för rehabilitering.* Ett antal kommuner i Jönköpings län bör därvid ingå i en sådan försöksverksamhet. Bakgrunden till förslaget anges vara att den nu gällande organisationen för rehabilitering har stora brister. I motionen skisseras ett system som enligt motionärerna har den fördelen att man undviker det "staket" som i dag finns mellan de olika huvudmännen, dvs. mellan staten, landstingen och kommunerna. De arbetshandikappade som står utan arbete skulle därmed inte behöva delas upp i delproblem och dellösningar.

Utskottet vill med anledning av vad som anförs i motionen stryka under betydelsen av att den handikappade står i centrum för samhällets insatser även om flera huvudmän är engagerade. Detta ställer krav på en effektiv samordning av insatserna. Hithörande frågor har varit föremål för överväganden bl. a. i handikappkommitténs betänkande Vägar till arbete för

handikappade (Ds A 1984:12). De är också aktuella i rehabiliteringsberedningens arbete, som för närvarande är inne i ett intensivt skede. Med hänvisning härtill samt till vad tidigare sagts om arbetet inom AMS med ett arbetsmarknadspolitiskt program för arbetshandikappade bör motion A274 inte föranleda något särskilt initiativ från riksdagens sida.

Utskottet går härefter över till att behandla ett yrkande i motion 1986/87:A270 av Margareta Persson och Ingvar Björk (s) om *behovet av hänsyn till funktionsnedsättning vid planering av lokaler och produkter.* Motionärerna pekar på arbetsplatsanpassningen som en kedja av åtgärder som är avsedda att förankra den handikappade på arbetsmarknaden. Resultatet blir emellertid – trots betydande insatser på vissa områden – inte det som avsetts eftersom några länkar i kedjan brister. Med genomtänkta lokalutrymmen, produktionsflöden, materialval och maskiner kan man, menar motionärerna, ofta till samma kostnad skapa arbetsplatser som kan användas av både handikappade och icke handikappade. Motionärerna yrkar bl. a. att "utredningen av arbetsmiljölagen" i fortsättningen beaktar behoven av hänsyn till funktionsnedsättning redan i planeringsstadiet för såväl lokaler som produkter.

Utskottet delar uppfattningen att man i olika sammanhang, t. ex. vid planering av lokalutrymmen, uppmärksammar de särskilda krav som ställs beträffande de handikappade. Såvitt arbetsmarknadsutskottet kan bedöma har utvecklingen gått i denna riktning, bl. a. genom föreskrifter m. m. som statsmakterna initierat. När det gäller arbetsmiljölagen vill utskottet framhålla att denna är uppbyggd så att det slutliga ansvaret för arbetsmiljön ligger hos arbetsgivaren. Denna principiella ansvarsfördelning bör enligt utskottets mening gälla fortsättningsvis också i fråga om arbetsplatsanpassningen. Utskottet har inhämtat att man inom arbetsmarknadsdepartementet för närvarande bereder vissa frågor rörande arbetsmiljölagen med anledning av att arbetarskyddsstyrelsen i en skrivelse till departementet bl. a. pekat på att arbetsmiljölagen inte föreskriver ett självständigt skyddsansvar för projektörer och konstruktörer m. fl. som påverkar planeringen av arbetsmiljön. Med hänvisning till vad sålunda anförts avstyrker utskottet motion A270 i denna del.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp motion 1986/87:A254 av Alf Wennerfors m. fl. (m) om *insatser för långtidsarbetslösa i Stockholms län.* Motionärerna framhåller, att det trots god efterfrågan på arbetskraft i länet finns mer än 13 000 personer arbetslösa. Av dessa är ca 4 000 långtidsarbetslösa med en relativt hög andel av invandrare och arbetshandikappade. Motionärerna föreslår mot den angivna bakgrunden att man ytterligare intensifierar samarbetet mellan olika intressenter i projekt av typen "Samverkan för arbete" och "Paraplyprojektet".

Utskottet är medvetet om att den i stort gynnsamma arbetsmarknadssituationen i Stockholms län även rymmer ett antal allvarliga problem. Utskottet hade anledning att i samband med ett par liknande motioner under fjolåret relativt utförligt behandla dessa frågor (AU 1985/86:11 s. 81–82). Utskottet pekade bl. a. på att det stora antalet arbetssökande med socialmedicinska handikapp i länet ställer speciella krav på samhällets insatser. Särskilda medel har också anvisats till försöksverksamhet med en mer effektiv

användning av rehabiliteringsresurserna i länet. Frågan om samordning av rehabiliteringsresurserna behandlas även av rehabiliteringsberedningen. Utskottet utgår slutligen från att man vid fördelningen av resurserna mellan länen tar hänsyn till arbetslöshetens sammansättning i Stockholms län. Med det anförda avstyrker utskottet motion A254.

Yrkesinriktad rehabilitering

1985/86	Utgift	517 839 000	Reservation	27 025 609
1986/87	Anslag	530 309 000		
1987/88	Förslag	554 464 000		

Från anslaget finansieras anordnande och drift av arbetsmarknadsinstitut (Ami) samt metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Yrkesinriktad rehabilitering	530 309 000	+24 155 000

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 3 (s. 122–125) att riksdagen till Yrkesinriktad rehabilitering för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett reservationsanslag av 554 464 000 kr.

I propositionen redovisas vissa frågor om verksamheten med arbetsprövning. Vad härvid anförts liksom den gjorda anslagsberäkningen ger inte utskottet anledning till erinran. Anslaget bör alltså uppföras med det av regeringen begärda beloppet.

Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning

1985/86	Utgift	2 843 615 000
1986/87	Anslag	3 164 994 000
1987/88	Förslag	3 423 694 000

Anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning omfattar Arbetshjälpmedel åt handikappade, Näringshjälp och Anställning med lönebidrag.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Arbetshjälpmedel åt handikappade	147 215 000	+ 17 625 000
Näringshjälp	25 600 000	–
Anställning med lönebidrag	2 992 179 000	+241 075 000
	3 164 994 000	+258 700 000

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 4 (s. 125–132) att riksdagen

1. skall godkänna vad som har anförts om ändrade regler för bidrag till Arbetshjälpmedel åt handikappade,

2. till Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett förslagsanslag av 3 423 694 000 kr.

Arbetshjälpmedel åt handikappade

Arbetshjälpmedel åt handikappade omfattar bidrag till arbetshjälpmedel eller anordningar på arbetsplatsen som behövs för att den handikappade skall kunna utföra sitt arbete, bidrag till arbetsbiträde samt bidrag till motorfordon. Bidrag till hjälpmedel och anordningar lämnas såväl till arbetsgivare som anställer handikappade som till de handikappade personerna. Om särskilda skäl föreligger kan bidrag lämnas även för personer som har blivit handikappade sedan de anställts och till handikappade företagare eller fria yrkesutövare. Vidare kan bidrag lämnas i samband med praktisk arbetslivsorientering för handikappade ungdomar. Bidrag till arbetsbiträde skall göra det möjligt för handikappade att med hjälp av biträde kunna utföra i stort sett normala arbetsinsatser. För att möjliggöra för handikappade att få sin utkomst av arbete eller förvärva utbildning med yrkesinriktning lämnas bidrag till anskaffning av motorfordon.

Näringshjälp i form av bidrag skall ge handikappad arbetssökande, för vilken det inte finns någon annan lämpligare åtgärd som arbetsförmedlingen kan vidta, möjlighet att starta ett företag. Som förutsättning gäller att personen i fråga inte kan erhålla lämpligt arbete på den reguljära arbetsmarknaden men kan driva egen verksamhet och därigenom helt eller delvis få sin utkomst.

Anställning med lönebidrag är en stödform, som syftar till att stimulera arbetsgivare att bereda anställning åt arbetshandikappad för vilken andra åtgärder inte lämpligen kan vidtas för att underlätta en arbetsplacering.

Arbetsmarknadsverkets beslut i fråga om arbetshjälpmedel framgår av nedanstående tabell.

	Speciella arbetstekniska hjälpmedel	Särskilda anordningar på arbetsplatsen	Arbetsbiträden	Motorfordon för handikappade	
Budgetår	Antal bidrag	Antal bidrag	Antal biträden	Antal bidrag	Antal lån
1979/80	2 089	893	565	1 364	176
1980/81	2 735	916	753	1 169	140
1981/82	3 025	1 044	852	1 273	95
1982/83	3 182	1 003	793	1 478	70
1983/84	3 484	969	865	1 522	82
1984/85	3 764	1 013	856	1 444	61
1985/86	3 955	1 044	950	1 742	–

I propositionen framhålls betydelsen av de datorbaserade hjälpmedlen för att arbetshandikappade med betydande funktionsnedsättningar skall kunna utföra ett arbete. Vidare anförs att bidragen till datorbaserade hjälpmedel

bör avse utrustning som behövs för att den handikappade skall kunna utföra sitt arbete och således inte bör lämnas, om syftet är att verksamheten därigenom kan bedrivas mer rationellt. I anslagsberäkningen har förutsatts att särskilda medel i oförändrad omfattning skall avsättas till avancerade hjälpmedel åt personer med svårare funktionsnedsättningar. AMS bör också fortsättningsvis kunna anlita experthjälp i ärenden rörande datorbaserade hjälpmedel.

I propositionen föreslås en övre åldersgräns om 65 år när det gäller bidrag till arbetshjälpmedel och motorfordon. Detta ansluter till en vid flertalet länsarbetsnämnder tillämpad praxis och resulterar i en enhetlig handläggning rörande ärenden av denna typ. Det innebär dessutom att man får samma regler för alla slag av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, eftersom en övre åldersgräns nu gäller för flertalet stödformer.

För närvarande finns möjlighet att inom en kostnadsram om 4 milj. kr. lämna bidrag till kostnaden för arbetsbiträde åt gravt handikappade, som behöver personlig hjälp på arbetsplatsen och som omfattas av lönebidrag. I propositionen förordas att ramen för nästa budgetår utökas till 4 825 000 kr.

Arbetsmarknadsministern anmäler slutligen att ett nyligen avlämnat utredningsförslag om ett utvidgat bilstöd (Ds S 1986:11) för närvarande bereds inom regeringens kansli.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen vad gäller arbetshjälpmedel åt handikappade. Förslagen är inriktade på att särskilt stödja dem som har betydande funktionsnedsättningar och innebär över huvud taget förbättringar av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för arbetshandikappade.

Utskottet tar i detta sammanhang upp fem motioner, i vilka behandlas frågor om arbetshjälpmedel.

I motion 1986/87:A270 av Margareta Persson och Ingvar Björk (s) begärs *en översyn av bidragen till arbetshjälpmedel*. Motionärerna avser därvid bl. a. bidragen till arbetstekniska hjälpmedel och särskilda anordningar på arbetsplatsen för personer med funktionsnedsättning, användningen av särskilda medel som finns tillgängliga för "avancerade datorbaserade hjälpmedel" och behovet av stimulans av utvecklingen av arbetstekniska hjälpmedel speciellt på vissa särskilt eftersatta områden. Slutligen anser motionärerna att man inom lämpligt samhällsorgan bör reservera tekniska resurser för experiment och individuell anpassning av arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller arbetshjälpmedlens betydelse för att stödja dem som har svåra funktionsnedsättningar. Utskottet vill med anledning av motionärernas förslag om en översyn av bidragen hänvisa till det pågående arbetet inom TUFFA-projektet (TeknikUpphandling För Funktionshindrade i Arbetslivet) som bedrivs i samverkan mellan AMS, statskontoret, Handikappinstitutet och styrelsen för teknisk utveckling (STU). AMS har därvid sammanställt en preliminär rapport med kravspecifikation för ett datorbaserat system för ökad tillgänglighet till arbetsplatser för arbetshandikappade. För gruppen intellektuellt handikappade måste ytterligare ett par delprojekt genomföras innan en kravspecifikation kan preciseras enligt vad som anges i propositionen (s. 26). AMS räknar vidare med att det fortsatta projektarbetet skall

göra det möjligt att serieupphandla lämpliga hjälpmedel under budgetåret 1988/89.

Utskottet vill vidare erinra om att Handikappinstitutet fortlöpande arbetar med utveckling av handikapphjälpmedel och handikappanpassning. Goda handikappanpassningar och lösningar från skilda arbetsplatser "lagras" i Verkstadsföreningens miljöbank, dit AMS är ansluten. I banken finns ca 9 000 lösningar på praktiska problem inom arbetsmiljöområdet.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts bör motion A270 i aktuella delar inte påfordra något särskilt initiativ från riksdagens sida.

I två motioner behandlas behovet av *bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till egenföretagare*. I motion 1986/87:A227 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) framhålls att budgeterat bidragsbelopp till egenföretagare är för lågt i relation till behovet, vilket innebär att ett stort antal personer fått avslag på grund av medelsbrist. Detta har enligt motionärerna i värsta fall lett till att verksamheten har fått läggas ned och att personerna i fråga förtidspensionerats, då några alternativa lösningar ej funnits. Medelstilldelningen för detta ändamål bör därför utökas.

I motion 1986/87:A262 av Rosa Östh och Lennart Brunander (c) anförs att det allt oftare förekommer att framställningar från egna företagare avslås med hänvisning till att begärt hjälpmedel är att betrakta som normal utrustning för det berörda företaget. Bl. a. har lantbrukare med svåra allergiska problem fått avslag med denna motivering vid framställning om bidrag till industridammsugare. Inte minst arbetsmarknadsskäl talar enligt motionärerna för en större generositet när det gäller de jämförelsevis små bidrag det ofta handlar om för att arbetshandikappade personer skall kunna fortsätta den verksamhet som de har sin utkomst från.

Utskottet är medvetet om att det även bland de egna företagarna kan finnas behov av arbetshjälpmedel. Enligt arbetsmarknadskungörelsen är det också möjligt för denna grupp att få bidrag till arbetshjälpmedel om det finns särskilda skäl. De medel som anvisats för ändamålet har successivt höjts och uppgick under budgetåret 1985/86 till ca 7,2 milj. kr. För innevarande budgetår har beräknats 9,1 milj. kr.

Bidragsgivningen under det aktuella anslaget gäller endast sådana handikapphjälpmedel eller anordningar som inte kan betraktas som en sådan investering som normalt erfordras i verksamheten eller för att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande. Detta gäller även lantbrukare. Utskottet är medvetet om att arbete inom jordbruk är förenat med risker för olycksfall och skador. Likaså är riskerna för allergier betydande. Förebyggande åtgärder för att motverka belastningsskador, olycksfall och även allergier har därför ansetts vara en normal arbetsmiljöåtgärd inom denna sektor. Utskottet är mot den angivna bakgrunden inte berett tillstyrka motionens krav på ett riksdagsuttalande om en mer generös praxis vid arbetsmarknadsverkets prövning av dessa fall. Utskottet utgår slutligen från att fördelningen av medlen sker på ett sätt som bäst främjar det arbetsmarknadspolitiska syftet med bidragen, nämligen att underlätta inplacering på arbetsplatser av sökande med handikapp.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda anfört i fråga om bidrag till

arbetstekniska hjälpmedel till handikappade egenföretagare avstyrks motionerna A262 och A277.

I motion 1986/87:So261 framhåller Nils Carlshamre m. fl. (m) att arbetsplatsen ofta kan skapa en känsla av isolering för döva personer, särskilt då den döve där är ensam om sitt handikapp. Situationen kan i sådana fall, i någon mån, hjälpas upp med en texttelefon, varför arbetsgivare som har döva personer anställda borde kunna få *bidrag till anskaffning av texttelefon*.

Utskottet, som har förståelse för behovet av texttelefon på arbetsplatser med hörselskadade, anser att en generell bidragsgivning i detta avseende skulle falla utanför vad som kan anses motiverat på rent arbetsmarknadspolitiska grunder. Arbetsmarknadsmyndigheterna har beviljat bidrag i fall då en texttelefon verkligen har behövts för att den döve skulle kunna utföra det aktuella arbetet. Utskottet kan med hänsyn härtill inte ställa sig bakom motion So261, varför den avstyrks i aktuell del.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp förslaget i vpk-motion 1986/87:A276 att medge *bil som tekniskt hjälpmedel*. I motionen anförs att partiet sedan mer än ett årtionde hävdat att bilen bör kunna ställas kostnadsfritt till den enskildes förfogande på samma sätt som en permobil, en rullstol, kryckkäppar osv. Det föreslås att 100 milj. kr. bör beräknas för ändamålet.

Utskottet vill först erinra om att villkoret för bidrag till motorfordon åt handikappade är att den handikappade personen behöver fordonet för att få sin utkomst av förvärvsarbete eller för att förvärva utbildning med yrkesinriktning.

Som ovan redovisats har en särskild utredningsman nyligen avgett ett förslag om ett utvidgat bilstöd (Ds S 1986:11). Frågan bereds för närvarande i regeringens kansli. Utskottet anser för sin del att det är positivt att den för många handikappade angelägna frågan om ett förbättrat bilstöd därmed kan få en lösning. Det mycket långtgående förslag som förs fram i vpk-motion A276 framstår emellertid som ekonomiskt orealistiskt, varför motionen bör avvisas.

I propositionen beräknas kostnaderna för Arbetshjälpmedel åt handikappade för budgetåret 1987/88 till 164 840 000 kr., vilket innebär 17 625 000 kr. utöver motsvarande beräkning för ett år sedan.

Utskottet godtar de gjorda medelsberäkningarna.

Näringshjälp

I propositionen erinras om att stödformen Näringshjälp till handikappade, som börjar verksamhet som egna företagare, förändrades i flera avseenden den 1 juli 1986. För budgetåret 1986/87 har anvisats 25,6 milj. kr. till ändamålet. För budgetåret 1987/88 föreslår arbetsmarknadsministern samma belopp.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i budgetpropositionen i denna del.

Utskottet redovisar inledningsvis i detta avsnitt regler för anställning med lönebidrag som gäller fr. o. m. den 1 juli 1984.

Anställning med lönebidrag

Introduktionsbidrag (enskilda företag, affärsdrivande verk, kommuner och landsting. Även statliga myndigheter m. fl. kan få introduktionsbidrag om anställning därefter kan beredas utan lönebidrag.)	90 % av lönekostnaden i 960 timmar Ram om högst 2.7 miljoner årsarbetstimmar eller 3 000 platser varjämte Uddevalla och Malmöregionen får disponera ytterligare platser.
Allmänt lönebidrag	50 % av lönekostnaden i två år 25 % i ytterligare två år 25 % vid eventuell förlängning Ingen ram fastställd
Särskilt lönebidrag	90 % av lönekostnaden första året 50 % under andra, tredje och fjärde året 25 eller 50 % vid eventuell förlängning Ram om högst 3 800 platser samt ytterligare 500 platser för Uddevalla, Bergslagen samt Malmöregionen.
Lönebidrag till statliga myndigheter, allmänna försäkringskassor jämte vissa andra enligt regeringens bestämmande	100 % ej tidsbegränsat Ram 6 237 personer (5 937 enligt propositionens förslag fr. o. m. den 1 juli 1987) varav 5 900 vid statliga myndigheter.
Lönebidrag till allmännyttiga organisationer	90 % ej tidsbegränsat Antalet uppgår till ca 15 000 personer och ökningen föreslås under budgetåret 1987/88 få uppgå till högst 500

Antalet personer som sysselsätts med hjälp av lönebidrag har ökat med drygt 6 000 sedan 1982 och uppgår för närvarande till ca 41 000.

Kostnaderna för lönebidragen har under 1980-talet ökat betydligt. Utgifterna för budgetåren 1980/81–1985/86 framgår nedan.

1980/81	1 360,9 milj. kr.
1981/82	1 708,2 milj. kr.
1982/83	1 903,2 milj. kr.
1983/84	2 144,9 milj. kr.
1984/85	2 415,7 milj. kr.
1985/86	2 709,3 milj. kr.

Utgifterna för lönebidrag under budgetåret 1985/86 fördelade sig så, att statliga myndigheter m. fl. med 100 % bidrag erhöll 714 milj. kr., allmännyttiga organisationer 1 263 milj. kr., medan återstoden, 732 milj. kr., gick till enskilda och kommunala arbetsgivare samt affärsverken. Den sistnämnda sektorn svarar således för mindre än 30 % av utgifterna, men sysselsätter nästan hälften av de anställda med lönebidrag.

I propositionen framhåller arbetsmarknadsministern att det är angeläget att ökningen av antalet lönebidragsplatser främst sker inom sektorer med lägre kostnader för bidragen, där möjligheterna att senare övergå till anställning utan särskilt bidrag från arbetsmarknadsmyndigheterna dessutom är större.

Vidare anförs att den nu pågående avvecklingen av större vårdinstitutioner för psykiskt utvecklingsstörda och patienter inom mentalvården innebär ett ökat behov av arbetstillfällen som är särskilt anpassade till dessa grupper. Möjligheterna att tillgodose dessa behov är särskilt goda inom Samhällsföretagsgruppen. För att göra det ekonomiskt möjligt att utöka timvolymen för sysselsättning inom Samhällsföretagsgruppen föreslås att antalet platser med lönebidrag hos statliga myndigheter minskas med 300. AMS bör successivt genomföra en sådan minskning med målet att antalet platser med full kostnadstäckning skall uppgå till högst 5 937 vid utgången av år 1987. Vidare bör eftersträvas att myndigheterna i högre grad än för närvarande verkar för att anställda med lönebidrag ges goda förutsättningar att övergå till reguljära tjänster hos myndigheten.

Arbetsmarknadsministern understryker att minskningen av de statliga lönebidragsplatserna skall avse arbetsplatser utanför kulturområdet med ett stort antal lönebidragsanställda samt arbetsplatser där möjligheten att bereda en lönebidragsanställd en reguljär tjänst bedöms vara för handen.

I propositionen redovisas slutligen att AMS begärt att under två år få bedriva en försöksverksamhet med flexibla bidragsnivåer mellan 25 och 90 % för högst 100 personer i syfte att bl. a. undersöka om detta innebär en förenklad administration. Arbetsmarknadsministern erinrar om att inom frikommunsförsöken pågår viss verksamhet, som bl. a. syftar till att förenkla handläggningen av arbetsmarknadspolitiska stöd till kommunala arbetsgivare. Den innebär att man, bl. a. med avvikelse från de föreskrifter som gäller om bidragsnivåer m. m., kommer överens om ett enhetligt bidrag över försöksperioden. Arbetsmarknadsministern anser att erfarenheterna av dessa försök bör avvaktas innan ytterligare försök med samma syfte inleds.

Utskottet tar i detta sammanhang först upp några motioner om *den allmänna utformningen av lönebidraget.*

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 förordas en annorlunda fördelning av resurserna, vilket skulle ge ökat utrymme att erbjuda arbete till handikappade som nu står utanför arbetsmarknaden. Insatserna måste då differentieras med hänsyn till arten och svårighetsgraden av olika handikapp. Med anledning härav föreslås att ett mer flexibelt lönebidragssystem bör utarbetas. Bidraget bör enligt motionärerna kunna varieras beroende på hur den handikappades arbetsförmåga utvecklas och skall kunna utgå så länge den handikappade är anställd. Även höga lönebidrag anser man blir billigare än en anställning i Samhällsföretag, samtidigt som den handikappades sociala situation i regel främjas av att vederbörande är placerad på en vanlig arbetsplats.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 föreslås att lönebidraget skall förbättras med syftet att öka antalet anställningar av handikappade i näringslivet. Lönebidraget till anställda inom det privata näringslivet föreslås under det första anställningsåret kunna utgå med 90 % av lönesumman, därefter fram till fyra års anställning med 75 % samt därefter kunna ges under en obegränsad följd av år till 50 % av lönesumman. I samma motion föreslås också att AMS bör få starta den av styrelsen föreslagna försöksverksamheten med flexibla bidragsnivåer.

Förslag om ett mer flexibelt lönebidragssystem förs även fram i motionerna 1986/87:A227 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) och 1986/87:A264 av Göran Ericsson (m). I den sistnämnda motionen anförs också att man beträffande bidragen inte bör göra skillnad mellan olika kategorier av arbetsgivare. Den frågan aktualiseras också i motion 1986/87:A222 av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c), i vilken föreslås att bidragen till de enskilda företagen bör göras likvärdiga med bidragen till statliga institutioner och kanske även till Samhällsföretag.

Utskottet vill först stryka under den betydelse lönebidragen har för att underlätta för de arbetshandikappade att få en anställning. Antalet anställda med lönebidrag har också successivt ökats och uppgår för närvarande, som tidigare nämnts, till ca 41 000.

Lönebidragssystemet ändrades senast den 1 juli 1984. Bidraget differentierades då med avseende på bl. a. den sökandes handikapp. Det särskilda lönebidraget infördes i syfte att öka möjligheterna på arbetsmarknaden för sökande med svåra handikapp.

Utskottet har tidigare framhållit betydelsen av att bidragsformen skall vara flexibel och så långt möjligt anpassad till de arbetshandikappades behov. Det bör också vara konstruerat så att antalet placeringar i näringslivet, kommunerna och landstingen ökar (se bl. a. AU 1985/86:11, s. 90). Utskottet har samma uppfattning i dag. Samtidigt bör sägas att det finns skäl som talar mot en mer långtgående differentiering av bidraget efter handikappets svårighetsgrad. Här kan nämnas risken dels för en typ av meritvärdering av den handikappade, dels för en olycklig förhandlingssituation mellan arbetsgivaren och förmedlingen. En situation där arbetsförmedlingen i varje enskilt ärende måste förhandla om bidragsnivån kan vidare innebära en tidsödande handläggning av varje ärende, vilket i sin tur får negativa verkningar för den övriga förmedlingsverksamheten.

Det sagda innebär att det krävs ingående överväganden i frågan innan man

tar ställning till en ytterligare differentiering inom lönebidragssystemet. Hithörande frågor har bl. a. övervägts inom handikappkommittén (Ds A 1984:12). Arbetsmarknadsdepartementet har vidare, enligt vad utskottet inhämtat, för avsikt att inom kort initiera ett särskilt forskningsprojekt beträffande lönebidragets utformning m. m.

När det vidare gäller den av AMS föreslagna försöksverksamheten med flexibla bidragsnivåer – som biträds i motion A267 – vill utskottet erinra om vad som anförs i propositionen om de verksamheter som pågår inom ramen för frikommunförsöken. Utskottet instämmer i bedömningen att erfarenheterna av dessa försök bör avvaktas innan ytterligare försök med samma syfte inleds.

I detta sammanhang finns det också anledning att erinra om vad tidigare sagts om arbetet inom AMS med ett arbetsmarknadspolitiskt program för arbetshandikappade.

I vad slutligen gäller bidragsnivån i samband med placeringar vid de enskilda företagen vill utskottet framhålla att en anpassning av de bidragen till vad som gäller t. ex. vid Samhällsföretag skulle medföra ökade statsutgifter, vilket utskottet i rådande budgetläge inte anser sig kunna medverka till.

Med hänvisning till vad utskottet anfört om den allmänna utformningen av lönebidraget avstyrks de i sammanhanget behandlade motionerna A222, A227, A259, A264 och A267 i tillämpliga delar.

Introduktionsbidraget tillkom den 1 juli 1984 för att öka möjligheterna för arbetssökande med nedsatt arbetsförmåga att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden hos enskilda företag och affärsdrivande verk samt hos kommuner och landsting. Stödet skall också ge möjlighet för en arbetshandikappad person att få en god introduktion och inskolning i arbetet. Avsikten är att det skall medge en period för träning och ömsesidig anpassning för den arbetshandikappade och arbetsgivaren under vilken man också bör kunna genomföra sådana förändringar av arbetsmiljön och arbetsförhållandena i övrigt som kan behövas i det enskilda fallet. Introduktionsstödet utgår med 90 % av lönekostnaden under högst 960 timmar, dvs. ca sex månader.

I en skrivelse den 19 september 1986 har AMS på regeringens uppdrag redovisat den verksamhet med introduktionsbidrag som bedrivits under budgetåren 1984/85 och 1985/86. Av redovisningen framgår att 4 192 personer, varav 1 331 kvinnor, omfattats av sådant bidrag under perioden. Av 2 035 personer, som omfattades under budgetåret 1984/85, har 1 271 personer eller 62 % fått anställning, med eller utan lönebidrag. Fram till uppföljningstillfället hade 950 av totalt 2 157 personer, som omfattades av bidragsverksamheten under budgetåret 1985/86, fått anställning. Vidare har introduktionsbidraget lett till att sammantaget 600 personer under perioden har fått anställning utan att lönebidrag lämnats för den fortsatta anställningen.

Av redogörelsen i propositionen framgår vidare att rörelsehinder var det mest frekventa arbetshandikappet bland dem som omfattades av introduktionsbidrag, följt av dem med socialmedicinska arbetshandikapp resp. olika somatiska arbetshandikapp. Enligt AMS bedömning har introduktionsbidraget haft synnerligen god verkan för de socialmedicinskt arbetshandikappade.

I 78 % av fallen har bidragen beviljats enskilda arbetsgivare, 11 %

kommuner och 6 % landsting samt i övriga fall till allmännyttiga organisationer eller statliga arbetsgivare. De mindre företagen dominerar klart bland de arbetsplatser som fått introduktionsbidrag. Något mer än hälften var således arbetsplatser med färre än 15 anställda, drygt en femtedel hade 16 till 50 anställda. Övriga bidrag gick till arbetsgivare med fler än 50 anställda.

Arbetsmarknadsministern konstaterar i anslutning till redogörelsen bl. a. att det är glädjande att introduktionsbidraget har visat sig vara ett bra hjälpmedel för att bereda handikappade varaktigt arbete och att en så pass stor andel av placeringarna skett inom den enskilda och den kommunala sektorn. Utskottet kan instämma i detta konstaterande.

Det *särskilda lönebidraget* utgår sedan den 1 juli 1984 vid anställning av en arbetssökande som har svåra fysiska, psykiska eller socialmedicinska arbetshandikapp eller är psykiskt utvecklingsstörd och som utan bidraget skulle riskera att bli förtidspensionerad eller måste beredas skyddat arbete.

Bidraget kan också utgå vid anställning av en svårt handikappad person, som dels har nedsatt arbetsförmåga, dels behöver fortlöpande arbetsbiträde. Bidraget får lämnas under förutsättning att den anställde på grund av sitt handikapp åsamkar arbetsgivaren utgifter för sådant biträde i en utsträckning som väsentligt överstiger vad som kan anses vara normalt för befattningen. Bidragets konstruktion i övrigt framgår av den översiktsplan som inledningsvis redovisas i detta avsnitt.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A204 föreslås att man skall överväga om det särskilda lönebidraget kan utgå permanent på en högre nivå än vad som i dag är möjligt. Enligt motionärerna medför lönebidragets nedtrappning för vissa grupper med mycket grava handikapp svårigheter att få arbete trots att särskilt lönebidrag utgår.

Hans Rosengren (s) framhåller i motion 1986/87:A245 att det särskilda lönebidraget måste göras mera "konkurrenskraftigt" jämfört med andra samhällsstöd avsedda för såväl arbetslösa i allmänhet som arbetshandikappade. Motionären avvisar kvoter i sammanhanget och påpekar att det inte är anständigt att ha kvoter för personer med de svåraste handikappen.

Utskottet vill erinra om att antalet platser med särskilt lönebidrag kraftigt ökades efter förslag av regeringen inför innevarande budgetår. Det särskilda lönebidraget utgör ett betydande incitament för en arbetsgivare som anställer en arbetshandikappad. Möjligheter att förlänga bidraget med upp till 50 % av lönekostnaden ännu efter fjärde anställningsåret föreligger. En obegränsad utveckling av bidragsformen har för övrigt statsfinansiella aspekter.

Med hänvisning till det anförda samt det tidigare nämnda forskningsuppdraget om lönebidragens utformning m. m. avstyrks motionerna A204 och A245 i motsvarande del.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp frågan om *lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde*, vilken aktualiseras i vpk-motion 1986/87:A271. I motionen anknyts till vad tidigare redovisats om att AMS inte fått regeringens gehör för sitt förslag att lönebidrag med hela lönekostnaden skall kunna utgå till företag i kombination med bidrag till arbetsbiträde. Bidraget skulle gälla svårt handikappade ungdomar till en kostnad av 20 milj. kr.

Motionärerna anser att alla möjligheter bör prövas för att skapa sysselsättning åt dessa ungdomar, varför förslaget från AMS bör genomföras.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande behovet av insatser för de ungdomar det här är fråga om. Som framhålls i propositionen finns det emellertid redan inom nuvarande regelsystem möjlighet att lämna omfattande stöd till anpassningsåtgärder efter prövning av behovet i det enskilda fallet. Med hänvisning härtill samt till vad i övrigt sägs i propositionen beträffande den aktuella frågan avstyrker utskottet motion A271 i aktuell del.

I propositionen föreslås – som tidigare nämnts – en minskning av antalet platser med *lönebidrag hos statliga myndigheter* med ett antal av 300. Avsikten är att göra det ekonomiskt möjligt att öka timvolymen för sysselsättning inom Samhällsföretagsgruppen. I motionerna 1986/87:A204 (fp), 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A268 (c) uttalar man sig för ett oförändrat platsantal. I motion 1986/87:A271 (vpk) föreslås i stället en ökning av platsantalet med 500.

Kostnaden för en utebliven reducering av antalet lönebidragsplatser hos statliga myndigheter har beräknats till ca 55 milj. kr. I de aktuella motionerna föreslås en finansiering av åtgärden enligt följande. Moderata samlingspartiet avstyrker regeringens förslag, men föreslår samtidigt en motsvarande reducering av anslaget till Samhällsföretag. Folkpartiet hänvisar till de finansiella möjligheter som ett genomförande av förslaget om en överföring av socialförsäkringsmedel till arbetsmarknadssektorn skulle innebära för ytterligare satsningar bland arbetshandikappade. Centerpartiet förespråkar att regeringen senast i samband med kompletteringspropositionen återkommer med förslag till omfördelning mellan olika kostnadsställen inom anslagen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och därmed ger ekonomiskt utrymme under kommande budgetår för insatser i syfte att bereda fler arbetshandikappade sysselsättning. Slutligen föreslår vpk att en utökning av antalet platser vid de statliga myndigheterna bör finansieras genom en motsvarande utökning av anslaget.

Utskottet kan sålunda konstatera att även om det finns en mellan dessa partier gemensam uppfattning beträffande ett avvisande av regeringens förslag om en reducering av antalet platser vid de statliga myndigheterna, är bilden när det gäller finansieringen splittrad. I fråga om den av folkpartiet förordade finansieringen via socialförsäkringsmedel vill utskottet hänvisa till att förslaget härom tidigare i framställningen avstyrkts av utskottet.

Utskottet har av det anförda dragit slutsatsen att propositionens förslag beträffande lönebidragsplatser vid statliga myndigheter bör vinna riksdagens bifall. Därmed skapas ekonomiskt utrymme för att utöka timvolymen för sysselsättning inom Samhällsföretagsgruppen. Till den frågan återkommer utskottet i ett följande avsnitt. De i sammanhanget aktuella motionerna A204, A260, A268 och A271 bör följaktligen avslås i motsvarande delar.

Lönebidrag till allmännyttiga organisationer m. m. lämnas vid anställning av handikappade hos allmännyttiga organisationer. Bidraget uppgår till 90 % av lönekostnaden. I propositionen beräknas att antalet platser kommer att öka med upp till 500 även under budgetåret 1987/88.

I folkpartiets partimotion 1986/87:A204 yrkas att möjligheter bör finnas

till *lönebidrag till icke arbetshandikappade vid allmännyttiga organisationer.* Man anför att för många icke handikappade personer där anställning med lönebidrag ändå kan bli aktuell bör dessa organisationer utgöra lämpliga arbetsplatser.

Utskottet vidhåller sin tidigare vid flera tillfällen redovisade uppfattning att ett så högt bidrag som det är fråga om till allmännyttiga organisationer bör förbehållas handikappade, varför det aktuella yrkandet i motion A204 avstyrks.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1986/87:A271 begärs ett undanröjande av *den övre gränsen för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer.*

Motionärerna framhåller att organisationerna ofta är beredda att medverka till att bereda arbetshandikappade meningsfulla och stimulerande arbeten, men att de i allmänhet saknar de ekonomiska förutsättningarna.

Antalet personer som omfattas av lönebidraget hos allmännyttiga organisationer har ökat betydligt sedan lönebidragsformens tillkomst. Utskottet godtar regeringens förslag att ökningen även under nästa budgetår blir i storleksordningen 500 platser. Motion A271 avstyrks därför i aktuell del.

Omfattningen av det allmänna lönebidraget beräknas i propositionen öka även under nästa budgetår.

Utskottet godtar vad som i övrigt anförs i propositionen beträffande lönebidragen.

Medelsanvisningen

I propositionen föreslås att riksdagen till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett förslagsanslag av 3 423 694 000 kr. Utskottet har tidigare i framställningen ställt sig bakom regeringens förslag under de olika posterna. Därvid har avstyrkts förslag i motionerna 1986/87:A204 (fp), 1986/87:A260 (m), 1986/87:A268 (c) och 1986/87:A271 (vpk) beträffande lönebidragsplatser vid statliga myndigheter. I två av motionerna, A260 och A271, följs förslagen upp med en begäran om ytterligare medel under detta anslag. Vidare har utskottet lämnat utan bifall ett yrkande i motion 1986/87:A271 (vpk) om lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde och i vpk-motion 1986/87:A276 om bil som tekniskt hjälpmedel åt arbetshandikappade. I konsekvens härmed tillstyrker utskottet den begärda medelsanvisningen. Här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag

1985/86	Utgift	2 877 071 000
1986/87	Anslag	3 052 000 000
1987/88	Förslag	3 216 000 000

Från anslaget utgår bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag, dels för täckande av underskottet i verksamheten vid verkstäderna för skyddat arbete, dels för investeringar.

	1986/87	Beräknad ändring 1987/88
		Föredraganden
Driftbidrag	2 697 000 000	+ 153 000 000
Bidrag till fastighetsfonden	350 000 000	+ 16 000 000
Ägartillskott för investeringar (1)	5 000 000	− 5 000 000
	3 052 000 000	+ 164 000 000

(1) Anslagsposten tas bort fr. o. m. budgetåret 1987/88

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 5 (s. 133–142) att riksdagen skall

1. till driften av Samhällsföretagsgruppens verksamhet under budgetåret 1987/88 anslå medel motsvarande 113,5 % av lönesumman för arbetstagarna i skyddat arbete (inkl. lönebidragskostnader) upp till högst 30,6 miljoner arbetstimmar – exkl. de särskilda uppdragen i malmfälten m. m.,

2. medge att regeringen vid behov får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1987/88,

3. till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 3 216 000 000 kr.

Samhällsföretagsgruppen omfattar den centrala stiftelsen – Samhällsföretag – och 24 regionala stiftelser/företag. Företagsgruppen skall ge avlönat arbete och en trygg och meningsfull sysselsättning åt arbetshandikappade som inte kan få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen disponerar samtliga platser i skyddat arbete hos företagsgruppen och anvisar de personer som är i behov av sådant arbete.

Verksamheten inom företagsgruppen skall bedrivas affärsmässigt och vara en del av det svenska näringslivet. Det innebär att företagsgruppen skall iaktta de regler och principer som normalt tillämpas i näringslivet.

Företagsgruppen har 347 verkstäder i 217 kommuner. Till Samhällsföretag hör dessutom en fastighetsfond som äger och förvaltar hela företagsgruppens fastighetsbestånd samt ett marknadsbolag – Samhall AB – som svarar för samordning av viss försäljning och marknadsföring, i huvudsak på exportmarknaden.

I propositionen redovisas inledningsvis resultatet av vissa studier beträffande bl. a. Samhällsföretags arbetsmarknadspolitiska och sociala måluppfyllelse samt de samhällsekonomiska konsekvenserna av verksamheten. Av redogörelsen i propositionen av dessa överväganden framgår bl. a.

att Samhällsföretagsgruppen aktivt bidragit till en successiv utjämning av fördelningen av arbetstillfällen i landet,

att de svårast arbetshandikappade har ökat sin andel bland de anställda,

att vissa nyetableringar och fler s. k. inbyggda verkstäder sannolikt kommer att behövas för att i framtiden tillgodose kravet på att de arbetshandikappade skall få arbeta där de bor,

att antalet övergångar till den reguljära arbetsmarknaden har ökat väsentligt sedan år 1980,

att bredden i utbudet av olika slag av arbetstillfällen är tillfredsställande,

att lägre bidragsbehov, ökad affärsmässighet och bättre information om verksamheten har bidragit till att företagsgruppen fått en alltmer positiv image samtidigt som den har blivit mer känd hos allmänheten,

att det inte finns stöd för uppfattningen att arbetstakten i verkstäderna generellt sett drivits upp till en nivå som medför utslagning av arbetshandikappade,

att arbetsmiljön i företagsgruppens verkstäder i allmänhet är god.

Härutöver kan nämnas att frånvaron från arbetet har minskat från 33 % år 1980 till knappt 30 % budgetåret 1985/86.

I anslutning till redovisningen av det slutförda utredningsarbetet beträffande Samhällsföretagsgruppens verksamhet konstaterar arbetsmarknadsministern att verksamheten hittills uppenbarligen i stort kunnat förenas med en god arbetsmarknadspolitisk måluppfyllelse. AMS och Samhällsföretag bör dock aktivt bevaka rekryteringen av arbetshandikappade och de anspråk som kan ställas på företagsgruppens utbud av arbetstillfällen. Vidare bör AMS och Samhällsföretag verka för en fördjupad kommunikation på regional nivå mellan arbetsmarknadsverket och företagsgruppen. Härigenom förbättras förutsättningarna för en fortsatt positiv utveckling.

Utskottet kan konstatera att Samhällsföretagsgruppen alltsedan tillkomsten år 1980 utvecklats på ett positivt sätt. Antalet anställda och antalet timmar har ökat med ca 33 %. Försäljningen har ökat med ca 170 % (löpande priser) och bidragsbehovet har minskat från ca 140 % till ca 120 %. Slutligen har antalet övergångar till den reguljära arbetsmarknaden ökat under perioden från 250 per år till ca 700 per år.

Utskottet anser vidare att det är bra att verksamheten blir föremål för genomlysning av det slag som redovisas i propositionen. Resultatet av dessa överväganden bekräftar bilden att företagsgruppen i olika avseenden utvecklats på ett positivt sätt.

Samtidigt vill utskottet ansluta sig till vad som anförs i propositionen om betydelsen av en aktiv bevakning av bl. a. rekryteringsfrågorna i samverkan mellan Samhällsföretag och arbetsmarknadsverket.

Utskottet övergår härefter till ett förslag i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 om en *ökad utslussning av anställda från*

Samhällsföretag. Enligt motionen är anställning i Samhällsföretag den dyraste formen av handikappsysselsättning, och den måste därför förbehållas dem som på grund av svåra handikapp har stort behov av de särskilda resurser som Samhällsföretag har. Det finns enligt motionen en risk att Samhällsföretag inte prioriterar gravt handikappade i den utsträckning som vore önskvärt. Genom en ökad genomströmning kan fler gravt handikappade beredas plats inom Samhällsföretag. Utslussning från företagsgruppen är därför angelägen. För att understödja en utslussning bör anställningen i Samhällsföretag bli föremål för regelbunden prövning. Ett speciellt problem vid utslussning är enligt motionen att det nuvarande riksavtalet för löner inte tar hänsyn till den lönespännvidd som finns på den öppna arbetsmarknaden mellan olika geografiska områden. Detta leder till att en del yrkeskategorier på vissa orter kan vara bättre betalda i Samhällsföretag än i andra företag. Avtalet bör enligt motionärerna revideras.

Utskottet har tidigare i detta avsnitt konstaterat att utslussningen från Samhällsföretag till den reguljära arbetsmarknaden har ökat betydligt sedan Samhällsföretag bildades år 1980. Detta förhållande är positivt såväl för de personer som på detta sätt får ett fotfäste på den reguljära arbetsmarknaden som för samhällsekonomin. Därmed skapas också förutsättningar för andra arbetshandikappade till en arbetsplacering vid företaget.

Frågor som hänger samman med övergången från Samhällsföretag till den reguljära arbetsmarknaden har varit föremål för särskilda överväganden. Handikappkommittén lade i sitt betänkande (Ds A 1984:12) Vägar till arbete för handikappade fram vissa förslag i detta avseende som redan genomförts inom Samhällsföretagsgruppen, t. ex. ökad satsning på inbyggda verkstäder och införande av särskilda arbetskonsulenter för stöd vid utslussningen.

Utskottet kan för sin del inte dela uppfattningen i motionen att löneläget skulle utgöra ett speciellt problem i sammanhanget. De studier som gjorts inom Samhällsföretag har för övrigt visat att genomsnittslönen inom gruppen motsvarar ca 90 % av lönenivån för berörda LO-förbund inom industrin i övrigt.

Utskottet vill slutligen stryka under betydelsen av att fortsatta ansträngningar görs i syfte att stimulera utslussningen till den reguljära arbetsmarknaden. Samtidigt finns anledning erinra om att många arbetssökande har så svåra arbetshandikapp att redan fullgörandet av ett arbete inom Samhällsföretagsgruppen utgör en påtaglig och framgångsrik rehabilitering. För huvuddelen av de anställda är därför arbete utanför gruppen inte något alternativ.

Med hänvisning till vad utskottet anfört avstyrks motion A259 i denna del.

I ett par motioner tas upp frågor om *inbyggda verkstäder.* Sedan några år kan anställda inom företagsgruppen få arbete i inbyggda verkstäder i andra företag eller fullgöra entreprenadåtaganden som Samhällsföretag har gentemot andra företag. Verksamheten har successivt ökat i omfattning.

Barbro Sandberg och Sigge Godin (fp) yrkar i motion 1986/87:A202 att Samhällsföretag bör ändra sina regler så att även företag, som endast kan ta emot en eller två personer, kan komma i fråga för anställning av arbetshandikappade. Bakgrunden är att Företagarförbundet haft diskussioner med Samhällsföretag, eftersom denna organisation har medlemsföretag som är villiga att medverka i rehabiliteringsarbetet genom inbyggda verkstäder.

Gällande regler att minst fem anställda måste finnas på varje arbetsplats, leder emellertid till att mindre företag utesluts.

Göran Ericsson (m) pekar i motion 1986/87:A264 på de fördelar från rehabiliteringssynpunkt som de inbyggda verkstäderna har. De handikappade får arbete i en riktig industri, och det blir lätt att åstadkomma en överföring till ordinarie jobb inom företaget. I motionen hänvisas till den verksamhet som pågår inom vapensmedjan i Husqvarnafabriken och påpekas att det borde vara möjligt att åstadkomma motsvarande inom fler områden i svenskt näringsliv.

Utskottet ser i likhet med motionärerna positivt på Samhällsföretagsgruppens försök med inbyggda verkstäder. Som tidigare i detta avsnitt redovisats har man också i det utredningsarbete som bedrivits beträffande Samhällsföretagsgruppens verksamhet kommit till slutsatsen att verksamheten med inbyggda verkstäder sannolikt behöver byggas ut för att i framtiden tillgodose kravet på att de arbetshandikappade skall få arbeta där de bor.

Av det sagda framgår att utskottet har anledning utgå från en fortsatt positiv utveckling när det gäller verksamheten med inbyggda verkstäder.

När det slutligen gäller Samhällsföretags praxis att inte medge inbyggda verkstäder med mindre än fem anställda vill utskottet, liksom tidigare år när frågan varit aktuell, framhålla att det bör ankomma på företagsgruppen att med utgångspunkt i de riktlinjer och ekonomiska ramar som statsmakterna anger besluta i organisatoriska frågor av det slag som tas upp i motion A202. Därutöver kan sägas att Samhällsföretagsgruppen – som har kvar sitt ansvar för de anställda vid de inbyggda verkstäderna, bl. a. när det gäller fullföljandet av verksamhetens sociala mål – bedömt att det saknas ekonomiska förutsättningar att ansvara för arbetsledning m. m. om verkstaden omfattar färre personer. Det finns inte anledning för utskottet att ifrågasätta riktigheten i denna bedömning. Det kan vidare påpekas att om det finns mindre företag som är beredda att sysselsätta arbetshandikappade i ett mindre antal kan anställning med lönebidrag komma i fråga.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A202 och A264 i motsvarande del.

Omfattningen av Samhällsföretags verksamhet

I propositionen framhålls att den föreslagna minskningen av antalet lönebidragsplatser vid statliga myndigheter under nästa budgetår ger utrymme för en ökad sysselsättningsvolym inom Samhällsföretagsgruppen. Härmed skapas utrymme för en ökning med 500–600 anvisade arbetstagare hos Samhällsföretag, vilket motsvarar 600 000 bidragsberättigade arbetstimmar. Sammantaget skulle därmed antalet timmar uppgå till 30,9 miljoner inkl. insatser i malmfälten, Bergslagen m. m. Volymökningen ger företagsgruppen möjlighet att ge arbete åt flera gravt handikappade, t. ex. psykiskt utvecklingsstörda, psykiskt sjuka och personer med svåra funktionsnedsättningar i orter där behoven är särskilt stora. Regeringen begär slutligen ett bemyndigande från riksdagen att vid behov öka antalet arbetstimmar under budgetåret.

Frågan om *sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag* tas upp i fyra

motioner. Moderata samlingspartiet avvisar i kommittémotion 1986/87:A260 regeringens förslag om ett utökat antal arbetstimmar. Motionärerna hänvisar bl. a. till att det ur såväl social som kostnadsmässig synvinkel i stället är angeläget att fler handikappade med hjälp av lönebidrag kan placeras vid vanliga arbetsplatser, varför man – som tidigare redovisats – avvisar regeringens förslag om minskning av antalet lönebidragsplaceringar vid statliga myndigheter. Regeringens begäran att vid behov få utöka antalet arbetstimmar avvisas av motionärerna.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87:A268 föreslås att Samhällsföretag skall få öka antalet platser i enlighet med företagets anslagsframställning, dvs. med 1,2 miljoner timmar till totalt 31,5 miljoner timmar. Utökningen av antalet timmar kan enligt motionärerna finansieras genom minskade kostnader för kontant arbetslöshetsstöd. Regeringen föreslås återkomma med förslag till omfördelning mellan olika kostnadsställen senast i samband med kompletteringspropositionen.

I vpk-motion 1986/87:A271 föreslås en utökning med ett drygt 1 000-tal platser vid företagsgruppen mot bakgrund av den omfattande arbetslösheten bland funktionshindrade.

Kenth Skårvik (fp) föreslår slutligen i motion 1986/87:A203 att antalet platser inom Samhällsföretag skall utökas med 700 med avseende främst på personer som är psykiskt utvecklingsstörda.

Utskottet tillstyrker den föreslagna utvidgningen av verksamheten vid Samhällsföretag. Som framhålls i propositionen är det utökade platsantalet avsett bl. a. för psykiskt utvecklingsstörda. Utskottet tillstyrker även det begärda bemyndigandet för regeringen att vid behov få öka antalet arbetstimmar.

De i sammanhanget behandlade motionerna A203, A260, A268 och A271 avstyrks i motsvarande delar.

I propositionen framhålls att *driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen* bör kunna nedbringas till 113,5 %. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del.

I propositionen föreslås vidare att *fastighetsfonden* tillförs ett bidrag av 366 milj. kr. Utskottet har ingen erinran mot förslaget i denna del.

Utskottet övergår härefter till frågan om *ägartillskott för investeringar*. I propositionen anförs att tiden nu är mogen att realisera tanken på att investeringar m. m. skall finansieras med genererade medel i form av avskrivningar och kapitalavkastning på driftbidraget samt av ett eventuellt rörelseöverskott.

I motion 1986/87:A231 av Görel Thurdin (c) yrkas att riksdagen beslutar att som ägartillskott för investeringar tillföra Samhällsföretagsgruppen ett anslag om 65 milj. kr. för budgetåret 1987/88. Motionären påpekar att i regeringens proposition har förslag lagts om ökat anslag till driftbidrag därför att samhället har ett stort behov av verksamheten. Att därefter eliminera anslag för ägartillskott motverkar den höjda ambitionen, menar motionären. Åtgärderna som ägartillskottet används till har inte minskat i betydelse. I och med minskningen med 65 milj. kr. kommer omlokaliseringar, miljöförbätt-

ringar m. m. att bekostas ur det totala driftanslaget. Risken finns då att den höjda ambitionen inte kan nås. Då belastas samhället ändå av ökade kostnader, avslutar motionären.

Utskottet biträder propositionen i denna del. Som framgått tidigare har utskottet tillstyrkt regeringens begäran om bemyndigande att vid behov få utöka antalet bidragsberättigade arbetstimmar. Någon risk för att förslaget i denna del skall få negativa konsekvenser bör därmed inte föreligga. Motionen avstyrks därför.

Utskottet tar härefter upp frågan om en *effektivering av Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning*. I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 föreslås en genomlysning av hithörande frågor. Motionärerna framhåller att den nuvarande organisationsformen med en huvudman i varje län troligen innebär administrativa merkostnader. Man erinrar om att regeringen för några år sedan övervägde att genomföra en organisation med färre regionala enheter.

Utskottet vill erinra om att Samhällsföretagsgruppen sedan sin tillkomst 1980 har varit föremål för en fortlöpande översyn. Syftet härmed har bl. a. varit att förbättra effektiviteten inom företagsgruppen. Något initiativ från riksdagens sida i frågan synes därmed inte vara erforderligt, varför motionen avstyrks på denna punkt.

I detta sammanhang behandlar utskottet slutligen motion 1986/87:A244 av Erik Holmkvist (m) i vilken begärs en ändring av författningsbestämmelserna om *styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna* för skyddat arbete. Motionären föreslår bl. a. att styrelsen skall bestå av åtta ledamöter och fem suppleanter, att samtliga ledamöter och suppleanter skall utses av Samhällsföretag, att styrelsens ordförande skall utses särskilt av Samhällsföretag, att av styrelseledamöterna en skall utses efter förslag av landstinget och en efter förslag av AMS.

Med anledning av motionen vill utskottet erinra om att de regionala stiftelsernas verksamhet har arbetsmarknadspolitiska och sociala mål med krav på personalutveckling och rehabilitering. Detta innebär att stort avseende måste fästas vid anknytningen till arbetsmarknadsverket och till intressenter som företräder arbetsmarknadens parter och sociala myndigheter.

De regionala stiftelserna har vidare bildats gemensamt av staten och landstingen. Landstingens representation motiveras av kravet på regionalt inflytande och insyn.

Utskottet anser för sin del att det saknas anledning att ändra på den nuvarande ordningen, varför motionen avstyrks.

När det slutligen gäller *medelsanvisningen* har utskottet tidigare i detta avsnitt ställt sig bakom regeringens förslag beträffande de olika delposterna. Förslag i motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A271 (vpk) om en begränsning resp. en utökning av den föreslagna verksamhetsvolymen har avvisats av utskottet. Som en konsekvens av dessa ställningstaganden tillstyrks den begärda medelsanvisningen. De här aktuella motionerna bör avslås i motsvarande delar.

Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare

1985/86	Utgift	98 529 000	Reservation 214 471 000
1986/87	Anslag	346 000 000	
1987/88	Förslag	363 000 000	

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 6 (s. 142–143) att riksdagen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett reservationsanslag av 363 000 000 kr.

Från anslaget utgår statsbidrag till offentliga arbetsgivare som anordnar skyddat arbete för i första hand personer som under lång tid och i flera omgångar har varit sysselsatta med beredskapsarbete i kommunal regi. Statsbidrag utgår med högst 75 % av lönekostnaderna, inkl. lönebikostnader, för arbetstagare som har anvisats till den skyddade sysselsättningen.

I propositionen framhåller arbetsmarknadsministern att behovet av skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare är stort. Förutsättningarna att i någon väsentlig mån kunna vidga bidragsgivningen är samtidigt starkt begränsade på grund av det statsfinansiella läget. Vissa utvidgningar av verksamheten som AMS föreslagit biträds därför inte i propositionen. Arbetsmarknadsministern pekar dessutom på möjligheten för länsarbetsnämnder och berörda offentliga arbetsgivare att träffa långsiktiga överenskommelser som innebär att fler personer kan sysselsättas i verksamheten, men då med lägre statsbidrag än 75 % av lönekostnaden.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A260 framhålls att statsmakternas ansvar för individens sociala rehabilitering primärt åvilar kommunerna som bör bära en större del av kostnaderna för dessa speciella beredskapsarbeten. I motionen föreslås att statsbidraget sänks till maximalt 50 %. Detta innebär att anslaget kan minska med 120 milj. kr. I motionen yrkas alltså att riksdagen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 243 000 000 kr.

Utskottet vill erinra om att de personer det här gäller i omgångar och under lång tid har varit sysselsatta i kommunala beredskapsarbeten. I en del fall har detta varit deras enda kontakt med arbetslivet sedan lång tid. I de fall rehabiliteringsinsatserna leder till framgång är målsättningen att dessa arbetstagare så snart som möjligt skall beredas anställning på den reguljära arbetsmarknaden. En sänkning av statsbidraget kan medföra att verksamheten äventyras. Utskottet tillstyrker därför att den drivs vidare med i stort sett samma villkor som i dag.

Av det anförda framgår att utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen under denna punkt. Anslaget bör därför föras upp med 363 milj. kr. och motion 1986/87:A260 avslås i aktuell del.

Utskottet hemställer

Riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken* res. 1 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A239 yrkandena 1, 2 och 11, 1986/87:A259 yrkande 1, 1986/87:A267 yrkande 1 i motsvarande del och 1986/87:A744 yrkande 1, res. 2 (vpk)

2. beträffande *samspelet mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A261 yrkande 1,

3. beträffande *utredning om sänkt pensionsålder och förlängd föräldraledighet som medel för att minska arbetskraftsutbudet*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A256,

4. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88* res. 3 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A239 yrkandena 3 och 4, 1986/87:A259 yrkandena 2 i motsvarande del, 3 och 9 och 1986/87:A267 yrkandena 1 i motsvarande del och 12, res. 4 (fp) res. 5 (c) res. 6 (vpk)

5. beträffande *ett överförande av huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken till kommunerna*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A209,

6. beträffande *ökade möjligheter för AMS att själv omdisponera medel mellan olika anslag*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A261 yrkande 2,

Arbetsförmedlingslagen m. m.

7. beträffande *arbetsförmedling i alternativa former* res. 7 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A218, 1986/87:A229 yrkande 15, 1986/87:A240, 1986/87:A259 yrkande 4, 1986/87:A267 yrkande 10, 1986/87:A278, 1986/87:A463 yrkande 4 och 1985/86:Fi713 yrkande 5,

8. beträffande *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan* res. 8 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A259 yrkande 5,

9. beträffande *en ändring i lagen om allmän platsanmälan* res. 9 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A267 yrkande 11, res. 10 (c)

10. beträffande *obligatorisk platsförmedling m. m.* res. 11 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A711.

Ungdomsfrågor

11. beträffande *allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar* res. 12 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A258 yrkande 1,

12. beträffande *uppföljningsansvar för ungdomar m. m.* res. 13 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A258 yrkandena 3–5, 1986/87:A261 yrkande 3 och 1986/87:A267 yrkande 5. res. 14 (c) res. 15 (vpk)

13. beträffande *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar* res. 16 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A258 yrkande 6,

14. beträffande *översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar* res. 17 (fp)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A229 yrkande 20,

15. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar* res. 18 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A239 yrkande 7,

16. beträffande *ungdomar med fysiska funktionshinder*
att riksdagen antar det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare,

17. beträffande *utökad arbetstid i ungdomslagen m. m.* res. 19 (m), res. 20 (c)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A261 yrkandena 4 och 5, res. 21 (vpk)

18. beträffande *verksamheten med inskolningsplatser* res. 22 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A207 och 1986/87:A260 yrkande 9 i motsvarande del samt 1986/87:A267 yrkandena 3 och 4 i motsvarande delar, res. 23 (c) res. 24 (vpk)

19. beträffande *ungdomars ingångslöner* res. 25 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkandena 18 och 19 samt 1986/87:A258 yrkande 2, res. 26 (fp)

20. beträffande *slopande av ATP-avgifter för ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A261 yrkande 6,

21. beträffande *ungdomskooperativen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A238,

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

22. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m. m.* res. 27 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A255, 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkandena 6 och 9, res. 28 (c)

23. beträffande *sammansättningen av AMS styrelse m. m.* res. 29 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkande 8, res. 30 (c)

24. beträffande *en förstärkning av förmedlingspersonalen* res. 31 (m, fp, c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1986/87:A229 yrkande 16, 1986/87:A260 yrkande 1 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkande 7 i motsvarande del,

25. beträffande *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda* res. 32 (fp)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A204 yrkande 1,

26. beträffande *en utökning av dataservicen vid arbetsförmedlingarna*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A214,

27. att riksdagen medger att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1987/88 besluta om avskrivning av lånefordran

uppkommen inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1986/87,

28. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 17, 1986/87:A260 yrkande 1 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkande 7 i motsvarande del till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 1 817 048 000 kr., res. 33 (m, fp, c)

29. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 23 500 000 kr.,

Arbetsmarknadsservice

30. beträffande *ett slopande av starthjälpen m. m.* res. 34 (m, fp)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1986/87:A228, 1986/87:A229 yrkandena 6 och 8, 1986/87:A236, 1986/87:A243, 1986/87:A259 yrkande 8 i motsvarande del och 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del, res. 35 (c)

31. beträffande *flyttningsbidragen avseende studerande och kulturarbetare* res. 36 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1986/87:A259 yrkande 8 i motsvarande del,

32. beträffande *flyttningsbidrag i övrigt*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen i fråga om vissa flyttningsbidrag,

33. beträffande *ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m.* res. 37 (m, fp) res. 38 (c)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A421 yrkandena 26 och 28,

34. beträffande *bidraget för anställning av medflyttande* res. 39 (m)
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:A230, 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del och 1986/87:A421 yrkande 27 a) godkänner vad som förordats i propositionen i fråga om bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande, res. 40 (c)

35. beträffande *ändringar i återflyttningsbidraget*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A242,

36. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 7, 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del och 1986/87:A421 yrkande 29 till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 123 920 000 kr., res. 41 (m) res. 42 (fp) res. 43 (c)

Arbetsmarknadsutbildning

37. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m.* res. 44 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkande 9, 1986/87:A259 yrkande 6 och 1986/87:A239 yrkande 5, res. 45 (fp) res. 46 (vpk)

38. beträffande *orienterande datautbildning* res. 47 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del,

39. beträffande *en utvidgning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen* res. 48 (fp)
att riksdagen med bifall till propositionens förslag avslår motion 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del,

40. beträffande *särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor* res. 49 (fp)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A229 yrkande 2,

41. beträffande *sammanställning av behoven av allmän datakunskap*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A211,

42. beträffande *körkortsutbildning för kvinnor i glesbygd*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A206 yrkande 13,

43. beträffande *körkortsutbildning för utvecklingsstörda*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A265,

44. beträffande *kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor* res. 50 (fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A221, 1986/87:A235, 1986/87:A247 och 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del och yrkande 2, res. 51 (vpk)

45. beträffande *särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar* res. 52 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del,

46. beträffande *utbildningsbidrag för invandrares svenskstudier*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A263,

47. beträffande *arbetsmarknadsutbildning för avbytare inom lantbruket*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A233, 1986/87:A251 yrkande 3, 1986/87:A252 och 1986/87:A732 yrkande 1,

48. beträffande *industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A210,

49. beträffande *försöksverksamhet med arbetsmarknadsutbildning för lågutbildade kvinnor inom landstingen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A206 yrkande 3,

50. beträffande *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten* res. 53 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A249 och 1986/87:Ub229,

51. beträffande *arbetsmarknadsutbildning i företag inom servicenäringen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A216,

52. beträffande *yrkesutbildning inom tekoindustrin som arbetsmarknadsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N376 yrkande 1,

53. beträffande *ökad resurstilldelning för utbildning i företag*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A482 yrkande 4,

54. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del, 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del och 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 350 000 000 kr., res. 54 (m) res. 55 (fp) res. 56 (vpk)

Arbetslöshetsersättning

55. beträffande *utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring* res. 57 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkande 21, 1986/87:A241, 1986/87:A259 yrkandena 11 och 12 samt 1986/87:A266, res. 58 (vpk)

56. beträffande *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen* res. 59 (m, fp) res. 60 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A229 yrkandena 3 och 4, 1986/87:A260 yrkande 4 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del,

57. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen* res. 61 (m)
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:A259 yrkandena 10 och 13 samt 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del antar det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, res. 62 (c)

58. beträffande *kontant arbetsmarknadsstöd* res. 63 (vpk)
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:A418 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del antar det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

59. beträffande *utbildningsbidragen* res. 64 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A418 yrkandena 1, 3 och 4 i motsvarande del, res. 65 (m) res. 66 (c)

60. beträffande *översyn av utbildningsbidragens konstruktion* res. 67 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A215,

61. beträffande *avskaffande av karensdagarna m. m.* res. 68 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A418 yrkandena 5–7,

62. beträffande *arbetsmarknadsutbildning och arbetsvillkoret*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A418 yrkande 8,

63. beträffande *arbetslöshet som semesterlönegrundande frånvaro*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A717,

64. beträffande *periodindelning av ersättningstiden i arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A273,

65. beträffande *medlemskap i arbetslöshetskassa utan facklig anslutning* res. 69 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A223,

66. beträffande *jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om kontant arbetsmarknadsstöd* res. 70 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A201 och 1986/87:A237,

67. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 5 och 1986/ res. 71 (m) res. 72 (fp)

87:A260 yrkande 4 i motsvarande del till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 632 824 000 kr.,

Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.

68. beträffande *ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.* — res. 73 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A259 yrkande 7 i motsvarande del och 1986/87:A272 i motsvarande del,

69. beträffande *återinförande av projekteringsbidraget m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A217,

70. beträffande *fackligt yttrande om beredskapsarbeten och rekryteringsstöd*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A212,

71. beträffande *statsbidraget vid beredskapsarbeten* — res. 74 (m fp)
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 10, 1986/87:A259 yrkande 7 i motsvarande del och 1986/87:A272 i motsvarande del godkänner vad som anförts i propositionen i fråga om ändrade regler för bidrag till beredskapsarbeten,

72. beträffande *volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd* — res. 75 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår — res. 76 (vpk)
motion 1986/87:A260 yrkande 7,

73. beträffande *beredskapsarbeten inom natur- och kulturminnesvården*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A224, 1986/87:A253, 1986/87:A277 och 1986/87:A474,

74. beträffande *åtgärder för att rekrytera tekniker till stödområdena i vissa Norrlandslän* — res. 77 (fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A225 och 1986/87:A248,

75. beträffande *formerna för rekryteringsstödet* — res. 78 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A246 och 1986/87:A272 i — res. 79 (m)
motsvarande del,

76. beträffande *översyn av starta-eget-bidragets konstruktion* — res. 80 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A206 yrkande 11 och 1986/87:A226,

77. beträffande *starta-eget-bidrag till jordbrukare*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A251 yrkande 2,

78. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del — res. 81 (m)
samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 11, 1986/87:A239 yrkande 8 och 1986/87:A260 yrkande 6 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 479 500 000 kr., — res. 82 (fp) — res. 83 (vpk)

79. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del — res. 84 (m)
samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkande 9, 1986/87:A260 yrkande 8 och 1986/87:A267 yrkande 4 i motsvarande del till — res. 85 (c) — res. 86 (vpk)
Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 140 000 000 kr.,

80. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkande 10, 1986/87:A260 yrkandena 9 i motsvarande del och 10–11 samt 1986/87:A267 yrkande 3 i motsvarande del till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 250 000 000 kr., res. 87 (m) res. 88 (c) res. 89 (vpk)

81. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

82. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 25 300 000 kr.,

83. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Investeringar* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,

84. att riksdagen *dels* med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A219 till *Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 95 000 000 kr., *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till ny stödform,

85. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

86. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,

Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade

87. beträffande *allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade* res. 90 (m) res. 91 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A250, 1986/87:A267 yrkande 13, 1986/87:A269 och 1986/87:A271 yrkande 1, res. 92 (vpk)

88. beträffande *ett överförande av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder* res. 93 (fp, vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A204 yrkande 5 och 1986/87:A271 yrkande 2,

89. beträffande *försöksverksamhet med en ny modell för rehabilitering*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A274,

90. beträffande *behovet av hänsyn till funktionsnedsättning vid planering av lokaler och produkter*
att riksdagen avslår motion 1986/87:270 yrkande 3,

91. beträffande *insatser för långtidsarbetslösa i Stockholms län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A254,

92. att riksdagen till *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 554 464 000 kr.,

93. beträffande *en översyn av bidragen till arbetshjälpmedel*
att riksdagen avslår motion 1986/87:A270 yrkandena 1, 2, 4 och 5,

94. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om ändrade regler för *bidrag till arbetshjälpmedel åt handikappade*,

95. beträffande *bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till egenföretagare*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A227 yrkande 2 och 1986/87:A262,

96. beträffande *bidrag till anskaffning av texttelefon*
att riksdagen avslår motion 1986/87:So261 yrkande 2,

97. beträffande *bil som tekniskt hjälpmedel* res. 94 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A276 i motsvarande del,

98. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget* res. 95 (m, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A222, 1986/87:A227 yrkande 1, 1986/87:A259 yrkande 14, 1986/87:A264 yrkande 1 och 1986/87:A267 yrkande 15,

99. beträffande *det särskilda lönebidraget* res. 96 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A204 yrkande 4 och 1986/87:A245,

100. beträffande *lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde* res. 97 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del,

101. beträffande *lönebidrag hos statliga myndigheter* res. 98 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår res. 99 (fp)
motionerna 1986/87:A204 yrkande 3, 1986/87:A260 yrkande 12 i res. 100 (c)
motsvarande del, 1986/87:A268 yrkande 2 och 1986/87:A271 yrkande res. 101 (vpk)
4 i motsvarande del,

102. beträffande *lönebidrag till icke arbetshandikappade vid allmännyttiga organisationer* res. 102 (fp)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A204 yrkande 2,

103. beträffande *den övre gränsen för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer* res. 103 (vpk)
att riksdagen med bifall till propositioneni motsvarande del avslår motion 1986/87:A271 yrkande 3,

104. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 104 (m)
samt med avslag på motionerna 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvaran- res. 105 (vpk)
de del, 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del och 1986/87:A276 i motsvarande del till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 423 694 000 kr.,

Samhällsföretag m. m.

105. beträffande *ökad utslussning av anställda från Samhällsföretag* res. 106 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A259 yrkande 15,

106. beträffande *inbyggda verkstäder* res. 107 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:A202 och 1986/87:A264 yrkande 2,

107. beträffande *sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag* res. 108 (m)
att riksdagen res. 109 (c)
dels med avslag på motion 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del res. 110 (vpk)
medger att regeringen vid behov får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1987/88,
dels med avslag på motionerna 1986/87:A203, 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del, 1986/87:A268 yrkande 1 och 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del bifaller propositionen i motsvarande del,

108. beträffande *driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen*
att riksdagen bifaller propositionen i motsvarande del,

109. beträffande *ägartillskott för investeringar*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:A231 bifaller propositionen i motsvarande del.

110. beträffande *effektivering av Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning* res. 111 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A259 yrkande 16.

111. beträffande *styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna* res. 112 (m)
att riksdagen avslår motion 1986/87:A244.

112. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 113 (m)
samt avslag på motionerna 1986/87:A260 yrkande 13 och 1986/ res. 114 (vpk)
87:A271 yrkande 5 i motsvarande del till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 216 000 000 kr.,

113. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 115 (m)
samt med avslag på motion 1986/87:A260 yrkande 15 till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 363 000 000 kr.

Stockholm den 10 mars 1987

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Stålberg (s), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk) och Anders G Högmark (m).

Reservationer

1. Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet vill" och på s. 24 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse: 121

Utskottet delar uppfattningen i motionerna A259 (m), A229 (fp) och A267 (c) att det är oroväckande att arbetslösheten trots den positiva konjunkturutvecklingen inte kunnat pressas ned till en lägre nivå. Det är värt att notera att i januari månad i år var ca 400 000 personer öppet, latent eller partiellt arbetslösa samtidigt som ca 165 000 personer omfattades av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns anledning att rikta kritik mot den förda politiken när det i nuvarande läge krävs så omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att motverka öppen arbetslöshet. Vad som är särskilt oroande är tanken på vad som mot bakgrund av dagens situation kan inträffa på arbetsmarknaden när konjunkturen vänder nedåt. I själva verket följer den aktuella situationen på arbetsmarknaden den utveckling som varit gällande ända sedan mitten av 1960-talet och som innebär att antalet personer utanför den reguljära arbetsmarknaden vid varje konjunkturtopp varit större än vid närmast föregående konjunkturtopp. Problemen på arbetsmarknaden är sålunda av en djupgående, långsiktig karaktär.

Som närmare utvecklas i de nämnda motionerna fordras en omläggning av den förda politiken så att ekonomisk utveckling främjas och därmed stigande välfärd och en mer positiv sysselsättningsutveckling. Detta är viktigt inte minst för att åstadkomma en regionalt balanserad utveckling inom landet. Tillväxten och utvecklingen måste komma hela landet till del. Målet skall vara en decentraliserad samhällsstruktur där det råder balans såväl mellan som inom olika regioner. Uppnås inte detta skapas stora problem i storstadsområden liksom i glesbygder.

De icke-socialistiska partierna har i finansutskottets betänkande FiU 1986/87:10 redovisat hur den ekonomiska politiken bör utformas för att den ekonomiska utvecklingen skall främjas.

De framhåller bl. a. betydelsen av att den ekonomiska politiken inriktas på att undanröja tillväxthinder. Det gäller skattepolitiken, som bör bl. a. utformas så att de mindre företagen kan utvecklas på ett positivt sätt. Det gäller vidare finanspolitiken, som bör bedrivas med stor stramhet genom en restriktiv utgiftspolitik. Den offentliga sektorn måste avmonopoliseras och möjligheterna till ökad konkurrens och ökad effektivitet inom denna sektor tas till vara. En ytterligare typ av tillväxthinder som måste avskaffas anser man utgörs av den byråkrati och regleringsapparat som byggts upp under efterkrigstiden, t. ex. prisregleringen. Slutligen framhålls betydelsen av att den ekonomiska politiken medverkar till att skapa incitament till en bättre fungerande lönebildning. Det är därvid nödvändigt att finna ett system där arbetsmarknadens parter ges incitament för att sluta löneavtal som inte skapar arbetslöshet.

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till riktlinjerna för den ekonomiska politiken som sålunda förts fram av de icke-socialistiska partierna. Det är utskottets övertygelse att en sådan omläggning av den ekonomiska politiken är den absoluta förutsättningen för att en kraftig försämring på arbetsmarknaden skall kunna undvikas när den internationella konjunkturen vänder.

De förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken som förs fram i vpk-motionerna A239 och A744 innebär att man slår in på en politik som går stick i stäv mot vad utskottet ovan förordat, varför motionen avstyrks i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A259 yrkande 1 och 1986/87:A267 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkandena 1, 2 och 11 och 1986/87:A744 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet vill" och på s. 24 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vpk:s partimotion A239 om den ekonomiska utvecklingen. Arbetslösheten är numera ett stående inslag i ekonomin. Full sysselsättning i klassisk mening är inte längre möjlig med rådande ekonomiska och sociala strukturer. Regeringens arbetslöshetspolitik är, som vpk framhåller, ett resultat av att allas rätt till arbete är underordnad budgetunderskottet, åtgärder mot löneökningar och stimulans till storfinans och exportinriktning. Fortsatt hög strukturell arbetslöshet är uppenbarligen det pris vi får betala för den tredje vägens politik.

Kampen mot arbetslösheten måste göras till politikens huvudfråga inför 1990-talet. Det betyder att landets ekonomiska politik och statens insatser måste inriktas på att bekämpa arbetslösheten. Statsföretag, löntagarfonder, regionalpolitik m. m. skall omvandlas till redskap för en arbetsskapande politik. De viktigaste inslagen i en sådan politik kan – som vpk:s företrädare också redovisat i finansutskottets betänkande FiU 1986/87:10 – sammanfattas på följande sätt:

- En utbyggnad av den gemensamma sektorns socialt och samhällsekonomiskt viktiga delar måste äga rum, samtidigt med en förnyelse av industriproduktionen.
- Ett industrialiseringsprogram bör genomföras där de nödvändiga investeringarna finansieras genom indragning av medel från näringslivet.
- Kraftiga insatser krävs för kvinnor och ungdom för deras rätt till arbete och försörjning.
- Den regionala utarmningen måste brytas genom en medveten styrning av investeringar.
- Transnationalisering på kapitalets villkor måste motarbetas, samtidigt som industrin utvecklas med inriktning mot hemmamarknaden.
- I det kortare perspektivet krävs åtgärder för att kraftigt minska undandragandet av skatt och för att utjämna skillnaderna mellan utdebiteringen i landets kommuner och landsting. Progressionen i skattesystemet måste åter bli en realitet.
- I det längre perspektivet bör skatten på arbetsinkomster huvudsakligen ersättas med en produktionsbeskattning.
- Storfinansens makt och ägande måste brytas. I första hand genom nationalisering av affärsbanker, investmentbolag, kreditinstitut och de privatägda försäkringsbolagen.

Endast en sådan politik har förutsättningar att skapa arbete åt alla. Därmed tillgodoses också synpunkterna i vpk-motion A744 om rätten till fri tid för rekreation m. m.

Den kritik som inledningsvis riktats mot den ekonomiska politik regeringen bedrivit kan i ännu högre grad riktas mot den politik som förordas i de borgerliga partiernas motioner A259 (m), A229 (fp) och A267 (c). Dessa partier företräder andra intressen än arbetstagarna, nämligen företagarna och kapitalägarna. De tre motionerna avstyrks därför i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A239 yrkandena 1, 2 och 11 och 1986/87:A744 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A259 yrkande 1 och 1986/87:A267 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (mom. 4)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet vill" och på s. 24 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadspolitiken skall som anförs i moderata samlingspartiets kommittémotion A259 i första hand vara ett hjälpmedel för enskilda individer. Dessa skall i varje situation ges bästa möjliga alternativ för att snabbt få ett "reguljärt" arbete. Inom arbetsmarknadspolitiken måste de kontanta utbetalningarna över statskassan minska till förmån för andra åtgärder. Utbildning är ett av de viktigaste instrumenten för att stärka den arbetslöses ställning på arbetsmarknaden. Vid sidan av en väl fungerande information om situationen på arbetsmarknaden och en effektiv privat och offentlig arbetsförmedling måste olika typer av utbildning alltid sättas före beredskapsarbeten, ungdomslag etc. Det är också angeläget att flexibiliteten på arbetsmarknaden förbättras genom att enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet. Här spelar faktorer som lägre marginalskatter och en fungerande bostadsmarknad den avgörande rollen, men arbetsmarknadspolitiken har också betydelse i sammanhanget. Utskottet avvisar därför senare i framställningen regeringens förslag om ett slopande av starthjälpen, ett förslag som skulle få den rakt motsatta effekten.

Det synsätt utskottet här redovisat i fråga om den allmänna avvägningen mellan de arbetsmarknadspolitiska medlen bör också komma till uttryck vid anvisning av medel till de olika ändamålen. Utskottet återkommer härtill i det följande men vill redan här fästa uppmärksamheten på de problem som riksdagens nuvarande detaljstyrning av AMS ger upphov till i samband med den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Ett första exempel på detta är den öppna konflikt i bedömningen av inriktningen på de sysselsättningsskapande åtgärderna som utvecklats mellan AMS och regeringen. Med stor sannolikhet kommer dessa problem att öka i framtiden om inte riksdagens och regeringens teknik för att styra AMS förändras. Det kan

därför finnas skäl att redan kommande budgetår genomföra försök med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Utskottet återkommer till frågan vid behandlingen av anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Utskottet delar vidare uppfattningen i den moderata motionen A259 att finansfullmakten i högre grad bör kunna inriktas på insatser som långsiktigt förbättrar infrastrukturen och tillväxtförutsättningarna i regioner som under lång tid drabbats av hög arbetslöshet.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till den övergripande syn beträffande arbetsmarknadspolitiken inför kommande budgetår som framförs i den moderata kommittémotionen A259. Detta bör ges regeringen till känna. Med utskottets ställningstagande bör övriga i sammanhanget behandlade motioner lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkandena 2 i motsvarande del, 3 och 9 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A239 yrkandena 3 och 4 och 1986/87:A267 yrkandena 1 i motsvarande del och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (mom. 4)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Utskottet vill" och på s. 29 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i folkpartiets partimotion A229 att en aktiv arbetsmarknadspolitik måste ha till uppgift att underlätta nödvändiga omställningar på arbetsmarknaden och mildra effekterna för enskilda människor.

Som framhålls i motionen var konsekvenserna av strukturförändringar, teknisk utveckling och "kriser" svårare för medborgarna i slutet av 1970-talet när vi inte hade någon tillväxt än under 1960-talet när tillväxten generellt var hög.

Som också framhålls i folkpartiets partimotion A229 skapar inte den tekniska utvecklingen ökad arbetslöshet under förutsättning att ekonomin och särskilt arbetsmarknaden har tillräcklig flexibilitet och anpassningsförmåga.

Inom arbetsmarknadspolitiken bör de kontanta utbetalningarna minska till förmån för främst arbetsmarknadsutbildningen, som bör ha en central roll. Den nu pågående tekniska utvecklingen kommer att ställa allt större krav på de anställdas kunskapsnivå. Bristen på kvalificerade yrkesarbetare och tjänstemän inom tekniska yrken tyder också på att kompetenskraven på arbetsmarknaden har ökat. En kraftfull satsning på arbetsmarknadsutbildning bör därför komma till stånd.

Slutligen vill utskottet framhålla betydelsen av en flexibel arbetsmarknad

där enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet. Regeringens förslag om ett slopande av starthjälpen – som utskottet återkommer till senare i framställningen – motverkar dessa strävanden.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i motion A229 (fp) om riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkandena 3 och 4, 1986/87:A259 yrkandena 2 i motsvarande del, 3 och 9 och 1986/87:A267 yrkandena 1 i motsvarande del och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (mom. 4)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Utskottet vill" och på s. 29 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i centerpartiets kommittémotion A267 att samhället måste ha en hög beredskap för att möta konjunkturnedgångar och de krav som strukturförändringar inom näringslivet ställer. Män och kvinnor bör vidare ha samma möjligheter och samma rätt till utveckling på arbetsmarknaden.

Som framhålls i motion A267 måste kampen mot arbetslösheten föras mer aktivt och på två fronter samtidigt. Det gäller att driva en närings-, regional- och glesbygdspolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen utan behov av långsiktigt samhällsstöd samt arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser hjälpa människor att ta de jobb som tillskapas. Särskilt måste dessa åtgärder riktas till de nytillträdande på arbetsmarknaden och till långtidsarbetslösa.

Kontantutbetalningarnas andel av de totala arbetsmarknadspolitiska utgifterna måste pressas tillbaka till förmån för andra åtgärder. Arbetslinjen måste hävdas liksom att möjligheterna till utbildning måste tillvaratas. Flyttkostnaderna bör kunna bäras av dem som söker arbetskraft i de expansiva regionerna.

Slutligen anser utskottet i likhet med de centerpartistiska motionärerna att det borde vara en självklarhet att AMS inte medverkar i kampanjer som har till syfte att förmå tekniker att lämna övriga riket för att flytta till Stockholmsregionen. Vad de eftersatta regionerna behöver för att kunna vända utvecklingen är nämligen i hög grad kvalificerad personal med teknisk utbildning.

Vad utskottet anfört om inriktningen på arbetsmarknadspolitiken bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkandena 1 i motsvarande del och 12 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A239 yrkandena 3 och 4 och 1986/87:A259 yrkandena 2 i motsvarande del, 3 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (mom. 4)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Utskottet vill" och på s. 29 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Dagens svenska arbetsmarknadspolitik är som framhålls i vpk:s partimotion 1986/87:A239 organiserad för att möta tillfälliga vågor av begränsad arbetslöshet. Den är inte relevant i massarbetslöshetens epok. Långsiktiga, kroniska problem i ett samhälle kan inte lösas med improvisatoriska och – sett i förhållande till problemens svårighetsgrad – primitiva medel.

Arbetsmarknadspolitiken är en del av regeringens "nyliberala" ekonomiska politik. Den skyler över och döljer det kapitalistiska systemets sönderfall och dess syfte är att jämna vägen för kapitalets strukturomvandling. Därmed blir arbetsmarknadspolitiken ett verksamt medel för att "effektivera" och bevara kapitalismen.

Kännetecknande för dagens arbetsmarknadspolitik är att den förvaltar och gömmer undan de strukturarbetslösa med allehanda projekt. Därför kan den öppna arbetslösheten hållas nere samtidigt som behovet av nya jobb inte framträder så tydligt.

AMS är förvaltaren av dagens arbetsmarknadspolitik. Den s. k. serviceinriktningen av AMS verksamhet är en strikt serviceåtgärd för företagens och det kapitalistiska systemets fortlevnad och inte i första hand en service åt de arbetslösa eller en åtgärd för att skapa arbete åt alla.

Nya riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken måste därför formuleras i enlighet med följande:

En särskild "sysselsättningsbudget" bör upprättas vid sidan av det traditionella budgetarbetet. Den bör innefatta såväl den statliga som den kommunala sidan. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör organiseras och budgeteras på flerårsbasis för att möjliggöra bättre framförhållning och säkrare anställningsformer. Kommunerna bör erhålla ramanslag, som de friare kan disponera. Detta underlättar för dem att kombinera olika åtgärder efter de behov som regionalt föreligger.

Arbetsmarknadsåtgärdernas innehåll och syfte bör förändras i betydelsefulla delar. De bör bättre utveckla människors kunnande och ansluta till deras yrkesskolning, överallt där så är möjligt. De arbetandes rättsliga ställning bör stärkas och tvångsmomenten avvecklas. Rätten till understöd vid arbetslöshet skall inte villkoras med ett tvång att ta vilket arbete som helst. Rättssituationen för arbetande inom arbetsmarknadspolitikens ram skall inte generellt vara sämre än i övriga arbetslivet.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall kopplas till en planerad

utbyggnad av industri och offentlig verksamhet samt till genomförandet av en arbetstidsförkortning. Inriktningen skall vara att genom arbete och studier på ett organiserat sätt leda över dem som i dag står utanför den ordinarie arbetsmarknaden till fasta anställningsformer. Det anförda som innebär att motion 1986/87:A239 tillstyrks i motsvarande del bör ges regeringen till känna. Övriga här behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 1 i motsvarande del, 1986/87:A259 yrkandena 2 i motsvarande del, 3 och 9 samt 1986/87:A267 yrkandena 1 i motsvarande del och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Arbetsförmedling i alternativa former (mom. 7)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Utskottet står" och på s. 32 slutar med "utan bifall" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget med en förutsättningslös och genomgripande översyn av arbetsförmedlingslagen. Denna uppfattning framfördes också i en reservation till AMS-kommitténs betänkande av företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Arbetsmarknadsverket har i dag en faktisk monopolställning när det gäller arbetsförmedling. Därmed finns alltid en risk för att effektivitet och service eftersätts. Det är mot denna bakgrund viktigt att det kan skapas alternativ och komplement till den offentliga förmedlingen. Detta gäller i synnerhet på specialområden med särskilda behov där den offentliga förmedlingen visat sig vara mindre effektiv, t. ex. artist- och kontorsserviceområdena. Det finns anledning utgå från att servicen till såväl arbetssökande som arbetsgivare med en sådan ordning skulle kunna förbättras.

Utskottet anser sålunda att den aviserade översynen av arbetsförmedlingslagen bör vara förutsättningslös med sikte på att möjliggöra den av utskottet förordade utvecklingen.

Vad utskottet anfört om en översyn av arbetsförmedlingslagen, som innebär att de i sammanhanget upptagna motionerna tillstyrks, bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *arbetsförmedling i alternativa former*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A218, 1986/87:A229 yrkande 15, 1986/87:A240, 1986/87:A259 yrkande 4, 1986/87:A267 yrkande 10, 1986/87:A278, 1986/87:A463 yrkande 4 och 1985/86:Fi713 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Upphävande av lagen om allmän platsanmälan (mom. 8)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har effekterna av lagen om allmän platsanmälan medfört olägenheter i form av merarbete både för företagen och för arbetsförmedlingarnas personal. Utskottet tillstyrker förslaget i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 i denna fråga. Riksdagen bör sålunda ansluta sig till ett principuttalande om lagens upphävande, varefter det får ankomma på regeringen att vidta härav föranledda åtgärder.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

> 8. beträffande *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (mom. 9 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 8

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit att lagen om allmän platsanmälan skall upphävas. Mot denna bakgrund saknas anledning att pröva den i motion 1986/87:A267 (c) aktualiserade frågan om ändring i denna lag. Motionen avstyrks därför.

10. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (mom. 9)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion 1986/87:A267 att det inte är rimligt att lagen om allmän platsanmälan omfattar arbeten som varar kortare tid än 30 dagar. Den tid som åtgår i onödan både för arbetsgivarna och arbetsförmedlarna med den nuvarande ordningen borde kunna användas på ett mer konstruktivt sätt. Riksdagen bör sålunda återkomma till riksdagen med förslag till ändring av lagen i enlighet härmed. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *en ändring i lagen om allmän platsanmälan*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Obligatorisk platsförmedling m. m. (mom. 10)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker yrkandena i vpk:s motion 1986/87:A711 om att regeringen bör lägga fram förslag rörande obligatorisk arbetsförmedling och förbud av åsiktsregistrering m. m. Som bakgrund till sitt ställningstagande vill utskottet anföra följande.

Det står i dag arbetsgivare fritt att avgöra vem som skall anställas. Varken fackföreningar eller arbetsförmedlare har härvidlag något som helst inflytande. Trots att arbetsförmedlingarna t. ex. under senare år prioriterat äldre och handikappade har det varit mycket svårt att placera dessa kategorier på de lediga arbetena. Utskottet delar vpk:s uppfattning att det bör vara arbetsförmedlingens och de fackliga organisationernas sak att avgöra vem som skall få ett visst arbete. Den obligatoriska arbetsförmedling som utskottet förordar måste därför utformas så att en arbetsgivare inte kan avvisa en sökande som arbetsförmedlingen anvisar. En sådan ordning skulle också motverka den typ av informella yrkesförbud och andra former av svartlistning som förekommer. Utskottet anser emellertid i likhet med vpk att den senare frågan är så allvarlig att en särskild lag som förbjuder åsiktsregistrering, personundersökning och svartlistning av arbete är påkallad. Regeringen bör underrättas om vad utskottet här har anfört med anledning av motion 1986/87:A711.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *obligatorisk platsförmedling m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A711 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar (mom. 11)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

För att skapa en arbetsmarknad där unga människor kan finna arbete krävs det i första hand ekonomisk tillväxt. Den ekonomiska politik moderata samlingspartiet förespråkar kommer att leda till högre tillväxt. För att uppnå detta krävs bl. a. att skattesystemet förändras och att hindren för den privata tjänstesektorn undanröjs.

Ungdomar är mer beroende av hög ekonomisk tillväxt än andra grupper på arbetsmarknaden.

Tillväxt innebär att fler nya jobb skapas. Vissa beräkningar tyder på att 1 procentenhets ökad tillväxt kan resultera i 20 000 fler arbetstillfällen på den vanliga arbetsmarknaden.

Vår förmåga att utnyttja den nya tekniken kommer att vara av avgörande betydelse för Sveriges förmåga att bevara ett högt välstånd. Misslyckas vi med att följa den tekniska utvecklingen kommer vi likväl att påverkas av förändrade konkurrens- och produktionsförhållanden som kommer att ge upphov till svåra störningar på arbetsmarknaden – med höjd arbetslöshet som resultat.

Lyckas vi däremot tillvarata teknikens möjligheter skapas nya produkter och företag. Det ger också möjlighet för ungdomar att få jobb.

Servicesektorn måste få möjlighet att växa. Det kräver en annan inställning till de offentliga servicemonopolen – även inom dessa områden måste det finnas konkurrens. Den hushållsinriktade servicesektorn måste också få expandera. I dag hindras det bl. a. av skattesystemet och av olika slags regleringar.

Utskottet föreslår att riksdagen uttalar sin anslutning till vad ovan och i motion 1986/87:A258 (m) anförts om allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar och ger regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

> 11. beträffande *allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A258 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (mom. 12)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Vintern 1986" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Det nuvarande systemet med ungdomslag bör ersättas med åtgärder som underlättar i stället för att försvåra ungdomars övergång från skola till arbetsliv. Detta bör förberedas redan i grundskolan. I moderata samlingspartiets partimotion om utbildningspolitiken har föreslagits förändringar med detta syfte. Däri ingår skolstart vid sex års ålder, fler valmöjligheter på högstadiet, förkunskapskrav till gymnasieskolans linjer i kombination med möjligheter att förbättra eller komplettera behövliga förkunskaper. Dessa frågor behandlas av utbildningsutskottet.

Det utvidgade uppföljningsansvar för 15–19-åringar som förordas i moderata samlingspartiets här föreliggande kommittémotion 1986/87:A258 och som utskottet ställer sig bakom bör i enlighet med vad nyss sagts ges följande inslag:

Möjligheter till komplettering av ett eller flera ämnen för elever som för sent upptäcker att de borde ha gjort ett annat tillval på högstadiet.

Möjligheter till betygskompletteringar för elever med för lågt betyg i förkunskapsämne eller för lågt betygsgenomsnitt i samtliga ämnen.

Vägledning till eleverna inför valet av linje i gymnasieskolan.

Hjälp till studietrötta elever att få en plats i arbetslivet.

För varje elev som omfattas av uppföljningsansvaret skall göras en individuell plan, i vilken skall ingå ett uppföljningsprogram.

Utbildningsdelen av uppföljningsansvaret har närmare övervägts i den ovannämnda kommittémotionen, till vilken hänvisas. Utskottet vill liksom motionärerna understryka att de första åtgärderna för att hjälpa arbetslösa ungdomar skall vara att stimulera dem att skaffa sig utbildning som gör dem mera attraktiva på arbetsmarknaden. Detta kan ske genom gymnasiestudier, lärlingsutbildning och andra utbildningsformer. Andra bör få en intensifierad arbetsförmedlingshjälp.

Ungdomar som har varit arbetslösa i tre månader bör erbjudas en arbetspraktikplats. Syftet med sådana platser skall vara att minska ungdomarnas tid i arbetslöshet genom att kontakt skapas framför allt med näringslivet. Normalt skall ungdomarna kunna ha en arbetspraktikplats upp till sex månader, men de skall stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande.

Statsbidrag skall utgå till kommunerna och bör läggas på en sådan nivå att dagersättningen till 18–19-åringar blir högre än för 16–17-åringar. Avtal bör kunna träffas om ersättningen till ungdomar i arbetspraktik på ungefär samma villkor som gäller i nuvarande avtal för ungdomsplatser. Förnyad placering på arbetspraktikplats bör i normalfallen föregås av en ny aktiv sökperiod efter arbete.

Det bör uppdras åt regeringen att med ledning av nu angivna riktlinjer utforma förslag till den nya verksamhetens uppläggning mer i detalj. Till detta hör statsbidrags- och övriga finansieringsfrågor samt prövning av den nuvarande regleringen av kommunernas uppföljningsansvar enligt skollagen (1985:1100). Det gäller här att bygga vidare på fleråriga erfarenheter av nuvarande ungdomsåtgärder. Det bör därför vara fullt möjligt för regeringen att vidta åtgärder för att successivt under hösten 1987 införa den nya ordningen samtidigt som förslag utarbetas i de delar i vilka ytterligare beslut om den nya verksamheten kräver riksdagens medverkan. Parallellt härmed påbörjas en avveckling av verksamheten med ungdomslag liksom med de nya inskolningsplatserna i den mån verksamheten härmed har kommit i gång. Denna avveckling bör kunna vara avslutad till den 1 januari 1988 då lagstiftningen om ungdomslag upphävs – förslag härom läggs fram i hemställan – och verksamheten med inskolningsplatserna samtidigt upphör.

Med det anförda tillgodoses yrkandena i kommittémotion 1986/87:A267 (c) om ett sammanhållet uppföljningsansvar i kommunal regi för ungdomar liksom motsvarande yrkande i motion 1986/87:A261 av Alf Svensson (c). Dessa motioner bör sålunda inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *uppföljningsansvar för ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A258 yrkandena 3–5 samt med avslag på motionerna 1986/87:A261 yrkande 3 och 1986/87:A267 yrkande 5,

dels godkänner vad utskottet anfört om riktlinjer för ett utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 15–19 år,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till riksdagen om finansiering och författningsmässig reglering av nämnda uppföljningssystem,
dels antar följande

Förslag till
Lag om upphävande av lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla vid utgången av år 1987.

14. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (mom. 12)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Vintern 1986" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till förslaget i centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 att det skall tillsättas en parlamentarisk utredning med uppdrag att arbeta fram förslag till ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 16–24 år.

Häri skall ingå att kommunerna har huvudansvaret för de praktiska insatserna mot ungdomsarbetslösheten. Dessa insatser bör utformas så att de utgör ett led i ungdomars gymnasiala utbildning, val av yrke och yrkespraktik. Statsbidraget till kommunerna bör utformas på sätt som motsvarar det bidrag som nu utgår i kommunernas uppföljningsverksamhet. Staten bör fastställa den ersättning som utgår till ungdomarna under yrkespraktiken. Ersättningsnivån bör därvid vara högre ju äldre grupper av ungdomar som avses. Det bör också vara möjligt att träffa avtal om ersättningarna på samma villkor som gäller för ungdomar på ungdomsplatserna. Den stödform motionärerna förespråkar som skall ge ungdomar arbete över hela arbetsmarknaden skall ersätta ungdomslagen. I avvaktan på att reformen genomförs bör, såsom understryks i motion A267, alla ungdomsplatser ge heltidsarbete och platser i ungdomslag i ökad utsträckning förläggas till den privata sektorn.

Vad utskottet ovan anfört bör delges regeringen. Med de nu redovisade ställningstagandena tillgodoses samtidigt motsvarande förslag i motionerna 1986/87:A258 (m) och 1986/87:A261 av Alf Svensson (c). Dessa motioner behöver sålunda inte leda till någon särskild åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *uppföljningsansvar för ungdomar m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1986/87:A258 yrkandena 3–5 och 1986/87:A261 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (mom. 12 – motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Vintern 1986" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Moderata samlingspartiet i kommittémotion 1986/87:A258 och centerpartiet i kommittémotion 1986/87:A267 vill ersätta ungdomslagen och inskolningsplatserna med andra åtgärder. Vad som föreslås är emellertid inte några nya grepp utan det gäller liksom tidigare att skapa nya säranordningar. Dessa kommer på intet sätt att utgöra någon reell lösning av ungdomarnas problem att få varaktig och trygg försörjning. Utskottet återkommer till den saken vid behandlingen av vpk-förslaget om insatser för att skapa fasta jobb åt ungdomar. Med hänvisning härtill avstyrks förslagen i de nyssnämnda motionerna om uppföljningsansvar för ungdomar samt det liknande yrkandet i motion 1986/87:A261 av Alf Svensson (c).

16. Särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar (mom. 13)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Inte heller" och på s. 37 slutar med "svårplacerade ungdomar" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder uppfattningen i motion 1986/87:A258 att det snarast bör inrättas en särskild yrkesutbildning med lönebidrag för att ge stöd och hjälp åt långtidsarbetslösa ungdomar med svåra sociala problem och bristande yrkesutbildning. Systemet bör konstrueras så att arbetsförmedlingen ges möjligheter att lämna lönekostnadsbidrag med 75, 50 resp. 25 % för första, andra resp. tredje utbildningsåret. Utbildningen skall ske så att förutsättningarna för en social och arbetsmarknadsmässig rehabilitering blir de bästa möjliga. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan företag, skola, arbetsförmedling och sociala myndigheter.

Det bör uppdras åt regeringen att snarast för riksdagen presentera förslag till den nu förordade särskilda yrkesutbildningen.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

> 13. beträffande *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A258 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar (mom. 14)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "De olika" och slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

Åtgärderna för de olika åldersgrupperna ungdomar är utformade efter olika principer. Hälften av ungdomsplatserna för 16–17-åringar finns på den privata arbetsmarknaden medan ungdomslagen är koncentrerade till den offentliga sektorn. Ungdomslagen ger sysselsättning på halvtid medan övriga åtgärder innebär heltidssysselsättning.

De olika åtgärderna handläggs olika ur organisatorisk synvinkel. Ersättningsvillkoren varierar kraftigt. Samordningen mellan de olika organisationerna är dålig och det råder snarast en viss konkurrens.

Även om målet är att minska de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar kommer det även framöver att finnas ett behov av sådana. Det är därför angeläget att få till stånd en utvärdering av de gjorda insatserna för olika åldersgrupper och en översyn av utformningen.

Vid en sådan översyn bör bl. a. subventionsgraden ses över, fördelningen av insatser på olika arbetsgivare, arbetstider, ersättningsvillkor och den organisatoriska uppbyggnaden.

Vid en utvärdering av ungdomslagen som bl. a. genomfördes av konsultföretaget SINOVA kunde man konstatera vissa grundläggande problem: ungdomslagen är alltför ofta en förstahandsåtgärd i stället för att sättas in först när den arbetssökande ungdomen och arbetsförmedlingen en tid prövat tänkbara alternativ. Ungdomslagen ger också små möjligheter att gå över till andra jobb. De är helt koncentrerade till den offentliga sektorn där möjligheterna att få fast arbete är och kommer att vara små under överskådlig framtid.

En sänkning av arbetsgivaravgifterna minskar behovet av de stödåtgärder som i dag har inrättats för ungdomar. I första hand gäller detta ungdomslagen som under år 1986 sysselsatte inte fullt 24 000 ungdomar i genomsnitt per månad. Placering i ungdomslag kan behövas som en extra resurs i vissa fall. Sedan de här föreslagna förändringarna förverkligats kan man emellertid överväga att låta längre tid förflyta innan placering i ungdomslag sker. Det bör också skapa möjligheter för att inrätta flera ungdomslagsplatser inom den privata sektorn.

Vad utskottet ovan anfört med anslutning till vad som anförts i folkpartimotion 1986/87:A229 bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

> 14. beträffande *översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Insatser för fasta jobb åt ungdomar (mom. 15)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "till regeringen" bort ha följande lydelse:

Med ungdomsplatser, ungdomslag och andra åtgärder varav inskolningsplatser är det senaste inslaget har för ungdomar tillskapats särlösningar som alla har det gemensamt att de på intet sätt skapar fler jobb eller ger de unga

trygghet för framtiden. Till det problematiska med många av dagens särlösningar hör vidare att man i dem döljer en mycket orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. Det är en orättvisa mot de unga som också skiner igenom på andra områden, exempelvis studiestöd och studielån. I hela samhället märks en otäck tendens att ungdomar anses som "mindre värda". Det har inneburit att myndighetsåldern i vårt land snart bara i teorin är 18 år, men på allt fler ställen i praktiken 20 år. Detta gäller inte minst på arbetsmarknaden. En sådan samhällsutveckling hotar redan i dag ungdomens rätt och värdighet. Denna tendens och farliga ungdomsfientliga utveckling måste bekämpas med all kraft. Stora behov finns i samhället. Genom att tillfredsställa dessa behov skapas också fasta och nya jobb. Denna syn är den verkligt optimistiska och offensiva. Ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejäla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll för ungdomen. Men i grunden är problemet med ungdomsarbetslöshet så mycket djupare och kräver en politik som syftar till fasta jobb med lön att leva på. För att nå dit krävs utöver att tillfredsställa en rad samhälleliga behov också kraftåtgärder mot storkapitalets penningspekulation, kapitalexport och för skärpt beskattning av storbolagsvinsterna.

Ett sätt att kombinera kampen för ungdomens rätt till fasta jobb med lön att leva på med åtgärder mot storkapitalet är att införa en "beskattning mot ungdomsarbetslöshet". Skattemedlen kan sedan användas till åtgärder för att skapa fasta jobb inom samhällsnödvändiga sektorer.

I enlighet med vpk:s förslag bör uppdras åt regeringen att utarbeta en kraftfull åtgärdsplan för att tillfredsställa den mängd av behov av vård, omsorg och utbildning/kultur som finns i vårt samhälle. Med en sådan massiv satsning skapas nya arbetstillfällen som ger arbetslösa ungdomar jobb med lön som de kan leva på.

Med de nu förordade åtgärderna bör det vara möjligt att under nästa budgetår avveckla ungdomslagen och de nya inskolningsplatserna. Vid behandlingen i det följande av medelsanvisningen till dessa verksamheter kommer följaktligen att föreslås en halvering av de medel regeringen begär för nästa budgetår. Besparingarna bör användas för att delfinansiera det anslag som i ett tidigare avsnitt föreslagits till att inrätta fasta arbeten hos landsting och kommuner.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

19. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (mom. 17 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 13

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Liknande motionsyrkanden" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående om att ersätta ungdomslagen med arbetspraktikplatser huvudsakligen i näringslivet inom ramen för ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar påkallar motion 1986/87:A261 i dessa delar inte någon åtgärd.

20. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (mom. 17 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 14

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Liknande motionsyrkanden" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

I det föregående har redan förordats att alla ungdomsplatser bör omvandlas till heltidsarbete och i ökad utsträckning förläggas till det enskilda näringslivet i avvaktan på att verksamheten med ungdomslag kan avvecklas och ersättas med ett nytt sammanhållet ansvar för utbildning och yrkespraktik för ungdomar i åldern 16–24 år. Med hänsyn härtill är Alf Svenssons (c) motion 1986/87:A261 tillgodosedd i berörda avseenden.

21. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (mom. 17 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 18

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Liknande motionsyrkanden" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående om kraftfulla insatser för att skapa fasta jobb åt ungdomar så att ungdomslagen liksom inskolningsplatserna kan avvecklas redan under nästa budgetår påkallar motion 1986/87:A261 av Alf Svensson (c) i dessa delar inte någon åtgärd.

22. Verksamheten med inskolningsplatser (mom. 18)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Beslutet om" och slutar med "enskilda näringslivet" bort ha följande lydelse:

De nya inskolningsplatserna har redan visat sig vara misslyckade i och med att de riktiga förutsättningarna i vad gäller introduktionslöner, anställningsvillkor m. m. inte föreligger. På de mest centrala områdena har det inte ens visat sig vara möjligt för parterna att träffa förbundsvisa avtal om verksamheten.

Försöket att införa inskolningsplatser bör mot denna bakgrund överges och liksom ungdomslagen bör platserna ersättas med det utvidgade uppföljningsansvar med arbetspraktik som förordats i det föregående. Regeringens förslag om en verksamhet nästa år med 10 000 inskolningsplatser bör

följaktligen avvisas av riksdagen liksom förslaget i motion 1986/87:A267 (c) beträffande verksamhetens dimensionering. Motion 1986/87:A267 (vpk) får anses vara tillgodosedd i vad avser kravet på att inskolningsplatserna skall upphöra och påkallar därmed inte någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *verksamheten med inskolningsplatser*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 9 i motsvarande del avslår dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A207 och 1986/87:A267 yrkandena 3 och 4 i motsvarande delar.

23. Verksamheten med inskolningsplatser (mom. 18)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Beslutet om" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ställt sig bakom centerpartiets förslag att förslag bör arbetas fram om ett sammanhållet ansvar för ungdomars utbildning och yrkespraktik. I avvaktan på att den föreslagna nya ordningen kan genomföras bör verksamheten med de nya inskolningsplatserna utökas i förhållande till regeringens förslag så att verksamheten med ungdomslag i motsvarande mån kan minskas. Utskottet biträder alltså på denna punkt förslaget i motion 1986/87:A267 (c). Yrkandena i motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A207 (vpk) om att inskolningsplatserna redan i dagsläget skall avvecklas avstyrks som en följd av de nu gjorda ställningstagandena.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *verksamheten med inskolningsplatser*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkandena 3 och 4 i motsvarande delar, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A207 och 1986/87:A260 yrkande 9 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

24. Verksamheten med inskolningsplatser (mom. 18)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Beslutet om" och slutar med "enskilda näringslivet" bort ha följande lydelse:

De nya inskolningsplatserna är i själva verket statssubventionerade provanställningar och kan också sägas vara ett hot mot den fackliga solidariteten. De resurser som regeringen vill avsätta till bidrag till näringslivet för dessa platser bör i stället satsas på nya fasta arbeten för ungdomar inom den offentliga sektorn. Regeringens förslag om en verksamhet nästa budgetår med 10 000 inskolningsplatser bör med hänsyn till det anförda avvisas av riksdagen, såsom också föreslås i motion 1986/87:A207 (vpk).

Likaså bör förslaget i motion 1986/87:A267 (c) om verksamhetens dimensionering avslås av riksdagen.

Yrkandet i motion 1986/87:A260 (m) om en avveckling av inskolningsplatserna får anses vara tillgodosett med det ovan anförda och motionen påkallar därmed i denna del inte någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *verksamheten med inskolningsplatser*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A207 avslår dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A260 yrkande 9 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkandena 3 och 4 i motsvarande delar.

25. Ungdomars ingångslöner (mom. 19)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Ungdomars ingångslöner" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Den ungdomsarbetslöshet vi har är resultatet av en trendmässig utveckling alltsedan början av 1970-talet. Till en del kan detta förklaras av problemen på arbetsmarknaden som följd av den djupgående strukturomvandlingen av det svenska näringslivet och att dessa problem accentuerats av återkommande lågkonjunkturer under den period det här är fråga om. Den minskade efterfrågan på arbetskraft som blivit följden av denna utveckling drabbar särskilt ungdomen.

Men ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden har också sin grund i de många hinder som skapas genom löneavtalen och den arbetsmarknadslagstiftning som har kommit till under samma tid. Brister i utbildningen kan vidare sägas vara en viktig orsak till ungdomarnas problem.

När det gäller lönesättningen visar erfarenheterna både i Sverige och i utlandet att höga ingångslöner för ungdomar är ett effektivt hinder för dem att få anställning. Med den ordning vi har här i landet är löne- och anställningsvillkoren frågor för arbetsmarknadens parter. Detta bör inte hindra statsmakterna att ha en uppfattning i sådana frågor, i all synnerhet som statsmakterna obestritt har rätt och skyldighet att ingripa med korrektiv om effekterna av avtalsuppgörelserna är skadliga för samhällsekonomin.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A258 påtalas att de fackliga organisationerna inte vill acceptera verkligheten utan ständigt förespråkar högre lönekostnadsnivåer. De borde betänka att de har ett moraliskt ansvar även gentemot de ungdomar som ännu inte har fått anställning – inte blivit fackmedlemmar. Facket blir genom sin attityd medansvarigt till de sociala problem som följer i ungdomsarbetslöshetens spår.

Regeringen har inte visat något intresse av att förmå arbetsmarknadens parter att avtala om realistiska ingångslöner för ungdomar. I det läget bör riksdagen markera en ståndpunkt genom att ansluta sig till vad som anförts i motionen och i ett uttalande till regeringen delge sin uppfattning i frågan.

Vid bifall till det ovan anförda är det inte påkallat för riksdagen att föreslå

ett initiativ i lönefrågan av det slag som begärs i folkpartimotionen 1986/87:A229.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *ungdomars ingångslöner*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A258 yrkande 2 samt med avslag på motion 1986/87:A229 yrkandena 18 och 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Ungdomars ingångslöner (mom. 19)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Ungdomars ingångslöner" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Den sedan lång tid tillbaka höga ungdomsarbetslösheten har flera orsaker, varav de ökade lönekostnaderna för att anställa ungdomar är en. Ungdomarnas löner har successivt närmat sig nivån för andra löntagare.

I likhet med folkpartiet i motion 1986/87:A229 anser utskottet att konsekvenserna av denna inställning är att arbetsmarknadens parter måste ta ett större ansvar för ungdomsarbetslösheten. För detta krävs avtal som bl. a. reglerar villkoren för företagen att anordna introduktionsutbildning i företagen för ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden. I praktiken innebär detta att de totala lönekostnaderna för ungdomar blir lägre under introduktionsskedet på arbetsmarknaden. För att underlätta tillkomsten av sådana avtal bör arbetsgivaravgifterna för ungdomar sänkas under en övergångstid. På så sätt får parterna den tid på sig som krävs för att i avtalsförhandlingar ta hänsyn till behovet av avtalsvillkor som gör det möjligt för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden utan att dessförinnan ha tillbringat lång tid som arbetslösa.

Den temporära avgiftsnedsättning som här förordas kan t. ex. innebära att avgiftsreduktionen första året är 10 %, andra året 7,5 %, tredje året 5 %, fjärde året 2,5 % och sedan ingen nedsättning. Med nedtrappningen motverkas risken att avgiftsnedsättningen utnyttjas av parterna till lönehöjningar.

De minskade offentliga intäkterna till följd av avgiftsnedsättningen uppskattas till mellan 1 och 1,5 miljarder kronor. En partsöverenskommelse i angiven riktning bör dock leda till ett kraftigt minskat behov av andra sysselsättningsskapande åtgärder för ungdomar. Totalt sett behöver det därför inte uppkomma någon belastning på statsbudgeten. De föreslagna åtgärderna medverkar tvärtom på sikt till en vidgad arbetsmarknad för ungdomar och får till följd att många ungdomar slipper få sin första kontakt med vuxenvärlden i form av arbetslöshet.

Utskottet ansluter sig alltså till vad som förordats i den ovannämnda folkpartimotionen. Samtidigt tillgodoses begäran i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A258 om ett riksdagsuttalande om ungdomars ingångslöner. Denna motion påkallar därmed inte någon särskild riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *ungdomars ingångslöner*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkandena 18 och 19 samt med avslag på motion 1986/87:A258 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (mom. 22)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 att de onekligen positiva förändringarna inom arbetsmarknadsverket bör kunna drivas vidare. Den centrala administrationen inom AMS bör ytterligare kunna minskas, för att skapa resurser för den platsförmedlande verksamheten. Denna bör emellertid ges en från AMS fristående ställning. Därmed skulle – som framhålls i motion A259 (m) – skapas ökade möjligheter för den offentliga förmedlingen att utveckla och anpassa sin service- och konkurrensförmåga.

Slutligen vill utskottet ansluta sig till förslaget i motion A259 att länsarbetsnämndernas funktion bör förändras. Den viktigaste uppgiften för nämnderna bör vara att som AMS regionala organ svara för upphandling av tjänster från offentliga och enskilda institutioner.

Vad utskottet anfört om arbetsmarknadsverkets organisation m. m. kan sägas tillgodose kraven på decentralisering i motionerna 1986/87:A255 och 1986/87:A267.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1986/87:A255 och 1986/87:A267 yrkandena 6 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (mom. 22)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med vad som anförs i motion 1986/87:A267 (c) framhålla betydelsen av att man går vidare på den inslagna vägen inom arbetsmarknadsverket och tar ytterligare steg i decentraliserande riktning. Antalet anställda på centrala AMS och länsarbetsnämnderna bör sålunda kunna minskas för att resurser skall kunna tillföras den direkta arbetsförmedlingen.

Vad utskottet anfört om decentralisering bör kunna tillgodose kraven härpå i motionerna 1986/87:A255 och 1986/87:A259. Utskottet är emellertid

inte berett biträda förslaget i motion A259 om en frikoppling av arbetsförmedlingen från arbetsmarknadsverket.

Vad utskottet anfört om decentralisering inom arbetsmarknadsverket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A255 och 1986/87:A267 yrkandena 6 och 9 samt med avslag på motion 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Sammansättningen av AMS styrelse m. m. (mom. 23)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "därför också" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1986/87:A259 har parterna på arbetsmarknaden en helt dominerande roll i AMS styrelse, vilket visat sig medföra problem i flera avseenden. Framför allt öppnas möjligheterna att skyla över arbetslöshetskonsekvenserna av för höga avtal med växande AMS-insatser. Parternas möjligheter att utöva inflytande och bidra med kunskaper och erfarenheter kan tryggas på annat sätt än genom direkt styrelserepresentation.

Styrelsen bör enligt utskottets uppfattning rekryteras utanför den krets av arbetsmarknadsparter som nu dominerar styrelsen. Samtidigt bör styrelsen göras mindre. Sakkunskapen hos parterna bör i stället tillvaratas genom att de ingår i referensgrupper.

Utskottet vill slutligen framhålla att motsvarande förändringar som föreslagits beträffande AMS styrelse också bör gälla för länsarbetsnämndernas styrelser. Utskottets ställningstagande innebär att motion 1986/87:A267 inte behöver föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad utskottet anfört om sammansättningen av AMS och länsarbetsnämndernas styrelser bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *sammansättningen av AMS styrelse m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A267 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

30. Sammansättningen av AMS styrelse m. m. (mom. 23)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "därför också" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i centerpartiets kommittémotion 1986/87:A267 att styrelsen för en myndighet av AMS typ bör var parlamentariskt sammansatt. Rent principiellt måste utgångspunkten vara att korporativt

sammansatta styrelser såsom den i AMS ej skall förekomma. Det är vidare med tanke på den mycket omfattande verksamhet som AMS bedriver rimligt att styrelsen får parlamentariska inslag. Verket är ett av de största med sina ca 11 000 anställda och med stora kostnader för samhället. Utskottet förutsätter att möjligheterna att ge styrelserna i AMS och dess underorgan en mer renodlad parlamentarisk sammansättning noggrant prövas i samband med behandlingen av verksledningspropositionen. I avvaktan härpå bör AMS och LAN-styrelserna få en sammansättning där paritet råder mellan arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter, vilket också överensstämmer med de principer Sverige ställt sig bakom i ILO. Detta innebär att AMS styrelse bör ha sex representanter vardera för arbetsgivar- resp. arbetstagarsidan.

Utskottet delar även motionärernas principiella syn som innebär att också länsarbetsnämnderna bör ha en majoritet som inte är partsföreträdare. Antalet representanter för arbetsmarknadens parter bör också på motsvarande sätt som för AMS styrelse överensstämma med gällande ILO-konvention. Parlamentariskt sammansatta styrelser kan genom beredningsorgan där parterna ingår ge arbetsmarknadens parter inflytande och information.

Med utskottets ställningstagande beträffande motion A267 bör motion 1986/87:A259 kunna lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *sammansättningen av AMS styrelse m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 8 samt med avslag på motion 1986/87:A259 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

31. Förstärkning av förmedlingspersonalen (mom. 24)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill ansluta sig till uppfattningen i motionerna 1986/87:A259 (m), 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A267 (c) att regeringens förslag om ytterligare 250 nya tjänster bör avvisas. Arbetsförmedlingen har under senare år tillförts ökade resurser att ta hand om arbetssökande genom bl. a. en omfattande datorisering och personalförstärkning till följd av decentraliseringen inom verket. Öppnas härutöver möjligheter till arbetsförmedling i alternativa former frigörs ytterligare resurser för annan arbetsförmedling.

Med tillstyrkan av motionerna A229, A259 och A267 i motsvarande delar avstyrker utskottet regeringens förslag om personalförstärkning.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *en förstärkning av förmedlingspersonalen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/76:A229 yrkande 16, 1986/87:A260 yrkande 1 i motsvarande del och 1986/87:A267 yrkande 7 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

32. Kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda (mom. 25)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 45 börjar med "Motionsyrkanden om" och på s. 46 slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1986/87:A204 (fp) är svårigheterna att bereda handikappade sysselsättning mycket stora. Förmodligen är psykiskt utvecklingsstörda allra hårdast drabbade av utestängningen från arbetsmarknaden.

Alla människor är i behov av stimulans och aktivitet för sin utveckling. Detta gäller i särskilt hög grad för de utvecklingsstörda. I några län har det bedrivits försöksverksamhet bland unga handikappade. Resultatet av denna är mycket glädjande. Det visade sig t. ex. vara möjligt att ge sysselsättning till 40 % av 136 unga utvecklingsstörda personer i undersökningen. Det goda resultatet visar att det inom denna grupp finns en reserv med resurser och förmåga att göra sig gällande på arbetsmarknaden.

Särskilda kontaktpersoner för de psykiskt utvecklingsstörda bör därför – som framhålls i motion A204 – utses av länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar. Förutsättningen för att dessa skall kunna tillgodogöra sig arbetsförmedlingarnas service torde öka väsentligt om det där finns personer som har kunskaper om psykiskt utvecklingsstörda.

Vad utskottet i anslutning till motion A204 anfört om kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

> 25. beträffande *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A204 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 28)

under förutsättning av bifall till reservation 31

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar med "Som en" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Som en konsekvens av utskottets förslag att avvisa regeringens förslag om personalförstärkning vid arbetsförmedlingarna bör anslaget räknas ned i förhållande till regeringens förslag med 44,6 milj. kr., vilket innefattar även vissa utbildningskostnader för den begärda personalförstärkningen. Motion 1986/87:A260 tillstyrks därmed i denna del. Motionerna 1986/87:A229 och 1986/87:A267 tillgodoses i huvudsaklig del.

Till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader bör i enlighet härmed anvisas 1 772 448 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 1 i motsvarande del samt med anledning av dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A229 yrkande 17 och 1986/87:A267 yrkande 7 i motsvarande del till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 1 772 448 000 kr.

34. Ett slopande av starthjälpen m. m. (mom. 30)

Elver Jonsson (fp), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Utskottet tillstyrker" och på s. 50 slutar med "avstyrks därmed" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1986/87:A259 (m), 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A229 (fp) att regeringens förslag att slopa starthjälpen bör avvisas. Förslaget rimmar dåligt med de arbetsmarknadspolitiska ambitionerna att underlätta för arbetslösa att få ett arbete. Den geografiska rörligheten både mellan och inom länen kommer att försvåras påtagligt.

Det finns i sammanhanget anledning uttrycka förvåning över att regeringen enligt uppgift i denna principiellt viktiga fråga inte har samrått med AMS. Några bedömningar av vilka effekter som kan uppstå har inte inhämtats.

Starthjälpen har ofta setts som ett medel som enbart varit till nackdel för skogslänen och till fördel för storstadslänen. Så är det emellertid inte. Enligt uppgifter från AMS förhåller det sig i stället så att personer som med starthjälp flyttar in till skogslänen och flyttar inom resp. län är betydligt fler än de som flyttar ut från länen. För skogslänen innebär förändringen därför en risk att både få ökade svårigheter att klara rekryteringen till länets arbetsplatser och en risk för att några går kvar längre tid i arbetslöshet.

Starthjälpen bör sålunda enligt utskottets uppfattning finnas kvar. Regeringen bör dock i enlighet med förslaget härom i motionerna A260 (m) och A229 (fp) vidta åtgärder som syftar till en mer restriktiv handläggning av starthjälpen. En uppstramning av villkoren bör komma till stånd.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna A229 och A260 i dessa delar. Propositionen avstyrks i motsvarande del. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *ett slopande av starthjälpen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A229 yrkande 6 och 8, 1986/87:A259 yrkande 8 i motsvarande del och 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del avslår dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A228, 1986/87:A236 och 1986/87:A243.

35. Ett slopande av starthjälpen m. m. (mom. 30 – motiveringen)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Utskottet tillstyrker" och på s. 50 slutar med "avstyrks därmed" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1986/87:A421 (c) har flyttningsbidragen i sin nuvarande utformning varit en av de främsta stimulanserna till den pågående koncentrationsutvecklingen. Arbetskraftssökande arbetsgivare i koncentrationsorter bör stå för de i dag utgående bidragen i samband med flyttning. Utskottet tillstyrker därför att starthjälpen avskaffas, men anser i likhet med motion A421 att regeringen i kompletteringspropositionen bör återkomma med ett komplett förslag i frågan. Utskottet återkommer senare i framställningen till konstruktiva förslag i motion A421 som syftar till en mer rättvis och balanserad regional utveckling.

De i sammanhanget upptagna motionerna avstyrks.

36. Flyttningsbidragen avseende studerande och kulturarbetare (mom. 31)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag till förändringar beträffande flyttningsbidrag för studerande och kulturarbetare bör – som framhålls i motion 1986/87:A259 (m) – avvisas av riksdagen. Utskottet anser i likhet med motionärerna att de möjligheter som i dag finns inom nuvarande system bör kunna på ett rimligt sätt tillgodose dessa gruppers behov.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

> 31. beträffande *flyttningsbidragen avseende studerande och kulturarbetare*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 8 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

37. Ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m. (mom. 33 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 34.

Elver Jonsson (fp), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med "Utskottet kan" och på s. 51 slutar med "att ersättas" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan för sin del inte biträda förslaget i motion 1986/87:A421 (c) som bl. a. skulle innebära att ersättning för de reella flyttningskostnaderna inte längre skulle kunna utgå vid arbetsmarknadspolitiskt motiverade flyttningar i andra delar av landet än avfolkningsbygder. En annan sak är att

man inte får utesluta att arbetsgivarna kan komma att få ta ett ökat ansvar för kostnaderna i samband med flyttning vid rekrytering. Motionen bör med det anförda avslås.

Utskottets ställningstagande beträffande flyttningsbidragen och starthjälpen innebär att det även fortsättningsvis kommer att finnas möjligheter till flyttningsbidrag som ersätter faktiska kostnader i form av bohagstransport, sökande-, tillträdes- och hemresor, återflyttningskostnader, traktamente samt starthjälp.

38. Ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m. (mom. 33)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med "Utskottet kan" och på s. 51 slutar med "att ersättas" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i den centerpartistiska partimotionen 1986/87:A421 beträffande flyttningsbidragen. Dessa bidrag bör utformas på ett sådant sätt att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. De arbetskraftssökande arbetsgivarna i expansionsorterna bör svara för kostnaderna vid rekrytering av arbetskraft från utflyttningsorter. Flyttningsbidrag bör därför i framtiden endast utgå vid flyttningar till avfolkningsbygder.

Utskottets ställningstagande i denna fråga bygger på övertygelsen om att det är en för riket felaktig politik att använda skattemedel för att stimulera en fortsatt expansion i storstadsregionerna på bekostnad av övriga landet.

Regeringen bör mot den angivna bakgrunden i kompletteringspropositionen återkomma till riksdagen med förslag till riktlinjer och regler för ett sådant system och därvid anvisa 25 milj. kr. för återflyttningsbidrag m. m. Vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A421 (c) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

> 33. beträffande *ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkandena 26 och 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

39. Bidraget för anställning av medflyttande (mom. 34)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A260 att medflyttandebidrag över huvud taget inte bör utgå under nästa budgetår. De problem som kan föreligga vid anställning av s. k. nyckelpersoner till sysselsättningssvaga regioner till följd av svårigheterna att finna anställning på den nya orten för hustrur/män bör lösas på annat sätt än genom det här aktuella bidraget. Propositionens förslag om att ytterligare utveckla villkoren för medflyttandebidraget blir därför inte aktuellt. Rege-

ringen bör underrättas om vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A260 (m) i denna del. Motionerna 1986/87:A230 och 1986/87:A421 yrkande 27 a) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

> 34. beträffande *bidraget för anställning av medflyttande*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A230 och 1986/87:A421 yrkande 27 a) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en avveckling av bidraget för anställning av medflyttande.

40. Bidraget för anställning av medflyttande (mom. 34)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Det är förenat med stora svårigheter att rekrytera s. k. nyckelpersoner till sysselsättningssvaga regioner eftersom deras hustrur/män ofta har svårt att få ett arbete på den nya orten. Mot bakgrund av betydelsen av rekrytering av tekniker m. m. för utvecklingen i dessa regioner är det angeläget att samhället medverkar till att de ovannämnda problemen kan få en lösning. Här kan medflyttandebidraget spela en viktig roll. Bidraget måste emellertid göras mer attraktivt än i dag och även i förhållande till regeringens förslag till nya villkor. Utskottet biträder därför förslaget i centerpartiets partimotion 1986/87:A421 att höja bidraget till 90 % av den totala lönesumman för den anställde under det första året. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag i denna riktning. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottets ställningstagande bör innebära att motion 1986/87:A230 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Motion 1986/87:A260 bör avslås i denna del.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

> 34. beträffande *bidraget för anställning av medflyttande*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkande 27 a) samt med avslag på dels motionerna 1986/87:A230 och 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del, dels vad som förordats i propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna, vad utskottet anfört.

41. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 36)

under förutsättning av bifall till reservationerna 34, 36 och 39

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen godtagit förslagen i moderata samlingspartiets kommittémotioner 1986/87:A259 och 1986/87:A260 beträffande starthjälpen, flyttningsbidrag till studerande och kulturarbetare samt bidraget för anställning av medflyttande. Som en följd härav bör till anslaget Arbetsmarknadsservice för nästa budgetår i enlighet med motion A260 (m) anvisas 331 520 000 kr. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del och med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A229 yrkande 7 och 1986/87:A421 yrkande 29 till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 331 520 000 kr.

42. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 36)

under förutsättning av bifall till reservation 34

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen med tillstyrkan bl. a. av motion 1986/87:A229 (fp) avvisat regeringens förslag om en avveckling av starthjälpen. Som en konsekvens härav bör till anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1987/88 anvisas 350 220 000 kr. Motionerna 1986/87:A260 och 1986/87:A421 avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 7 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del och 1986/87:A421 yrkande 29 till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 350 220 000 kr.

43. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 36)

under förutsättning av bifall till reservationerna 38 och 40

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen ställt sig bakom förslagen i centerpartiets partimotion 1986/87:A421 om bl. a. inskränkningar i de nuvarande flyttningsbidragen, innebärande en inriktning av bidraget mot flyttningar från expansionsregionerna till avfolkningsbygder. Som en följd av utskottets ställningstaganden bör till anslaget Arbetsmarknadsservice för

budgetåret 1987/88 anvisas 33 920 000 kr. Motionerna 1986/87:A229 och 1986/87:A260 avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

> 36. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkande 29 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A229 yrkande 7 och 1986/87:A260 yrkande 2 i motsvarande del till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 33 920 000 kr.

44. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (mom. 37)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utskottet vill" och på s. 56 slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad moderata samlingspartiet anför i kommittémotion 1986/87:A259 att utbildning måste vara ett av arbetsmarknadspolitikens främsta medel, ty trots förbättrad arbetsförmedling kommer en del arbetssökande att ha svårigheter att finna arbete. Utbildning kan ofta radikalt förändra deras möjligheter. Det finns trots hög arbetslöshet en betydande brist på utbildad arbetskraft inom vissa områden. Därutöver ökar kraven på vidareutbildning för att redan anställda skall kunna behålla sina arbeten. Tillgången på utbildad arbetskraft kommer att få ännu större betydelse för företagens förmåga att skapa fler arbetstillfällen.

Arbetsmarknadsutbildningens nya organisation öppnar enligt utskottets mening delvis vägen för en förbättrad arbetsmarknadsutbildning. Regeringens sätt att genomföra organisationsförändringarna inom arbetsmarknadsutbildningen har emellertid allvarligt försvårat den nya myndighetens möjligheter att påbörja sin verksamhet med full kraft. Detta kan komma att visa sig innebära allvarliga men för arbetsmarknadsutbildningens framtida effektivitet.

Arbetsmarknadsverkets nya frihet att upphandla utbildning måste användas till att ge andra utbildningsanordnare möjligheter att verka inom arbetsmarknadspolitikens utbildningsverksamhet. Det finns utrymme för direkta privatiseringar på detta område i takt med att den återkommande utbildningens betydelse växer. Detta kan öppna nya vägar för finansiering av arbetsmarknadsutbildningens verksamhet.

Slutligen vill utskottet framhålla behovet av att arbetsmarknadsutbildningen också skall komma de långtidsarbetslösa till del.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom den inriktning för arbetsmarknadsutbildningen som kommer till uttryck i moderata samlingspartiets motion 1986/87:A259. Därmed tillgodoses samtidigt motsvarande yrkande i folkpartiets partimotion 1986/87:A229. Vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1986/87:A239 bör avslås i föreliggande del.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 6 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 9 och 1986/87:A239 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

45. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (mom. 37)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utskottet vill" och på s. 56 slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad folkpartiet anför i sin partimotion 1986/87:A229 att den kanske största konkurrensfördelen som Sverige har ligger i en mycket kunnig och välutbildad arbetskraft. Få länder har lika välutbildade löntagare och företagare. Mycket talar också för att kompetensen hos de enskilda människorna kommer att få allt större betydelse framöver.

Den nu pågående tekniska utvecklingen – vad som ofta kallas övergången till informationssamhället – kommer att ställa allt större krav på de anställdas kunskapsnivå.

Även bristen på kvalificerade yrkesarbetare och tjänstemän inom tekniska yrken tyder på att kompetenskraven på arbetsmarknaden har ökat. Bristen på yrkesarbetare har tidigare alltid varit det säkraste tecknet på högkonjunktur. Under senare år har emellertid bristen på tekniska tjänstemän varit större än bristen på yrkesarbetare. Den pågående utvecklingen gör det allt svårare att förutse hur arbetsmarknaden kommer att se ut i framtiden och därmed svårare att bedöma vilka krav på utbildning som kommer att ställas.

De tendenser som här berörts innebär enligt utskottets uppfattning att en väsentligt större del av de arbetsmarknadspolitiska insatserna måste satsas på förmedlingsarbete och framför allt på utbildning i stället för på sedvanliga beredskapsarbeten. Utskottet föreslår att grundbidraget till beredskapsarbeten som regel får uppgå till högst 50 % av lönekostnaden utom i stödområdena A och B. Detta ger utrymme för en ökad satsning på arbetsmarknadsutbildning.

Utskottet återkommer till dessa frågor i det följande.

Utskottet föreslår att riksdagen ansluter sig till vad som sägs i motion A229 om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken mot en större betoning av arbetsmarknadsutbildningen och ger detta regeringen till känna. Med det ställningstagandet påkallar motion 1986/87:A259 (m) inte någon åtgärd. Motion 1986/87:A239 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 9 samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkande 5 och 1986/87:A259 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utskottet vill" och på s. 56 slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad vänsterpartiet kommunisterna anför i partimotion 1986/87:A239 att tillkomsten av arbetsmarknadsutbildningens nya organisation medförde en kvalitativ förändring av AMU:s verksamhet och målinriktning till ännu större företagsanpassning än tidigare, vilket innebär att AMU omvandlas till ett serviceorgan för näringslivet.

Arbetsmarknadsutbildningens högtidligt proklamerade fördelningspolitiska mål, som innebär stöd till dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden, skjuts i bakgrunden till förmån för de tillväxtpolitiska målen.

Utskottet finner att förlängningen av hela utbildningar eller delar av utbildningar till reguljära arbetsplatser innebär att man stegvis suddar ut gränserna mellan arbetsgivarnas och samhällets ansvar för fort- och vidareutbildning av de anställda. Därigenom överför man en större del av personalutbildningskostnaderna på samhället.

Det betyder att arbetsmarknadsutbildningens primära målsättning blir åtgärder som stimulerar, underlättar och påskyndar industrins strukturella omvandling i stället för åtgärder som tillvaratar de arbetslösas och riskgruppernas intressen under denna omvandlingsprocess.

Utskottet anser att arbetsmarknadsutbildningen är en del av samhällets vuxenutbildning och att den bör verka för att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Det bör ske genom åtgärder som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därigenom verkar för ökad jämlikhet och social rättvisa. Därför bör utbildningen vara allsidig och bred, och den bör hållas på så hög nivå som möjligt. Den nuvarande inriktningen, med en kraftig företagsanpassning, står i direkt strid mot kraven på utbildningens kvalitet.

Utskottet ser i likhet med vänsterpartiet kommunisterna de nyligen beslutade förändringarna av AMU:s verksamhet som ett led i raden av åtgärder för intimare samarbete mellan staten och kapitalet. Det måste också ses som ett led i en djupgående accelererande och oroväckande korporativistisk process, där samhället spelar en alltmer aktiv roll när det gäller att stödja det privata näringslivets förändringar. Oavsett vilka de sociala konsekvenserna blir får det privata näringslivets egna villkor och kalkyler vara bestämmande för de förändringar som sker inom detta näringsliv. Staten verkar numera som ett instrument som garanterar individens fullständiga och oreserverade anpassning till industrins lönsamhetskrav. Därför skjuts arbetsmarknadsutbildningens fördelningspolitiska och sociala mål åt sidan, och arbetsmarknadsutbildningen omvandlas till ett serviceorgan för det privata näringslivet.

Utskottet anser att AMU bör frigöras från den markanta företagsanpassning den har i dag. Den bör som en del av vuxenutbildningen verka för uppfyllelsen av fördelningspolitiska och sociala mål, genom en allsidig och

bred utbildning som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna. Enligt utskottets mening bör följaktligen målgrupperna för verksamheten i första hand vara de arbetslösa eller de som riskerar att bli det.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom den inriktning av arbetsmarknadsutbildningen som kommer till uttryck i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1986/87:239. Moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 liksom folkpartiets partimotion 1986/87:A229 bör avslås i hithörande delar.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 9 och 1986/87:A259 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

47. Orienterande datautbildning (mom. 38)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening, som framgår av moderata samlingspartiets motion 1986/87:A260 där man motsätter sig den föreslagna särskilda satsningen på orienterande datautbildning. Utskottet anser i likhet med motionärerna att kunskaper om datorer är viktiga och att sådana inslag bör finnas i de flesta av arbetsmarknadsutbildningens kurser. Speciella kurser för korttidsutbildade behöver därför inte anordnas inom ramen för AMU. Regeringen bör ges till känna vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion 1986/87:A260.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *orienterande datautbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

48. En utvidgning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen (mom. 39)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som angivits redan i det föregående anser utskottet att arbetsmarknadsutbildningens kapacitet bör vidgas på bekostnad av beredskapsarbetena. Såsom föreslås i motion 1986/87:A229 (fp) bör ytterligare utbildningsplatser motsvarande 5 000 deltagare tillkomma.

Det ovan anförda bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *en utvidgning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

49. Särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor (mom. 40)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Utskottet har" och på s. 58 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som sägs i folkpartiets partimotion 1986/87:A229 att det inte sällan hävdas att den nya tekniken är ett särskilt hot mot kvinnornas sysselsättning, eftersom kvinnorna i dag i hög grad finns bland dem som har rutinbetonade arbetsuppgifter. Datoriseringen ser ut att sprida sig snabbast till traditionellt kvinnliga yrkesområden, och det är samtidigt ett faktum att många av dessa kvinnor saknar högre yrkesutbildning. Under sådana omständigheter skulle då kvinnorna tvingas bära en stor del av bördorna med den anpassningsprocess som övergången till informationssamhället innebär.

Utskottet delar emellertid motionärernas åsikt att datoriseringen lika väl kan ses som en möjlighet att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Detta sker emellertid inte automatiskt utan det kräver kraftansträngningar, inte minst på utbildningssidan. Det är inte datoriseringen i sig utan dagens könssegregerade arbetsmarknad som utgör det största hotet mot kvinnornas sysselsättning. Erfarenheterna av särskilda utbildningsinsatser inom dataområden för kvinnor förefaller också goda även om mycket återstår att göra. Det bör uppdras åt regeringen att överväga ytterligare utbildningsinsatser av det slag det här gäller och återkomma till riksdagen i frågan.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 2 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

50. Kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor (mom. 44)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först med instämmande i vad som sägs i motionerna 1986/87:A221 (c), 1986/87:A239 (fp), 1986/87:A247 (fp) samt 1986/87:A275 (vpk) erinra om värdet av de resurser som folkhögskolorna fick för att

anordna särskilda kurser för arbetslös ungdom budgetåren 1979/80–1985/86. Folkhögskolorna skaffade sig därmed en stor kompetens och erfarenhet inom denna sektor.

Av de utvärderingar som bl. a. gjorts av SÖ framgår att kursdeltagarna i mycket hög utsträckning stimulerats till fortsatta studier och/eller gått bättre rustade ut på arbetsmarknaden och i många fall sedan också fått stadigvarande anställning. Under de sju åren har inemot 50 av landets 125 folkhögskolor engagerat sig i verksamheten. Uppskattningsvis har ca 10 000 ungdomar genomgått kurser av denna typ. Rekryteringen har skett i samverkan mellan syo-konsulenter, arbetsförmedlingar och föreningslivet. Folkhögskolorna har på skiftande sätt själva format kursernas innehåll i samarbete med eleverna och arbetsmarknadsorganisationerna.

Utskottet delar motionärernas mening att det är angeläget att folkhögskolan på nytt beviljas en särskild ram för kurser för arbetslös ungdom budgetåret 1987/88 på 10 000 bidragsveckor. Detta bör finansieras genom ianspråktagande av 6,3 milj. kr. av medlen för särskild arbetsmarknadsutbildning.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

> 44. beträffande *kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A221, 1986/87:A235 och 1986/87:A247 samt med anledning av motion 1986/87:A275 yrkandena 1 i motsvarande del och yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

51. Kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor (mom. 44)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med instämmande i motion 1986/87:A275 från vänsterpartiet kommunisterna erinra om att de kurser som anordnas vid folkhögskolorna för arbetslös ungdom är ett värdefullt inslag i arbetet med att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Många ungdomar saknar grundkunskaper för att kunna gå vidare i sin yrkesutbildning. För sådana ungdomar och för ungdomar med avvisande inställning till studier är dessa kurser ett värdefullt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Utskottet hade redan förra året anledning att uttala sig i frågan (AU 1985/86:19) och utgick då ifrån att folkhögeskolekurser även fortsättningsvis skulle anordnas för de arbetslösa ungdomar som behöver detta. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Uppenbarligen har dock verksamheten minskat under året. Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög, men AMS har inte erhållit nagra nya resurser för folkhögskolan eller komvux-kurser för arbetslös ungdom. Det kan befaras att länsarbetsnämnderna i alltför liten utsträckning kommer att utnyttja folkhögskolans kurser för arbetslös ungdom.

Rörelsefolkhögskolans intresseorganisation (RIO) har förordat att folkhögskolan på nytt beviljas en egen särskild ram för kurser för arbetslös

ungdom om förslagsvis 10 000 bidragsveckor för budgetåret 1987/88. Utskottet delar denna bedömning. Finansieringen bör enligt utskottets mening ske genom att 6,3 milj. kr. anvisas utöver vad regeringen föreslagit. Till själva anslagsfrågan återkommer utskottet i det följande. Utskottet anser vidare att statsbidrag till denna verksamhet bör utgå utan hinder av bestämmelserna i folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym.

Med vad ovan anförts tillgodoses även motionerna 1986/87:A221 (c), A235 (fp) och A247 (fp).

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

> 44. beträffande *kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del och yrkande 2 samt med anledning av motionerna 1986/87:A221, 1986/87:A235 och 1986/87:A247 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

52. Särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar (mom. 45)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till vad moderata samlingspartiet anför i kommittémotionerna 1986/87:A258 och 1986/87:A260 om särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar. Trots de senaste årens något förbättrade situation på arbetsmarknaden är de äldre ungdomarnas situation oförändrat svår. Ungdomar i åldern 20–24 år drabbas i dag av arbetslöshet i alltför hög utsträckning. Liksom i ungdomslagen är flickor med "felaktig" utbildning eller avbrutna studier överrepresenterade bland 20–24-åringarna. Bland pojkarna är också inslaget högt av arbetslöshet som beror på otillräcklig utbildning eller avbrutna studier.

Det finns stor risk för att de ungdomar som efter 20 års ålder lämnar ungdomslagen kan komma att utgöra ett växande arbetslöshetskollektiv under de närmaste åren. Det är ungdomar som genomgått de särskilda ungdomsåtgärdernas terapikedja och som vid 20 års ålder inte har annat att välja på än fortsatt arbetslöshet med kontantersättning, socialbidrag eller i bästa fall beredskapsarbete. Dessa ungdomar löper risk för att under långa perioder tvingas stå utanför arbetsmarknaden.

Enligt utskottets mening är det därför motiverat att satsa på att hjälpa dessa långtidsarbetslösa 20–24-åringar att finna en varaktig sysselsättning. Detta kan lämpligen ske via särskilt riktade informations- och stimulansinsatser som ökar intresset bland dessa ungdomar för arbetsmarknadsutbildning. Anslaget till arbetsmarknadsutbildning bör därför öka med 2 milj. kr. för detta ändamål. Regeringen bör omgående återkomma till riksdagen med riktlinjer om hur de förstärkta resurserna för arbetsmarknadsutbildning under två år skall inriktas på arbetslösa 20–24-åringar med otillräcklig eller ingen yrkesutbildning.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

53. Utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten (mom. 50)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "kommunala området" bort ha följande lydelse:

I motionerna 1986/87:A249 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) och 1986/87:Ub229 av Ingegerd Anderlund och Aina Westin (s) föreslås konkreta program för utbildning av den sociala hemtjänstens personal och statligt stöd till utbildningen genom länsarbetsnämnderna.

Utskottet konstaterar att en förutsättning för att täcka det ökande behovet av hemtjänst är tillgång på adekvat utbildad personal. I dag har endast cirka hälften av vårdbiträdena inom hemtjänsten utbildning för arbetsuppgifterna. Men detta innebär inte att den andra hälften av personalen saknar kunskaper för sitt arbete. Många som saknar den formella utbildningen har en erfarenhetsbaserad kunskap som ibland undervärderas.

Behovet av utbildning för hemtjänstens personal kommer att bli ännu större än i dag och därmed behövs det konkreta program för i vilken takt personalen kan utbildas. Med den ekonomiska situation som för närvarande råder i många kommuner finns en uppenbar risk för att en stor del av hemtjänstens personal inte kommer att få möjlighet till utbildning inom yrkesområdet. Utbildning för social hemtjänst bör därför i ökad omfattning genomföras med statligt stöd genom länsarbetsnämnderna och i form av arbetsmarknadsutbildning.

dels att utskottets hemställan under 50 bort ha följande lydelse:

50. beträffande *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A249 och med anledning av motion 1986/87:Ub229 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

54. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (mom. 54)

under förutsättning av bifall till reservationerna 47 och 52

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "riksdagens bifall" bort ha följande lydelse:

Tidigare i betänkandet har utskottet med anledning av förslag i motion 1986/87:A260 från moderata samlingspartiet avstyrkt regeringens förslag beträffande särskilda medel – 25 milj. kr. – för orienterande datautbildning.

Likaså har utskottet tillstyrkt förslag i samma motion om ökade insatser till information som riktas till arbetslösa ungdomar.

Yrkandena om medelsanvisningen i motionerna 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A275 (vpk) avstyrks med hänvisning till ställningstagandena i sakfrågorna i det föregående.

Utskottet tillstyrker alltså moderata samlingspartiets förslag om en medelstilldelning för budgetåret 1987/88 om 2 327 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

> 54. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del och 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del för budgetåret 1987/88 till *Arbetsmarknadsutbildning* anvisar ett reservationsanslag av 2 327 000 000 kr.

55. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (mom. 54)

under förutsättning av bifall till reservation 48

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "riksdagens bifall" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt förslaget i motion 1986/87:A229 från folkpartiet om en utökning med 5 000 platser av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen.

Utskottet tillstyrker alltså folkpartiets förslag om en medelstilldelning för budgetåret 1987/88 om 2 475 milj. kr. samtidigt som yrkandena om medelsanvisningen i motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A275 (vpk) avstyrks med hänvisning till ställningstagandena i sakfrågorna.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

> 54. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del och 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del för budgetåret 1987/88 till *Arbetsmarknadsutbildning* anvisar ett reservationsanslag av 2 475 000 000 kr.

56. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (mom. 54)

under förutsättning av bifall till reservation 51

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "riksdagens bifall" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt förslaget i motion 1986/87:A275 från vänsterpartiet kommunisterna om en medelsuppräkning med 6,3 milj. kr. avseende folkhögskolekurser för arbetslös ungdom.

Utskottet tillstyrker alltså vänsterpartiet kommunisternas förslag om en medelstilldelning för budgetåret 1987/88 om 2 356,3 milj. kr. samtidigt som yrkandena om medelsanvisningen i motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A229 (fp) avstyrks med hänvisning till ställningstagandena i sakfrågorna i det föregående.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

> 54. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A275 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 12 i motsvarande del och 1986/87:A260 yrkande 3 i motsvarande del för budgetåret 1987/88 till *Arbetsmarknadsutbildning* anvisar ett reservationsanslag av 2 356,3 milj. kr.

57. Utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 55)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar med "Likartade motionsyrkanden" och på s. 66 slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Dagens arbetslöshetsförsäkring fyller inte de krav som måste ställas. Den har alltmer förlorat sin karaktär av försäkring. Den andel av utbetalningarna som sker med offentliga medel har successivt ökat och uppgår nu till ca 95 %. Därav svarar arbetsmarknadsavgiften för 65 %. Resterande del bekostas med budgetmedel. Egenavgifterna är med få undantag låga för kassornas medlemmar.

En avsevärd del av de arbetslösa är över huvud taget inte ersättningsberättigade från någon arbetslöshetskassa. En del av dessa får kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), för närvarande 120 kr. per dag. Andra får ingen ersättning alls.

Nuvarande system för ersättning vid arbetslöshet bygger på principen att den arbetslöse skall ersättas för 90 % av inkomstbortfallet. Kostnadsutvecklingen har medfört att denna ersättningsnivå inte kan hållas. Den återkommande kritiken mot arbetslöshetsförsäkringen och urholkningen av det ekonomiska skyddet visar på det nuvarande systemets brister.

Staten får inte och kan inte frånsäga sig det sociala ansvaret för dem som utan egen förskyllan drabbas av arbetslöshet. Samtidigt kan staten inte heller ensidigt bära kostnaderna för ett ständigt växande försäkringsskydd som till en del förorsakas av för höga löneavtal.

Det är angeläget att skapa ett nära samband mellan parternas förhandlingsbord och utgifterna för att bekämpa arbetslösheten. En genomgripande reformering av arbetslöshetsersättningen är därför nödvändig.

För närvarande pågår ett utredningsarbete om arbetslöshetsersättningar-

na. Direktiven innebär dock att regeringen håller fast vid det nuvarande systemet för ersättningarna med en uppdelning på en frivillig försäkring och ett kompletterande stöd, KAS, på en väsentligt lägre nivå för de icke försäkrade.

Utskottet ansluter sig till den gemensamma uppfattning som företräds av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet, nämligen att det på sikt bör införas en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Som redan sagts är det många som helt saknar ekonomiskt stöd vid arbetslöshet och sålunda är hänvisade till socialhjälp eller endast har det begränsade skydd som KAS kan ge. Detta gäller särskilt kvinnor och ungdomar. Det är otillfredsställande att en socialförsäkring som i stort sett i sin helhet finansieras över statsbudgeten inte kommer alla till del på likvärdiga villkor.

I det nya utredningsarbetet bör alltså tanken på en allmän arbetslöshetsförsäkring aktualiseras på nytt. En sådan försäkring skulle ge ett grundskydd på en rimlig nivå med möjlighet att bygga på med avtalsenliga eller enskilt tecknade försäkringar. I sammanhanget bör erinras om den möjlighet till frivillig påbyggnad av den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen som temporärt gällde under år 1982.

I sammanhanget skulle även några av de frågor som i regeringens direktiv behandlas knapphändigt eller inte alls kunna lösas. Detta gäller bl. a. ersättningsrätten för företagare och frågan om huruvida vård av egna barn i hemmet skall vara kvalificerande för ersättning. Vidare kan aktualiseras jämställdhetsaspekter på hithörande frågor.

Med den föreslagna vidgningen av utredningsdirektiven bör även formen för utredningsarbetet breddas. Arbetet är för närvarande anförtrott åt en ensamutredare. Det synes naturligt att det fortsatta arbetet och dess resultat förankras i en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Vad utskottet anfört med anslutning till motionerna 1986/87:A229 (fp), 1986/87:A241 (m), 1986/87:A259 (m) och 1986/87:A266 (c) i de aktuella delarna bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

> 55. beträffande *utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A229 yrkande 21, 1986/87:A241, 1986/87:A259 yrkandena 11 och 12 samt 1986/87:A266 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

58. Utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 55 – motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar med "Likartade motionsyrkanden" och på s. 66 slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Det allmänna krav som kan ställas på en arbetslöshetsförsäkring är att den bör ha en utformning som är så rättvis och gynnsam som möjligt för dem som drabbas av arbetslöshet. Som den bästa lösningen framstår att alla typer av inkomstbortfall och oförmåga att skaffa inkomst täcks av en enda socialförsäkring med en enhetlig administration. Kraven på en ny utredning om en

allmän eller obligatorisk försäkring mot arbetslöshet i motionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet har inte denna principiella inriktning. Vad som förefaller mest angeläget för motionärerna är deras gemensamma strävan att vältra över kostnaderna för försäkringen på medlemskollektivet. De aktuella motionerna avstyrks.

59. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (mom. 56)

Elver Jonsson (fp), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 66 som börjar med "Den pågående" och på s. 67 slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på arbetsmarknaden under senare år med en ökad arbetslöshet och allt längre ersättningstider har inneburit att kostnaderna för kontantstödet vid arbetslöshet har kommit att utgöra en allt större andel av utgifterna för arbetsmarknadspolitiken. Budgetåret 1975/76 uppgick andelen till 10 %, tio år senare hade den tredubblats.

Jämsides med denna utveckling har de försäkrades andel av kostnaderna blivit allt lägre. När den senaste stora reformen av ersättningarna vid arbetslöshet genomfördes, år 1974, fastställdes att 80 % av kassornas kostnader skulle bestridas av det allmänna medan återstoden skulle täckas av de försäkrades egenavgifter och avkastningen av kassornas fonder. Statens andel har nu stigit till 95 % medan kassorna med få undantag kan fortsätta att ta ut låga avgifter.

Utskottet delar uppfattningen i de föreliggande motionerna att det är nödvändigt att i ersättningssystemet bygga in incitament för parterna att träffa löneavtal som inte orsakar onödiga kostnader för de egna kassorna genom ökande arbetslöshet. En åtgärd i det syftet är att sänka den del av försäkringen som finansieras med statsbidrag och arbetsgivaravgifter till 1974 års nivå. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram förslag till en på detta sätt ändrad finansiering.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1986/87:A229, 1986/87:A260 och 1986/87:A267 i aktuella delar bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

> 56. beträffande *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A229 yrkandena 3 och 4 och 1986/87:A260 yrkande 4 i motsvarande del samt med anledning av motion 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

60. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (mom. 56)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 66 börjar med "Den pågående" och på s. 67 slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Enligt de ändrade statsbidragsregler som riksdagen enhälligt fattade beslut om på hösten 1976 skulle staten svara för 90 % av kostnaderna för ersättningarna vid arbetslöshet. Statens andel har dock stigit till 95 %. Det är därför knappast längre rimligt att kalla systemet för försäkring. Den statliga kostnadsandelen bör återställas till den nivå som tidigare har förutsatts, dvs. 90 %. Regeringen bör få i uppdrag att ta upp överläggningar med de fackliga organisationerna och Arbetslöshetskassornas samorganisation härom.

Vad utskottet med anledning av motionerna 1986/87:A267 (c) samt 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A260 (m) anfört bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

> 56. beträffande *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1986/87:A229 yrkandena 3 och 4 och 1986/87:A260 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

61. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 57)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "I de" och på s. 68 slutar med "följande avsnitt" bort ha följande lydelse:

I ett föregående avsnitt redovisas behovet av en genomgripande reformering av ersättningssystemet med sikte på införande av en allmän arbetslöshetsförsäkring. Med anledning härav bör ersättningsnivån anpassas så att en smidig övergång kan ske till en allmän försäkring med möjlighet till frivilliga tilläggsförsäkringar. En konsekvens av detta synsätt är att nuvarande dagpenning om 360 kr. bör behållas som högsta belopp. Regeringens förslag till lagändring med höjning av dagpenningen till 400 kr. bör sålunda avslås av riksdagen.

Såsom föreslås av moderata samlingspartiet i motion 1986/87:A259 bör det redan nu bli möjligt för parterna på arbetsmarknaden att ta ett större ansvar för arbetslöshetsförsäkringen genom att de kommer överens om en frivillig anordning i form av tilläggsförsäkring ovanpå grundskyddet från arbetslöshetskassorna. Det bör på denna väg vara möjligt att få ett förbättrat skydd vid arbetslöshet under år 1988. Detta kan finansieras antingen på sätt parterna kommer överens om eller genom medlemsavgifter.

Den föreslagna ordningen innebär att nuvarande högsta dagpenning, 360 kr., i fortsättningen blir högsta statsbidragsgrundande belopp. Med hänsyn

härtill bör 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ändras. Regeringen bör lägga fram förslag härom liksom om erforderliga ändringar i statsbidragsreglerna.

Med det anförda tillgodoses i det väsentliga förslaget om en avgiftsfinansierad höjning av dagpenningen i motion 1986/87:A267 (c).

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkandena 10 och 13 samt med anledning av motion 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del

dels avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om nytt förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring och till ändrade bestämmelser om statsbidrag till arbetslöshetskassorna.

62. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 57)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "I de" och på s. 68 slutar med "följande avsnitt" bort ha följande lydelse:

I de partsöverläggningar som centerpartiet har förordat skall ingå att dagpenningen bör höjas med hänsyn till pris- och löneutvecklingen under den senaste tolvmånadersperioden. Med beaktande härav bör beloppet bestämmas till 380 kr. Det förutsätts vidare att höjningen helt skall finansieras med egenavgifter från medlemmarna.

Ställningstagandet innebär att regeringens förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring innefattande höjning av dagpenningen bör avslås av riksdagen. Samtidigt tillgodoses till en del motsvarande förslag i motion 1986/87:A259 (m).

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 16 i motsvarande del samt med anledning av motion 1986/87:A259 yrkandena 10 och 13

dels avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en höjd dagpenning och dess finansiering.

63. Kontant arbetsmarknadsstöd (mom. 58)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Med regeringens förslag höjs KAS från 120 till 140 kr. Det beloppet kan de

arbetslösa inte leva och försörja sig på. Det bör såsom vpk föreslår höjas väsentligt och dessutom oftare än hittills varit fallet anpassas till prisutvecklingen. Detta kan uppnås genom att föra in en ny lagregel om att KAS skall utgöra hälften av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Om denna dagpenning i enlighet med regeringens, av utskottet tillstyrkta, förslag höjs till 400 kr. kommer KAS att automatiskt höjas till 200 kr. från den 1 juli i år, vilket är det belopp som vpk anser vara rimligt.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

58. beträffande *kontant arbetsmarknadsstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A418 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del antar 18 § i det inom arbetsmarknadsdepartementet utarbetade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
	18 §
Kontant arbetsmarknadsstöd ges med *140 kronor per dag.*	Kontant arbetsmarknadsstöd *utges* med *belopp som utgör hälften av högsta dagpenning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.*

Till den – – – – – – fastställd omräkningstabell.
Arbete som – – – – – – på heltid.

64. Utbildningsbidragen (mom. 59)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Med erinran" och slutar med "motion A418" bort ha följande lydelse:

Utbildningsbidraget till AMU-elever med rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen utgår med samma belopp som dagpenningen från arbetslöshetskassan. Övriga elever har ett avsevärt lägre bidrag. Det kan inte accepteras att de skall tvingas leva långt under existensminimum när de genomgår sin utbildning. Regeringsförslaget till förbättring – från 220 till 240 kr. per dag – är otillräckligt. Bidraget bör, såsom föreslås i vpk-motion 1986/87:A418, utgöra tre fjärdedelar av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Med en dagpenning om 400 kr., såsom förordats i det föregående, blir utbildningsbidraget lägst 300 kr. per dag från den 1 juli 1987. Det bör ankomma på regeringen att i samband med tilläggsbudget för nästa budgetår lägga fram förslag till finansieringen av ytterligare höjningar av utbildningsbidragen liksom av det kontanta arbetsmarknadsstödet. Vad som anförs i propositionen om utbildningsbidragen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 59 bort ha följande lydelse:

59. beträffande *utbildningsbidragen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A418 yrkandena 1, 3 och 4 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om höjning av utbildningsbidragen samt om finansieringsfrågan.

65. Utbildningsbidragen (mom. 59 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 61

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Med erinran" och slutar med "motion A418" bort ha följande lydelse:

Utskottet godtar att utbildningsbidragen såsom regeringen har föreslagit för vuxna, icke-försäkrade deltagare i arbetsmarknadsutbildningen höjs till 240 kr. per dag och för ungdomar under 20 år till 170 kr. per dag i normalfallen. Högsta bidrag för deltagare med rätt till kassaersättning bör dock bli oförändrat 360 kr. per dag i enlighet med den ståndpunkt som utskottet har intagit i det föregående beträffande ersättningen från arbetslöshetskassorna.

Yrkandena om utbildningsbidragen i motion 1986/87:A418 (vpk) avstyrks.

66. Utbildningsbidragen (mom. 59 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 62

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Med erinran" och slutar med "motion A418" bort ha följande lydelse:

Utskottet godtar de förbättringar av utbildningsbidragen som har förutskickats i propositionen, dock att högsta dagpenningen för deltagare i arbetsmarknadsutbildningen med rätt till kassaersättning bör höjas till 380 kr. – detta under förutsättning att dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen höjs till samma belopp i den ordning som utskottet har förordat i det föregående. Yrkandena om utbildningsbidragen i motion 1986/87:A418 avstyrks.

67. Översyn av utbildningsbidragens konstruktion (mom. 60 – motiveringen)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 68 börjar med "Utredningen om" och på s. 69 slutar med "A215 avstyrks" bort ha följande lydelse:

I motion 1986/87:A215 (s) begärs en översyn av utbildningsbidragens konstruktion med hänsyn till att dessa bidrag enligt motionerna inte går att försörja sig på utan kompletterande socialbidrag. Utskottet har i det föregående uttalat sig för en parlamentarisk utredning om en framtida allmän arbetslöshetsförsäkring. Utskottet utgår från att frågan om utbildningsbidra-

gens konstruktion kommer att samordnas med den nya arbetslöshetsförsäkringen. Motionen föranleder därför inte någon särskild åtgärd.

68. Avskaffande av karensdagarna m. m. (mom. 61)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 71 som börjar med "Det ingår" och slutar med "motion A418" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker yrkandet i motion 1986/87:A418 om att karensdagarna inom arbetslöshetsförsäkringen skall slopas. Utgångspunkten bör vara att skapa ett så gott försäkringsskydd mot inkomstbortfall vid arbetslöshet som möjligt. Redan några dagars fullständigt inkomstbortfall kan innebära en avsevärd ekonomisk påfrestning för den som är helt beroende av arbetsinkomsten för sin försörjning, vilket kan leda till att andra former av samhälleligt stöd måste utnyttjas. De skäl som har angivits mot att slopa karensdagarna alltsedan den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen infördes år 1973 (prop. 1973:56, InU 1973:23), främst budgetmässiga och administrativa, är enligt utskottets mening inte giltiga. Det ingår visserligen i uppdraget för den pågående utredningen om kontantstödet vid arbetslöshet att överväga karensdagarna, men med hänsyn till de kostnadsmässiga restriktioner som utredaren har att iaktta enligt direktiven kan man inte vänta sig någon tillfredsställande lösning på problemet. Om den politiska viljan finns att genomföra denna rättvisereform kan detta ske utan särskilt utredningsarbete. Rent lagtekniskt är saken av enkel beskaffenhet. Regeringen bör mot denna bakgrund få i uppdrag att snarast återkomma till riksdagen med de förslag till lagändringar och budgetanvisningar som behövs för att avskaffa karensdagarna i både arbetslöshetsförsäkringen och KAS.

I samma vpk-motion tar man också upp det stora problemet med utförsäkringar. För att lösa det problemet krävs i första hand att det kommer till nya jobb. Detta förutsätter i sin tur planerade åtgärder för att bygga ut både industrin och den offentliga sektorn. En politik av det slaget har behandlats i det föregående i anslutning till vpk:s partimotion 1986/87:A239 om allas rätt till arbete.

I avvaktan på att en sådan politik genomförs måste villkoren för dem som hotas av utförsäkring förbättras. Det är därvid att märka att enligt den nuvarande ordningen måste den arbetstagare som riskerar utförsäkring själv begära att bli anvisad beredskapsarbete. En rimligare ordning vore, som föreslås i motion A418, att arbetsförmedlingen tar initiativet och erbjuder sådant arbete för att förebygga utförsäkring. Om det i ett enskilt fall skulle inträffa att varken beredskapsarbete eller arbetsmarknadsutbildning kan anvisas bör arbetstagaren tillerkännas arbetslöshetsersättning under förlängd tid. För den ersättning som utges i sådana fall bör kassorna få full kompensation från staten. Regeringen bör utarbeta förslag till erforderliga författningsändringar beträffande ersättningsrätten i nu berörda hänseenden.

Vad ovan anförts bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 61 bort ha följande lydelse:

61. beträffande *avskaffande av karensdagarna m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A418 yrkandena 5–7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört dels om avskaffande av karensdagarna, dels om riktlinjer för att garantera beredskapsarbete åt dem som hotas av utförsäkring.

69. Medlemskap i arbetslöshetskassa utan facklig anslutning (mom. 65)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 72 börjar med "Liknande motionsyrkanden" och på s. 73 slutar med "motion A223" bort ha följande lydelse:

Av bestämmelserna i lagen om arbetslöshetsförsäkring (55 §) följer att envar som arbetar inom en arbetslöshetskassas verksamhetsområde har rätt att bli medlem utan att samtidigt vara fackligt ansluten. Det har emellertid i praktiken visat sig att arbetstagare som inte är medlemmar i en facklig organisation kan få avsevärda svårigheter att vinna medlemskap i kassan. Likaså är servicen till dessa medlemmar många gånger otillräcklig. Eftersom kassornas verksamhet i stort sett helt finansieras genom allmänna medel borde det vara ett oavvisligt krav att alla arbetstagare behandlas på ett likvärdigt sätt. Med hänsyn härtill bör det ankomma på regeringen att uppdra åt AMS att göra sådana ändringar i anvisningarna för kassornas verksamhet att ansökningsförfarandet underlättas för sådana sökande som endast önskar medlemskap i arbetslöshetskassa, t. ex. genom att arbetsförmedlingen tillhandahåller en blankett för ändamålet. Vad utskottet här anfört med anledning av motion A223 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *medlemskap i arbetslöshetskassa utan facklig anslutning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A223 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

70. Jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om KAS (mom. 66)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 73 som börjar med "Syftet med" och slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

För KAS liksom för kassaersättningarna gäller som arbetsvillkor att den som begär ersättning skall ha arbetat minst fem månader före arbetslösheten. Värnpliktstjänstgöring räknas som två månaders arbete. Detta innebär att värnpliktiga, som inte den närmaste tiden före tjänstgöringen förvärvsarbe-

tat minst tre månader, vid utryckningen inte kan beviljas KAS om han då blir arbetslös. Rätt till ersättning inträder först om han på nytt blir arbetslös efter att ha haft en anställning som gör att arbetsvillkoret blivit uppfyllt. Många utryckande värnpliktiga kommer med de nuvarande reglerna i en svår ekonomisk situation. Med hänsyn härtill och till värnpliktstjänstgöringens art bör reglerna ändras så att KAS kan utgå direkt efter avslutad tjänstgöring till utryckande som söker men inte får arbete. Detta kan uppnås genom att man såsom föreslås i motionerna 1986/87:A201 (c) och 1986/87:A237 (vpk) låter värnpliktstjänstgöringen motsvara fem månaders förvärvsarbete. Regeringen bör lägga fram förslag till ändring av lagen om kontant arbetsmarknadsstöd med denna innebörd.

dels att utskottets hemställan under 66 bort ha följande lydelse:

66. beträffande *jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om kontant arbetsmarknadsstöd*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A201 och 1986/87:A237 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

71. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (mom. 67)

under förutsättning av bifall till reservationerna 59 och 61

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Regeringens beräkning" och slutar med "dagpenningens storlek" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar medelsbehovet under förevarande anslag tillstyrks yrkandet i motion 1986/87:A260 (m) om ett med 239 milj. kr. minskat anslag i förhållande till regeringens förslag. Som grund härför hänvisas till behandlingen i det föregående av frågorna om egenavgifterna och dagpenningens storlek. Medelsberäkningen i folkpartimotionen 1986/87:A229 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motion 1986/87:A229 yrkande 5 till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 393 824 000 kr.

72. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (mom. 67)

under förutsättning av bifall till reservation 59

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Regeringens beräkning" och slutar med "dagpenningens storlek" bort ha följande lydelse:

Med den ökade egenavgiftsfinansiering av kassaersättningarna som förordats i det föregående kan förevarande anslag, såsom föreslås i folkpartimo-

tionen 1986/87:A229, uppföras med 2 432 824 000 kr. Den sänkning av anslagsbeloppet som förordas i motion 1986/87:A260 (m) tillgodoses därmed.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 5 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A260 yrkande 4 i motsvarande del till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 432 824 000 kr.

73. Ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 68)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 76 slutar med "behandlade delen" bort ha följande lydelse:

Beredskapsarbeten är den traditionella formen för sysselsättningsskapande åtgärder. Även i årets budgetproposition är beredskapsarbetena den kostnadsmässigt dominerande posten under förevarande anslag. Beredskapsarbetena är dock inte något kraftfullt arbetsmarknadspolitiskt instrument. De offentliga arbetena som är de vanligast förekommande leder sällan till varaktiga anställningar. Likväl är beredskapsarbetena viktiga för en del arbetslösa, men de bör begränsas till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få arbete företrädesvis i näringslivet.

För att öka effektiviteten i de sysselsättningspolitiska åtgärderna och därutöver ge AMS-ledningen möjligheter att fullfölja förändringsarbetet inom verket mot mindre detaljreglering och mer målstyrning och resultatkontroll bör förutsättningarna för anslaget för sysselsättningsskapande åtgärder förändras inför nästa budgetår. Som framhålls i motion 1986/87:A259 (m) bör anslaget vara sammanhållet och ge AMS möjligheter att inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler disponera de faktiska insatserna på ett mer flexibelt sätt än i dag.

Som motionärerna föreslår bör medlen disponeras på ett sådant sätt att den av riksdagen angivna sysselsättningsvolymen uppnås. Åtgärder bör i första hand inriktas mot näringslivet och ge resultat i form av faktiska anställningar som överskrider 50 % av det totala antalet anvisningar. Ingen enskild åtgärd bör vidare ha en längre varaktighetstid än sex månader. Det förutsätts att den maximala bidragsnivån inte bör överstiga 50 % av lönekostnaden. Till bidragsfrågan återkommer utskottet i det följande.

Utskottet anser slutligen i likhet med motionärerna att preliminära resultat i form av kostnader och placeringar i varaktiga anställningar skall redovisas för riksdagen i samband med arbetsmarknadsverkets anslagsframställning för budgetåret 1989/90. Därmed får riksdagen en möjlighet att utvärdera försöksverksamheten.

Med denna uppläggning ankommer det på AMS att ta ställning till den optimala avvägningen mellan olika insatser (beredskapsarbeten, rekryte-

ringsstöd, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder m. m.) för att nå de uppställda målen. Det får vidare ankomma på verket att fördela insatserna på offentlig eller privat sektor. Målsättningen bör emellertid vara, som ovan sagts, att huvuddelen av åtgärderna skall inriktas på det privata näringslivet. Placering av långtidsarbetslösa bör särskilt uppmärksammas.

Med den flexibilitet i anslagsanvändningen som ovan förordats tillgodoses önskemålet i motion 1986/87:A272 (s) om en gemensam anslagspost för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd som fritt skall kunna disponeras av länsarbetsnämnderna. Med hänsyn härtill påkallar motionen inte någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 7 i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A272 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

74. Statsbidraget vid beredskapsarbeten (mom. 71)

Elver Jonsson (fp), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar med "Vid en" och slutar med "för beredskapsarbetena" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår i årets budgetproposition att det s. k. grundbidraget vid beredskapsarbeten, som utgör ett bidrag till lönekostnaderna för den anvisade arbetskraften, i normalfallen skall sänkas från 70 till 60 % av dessa kostnader. Moderata samlingspartiet i kommittémotion 1986/87:A259 och folkpartiet i partimotion 1986/87:A229 uttalar sig för att bidragsandelen bör sänkas till 50 %. Utskottet har vid sina överväganden bedömt det vara möjligt att minska statens bidragsandel utöver vad regeringen föreslagit och biträder för sin del motionsförslagen om ett grundbidrag av högst 50 % i normalfallen.

Ett yrkande i motion 1986/87:A272 (s) om undantag från bidragssänkningen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 71 bort ha följande lydelse:

71. beträffande *statsbidraget vid beredskapsarbeten*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A229 yrkande 10 och 1986/87:A259 yrkande 7 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A272 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

75. Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd (mom. 72)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 78 börjar med "Utskottet biträder" och på s. 79 slutar med "motion A260" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts om ny anslagsteknik vid dispositionen av anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder föreslår utskottet att det skall åläggas AMS att anordna 5 miljoner sysselsättningsdagar enligt de regler som tidigare angivits. Denna volym är också vad som föreslagits i motion 1986/87:A260 (m).

dels att utskottets hemställan under 72 bort ha följande lydelse:

> 72. beträffande *volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 7 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

76. Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd (mom. 72)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 78 börjar med "Utskottet biträder" och på s. 79 slutar med "motion A260" bort ha följande lydelse:

Som kommer att redovisas i det följande avsnittet om medelsanvisningen anser vänsterpartiet kommunisterna att de av regeringen för nästa budgetår begärda medlen till rekryteringsstödet bör halveras. Utskottet anser – liksom regeringen gjorde förra året – att denna stödform bör avvecklas, eftersom det är en direkt subvention till näringslivet med endast begränsad betydelse för nyanställningarna.

Av de totalt 5,7 miljoner sysselsättningsdagar som regeringen beräknat för nästa budgetår faller 1,7 miljoner på rekryteringsstödet. Med utskottets ställningstagande bör beräknas en sysselsättningsvolym som omfattar 4 miljoner dagar i beredskapsarbeten, såsom regeringen föreslagit, medan antalet sysselsättningsdagar genom rekryteringsstöd bör beräknas till hälften av vad regeringen har angivit.

Den sysselsättningsvolym som anges i motion 1986/87:A260 (m) bygger på en anslagsteknik som utskottet har avstyrkt i det föregående, varför den i motionen föreslagna volymen saknar aktualitet.

dels att utskottets hemställan under 72 bort ha följande lydelse:

> 72. beträffande *volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd* att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A260 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

77. Åtgärder för att rekrytera tekniker till stödområdena i vissa Norrlandslän (mom. 74)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 81 börjar med "Den särskilda" och på s. 82 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I Norrbottens län har det varit möjligt för länsarbetsnämnden att bidra till lönekostnaderna för studerande vid Tekniska högskolan i Luleå vid praktik hos företag i länet. Denna anordning har visat sig vara positiv när det gäller möjligheterna för företagen att rekrytera högutbildade tekniker till de berörda Norrbottensföretagen. Såsom föreslås i motionerna 1986/87:A225 och 1986/87:A248 bör motsvarande möjlighet att stimulera rekryteringen av tekniker införas även för stödområdeskommunerna i Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län. Kostnaden för verksamheten bör tills vidare få bestridas från förevarande anslag. Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare anvisningar för bidragsgivningen, varvid den ordning som redan tillämpas i Norrbottens län bör kunna tjäna som förebild.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

> 74. beträffande *åtgärder för att rekrytera utbildade tekniker till stödområdena i vissa Norrlandslän*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A225 och 1986/87:A248 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

78. Formerna för rekryteringsstödet (mom. 75)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar med "Den fr. o. m." och slutar med "därmed avstyrks" bort ha följande lydelse:

Fr. o. m. den 1 juli 1986 har införts en uppdelning av rekryteringsstödet i två former. Den ena som är avsedd för långtidsarbetslösa och utförsäkringshotade innebär att stödet kan utgå i sex månader. Den andra formen är avsedd för andra svårplacerade arbetssökande och får utgå i tre månader. Med långtidsarbetslösa menas personer som har varit arbetslösa i minst sex månader (ungdomar i minst fyra månader).

Såsom påtalats av flera länsarbetsnämnder medför den snäva definitionen av begreppet långtidsarbetslöshet att det är svårt att utnyttja stödet för denna grupp arbetslösa. Stödreglerna bör ge arbetsförmedlingen större utrymme för bedömningar i de enskilda fallen. Detta innebär att de båda formerna för rekryteringsstöd bör slås samman i likhet med vad som förordats i motionerna 1986/87:A246 (c) och 1986/87:A272 (s).

dels att utskottets hemställan under 75 bort ha följande lydelse:

> 75. beträffande *formerna för rekryteringsstödet*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A246 och med anledning av motion 1986/87:A272 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

79. Formerna för rekryteringsstödet (mom. 75 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 73

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar med "Den fr. o. m." och slutar med "därmed avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det ingår i den nya anslagsteknik för de sysselsättningsskapande åtgärder som utskottet har ställt sig bakom att den detaljreglering som påtalas i motionerna 1986/87:A246 (c) och 1986/87:A272 (s) kommer att upphöra. Motionerna påkallar därigenom inte någon riksdagens åtgärd.

80. Översyn av starta-eget-bidragets konstruktion (mom. 76)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar med "Starta-eget-bidraget" och på s. 84 slutar med "redovisad del" bort ha följande lydelse:

Starta-eget-bidraget kan för närvarande utgå under sex månader. Vid den utvärdering av bidragsverksamheten som har gjorts av högskolan i Växjö har förordats att det skall vara möjligt att förlänga tiden till tolv månader. Detta är också vad som föreslås i motionerna 1986/87:A206 (s) och 1986/87:A226 (fp). Utskottet delar uppfattningen att det är önskvärt att ha en möjlighet att förlänga bidragstiden eftersom det kan vara svårt att på så kort tid som sex månader få ett företag lönsamt så att det kan bära sina egna omkostnader och dessutom ge lön till företagarens eget uppehälle.

Eftesom den förlängning som föreslagits är en väsentlig utvidgning av subventionsnivån bör det först klaras ut i vad mån bidragsvillkoren behöver ytterligare preciseras när en förlängning blir aktuell. Även samordningen med det reguljära kontantstödet vid arbetslöshet bör beaktas i sammanhanget. Det bör uppdras åt regeringen att överväga dessa frågor och återkomma med synpunkter och förslag i nästa års budgetproposition.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

> 76. beträffande *översyn av starta-eget-bidragets konstruktion*
> att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:A206 yrkande 11 och 1986/87:A226 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

81. Medelsanvisningen till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 78)

under förutsättning av bifall till reservationerna 73, 74 och 75

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 85 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de tidigare ställningstagandena om anslagsdispositionen, åtgärdsvolymen och bidragsnivån för beredskapsarbeten biträder

utskottet förslaget i motion 1986/87:A260 (m) om ett i förhållande till regeringens förslag med 520 milj. kr. sänkt anslag. Motionerna 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A239 (vpk) avstyrks i motsvarande del. Anslaget bör alltså för nästa budgetår föras upp med 1 959 500 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. att riksdagen dels med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 6, dels med avslag på propositionen i motsvarande del samt motionerna 1986/87:A229 yrkande 11 och 1986/87:A239 yrkande 8 för budgetåret 1987/88 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* anvisar ett reservationsanslag av 1 959 500 000 kr.

82. Medelsanvisningen till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 78)

under förutsättning av bifall till reservation 74

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 85 börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt förslaget om att grundbidraget till beredskapsarbeten skall sänkas till 50 % av lönekostnaderna. Detta bör leda till ett med 300 milj. kr. minskat anslagsbehov i förhållande till regeringens förslag. Det förevarande anslaget bör alltså sänkas med motsvarande belopp såsom föreslås i folkpartimotionen 1986/87:A229. Motionerna 1986/87:A239 (vpk) och 1986/87:A260 (m) avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. att riksdagen dels med bifall till motion 1986/87:A229 yrkande 11, dels med avslag på propositionen i motsvarande del samt motionerna 1986/87:A239 yrkande 8 och 1986/87:A260 yrkande 6 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 179 500 000 kr.

83. Medelsanvisningen till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 78)

under förutsättning av bifall till reservation 76

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 85 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt vänsterpartiet kommunisternas förslag om att avveckla rekryteringsstödet. Som en följd härav bör medlen för detta ändamål halveras i förhållande till regeringens förslag. Därigenom kan anslaget reduceras med 225 milj. kr. De anslagsminskningar som föreslås i motionerna 1986/87:A229 (fp) och 1986/87:A260 (m) är betingade av förslag som utskottet har avvisat i det föregående, och motionernas förslag i anslagsdelen avstyrks i enlighet härmed.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkande 8, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A229 yrkande 11 och 1986/87:A260 yrkande 6 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 254 500 000 kr.

84. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 79)

under förutsättning av bifall till reservation 13

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom moderata samlingspartiets förslag om ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar. Därmed kan verksamheten med ungdomslag avvecklas från årsskiftet 1987-1988, och anslag för denna verksamhet bör med hänsyn härtill beräknas endast för budgetårets första hälft. Det erforderliga beloppet bör beräknas i enlighet med vad som förordas i motion 1986/87:A260 (m) eller till 520 milj. kr. De anslagsbelopp som föreslås i motionerna 1986/87:A239 (vpk) och 1986/87:A267 (c) har andra utgångspunkter som avstyrkts av utskottet i den föregående framställningen. Även dessa belopp avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 8 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A239 yrkande 9 och 1986/87:A267 yrkande 4 i motsvarande del till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 520 000 000 kr.

85. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 79)

under förutsättning av bifall till reservation 23

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt centerpartiets uppfattning att verksamheten med inskolningsplatser bör byggas ut i förhållande till vad regeringen har förutsatt. Härigenom bör det vara möjligt att minska platserna i ungdomslagen och medelsbehovet för ändamålet. Som föreslås i motion 1986/87:A267 (c) bör anslaget till ungdomslagen beräknas till 840 milj. kr. Anslagsminskningarna i motionerna 1986/87:A239 (vpk) och 1986/87:A260 (m) har andra utgångspunkter som utskottet i det föregående inte har kunnat ansluta sig till. Motionerna avstyrks sålunda.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del och motionerna 1986/87:A239 yrkande 9 och 1986/87:A260 yrkande 8 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 840 000 000 kr.

86. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 79)

under förutsättning av bifall till reservation 18

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med "Med hänvisning till" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt vänsterpartiet kommunisternas förslag om åtgärder för att skapa fasta jobb åt ungdomar och har vidare anslutit till vpk:s uppfattning att det härigenom bör vara möjligt att avveckla verksamheten med ungdomslag från den 1 januari 1988. Det av regeringen begärda anslaget för ändamålet bör härigenom kunna minskas till hälften eller till 570 milj. kr. Anslagsminskningarna enligt motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A267 (c) har andra utgångspunkter som utskottet i det föregående inte har kunnat ansluta sig till, varför de här aktuella yrkandena i de sistnämnda motionerna avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkande 9 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A260 yrkande 8 och 1986/87:A267 yrkande 4 i motsvarande del till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 570 000 000 kr.

87. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för inskolningsplatser (mom. 80)

under förutsättning av bifall till reservationerna 13 och 22

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "I enlighet" och slutar med "redovisade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Som redan sagts i närmast föregående avsnitt har utskottet i den tidigare framställningen anslutit sig till moderata samlingspartiets förslag att ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar införs under nästa budgetår, kompletterat med en ny form av särskild yrkesutbildning för ungdomar med svåra sociala problem. I enlighet härmed bör fr. o. m. nästa budgetår anvisas särskilda anslag för de nya verksamheterna. Såsom föreslås i kommittémotion 1986/87:A260 bör uppföras dels ett anslag till statsbidrag till arbetspraktikplatser med 500 milj. kr., dels ett anslag till den särskilda yrkesutbildning-

med 50 milj. kr. Det av regeringen begärda anslaget till inskolningsplatserna som avvecklas under det nästkommande budgetåret bör som föreslås i samma motion sättas ned till 100 milj. kr.

Förslagen till medelsanvisningar i motionerna 1986/87:A239 (vpk) och 1986/87:A267 (c) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

80. att riksdagen med *bifall till motion 1986/87:A260* yrkandena 9 i motsvarande del och 10–11 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A239 yrkande 10 och 1986/87:A267 yrkande 3 i motsvarande del för budgetåret 1987/88 *dels* till *Statsbidrag för inskolningsplatser* anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,
dels till *Statsbidrag till arbetspraktikplatser* anvisar ett förslagsanslag av 500 000 000 kr.,
dels till *Särskild yrkesutbildning* anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

88. Medelsanvisning till Statsbidrag till inskolningsplatser (mom. 80)

under förutsättning av bifall till reservation 23

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "I enlighet" och slutar med "redovisade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt en utökning av verksamheten med inskolningsplatser i förhållande till regeringens förslag. Härför bör i överensstämmelse med vad som föreslagits i motion 1986/87:A267 (c) anslaget räknas upp med ytterligare 125 milj. kr. och uppföras med 375 milj. kr. Förslagen till medelsanvisning i motionerna 1986/87:A239 (vpk) och 1986/87:A260 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

80. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 3 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A239 yrkande 10 och 1986/87:A260 yrkandena 9 i motsvarande del och 10–11 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 375 000 000 kr.

89. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser (mom. 80)

under förutsättning av bifall till reservationerna 18 och 24

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "I enlighet" och slutar med "redovisade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt vänsterpartiet kommunisternas förslag att inskolningsplatserna bör kunna avvecklas under nästa budgetår samtidigt som åtgärder vidtas för att skapa nya fasta arbeten åt ungdomarna. Anslaget till inskolningsplatser bör därför kunna skäras ned till 125 milj. kr. såsom föreslås i motion 1986/87:A239 (vpk). Yrkandena om storleken på det aktuella anslaget i motionerna 1986/87:A260 (m) och 1986/87:A267 (c) avstyrks med hänvisning till ställningstagandena i sakfrågorna i det föregående.

dels att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

> 80. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A239 yrkande 10 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A260 yrkandena 9 i motsvarande del och 10–11 och 1986/87:A267 yrkande 3 i motsvarande till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 125 000 000 kr.

90. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (mom. 87 – motiveringen)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 91 börjar med "Utskottet vill" och på s. 92 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

De arbetshandikappades situation på arbetsmarknaden är – som framhålls i motion 1986/87:A259 (m) – speciell av flera anledningar. De påverkas kraftigare än andra grupper av skiftningar i konjunkturerna. En hög och varaktig efterfrågan på arbetskraft ger dem däremot större möjligheter att göra sig gällande på arbetsmarknaden.

Handikapp av olika slag är många gånger av sådan karaktär att arbete på den öppna arbetsmarknaden inte är möjligt. I sådana fall skall de handikappade erhålla ett väl avpassat stöd. Målet måste vara att ge de arbetshandikappade möjligheter till arbetsvillkor som så nära som möjligt ansluter till de som gäller på den reguljära arbetsmarknaden. Offentliga medel är nödvändiga för att detta mål skall kunna nås.

Trots stora statliga insatser står i dag många människor med handikapp utanför arbetsmarknaden. De statliga insatserna består av i huvudsak arbetshjälpmedel, lönebidrag och skyddad anställning. Härtill kommer de kommunala åtgärderna. Utöver detta satsar statsmakterna avsevärda resurser på bl. a. förtidspensioner.

Det bör – som framhålls i motion A259 – vara möjligt att genom en annorlunda fördelning av resurserna ge ökat utrymme att erbjuda arbete till handikappade som nu står utanför arbetsmarknaden. Insatserna måste då differentieras med hänsyn till arten och svårighetsgraden av olika handikapp.

De allmänna försäkringskassorna bör ges en central roll då det gäller att åstadkomma en effektiv och väl samordnad rehabilitering. Varje handikappad bör erbjudas en kontaktperson. Hithörande frågor bereds för närvarande inom rehabiliteringsberedningen.

Med hänvisning till de synpunkter utskottet anfört – och som ansluter till

de allmänna överväganden som återfinns i motion A259 (m) – bör motionerna A250, A267, A269 och A271 avslås i tillämpliga delar.

91. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (mom. 87)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 91 börjar med "Vidare vill" och på s. 92 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill härutöver stryka under vad som anförs i motion 1986/87:A267 (c) om betydelsen av att de arbetshandikappade får en anställning på den reguljära arbetsmarknaden. En förutsättning härför är emellertid att det förs en politik som stimulerar bl. a. småföretagen att expandera. För de arbetshandikappade är det också särskilt angeläget att det skapas en regional balans i riket. Utarmas stora delar av landet minskar nämligen denna grupps möjligheter drastiskt att få ett jobb. Hithörande frågor har utskottet behandlat tidigare i framställningen. Vad utskottet anfört i anslutning till motion A267 bör regeringen underrättas om. Utskottets ställningstagande bör vidare ligga väl i linje med vad som anförs i motion 1986/87:A250, varför den inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 87 bort ha följande lydelse:

> 87. beträffande *allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A267 yrkande 13 samt med avslag på motionerna 1986/87:A250, 1986/87:A269 och 1986/87:A271 yrkande 1 som sin mening bör ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

92. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (mom. 87)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 91 börjar med "Utskottet vill" och på s. 92 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Trots att ganska många olika slag av åtgärder har vidtagits genom åren för att stärka handikappades ställning på arbetsmarknaden, har – som framhålls i vpk-motion 1986/87:A271 – något egentligt genombrott i frågan ännu inte åstadkommits. Arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökandestatistik visar att antalet handikappade sökande ligger ganska konstant kring 30 000 och att det bara är ett par procent som får arbete. Arbetslösheten bland handikappade är mycket stor, och alltjämt förtidspensioneras unga människor.

Det krävs betydande insatser för att ändra på nuvarande förhållanden. För det första måste politiska organs och myndigheters inställning till funktionshindrades rätt till ett arbete förändras. Det betraktas alltjämt som mer acceptabelt om en person med funktionshinder är arbetslös än en person utan funktionshinder. Det är lättare att ställa en handikappad människa utanför

denna centrala del av samhällslivet. Paralleller kan dras till andra delar av samhällelig verksamhet, och sammantaget har vi att göra med en kvarlevande diskriminering.

Utskottet instämmer med bedömningen i vpk-motion A271 att åtgärderna för att stärka handikappades ställning på arbetsmarknaden inte har utvecklats på flera år. Regeringen har gömt sig bakom budgetunderskottet och vägrat göra något. För handikappade handlar det vanligtvis om arbete eller pension. Det här sambandet innebär att det inte kostar samhället särskilt mycket om ens något att skapa arbetstillfällen för denna grupp. Regeringen bör utarbeta en arbetsmarknadsplan för handikappade. Ett viktigt inslag är härvid användningen av socialförsäkringsmedel, en fråga som utskottet återkommer till senare i framställningen.

Vad utskottet anfört beträffande allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade ligger i linje med vad som förs fram i vpk-motion A271, vilken därför bör bifallas i denna del. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 87 bort ha följande lydelse:

> 87. beträffande *allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1986/87:A250, 1986/87:A267 yrkande 13 och 1986/87:A269 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

93. Överförande av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder (mom. 88)

Elver Jonsson (fp), Charlotte Branting (fp) och Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1986/87:A204 (fp) och 1986/87:A271 (vpk) att medel från socialförsäkringssektorn bör kunna föras över till arbetsmarknadspolitiska insatser för bl. a. rehabiliteringsinsatser bland arbetshandikappade. En sådan omfördelning skulle ha samhällsekonomiska fördelar och dessutom förbättra möjligheterna för de handikappade att få utföra ett arbete. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 88 bort ha följande lydelse:

> 88. beträffande *ett överförande av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A204 yrkande 5 och 1986/87:A271 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

94. Bil som tekniskt hjälpmedel (mom. 97)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 98 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "gjorda medelsberäkningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i vpk-motion 1986/87:A276 att bilen bör kunna betraktas som ett tekniskt hjälpmedel, dvs. den ställs kostnadsfritt till den enskildes förfogande på samma sätt som en permobil, en rullstol, kryckkäppar eller liknande.

Som skäl för varför bilen inte kan medges som tekniskt hjälpmedel har anförts att det skulle bli alltför dyrt. Två officiella utredningar om bilstöd har genomförts, utan att någon av dem ens har försökt att beräkna kostnaderna för en sådan reform. Utskottet anser nu att det är hög tid att frågan får en lösning. Ett förslagsanslag om 100 milj. kr. bör därför anvisas för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 97 bort ha följande lydelse:

97. beträffande *bil som tekniskt hjälpmedel*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A276 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

95. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 98)

Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 101 börjar med "Utskottet vill" och på s. 102 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen som förs fram i motionerna att lönebidragen måste göras flexibla i mycket högre grad än vad som är fallet. Bidraget måste, oberoende av vem som är arbetsgivare, kunna anpassas till individen och varieras efter hand som arbetsförmågan utvecklas. Det kan innebära att lönebidraget i vissa fall t. o. m. skall kunna utgå på en högre nivå än vad som i dag är möjligt. Det bör vidare finnas en målmedveten strävan att få en större andel lönebidragsanställda på reguljära arbetsmarknaden än i dag.

Utskottet anser mot den angivna bakgrunden att regeringen bör ta initiativ till en genomgripande förändring av lönebidragssystemet enligt de riktlinjer som förs fram i motionerna. Utskottet hänvisade förra året till en i budgetpropositionen aviserad översyn av lönebidragen. Enligt vad utskottet inhämtat har denna – ett år senare – ännu inte påbörjats. Utskottet vill mot denna bakgrund stryka under betydelsen av att ett översynsarbete enligt ovan angivna riktlinjer kommer i gång snarast. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 98 bort ha följande lydelse:

98. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A222, 1986/87:A227 yrkande 1, 1986/87:A259 yrkande 14, 1986/87:A264 yrkande 1 och 1986/87:A267 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

96. Det särskilda lönebidraget (mom. 99)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 103 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i motion 1986/87:A204 (fp) att man bör överväga om det särskilda lönebidraget kan utgå permanent på en högre nivå än vad som i dag är möjligt. Lönebidragets nedtrappning medför nämligen – som anförs i motionen – svårigheter för vissa grupper med mycket svåra handikapp att få arbete trots att särskilt lönebidrag utgår.

Vad utskottet anfört i denna del bör regeringen underrättas om. Motion 1986/87:A245 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 99 bort ha följande lydelse:

99. beträffande *det särskilda lönebidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A204 yrkande 4 samt med avslag på motion 1986/87:A245 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

97. Lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde (mom. 100)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 104 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vpk-motion 1986/87:A271 att AMS förslag att lönebidrag med hela lönekostnaden skall kunna utgå till företag i kombination med bidrag till arbetsbiträde bör förverkligas. Bidraget skulle avse en synnerligen utsatt grupp på arbetsmarknaden, nämligen de svårt handikappade ungdomarna. Det borde vara en självklarhet att alla konstruktiva förslag prövas när det gäller att skapa sysselsättning åt dessa ungdomar. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 100 bort ha följande lydelse:

100. beträffande *lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

98. Lönebidrag hos statliga myndigheter (mom. 101)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 104 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1986/87:A259 (m) och 1986/87:A260 (m) att lönebidragsanställningarna inom den statliga sektorn sedan

många år har varit alltför få i jämförelse med andra områden på arbetsmarknaden. Staten som arbetsgivare bör föregå med gott exempel och påta sig sitt ansvar att främja möjligheterna till arbete för handikappade. Mot den bakgrunden kan inte den nu föreslagna neddragningen accepteras.

Anslaget bör följaktligen räknas upp med 55 milj. kr. Utskottet kommer senare i framställningen att med anledning av ett förslag i motion A260 föreslå en motsvarande reducering av anslaget till Samhällsföretag. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande *lönebidrag hos statliga myndigheter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A204 yrkande 3, 1986/87:A268 yrkande 2 och 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

99. Lönebidrag hos statliga myndigheter (mom. 101)

under förutsättning av bifall till reservation 91

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 104 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Resurserna för att bereda handikappade arbete är starkt begränsade. Samma begränsning finns dock inte när det gäller resurser för förtidspensionering. Det är nödvändigt att också beakta den minskade förtidspensioneringen som ökade sysselsättningsmöjligheter för handikappade medför.

Utskottet har därför tidigare i framställningen anslutit sig till förslaget i bl. a. motion 1986/87:A204 att föra över resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En sådan omfördelning kan många gånger innebära en besparing för samhället samtidigt som individen får tillfälle att utföra ett arbete till glädje och nytta för henne men också för den för vilket arbetet utförs.

Resurserna för att bereda handikappade arbete med hjälp av lönebidrag bör därmed kunna öka, varför den minskning med 300 lönebidragsplatser inom de statliga myndigheterna som föreslås i budgeten bör avslås.

Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande *lönebidrag hos statliga myndigheter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A204 yrkande 3 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del, 1986/87:A268 yrkande 2 och 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

100. Lönebidrag hos statliga myndigheter (mom. 101)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 104 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1986/87:A268 (c) att arbetslinjen måste föredras framför arbetslöshetsstöd och onödig pensionering. Mot bakgrund av den långa arbetslöshetskön för arbetshandikappade bör därför förslaget att reducera antalet lönebidragsplatser vid statliga myndigheter avvisas. Regeringen bör – som framhålls i motion A268 – senast i kompletteringspropositionen återkomma med förslag till finansiering inom ramen för de samlade resurserna för att möjliggöra en ökad satsning för arbetshandikappade.

Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande *lönebidrag hos statliga myndigheter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A268 yrkande 2 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A204 yrkande 3, 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del och 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

101. Lönebidrag hos statliga myndigheter (mom. 101)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 104 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av den omfattande arbetslösheten bland funktionshindrade avvisar utskottet förslaget om en reducering av antalet lönebidragsplatser vid statliga myndigheter. I likhet med motion 1986/87:A271 (vpk) förordar i stället utskottet att antalet platser bör öka med 500. Detta ställningstagande bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande *lönebidrag hos statliga myndigheter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A204 yrkande 3, 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del och 1986/87:A268 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

102. Lönebidrag till icke arbetshandikappade vid allmännyttiga organisationer (mom. 102)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 105 som börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "motion A204 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion 1986/87:A204 (fp) att även icke arbetshandikappade bör kunna beredas arbete i allmännyttiga organisationer varvid lönebidrag utgår. För många personer, som inte är arbetshandikappade, men där anställning med lönebidrag ändå blir aktuell bör dessa organisationer utgöra lämpliga arbetsplatser. Vad i denna fråga utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 102 bort ha följande lydelse:

102. beträffande *lönebidrag till icke arbetshandikappade vid allmännyttiga organisationer*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A204 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

103. Den övre gränsen för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer (mom. 103)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 105 som börjar med "Antalet personer" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Sysselsättningsläget för arbetshandikappade är oberoende av konjukturläget svårartat. Det är därför angeläget att alla vägar prövas att bereda dem sysselsättning. Våren 1984 (AU 1983/84:19) beslutade riksdagen därför att slopa det tak för tillväxten av antalet anställda med lönebidrag hos allmännyttiga organisationer som regeringen hade föreslagit. Utskottet påpekade därvid att den statsfinansiella vinsten av ett sådant tak var begränsat. Regeringen återkommer nu ånyo med förslag om ett tak för ökningen av sådana lönebidragsanställningar med 500 under nästa budgetår. Skälen härför är lika litet nu som tidigare övertygande. Regeringens förslag i denna del bör därför – som också yrkas i vpk-motion 1986/87:A271 – avslås av riksdagen. Detta bör med tillstyrkan av motion A271 i aktuell del ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 103 bort ha följande lydelse:

103. beträffande *den övre gränsen för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 3 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

104. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (mom. 104)

under förutsättning av bifall till reservation 98

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 105 som börjar med "I propositionen" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motionerna 1986/87:A259 (m) och 1986/87:A260 (m) om ett bibehållande av antalet lönebidragsplatser vid statliga myndigheter. Som en konsekvens härav bör anslaget räknas upp till 3 478 694 000 kr. Motionerna 1986/87:A271 och 1986/87:A276 avstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan under 104 bort ha följande lydelse:

> 104. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del och 1986/87:A276 i motsvarande del till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 478 694 000 kr.

105. Medelsanvisningen till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (mom. 104)

under förutsättning av bifall till reservationerna 94, 97 och 101.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 105 som börjar med "I propositionen" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslagen i vpk-motionerna 1986/87:A271 och 1986/87:A276 om ett ökat antal lönebidragsplatser vid statliga myndigheter, lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde och ett ökat bilstöd. I konsekvens härmed bör till anslaget anvisas ett belopp som med 180 milj. kr. överstiger regeringens förslag till medelsanvisning.

dels att utskottets hemställan under 104 bort ha följande lydelse:

> 104. att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A271 yrkande 4 i motsvarande del och 1986/87:A276 i motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motion 1986/87:A260 yrkande 12 i motsvarande del till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 603 694 000 kr.

106. Ökad utslussning av anställda från Samhällsföretag (mom. 105)

AU 1986/87:11

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 108 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A259 (m) är en anställning inom Samhällsföretagsgruppen den dyraste formen av handikappsysselsättning. Den måste därför förbehållas dem som på grund av svåra handikapp har stort behov av de särskilda resurser som Samhällsföretag har. Det finns en risk att Samhällsföretags dubbla målsättning – att ge arbete åt arbetshandikappade och samtidigt agera företagsekonomiskt – leder till att Samhällsföretag vid sin rekrytering inte prioriterar gravt handikappade i den utsträckning som vore önskvärd.

För att understödja en utslussning från Samhällsföretag till den öppna arbetsmarknaden eller till lönebidragsplatser bör anställningen vid Samhällsföretag bli föremål för regelbunden prövning. En intern undersökning inom företagsgruppen visar att en betydande del av de anställda skulle föredra ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Ett speciellt problem vid utslussningen är dock att det nuvarande riksavtalet för löner inte tar hänsyn till den lönespännvidd som finns på den öppna marknaden mellan olika geografiska områden. Detta leder till att en del yrkeskategorier på vissa orter kan vara bättre betalda på Samhällsföretag än på andra företag. Detta försvårar utslussningen till den öppna arbetsmarknaden. Avtalet bör därför revideras. Genom en ökad genomströmning kan fler gravt handikappade beredas plats inom Samhällsföretag.

Samtidigt som ansträngningar görs för att slussa ut fler från Samhällsföretag bör den centrala administrationen kunna minska. För den kvarvarande verksamheten vid Samhällsföretagsgruppen är det väsentligt att man prövar nya driftsformer för verkstäderna, t. ex. ett ökat antal inbyggda verkstäder, dvs. verkstäder som tillhör Samhällsföretag men som är lokaliserade hos ett vanligt företag. Detta förbättrar de handikappades kontakter med vanliga arbetsplatser.

Utskottet tillstyrker motion A259 i denna del. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 105 bort ha följande lydelse:

> 105. beträffande *ökad utslussning av anställda från Samhällsföretag* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

107. Inbyggda verkstäder (mom. 106)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 109 som börjar med "Utskottet ser" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottets positiva inställning till de inbyggda verkstäderna leder naturligen till den slutsats som dras i motion A202 (fp) om att sådana verkstäder bör

kunna etableras även om de omfattar färre än fem personer. Det borde nämligen vara möjligt för Samhällsföretagsgruppen att komplettera den arbetsledning som i så fall måste köpas av värdföretaget med särskilda kurativa insatser så att de sociala målen för det skyddade arbetet kan fullföljas. Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt Stiftelsen Samhällsföretag att bedriva försöksverksamhet med inbyggda verkstäder som är mindre än de som drivs för närvarande. Motion A202 tillstyrks av utskottet. Utskottets ställningstagande ligger även i linje med vad som anförs i frågan i motion 1986/87:A264. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 106 bort ha följande lydelse:

106. beträffande *inbyggda verkstäder*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A202 samt med anledning av motion 1986/87:A264 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

108. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (mom. 107)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 110 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet avvisar i likhet med motion 1986/87:A260 (m) förslaget om en utökad verksamhet vid Samhällsföretag. Såväl ur social som kostnadsmässig synvinkel är det i stället angeläget att fler handikappade med hjälp av lönebidrag kan placeras vid reguljära arbetsplatser. Utskottet avstyrker det begärda bemyndigandet för regeringen att vid behov få besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar utan riksdagens hörande. Detta ställningstagande bör med tillstyrkan av motion 1986/87:A260 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. beträffande *sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag*

att riksdagen dels med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del avslår regeringens begäran att vid behov få besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1987/88, dels med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del samt motionerna 1986/87:A203, 1986/87:A268 yrkande 1 och 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del.

109. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (mom. 107)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 110 börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motion 1986/87:A268 (c) om en ytterligare utvidgning av verksamheten vid Samhällsföretag i enlighet med företagets anslagsframställning, dvs. med 1,2 miljoner timmar till totalt 31,5 miljoner

timmar. En sådan satsning framstår som synnerligen motiverad med hänsyn till det stora antalet arbetshandikappade som söker ett arbete. Den är också samhällsekonomiskt motiverad. Regeringen bör återkomma till riksdagen i kompletteringspropositionen med förslag till finansiering inom ramen för de samlade resurserna. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

Det begärda bemyndigandet för regeringen att vid behov få öka antalet arbetstimmar tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. beträffande *sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag*

att riksdagen dels med avslag på motion 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del medger att regeringen vid behov får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1987/88, dels med bifall till motion 1986/87:A268 yrkande 1 avslår propositionen i motsvarande del och motionerna 1986/87:A203, 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del och 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

110. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (mom. 107)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 110 börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk-motionen har Samhällsföretag en kapacitet som möjliggör ca 6 000 fler anställda än i dag. Man anser sig också kunna ta till vara denna kapacitet till relativt låg kostnad. Samhällsföretag vill för den skull öka antalet handikappade anställda med ett drygt tusental det kommande budgetåret. Utskottet anser i likhet med vpk att denna ökning bör komma till stånd.

Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

Regeringen bör slutligen erhålla det begärda bemyndigandet att vid behov kunna utöka antalet timmar vid företaget.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. beträffande *sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag*

att riksdagen dels med avslag på motion 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del medger att regeringen vid behov får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1987/88, dels med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1986/87:A203, 1986/87:A260 yrkande 14 i motsvarande del och 1986/87:A268 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

111. Effektivering av Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning m. m. (mom. 110)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 111 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den bedömning som görs i moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 att Samhällsföretags nuvarande organisationsform med en huvudman i varje län sannolikt innebär administrativa merkostnader. Regeringen övervägde för några år sedan att genomföra en omorganisation med färre regionala enheter, som syftade till att underlätta rekryteringen av kompetenta specialister och som också skulle innebära lägre administrationskostnader. Dessa intentioner kom emellertid inte till genomförande.

Utskottet ansluter sig till motionens förslag att regeringen åter bör låta undersöka möjliga metoder för att effektivera Samhällsföretag. Vad utskottet anfört bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 110 bort ha följande lydelse:

> 110. beträffande *effektivering av Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning*
> att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A259 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

112. Styrelsens sammansättning vid de regionala stiftelserna (mom. 111 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 111

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 111 som börjar med "Med anledning" och slutar med "motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom kravet i motion 1986/87:A259 (m) på en översyn beträffande Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning. Det ter sig naturligt att den i motion 1986/87:A244 aktualiserade frågan om regionstyrelsernas sammansättning tas upp i det sammanhanget. Motionen bör mot denna bakgrund inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

113. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (mom. 112)

under förutsättning av bifall till reservation 108

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 111 som börjar med "När det" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare ställt sig bakom förslaget i motion 1986/87:A260 (m)

med innebörd att verksamhetsvolymen ej bör ökas i enlighet med regeringens förslag. Som en konsekvens härav bör anslaget räknas upp till 3 161 000 000 kr. Motion 1986/87:A271 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 112 bort ha följande lydelse:

112. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 13 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 161 000 000 kr.

114. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (mom. 112)

under förutsättning av bifall till reservation 110

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 111 börjar med "När det" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i vpk-motion 1986/87:A271 om en utökning av kapaciteten vid Samhällsföretag motsvarande ett hundratal platser. Som en konsekvens härav bör till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag anvisas 3 296 000 000 kr. Motion 1986/87:A260 avstyrks i denna del.

dels att utskottets hemställan under 112 bort ha följande lydelse:

112. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A271 yrkande 5 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1986/87:A260 yrkande 13 till *Bidrag till Samhällsföretag* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 296 000 000 kr.

115. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (mom. 113)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 112 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A260 (m) bör omhändertagande och rehabilitering av missbrukare primärt vara en kommunal uppgift. Kommunerna bör med hänsyn därtill som sägs i motionen ta en större del av ansvaret och kostnaderna för detta skyddade arbete. Statsbidraget bör därför sänkas till 50 % av lönekostnaderna för dem som anvisats sådant arbete. Utskottet tillstyrker förslaget i motion A260 att den av regeringen föreslagna medelsanvisningen för budgetåret 1987/88 minskas med 120 milj. kr. Riksdagen bör således anslå 243 milj. kr. för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 113 bort ha följande lydelse:

113. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A260 yrkande 15 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 243 000 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Ökade möjligheter för AMS att självt omdisponera medel mellan olika anslag (mom. 6)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vi delar motionärernas uppfattning att AMS bör medges en större frihet att omdisponera medel mellan olika anslag. I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87:A259 har föreslagits att försök bör genomföras med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Bakgrunden till vårt förslag är den motsättning som uppstår till följd av å den ena sidan riksdagens detaljstyrning av AMS och å den andra sidan den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Hithörande frågor behandlas i vår reservation nr 3. Vi hänvisar härtill.

2. Verksamheten med inskolningsplatser (mom. 18)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anför:

Ungdomslagen har kunnat kritiseras för att de utgjort en ensidig satsning på sysselsättning på den offentliga sektorn. Mot den bakgrunden var regeringens förslag förra våren om inskolningsplatser för ungdomar i den åldersgrupp det här gäller ett klart framsteg. Inskolningsplatserna skall nämligen förläggas till det enskilda näringslivet, i första hand till industrin.

Verksamheten med inskolningsplatser bygger på medverkan av arbetsmarknadens parter. Som redovisats i utskottets framställning träffades avtal på central nivå tidigt i höstas. Därefter har anmärkningsvärt nog de nödvändiga kompletterande avtalen på förbundsnivå kommit till stånd endast på begränsade områden men låter vänta på sig på de centrala delarna av industrisidan. Från folkpartiets sida ser vid det därför som betydelsefullt att utskottet i ett särskilt uttalande har understrukit det ansvar parterna har att medverka till att verksamheten snabbt kommer i gång till gagn för ungdomarnas möjligheter att få fotfäste på arbetsmarknaden. Vi förväntar oss att lämpligt avvägda avtal skall kunna bli vägledande för de mer generella avtal om introduktionslöner för ungdomar som folkpartiet ser som ett väsentligt led i strävandena att förbättra ungdomarnas situation på arbetsmarknaden.

3. Ungdomars ingångslöner (mom. 19)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Ungdomslönerna har i en trendmässig utveckling alltmer kommit att närma sig lönenivån för erfaren arbetskraft. Enligt vår mening finns det anledning att uppmärksamma denna utveckling och analysera effekterna av den på ungdomarnas möjligheter att vinna inträde på arbetsmarknaden. Med hänsyn till att arbetslöshetssiffrorna för ungdomar inte går ned trots de senaste årens allmänt förbättrade sysselsättningsläge utgår vi från att regeringen noga följer löneutvecklingen och dess inverkan på ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden.

4. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (mom. 22)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anför:

Den utveckling som skett under senare år inom arbetsmarknadsverket har varit mycket positiv. Genom decentralisering från den centrala nivån har nya resurser tillkommit i den direkta förmedlingsverksamheten. Vi vill i detta sammanhang stryka under betydelsen av att det arbetet drivs vidare på ett målmedvetet sätt.

5. Särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor (mom. 40)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vi har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande behovet av utbildningsinsatser inom dataområdet, och då särskilt för kvinnor. Vi utgår emellertid från att detta förhållande beaktas vid länsarbetsnämndernas planering och upphandling av arbetsmarknadsutbildning. Dessutom utgår vi ifrån att detta utbildningsbehov beaktas inom såväl ungdomsskolan som vuxenutbildning.

6. Utbildningsbidrag eller motsvarande för invandrares svenskstudier (mom. 46)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Som framhålls av utskottet har den nya organisationen för svenska för invandrare trätt i kraft för mindre än ett år sedan. Vi vill framhålla betydelsen av att man noggrant följer utvecklingen och vidtar de förändringar som kan visa sig bli nödvändiga. Som framhålls i motion 1986/87:A263 kan t. ex. studier vid folkhögskola ibland vara det lämpligaste alternativet i sammanhanget.

7. Arbetsmarknadsutbildning för avbytare inom lantbruket (mom. 47)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Som framgår av flera motioner framstår det som angeläget att utbildning för avbytare inom lantbruket tillgodoses på lämpligt sätt inom arbetsmarknadsutbildningens ram. Kurser anordnas för närvarande i fem orter i landet. Efterfrågan är enligt vår mening sådan att utbildning bör ordnas i flertalet län. Vi förutsätter att det stora behovet av utbildning för avbytare inom lantbruket beaktas vid fördelningen av resurserna.

8. Översyn av utbildningsbidragens konstruktion (mom. 60)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

I motion 1986/87:A215 (s) begärs en översyn av utbildningsbidragens konstruktion eftersom dessa bidrag enligt motionärerna i många fall inte går att leva på utan kompletterande socialbidrag. En förändrad situation kan inte nås genom omkonstruktion av bidragen såsom motionärerna synes utgå från. Vad som behövs är en uppräkning av bidragsbeloppen, vilket är vad som föreslagits i vpk-motion 1986/87:A418. Vid bifall till denna motion kommer den socialdemokratiska motionens syfte att i allt väsentligt bli tillgodosett utan att föregås av onödigt utredningsarbete.

9. Avskaffande av karensdagarna m. m. (mom. 61)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vid behandlingen av vpk:s begäran om att ersättningarna vid arbetslöshet skall utbetalas utan att föregås av nuvarande karensdagar invänder utskottet att den saken skall övervägas av den pågående utredningen om kontantstödet. Vi vill för vår del hänvisa till vårt förslag att utredningsarbetet skall vidgas att gälla frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring. En sådan reform innefattar att ersättningssystemet görs om från grunden, och det innebär i sin tur att karensdagar och andra särskilda villkor för ersättningarna får prövas från de nya förutsättningar som gäller i ett sådant utredningssammanhang.

10. Arbetslöshet som semesterlönegrundande frånvaro (mom. 63)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Under denna rubrik behandlar utskottet motion 1986/87:A717 (s) med yrkande om att även arbetslöshet skall få tillgodoräknas som semesterlönegrundande frånvaro. Utskottet anser att motionen inte påkallar någon riksdagens åtgärd med hänvisning till att utskottet utgår från att frågan aktualiseras i den pågående semesterutredningen eller i samband med

regeringens överväganden om arbetstidsfrågorna. Vi vill med anledning härav tillägga att enligt vår bedömning kommer det att under överblickbar tid saknas ekonomiska förutsättningar att genomföra den reform det här gäller.

11. Jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om KAS (mom. 66)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

I reservation 57 har förordats en reformering av det nuvarande kontantstödet vid arbetslöshet med sikte på en allmän arbetslöshetsförsäkring. Problemet med de värnpliktigas försörjning om de vid utryckningen står utan arbete är ett exempel på sådana olösta frågor som finns i det nuvarande ersättningssystemet och som enligt vår mening bör tas upp i det utredningsarbete vi förordat.

12. Starta-eget-bidraget till jordbrukare (mom. 77)

Börje Hörnlund och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Ersättningsrätten för företagare tillhör de frågor som hittills inte har kunnat få en tillfredsställande lösning i det nuvarande systemet för ersättningar vid arbetslöshet. Motionsförslagen att jordbrukare som lägger ned sin rörelse för att övergå till annan verksamhet skall kunna ifrågakomma för starta-eget-bidraget är att se mot den bakgrunden. Det bör ligga i samhällets intresse att praxis ändras på sådant sätt att "arbetslösa" f.d. jordbrukare erhåller starta-eget-bidrag. Enligt vår mening är det utomordentligt viktigt att flera kan starta eget företag.

13. Behovet av hänsyn till funktionsnedsättning vid planering av lokaler och produkter (mom. 90)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Med anledning av motion 1986/87:A270 av Margareta Persson och Ingvar Björk (s) uttalar utskottet sig positivt om betydelsen av att man tar hänsyn till funktionsnedsättning vid planering av lokaler och produkter. Utskottet är enligt min mening alltför försiktigt i sitt yttrande i frågan. Vpk kommer att i andra sammanhang, bl. a. i anslutning till arbetsmiljölagen, verka för mer offensiva insatser på detta område.

14. Bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till egenföretagare (mom. 95)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Vi delar uppfattningen i motionerna att de belopp som beräknas för arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egenföretagare måste öka väsentligt. Den restriktiva hållning arbetsmarknadsverket i dag har till de egna

företagarnas behov av arbetshjälpmedel leder till att ett stort antal egenföretagare får avslag på sina ofta angelägna ansökningar. Därmed riskerar man i många fall att verksamheten måste läggas ned och att hälsotillståndet ytterligare förvärras med förtidspensionering som följd.

Enligt vår mening måste behovet av arbetshjälpmedel vara avgörande, detta oavsett om man är anställd eller är egen företagare. En mer generös inställning från verkets sida kan också öka möjligheterna för lantbrukare med t. ex. allergiska problem att kunna införskaffa erforderliga hjälpmedel.

Vi utgår från att man vid fördelningen av medlen beaktar det behov som sålunda föreligger hos arbetshandikappade egenföretagare.

15. Bil som tekniskt hjälpmedel (mom. 97)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anför:

Det har nu gått flera år sedan en statlig utredning presenterade ett förslag beträffande bilstödet. Nu konstateras i propositionen att man efter ytterligare en utredning bereder ärendet i regeringens kansli. Enligt vår mening har denna för många handikappade så viktiga frågan förhalats av regeringen på ett anmärkningsvärt sätt. Vi förutsätter att beredningsarbetet bedrivs skyndsamt och målmedvetet. En proposition bör kunna föreläggas riksdagen under innevarande riksmöte.

16. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 98)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (fp) anför:

Vi delar uppfattningen i motionerna att lönebidraget bör kunna anpassas till olika förhållanden på ett flexibelt sätt. Med hänsyn till att denna fråga varit aktuell och bedömts som angelägen en längre tid har vi anledning utgå från att det översynsarbete regeringen aviserat skall bedrivas skyndsamt och förutsättningslöst.

17. Ägartillskott för investeringar vid Samhällsföretag (mom. 109)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vi har ingen annan uppfattning än utskottet beträffande behovet av särskilda medel över statsbudgeten för investeringar vid Samhällsföretag. Till skillnad mot utskottets majoritet har vi emellertid inte ansett oss kunna förorda en utvidgning av antalet arbetstimmar vid Samhällsföretag (se reservation 108). Hänvisningen härtill framstår därför inte som aktuell för vår del.

De aktuella lagförslagen i proposition 1986/87:100 bilaga 12

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §[2]	
Dagpenning utges med lägst *130* och högst *360* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst *140* och högst *400* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Lagen omtryckt 1982: 432.
[2] Senaste lydelse 1986: 328.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §[2]	
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *120* kronor per dag.	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *140* kronor per dag.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämställas med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Lagen omtryckt 1982: 433.
[2] Senaste lydelse 1986: 329.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag innehåller regler om arbete i ungdomslag hos staten, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter för arbetslösa ungdomar som har fyllt antingen arton men inte tjugo år eller, om de har fullföljt en minst tvåårig gymnasial utbildning, sjutton men inte tjugo år.	
Reglerna tillämpas också på ungdomar som inte har fyllt tjugofem år och som avses i 1 § lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl.	Reglerna tillämpas också på ungdomar som inte har fyllt tjugofem år och som *1.* avses i 1 § lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., *eller* *2. fått sin skolgång fördröjd till följd av ett varaktigt fysiskt funktionshinder.*
Ett ungdomslag är en grupp av ungdomar som deltar som biträden i arbete som utförs åt arbetsgivaren och uträttar andra nyttiga sysslor som annars inte skulle ha blivit uträttade. Syftet är att ungdomarna skall få en meningsfull sysselsättning och praktisk erfarenhet av arbetslivet.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1986: 330.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1

Motionerna 5

Uppgifter om arbetsmarknadsläget 20

Utskottet 21
Riktlinjer m. m. 21
Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken 21
Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 25
Arbetsförmedlingslagen m. m. 30
Åtgärder för ungdomar 33
Riktlinjer 34
Förändringar i verksamheten med ungdomslag 37
Inskolningsplatser 38
Löner och avgifter 39
Ungdomskooperativprojektet 40
Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader 41
Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. 42
Arbetsförmedlingens personalresurser m. m. 44
ADB i platsförmedlingen 46
Medelsanvisningen m. m. 46
Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning 47
Arbetsmarknadsservice 47
Utredningskostnader 48
Flyttningsbidrag och starthjälp 48
Inlösen av egna hem m. m. 52
Medelsanvisningen 52
Arbetsmarknadsutbildning 52
Arbetsmarknadsutbildningens allmänna inriktning m. m. 54
Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning m. m. 56
Elevsocial verksamhet 60
Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet m. m. 60
Bidrag till utbildning i företag m. m. 61
Medelsanvisningen 63
Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag 63
Reformering av arbetslöshetsförsäkringen 64
Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen 67
Kontant arbetsmarknadsstöd 68
Utbildningsbidragen 68
Förbättrat försäkringsskydd m. m. 69
Finansiering av de höjda ersättningsnivåerna 69
Allmänna villkor för ersättningarna 70
Sysselsättningsskapande åtgärder 73
Allmänna frågor 74
Statsbidraget vid beredskapsarbeten 77
Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd 78

Objekt för beredskapsarbeten ... 79
Formerna för rekryteringsstödet ... 82
Starta-eget-bidraget ... 83
Medelsanvisningen ... 84
Statsbidrag för ungdomslag ... 85
Statsbidrag till inskolningsplatser ... 86
AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet ... 87
AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter ... 87
AMU-gruppen: Investeringar ... 87
Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna 87
Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar ... 89
Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten ... 89
Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade ... 89
Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade ... 89
Yrkesinriktad rehabilitering ... 94
Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning ... 94
Arbetshjälpmedel åt handikappade ... 95
Näringshjälp ... 98
Anställning med lönebidrag ... 99
Medelsanvisningen ... 105
Samhällsföretag ... 106
Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag ... 106
Verksamhetens inriktning m. m. ... 107
Omfattningen av Samhällsföretags verksamhet ... 109
Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare ... 112

Utskottets hemställan ... 113

Reservationer ... 121
1. Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken (m, fp, c) ... 121
2. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (vpk) ... 123
3. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (m) ... 124
4. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (fp) ... 125
5. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (c) ... 126
6. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1987/88 (vpk) ... 127
7. Arbetsförmedling i alternativa former (m, fp, c) ... 128
8. Upphävande av lagen om allmän platsanmälan (m) ... 129
9. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (m) ... 129
10. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (c) ... 129
11. Obligatorisk platsförmedling m. m. (vpk) ... 130
12. Allmänna förutsättningar för en växande arbetsmarknad för ungdomar (m) ... 130
13. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (m) ... 131
14. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (c) ... 133
15. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (vpk) ... 134
16. Särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar (m) ... 134
17. Översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar (fp) ... 134
18. Insatser för fasta jobb åt ungdomar (vpk) ... 135

19. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (m) 136
20. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (c) 137
21. Utökad arbetstid i ungdomslagen m. m. (vpk) 137
22. Verksamheten med inskolningsplatser (m) 137
23. Verksamheten med inskolningsplatser (c) 138
24. Verksamheten med inskolningsplatser (vpk) 138
25. Ungdomars ingångslöner (m) 139
26. Ungdomars ingångslöner (fp) 140
27. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (m) 141
28. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (c) 141
29. Sammansättningen av AMS styrelse m. m. (m) 142
30. Sammansättningen av AMS styrelse m. m. (c) 142
31. Förstärkning av förmedlingspersonalen (m, fp, c) 143
32. Kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda (fp) 144
33. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (m, fp, c) 144
34. Ett slopande av starthjälpen m. m. (m, fp) 145
35. Ett slopande av starthjälpen m. m. (c) 146
36. Flyttningsbidragen avseende studerande och kulturarbetare (m) 146
37. Ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m. (m, fp) .. 146
38. Ytterligare begränsningar av flyttningsbidragen m. m. (c) 147
39. Bidraget för anställning av medflyttande (m) 147
40. Bidraget för anställning av medflyttande (c) 148
41. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsservice (m) 148
42. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsservice (fp) 149
43. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsservice (c) 149
44. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (m) 150
45. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (fp) 151
46. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (vpk) 152
47. Orienterande datautbildning (m) 153
48. En utvidgning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen (fp) 153
49. Särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor (fp) 154
50. Kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor (fp, c) 154
51. Kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor (vpk) 155
52. Särskilda informationsinsatser till arbetslösa ungdomar (m) 156
53. Utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten (vpk) 157
54. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (m) 157
55. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (fp) 158
56. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (vpk) 158
57. Utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring (m, fp, c) 159
58. Utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring (vpk) 160
59. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (m, fp) 161
60. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (c) .. 162
61. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (m) 162
62. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (c) 163
63. Kontant arbetsmarknadsstöd (vpk) 163

64. Utbildningsbidragen (vpk) ... 164
65. Utbildningsbidragen (m) ... 165
66. Utbildningsbidragen (c) ... 165
67. Översyn av utbildningsbidragens konstruktion (m) ... 165
68. Avskaffande av karensdagarna m. m. (vpk) ... 166
69. Medlemskap i arbetslöshetskassorna utan facklig anslutning (m, fp, c) ... 167
70. Jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om KAS (vpk) ... 167
71. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (m) ... 168
72. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (fp) ... 168
73. Ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (m) ... 169
74. Statsbidraget vid beredskapsarbeten (m, fp) ... 170
75. Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd (m) ... 171
76. Volymen beredskapsarbeten och rekryteringsstöd (vpk) ... 171
77. Åtgärder för att rekrytera tekniker till Stödområdena i vissa Norrlandslän (fp, c) ... 172
78. Formerna för rekryteringsstödet (c) ... 172
79. Formerna för rekryteringsstödet (m) ... 173
80. Översyn av starta-eget-bidragets konstruktion (fp) ... 173
81. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (m) ... 173
82. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (fp) ... 174
83. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (vpk) ... 174
84. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (m) ... 175
85. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (c) ... 175
86. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (vpk) ... 176
87. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för inskolningsplatser (m) ... 176
88. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för inskolningsplatser (c) ... 177
89. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för inskolningsplatser (vpk) ... 177
90. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (m) 178
91. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (c) ... 179
92. Allmänna synpunkter om åtgärder för arbetshandikappade (vpk) 179
93. Överförande av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder (fp, vpk) ... 180
94. Bil som tekniskt hjälpmedel (vpk) ... 181
95. Den allmänna utformningen av lönebidraget (m, c) ... 181
96. Det särskilda lönebidraget (fp) ... 182
97. Lönebidrag i kombination med bidrag till arbetsbiträde (vpk) ... 182
98. Lönebidrag hos statliga myndigheter (m) ... 182

99. Lönebidrag hos statliga myndigheter (fp) ... 183
100. Lönebidrag hos statliga myndigheter (c) ... 184
101. Lönebidrag hos statliga myndigheter (vpk) ... 184
102. Lönebidrag till icke arbetshandikappade vid allmännyttiga organisationer (fp) ... 185
103. Den övre gränsen för antalet nytillkommande lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer (vpk) ... 185
104. Medelsanvisning till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (m) ... 186
105. Medelsanvisning till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (vpk) ... 186
106. Ökad utslussning av anställda från Samhällsföretag (m) ... 187
107. Inbyggda verkstäder (fp) ... 187
108. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (m) ... 188
109. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (c) ... 188
110. Sysselsättningsvolymen vid Samhällsföretag (vpk) ... 189
111. Effektivering av Samhällsföretagsgruppens organisation och styrning m. m. (m) ... 190
112. Styrelsens sammansättning vid de regionala stiftelserna (m) ... 190
113. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (m) ... 190
114. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (vpk) ... 191
115. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (m) ... 191

Särskilda yttranden

1. Ökade möjligheter för AMS att själv omdisponera medel mellan olika anslag (m) ... 192
2. Verksamheten med inskolningsplatser (fp) ... 192
3. Ungdomars ingångslöner (c) ... 193
4. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (fp) ... 193
5. Särskilda utbildningsinsatser inom dataområdet för kvinnor (m) 193
6. Utbildningsbidrag eller motsvarande för invandrares svenskstudier (fp, c) ... 193
7. Arbetsmarknadsutbildning för avbytare inom lantbruket (fp, c) 194
8. Översyn av utbildningsbidragens konstruktion (vpk) ... 194
9. Avskaffande av karensdagarna m. m. (m) ... 194
10. Arbetslöshet som semesterlönegrundande frånvaro (m) ... 194
11. Jämställande av värnpliktstjänstgöring med arbetad tid vid ansökan om KAS (c) ... 195
12. Starta-eget-bidraget till jordbrukare (c) ... 195
13. Behovet av hänsyn till funktionsnedsättning vid planering av lokaler och produkter (vpk) ... 195
14. Bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till egenföretagare (fp, c) .. 195
15. Bil som tekniskt hjälpmedel (fp) ... 196
16. Den allmänna utformningen av lönebidragen (fp) ... 196
17. Ägartillskott för investeringar vid Samhällsföretag (m) ... 196

Bilagor med lagförslag ... 197

gotab Stockholm 1987 12561